

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta

Velik roman, poln
razkritja skrivnosti
spisal človeške družbe
kapitan

Ramon Diaz

de la Escosura.

Založila knjigarna
Josip Rubinstein na Dunaju

„Govori z njo!“ je dejal grofu.

potrjuje moje zaupanje v Vas. Mogoče, da Vam morem koristiti!“ In ko pregleda Slavkovo obleko, pridene: „Če hočete si morete pri meni zaslužiti svotico, ki Vam bo koristila. In potem, ko boste spoznali, da nisem skopuh, boste tudi bolj zgovorni. „Jaz sem tu tuj in rabim moža, na ktereга se morem zanesti.“

„Kaj mora ta mož delati?“ vpraša Slavko in se dela, kakor bi se veselil ponudbe svojega sogosta.

Ta ga zopet presunljivo pogleda. Slavko je bil priprosto oblečen in se je trudil kazati priprost, vsak danji obraz. To je pomirilo kapitana. Prepričan je bil, da se bo dal mladi, še neizkušeni mladenič, čegar obraz je bil pa pretkan, dobro in brez nevarnosti porabiti, zato reče:

„Zamolčali ste, kdo da ste. Ali smem vsaj vedeti, kdo je Vaš oče?“

„Moj oče je mornar.“

„Torej ne spadate med imenitne ljudi. Morebiti iščete službe?“

„Obljubljena mi je bila, a sedaj mi nasprotujejo.“

To je bilo kapitanu prav. Dejal je s protektorskim obrazom:

„Pustite jo. Jaz Vam preskrbim na vsak način boljši zaslužek, če vidim, da znate koristiti. Imeti bi morali tudi malo premetenosti.“

Slavko mu je pomigal jako podjetno in dejal:

„Te ne bo manjkalo, kakor boste kmalu videli.“

„Ali zvedeti bi moral, kdo ste in kako se zovete?“

„Dobro. Zvedeli boste, kakor hitro bom pokazal, da sem poraben. Povedati Vam moram, na nisem tu na gotovih krajih dobro zapisan; to me sili k opreznosti.“

Kapitan mu je veselo prikimal. Prepričan je bil, da mu je opraviti s človekom, ki se je v tem ali onem

oziru sprl z obstoječim redom in se bo dal porabiti kot dobro orodje. Torej odgovori:

„To zadostuje začasno. Jaz Vas najamem in Vam dam malo are za bodočo službo. Tu imate pet tolarjev.“

Izvekel je denarnico in položil denar na mizo. Slavko pa porine denar nazaj in odgovori:

„Nisem še tako na suhem, da bi potreboval aro. Najprej delo, potem plačilo; to je pravo. Kaj naj storim?“

Kapitanov obraz je dokazoval, da je zadovoljen.

„Kakor hočete,“ pravi. „Tudi jaz sem Vašega mnenja. Vaša škoda ne bo. Kaj Vam je storiti, vprašate? Najprej pozvedite o knezu Olzuna, o njegovih razmerah, o članih njegove rodbine, o vsem, kar dela! Pred vsem bi rad zvedel, ktere osebe v njegovi hiši nosijo ime Strnad, in če je pri njem kdo z imenom Krek.“

„Tega ne bode težko zvedeti.“

„Gotovo ne. Potem Vas bodem morebiti poslal v Ljubljano, da rešite jako lahko nalogo, ki se nanaša na nekega nad gozdarja, katerega bode opazovali. Kakor se mi zdi, ste jako pripravi zato.“

„Ah, Vi gotovo spadate k policiji?“

„Morda,“ odgovori ta s tajinstvenim obrazom. „Tudi imam nekaj opraviti z višjo politiko. Hočem biti odkritosrčen in Vam nekaj zaupati. Upam, da smem to brez nevarnosti.“

„Pripovedujte tako, da za Vas ne bo nevarnosti,“ se smeje Slavko.

„Hm, vidim, da ste pretkana glavica in to govori za Vas. Vi veste, da smo v letu 1866 in da je bila Avstrija od Prusije premagana.“

„Kdo bi tega ne vedel!“ reče Slavko resnega obraza.

„No, to vprašanje je bilo neumno, ali bilo je za uvod.

„Avstrija je torej pobita in išče zaveznika, da bi se popravila.“

„Tega zaveznika je očitno dobila, v Francozih. Napoleon je napravil nadvojvodo Maksimiljana cesarjem mehikanskim. Vpraša se, če bode to prijateljstvo dolgo trajalo. Anglija in Severna Amerika nočeta Maksa pripoznati in silita Napoleona, da umakne svoje čete. Maks bo navezan le na sé in na Avstrijo, ali ta je po nemški vojski tako oslABLJENA, da mu ne more nikakor pomagati. To bode porabila Mehika, da prevrne cesarski prestol. Vsled tega morajo nastati v vseh političnih krogih zmešnjave, ktere hoče vsaka država zase porabiti. Zato najdete tu na dunajskem dvoru polno skrivnih emisarjev, ki opazujejo razvitek dokodkov in svojim vladam poročajo, da bodo pravi trenotek porabile.“

„In tak emisar —“ seže Slavko v besedo.

„Kaj?“

„Ste tudi Vi?“

„Gotovo,“ prikima kapitan.

„Ktero vlado zastopate?“

„To naj Vam bode zaenkrat še prikrito. Jaz sem Vam to poročal samo zato, da Vam pokažem, da Vam lahko preskrbim prihodnost, če bode te spretni in zvesti. Vaša prva naloga je izvesti vse kar je z Olzuni v zvezi.

„In ko sem to zvršil, kje in kako Vam morem poročati?“

„Vidim, da ne smem delati iz svojega imena skrivnosti, kakor Vi iz Vašega. Sploh ste pa opazili, da sem ubogal Vaš nasvet in Vam povedal samo toliko,

kolikor sem mogel brez nevarnosti. Moje ime je kapitan Parkert in stanujem v hotelu Imperial. Tja pridite, kakor hitro mi morete kaj poročati.“

„Mogoče, da se to zgodi kmalu,“ reče Slavko dvoumno.

„Upam,“ meni Parkert in izpije. „Mislim, da je nama obema v korist, da sva se spoznala. Če bi slučajno jako hitro kaj zvedeli, Vam moram povedati, da me pred dvema urami ne bo v hotel. Z Bogom!“

„Z Bogom!“

Kapitan pomoli Slavkotu roko; toda ta se dela, kakor bi ne bil opazil in se samo prikloni in sicer kakor človek, ki ne zna elegantnega poklona napraviti. Parkert odide in Slavko ostane sam.

Kako je mogoče, da je bil ta pretkani morski ropar tako odkritosrčen? Ali ga je zapeljal pošteni častnikov obraz k toliki zaupnosti? Ali je bilo morebiti tu tako, kakor se večkrat z godi, da napravi kak zlodej ravno tedaj največje napake, ko misli, da je ravnal najbolj bistroumno?

Ta vprašanja si je stavil Slavko, a razrešiti jih ni mogel.

Nekaj pa je izprevidel: ti dve uri je moral hitro porabiti v to, da pozvednje v hotelu Imperial. Tu se je tikalo ne samo osebnih, ampak tudi političnih zadev.

Vprašal je gostilničarja, kje je ta gostilna, plačal brzo in odšel. Ker je videl, da je šel kapitan v nasprotno stran, se mu ni bilo treba bati, da ga zaloti.

Dospel je v hišo in zahteval pijače. Točajka mu prinese. Začudil se je, da se mu je veselega obraza nasmihala. Pogledal jo je vprašujoče v lep obrazek; ta ga vpraša:

„Ali me več ne poznate, gospod poročnik?“

Pomislil je malo in takoj mu je prišlo nekaj v spomin.

„Vraga!“ pravi. „Ali je res? Ali niste Vi Ulmanova Berta iz Šiške?“

„Da, sem,“ se je smejala veselo. „Bila sem večkrat na Bršljanovem in sem Vas tam videla.“

„Jaz pa Vas že več let ne, in to je vzrok, da Vas nisem takoj spoznal. Kako pa pridete na Dunaj?“

„Doma nas je preveč otrok. Zato sem šla v to službo, zlasti pa, ker je gostilničar moj oddaljen sorodnik.“

„To mi je posebno ljubo. Veseli me jako, da sem ravno Vas tu dobil.“

„Zakaj?“

„Prosil bi Vas male usluge.“

„Le, gospod poročnik! Če Vam morem izpolniti kako željo, Vam jo iz srca rada.“

„Pred vsem Vas prosim, da me tu ne imenujete več poročnika. Ali stanuje pri Vas kapitan Parkert?“

„Da, še ne dolgo. Ima številko dvanajst.“

„S kom občuje?“

„Z nikomur. Večkrat gre ven. Samo en gospod je bil tu, ki je hotel z njim govoriti.“

„Kdo je bil?“

„Ni imenoval imena, a rekel je, da v kratkem zopet pride.“

„Ali niste mogli iz njegove vnanjosti sklepati, kdo da je?“

„Zdel se mi je, kakor častnik v civilu. Njegov obraz je bil močno ožgan od solnca in govoril je nemščino kakor Francoz.“

„Hm! Rekli ste, da ima kapitan številko dvanajst?“

„Da!“

„Ali je številka enajst zasedena?“

„Da, ali leže na drugem hodniku.“

„In številka trinajst?“

„Je prazna.“

„Ali je močna stena med obema sobama?“

„Ne, zvezani sta celo z vrati, ki so pa zaklenjena.“

„Torej bi se moglo v številki trinajst razumeti, kaj se v sosedni sobi govori?“

„Da, če se ne govori pretiho.“ In s pretkanim smehljajem nadaljuje: „Vi se zanimate za Parkerta?“

„Gotovo; ali tega ne sme nihče vedeti!“

„O, jaz molčim. Shloh mi ta človek ne ugaja in tako ljubemu rojaku, kakor Vam, se ne more odreči mala uljudnost.“

„Ali bi smel številko trinajst pogledati?“

„Gotovo!“

„Toda če mogoče, da me nikdo ne opazi.“

„Brez skrbi! Služabnika ni nobenega gori. Po ključ grem sama in pojdite kar po stopnicah. Na desni so zasedena vrata; zadnja vodijo v številko dvanajst.“

Kmalu prinese ključ, katerega mu skrivaj da.

Slavko zapusti sobo, gre po stopnicah in najde hodnik prazen.

S ključem odpre dotična vrata in stopi v nekako spalnico, v kateri je stala postelja, omara, umivalnik, pri divanu miza in dva stola.

Vrata so bila zaprta in sicer, kakor je opazil, z obeh strani. Odpre omaro, a bila je prazna. Vrata so se odprla tiho in niso napravljala niti najmanjšega šuma.

Popolnoma zadovoljen se je vrnil v pritličje, ne da bi ga bil kdo opozal. Ko je točajki vračal ključ, ga je vprašala:

„Ste našli?“

„Da,“ je prikimal.

„Kakor se mi zdi, bi radi pri kapitanu prisluškovali?“

„Seveda to želim. Ali oddaja svoj ključ, kadar gre iz hiše?“

„Ne. S svojo prtljago je jako skrivnosten. Ostaja celo v sobi, kadar se snaži in pospravlja in če odhaja, jemlje vedno ključ seboj ter ne premisli, da ima vsak gostilničar glavni ključ.“

„Hm, ali bi me hoteli enkrat spustiti v sobo trinajst, kadar bo imel obisk?“

„Rada.“

„Vam bom jako hvaležen!“

„Tega ne zahtevam. To storim Vam na ljubo in zato, ker ga ne morem trpeti.“

„Ali pozabila sem Vam povedati, da si je izgovoril, da ostane številka trinajst prazna. To sobo tudi plačuje?“

„To mi dokazuje, da se peča s skrivnostmi, ki imajo za me vrednost. Ah, kdo je to?“

V tem trenutku je namreč vstopil mož, pri čegar pogledu poročnik ni mogel skriti vznemirjenja.

„Ta gospod je že enkrat vprašal po kapitanu. Rekla sem Vam že, da v kratkem zopet pride.“

„In svojega imena torej ni imenoval?“

„Ne. Zdi se mi, da ga poznate?“

„Ljudje so si večkrat podobni,“ je odgovoril Slavko. „Postrezite ga.“

„Deklica ja vstopila k novodošlemu gostu, ki jo je vprašal, če se je kapitan že vrnil. Ko mu je zanikala, naročil je steklenico burgundca, ktero je pokušal kot dober poznavalec.

„On je!“ si je mislil Slavko. „Na ta način pije samo Francoz vino svoje dežele. Kaj pa hoče general

Donai tu na Dunaju? Morebiti res pripravljata diplomatične skrivnosti, za ktere naša vlada ne sme vedeti. Pogovor moram poslušati. Mogoče zvem kaj važnega.“

Časa ni smel prav nič izgubiti, kajti če bi se vrnil kapitan, bilo bi prepozno. Zato je pomigal deklici. Prikimala je neopaženo in mize brisaje prišla k njegovi.

„Jaz moram gori,“ dejal je tiho. „Pogovor bode po mojih mislih važen, tedaj je mogoče, da se bode hotel kapitan prej prepričati, če je sosedna soba res prazna. Zahteva lahko ključ, zato ga jaz ne morem obdržati.“

„Tedaj Vas bom zaprla. Toda videl Vas bo, kakor hitro pogleda v sobo!“

„Skrijem se v omaro.“

„In če to odpre?“

„Vzamem ključ iz nje.“

„Ali boste mogli od znotraj vrata tako trdno držati, da jih ne bo mogel odpreti?“

„To bo težko. Ali imate morebiti kak sveder?“

„Bom pogledala. Hlapec ima celo omaro orodja.“

„Dobro. Pomigajte mi, kadar boste gotovi, potem greva gori in potem me zopet izpustite, ko bo oni mož odšel.“

„Za nekaj minut mu da deklica, ki je bila pri hlapcu zgovorjeno znamenje. Slavko plača in se dela, kakor bi odhajal.“

S točajko se snide v veži. Peljala ga je v številko trinajst, ga zaprla in odšla s ključem.

Odprl je omaro, vzel ključ in se vsedel v popolnoma prazno omaro. Sveder je zavrtal od znotraj v vrata, in na ta način držal vrata trdo zaprta.

Omara je bila dosti široka in globoka, da se je moglo komodno sedeti v njej.

Nato je čakal Slavko napeto, kaj se bode zgodilo. Minulo je četrť ure, pol, a ničesar ni bilo čuti.

Ko preteče še pol ure, zaslišal je korake dveh oseb, ki sta prihajali po hodniku. Nekdo je utaknil ključ v vrata in jih odprl.

„Ali stanujete tukaj?“ vpraša tuj glas francoski.

„Ne,“ je odgovoril drugi, čegar glas je Slavko takoj spoznal. Bil je kapitan. „Stanujem poleg, pa sem si najel tudi to sobo, da sem varen pred poslušalci. Tudi sedaj sem prišel sem, da se prepričam, če je kdo tu. Nikdar ne moremo biti preveč oprezni.“

Vstopil je v sobo, pogledal pod posteljo in divan ter stopil k omari.

„Ta je zaprta,“ je dejal, potem ko je bil poskusil vrata odpreti.

Slavko je sedel popolnoma nepremično v omari in trdno držal za sveder, da kapitan ni mogel odpreti.

„Vse v redu. Pojdiva!“ reče ta in oba zapustita sobo.

Slavko je slišal, da sta šla v številko dvanajst in sédla. Šum, ktereга sta napravljala s stoli, mu je dovolil, da je neslišno zapustil omaro. Pritegnil je tiho stol k vratom, sédel in jel prisluškovati.

„Požuriva se,“ je slišal kapitana govoriti, „jaz- nimam mnogo časa, ker me drugod pričakujejo. Tu nikdo ne sluti, da zastopam koristi Amerike. Imajo me za Španca. To mi daje priložnost, da več slišim, kakor bi bilo v drugem slučaju mogoče. Vaš poziv sem včeraj prejel in Vas danes pričakoval.“

„Ali mojo potrpežljivost ste vendar čez mero natez ali,“ je menil Francoz v takem tonu, da se je poznalo, da ne smatra kapitana enakovrednim. „Enkrat sem bil že tukaj in sem tudi sedaj čakal čez eno uro.

„Nunji opravki, ekscelenca!“ se je skušal kapitan opravičevati.

„Pa! Vaše najnujnejše opravilo je bilo, da me tu pričakujete. Vi veste, da sem tu inkognito, da me ne sme nihče spoznati.“

„Vi bi bili morali za to skrbeti, da me ne spravite v neprijeten položaj, da moram v gostilniški sobi, v javni hiši na Vas čakati.“

„Mene poznajo, ker je več mojih slik napravljenih. Kaj bi bilo potem, ko bi bil kdo slučajno tukaj, ki me pozna in bi potem zblebetal, da je genenal Donai na Dunaju.“

„Znano je, da sem se v Mehiki bojeval in da sem bil od francoskega cesarja domov poklican, da zamenjam meč z diplomatskim peresom; znano je nadalje, da je moj brat vzgojitelj francoskega prestolonaslednika, da se torej meni zaupajo samo zadeve večje važnosti.“

„Če me tu spoznajo, je moje poslanstvo ponesrečeno. Meni je pogajati se z Vami in z drugimi državami. Nj. ekscelenca vnanji minister me je pooblastil izročiti Vam memoriale, ki Vas pouči, kako se imate tu vesti.“

„Tu je. Izvolite takoj pregledati in povejte mi, kar Vam je morebiti nejasno.“

„Hvala ekscelenca.“

Nastopila je daljša tišina in Slavko ni družega čul, kakor šustenje papirja. Nato pravi kapitan:

„Ti paragrafi so tako jasni, da na nejasnost sploh ni misliti.“

„Dobro. Ponoviva. Napoleon je Maksimiljana napravil vladarjem Mehike; Severna Amerika zahteva iz zavisti, da Francija pokliče svoje čete iz Mehike in prepusti Maksa lastni usodi —“

„Španija se pridružuje ti zahtevi —“

„Seveda. Smatra se jedinim pravnim posestnikom te lepe, a od nje zapuščene dežele. Cesar je pripravljen Španiji ugoditi, če je ta nasprotno pripravljena napraviti mu uslugo, ktero želi in pričakuje.“

„Kaka je ta?“

„Prusija hoče gospodarstvo čez Nemčijo, čez Evropo; mora se jo ponižati, moramo se maščevati za Sadovo.

„Napoleon se pripravlja na vojsko zoper Prusijo. V slučaju te neizogibne vojske moramo biti za hrbtom varni.

„Ta gospod Bizmark pa je pretkan in nasilen; da bi nas oslabil, pozval bo Španijo, da zasede našo mejo.

„Mi si pa upamo proti Nemčiji korakati le tedaj, če smo prepričani, da onkraj Pirenej nimamo sovražnika.

„Zato je Napoleon pripravljen le tedaj poklicati čete iz Mehike, če obljubi Španija, da bo v vojski med Francijo in Nemčijo nevtralna. Tozadevni pogoji so sklenjeni in pogodba podpisana.

„Vi imate prepis v rokah. Položaj je torej sledeči:

„Francija koraka proti Nemčiji, ali bolje rečeno Prusiji; Španija ostane nevtralna; Rusija nas podpira s tem, da zasede prusko mejo in provzroči poljsko vstajo.

„Jaz odpotujem od tu v Petrograd, Vi pa pregledujete tukajšne razmere in Vašemu ministru natančno poročate. Sedaj grem k ruskemu poslancu.

„Vi me bodeite spremljali, da dokaževa, da se Franciji od Španije ni ničesar bati.“

„Jaz sem takoj na razpolago, samo ta memoriale moram še zapreti.“

Slavko je slišal ropotanje ključa.

„Ali je pa ta listina v ročnem kovčku tudi dosti varno spravljena?“ vpraša Donai.

„Gotovo,“ odgovori kapitan. „Sploh pa vzamem ključ od sobe seboj.“

„Tedaj pojdite!“

Oba zapustita sobo. Slavko je čul, da so se zaprla vrata. Bilo mu je tesno pri srcu. Zvedel je bil o neki skrivni mahinaciji. Kakšno velikansko vrednost ima ta memoriale! Poskušati bi moral, polastiti se ga. Ali kako?

Ko je o tem premišljeval, je vtaknil nekdo ključ v njegova vrata. Točajka je prihajala, da ga oprostí iz prostovoljnega jetništva.

„Odšla sta ravnokar,“ je dejala. Ali ste kaj čuli?“

„Da. Ali ni morebiti mogoče priti v sobo številka dvanajst?“

„O da. Ali morala bi iti iskat glavni ključ. Toda če naju Parkert zasači!“

„Brez skrbi. Ne vrne se tako hitro.“

„Torej počakajte.“

Odšla je. Kako dobro da je Slavko naletel na to deklico! Brez nje bi ne bil mogel nikdar tega zvedeti, kar je zdaj vedel.

Točajka se kmalu vrne in mu prinese ključ.

„Ne vem, kaj hočete ondu, gospod poročnik,“ reče Berta. „Toda tudi nimam časa iti z Vami, kajti prišlo je več gostov, katerim moram streči. Tu je ključ.“

„Kako Vam ga vrnem? Meni ni mogoče priti še enkrat v gostilniško sobo.“

„Položite ga poleg vrat pod preprogo. Kakor hitro mogoče ga pridem iskat.“

Ko je odšla v pritličje, odpre kapitanovo sobo in jo zopet zapre za seboj. Soba je bila opravljena, kakor

sosednja. Pri steni je ležal večji kovčeg in na tem manjši ročni. Kako bi ga odprl? Listina mora biti njegova!

Slavko seže v žep. Tudi on je imel tak kovčeg in je nosil ključ seboj. Poskusi — in skoro bi bil zavriskal veselja, — ključ odpre. Taki kovčegi so navadno tovariško blago in imajo jednake ključavnice. To je bilo za Slavkoto ugodno.

V kovčegu je bil samo papir. Na vrhu je ležal dolg, ozek zvezek. Odpre ga, — bil je iskan memoriale, pisan v francozkem jeziku in je imel pečat vnanjega ministra.

Ali naj se ga polasti, ali samo prepíše?

Sicer ni imel papirja v pôlni obliki, ali imel je beležnico, v kateri bi lahko listino dobesedno prepisal. Bolje bi bilo seveda, če bi se originala polastil, ali kapitan bi to opazil. Premišljeval je nekoliko minut. Odločil se je, da dá to skrivno zahrbtno pogodbo brzo vnanjemu ministru in ker je imel original v ministrovi roki veliko večjo vrednost, kakor najboljši prepis, se je polastil brez nadaljnega premišljevanja listine.

Nato zatvori zopet kovčeg in zapusti sobo. Ko je bil položil glavni ključ pod preprogo, priložil je nekaj bankovcev kot dar postrežljivi točajki in zapusti hišo, ne da bi ga bil kdo opazil.

Najel si je izvožčeka in se odpeljal k ministru. Misлил je z veseljem, da mu bo ta pomagal polastiti se kapitana. Strnad je odpotoval, da bi vjel s tovariši tega zlodeja, ali ni več sledu o njem. Sedaj se je izdal morski ropar sam. Moglo bi se ga prisiliti, da razkrije vse skrivnosti od Rodrigande in o usodi Strnada, če mu je morebiti znana.

Ko je dospel do ministrove palače, je zvedel, da

je ta pri cesarju. Takoj se je peljal v cesarjev grad. Povedalo se mu je, da ni pripraven čas za avdijence. Zmajal je z ramenami in rekel službenemu pobočniku:

„Vendar moram ostati pri svoji prošnji, gospod polkovnik.“

„Ali Vi niste v uniformi, poročnik!“

„Nisem utegnil obleči jo.“

„Zato je vedno dosti časa. Nj. Veličanstvo nosi redno in vedno uniformo. Jaz bi dobil strašen nos, če bi Vas oglasil, kakor ste. Sicer je pa Nj. svetlost vnanji minister pri cesarju.“

„Ravno tega sem iskal. Tem bolje, če je pri njem. Morem Vam gospod polkovnik samo to povedati, da se gre za važno zadevo, ki se ne da odložiti. Ta važnost mi dovoljuje, da pretrgam tudi pogovor največje važnosti. Nevarnost se bliža, ker se tiče aretiranja špijona in izdajalca in jaz bi bil prisiljen, odgovornost zvaliti na Vas, če bi se še branili, me priglasiti.“

Pobočnik je gledal mladega moža, ki je znal tako nujno govoriti in rekel slednjič:

„Torej Vi trdite, da prinašate važne in neodložljive stvari?“

„Tako je.“

„In hočete zadevo ministru v cesarjevi pričujočnosti razložiti?“

„Da.“

„Torej, če to trdite, sem prisiljen Vas priglasiti. Ali mladi mož, spominjam Vas, da boste svoji karijeri jako škodovali, če si izsilite pristop pri cesarju v zadevi, ki ni tako važna, kakor se Vam zdi. Odgovornost nosite Vi.“

„Rad,“ odgovori Slavko uljudno, ali samozavestno. Pobočnik je vstopil v sobo Nj. Veličanstva in se

malu zopet vrnil. Na migljaj vstopi Slavko. Stal je asproti dvema največjima možema Avstrije.

Obeh oko je bilo z začudenjem uprto v mladega, komaj dvajsetletnega človeka, ki si je predrznil v tako priprosti, komaj za gostilno spodobni obleki izsiliti avdijenco.

Tudi cesarjevo oko je počivalo z resnim pričakovanjem na Slavkotu, ki je po spoštljivem pozdravu dvignil svoj pogled in pričakoval, da ga kdo ogovori.

„Naznanilo se mi je poročnika Kreka?“ pravi cesar.

„Jaz sem, Veličanstvo,“ odgovori Krek s skromnim glasom.

„Od ktere čete?“

„Do sedaj v službi ljubljanskega pešpolka, sedaj sem pa vstopil k gardnim huzarjem Vašega Veličanstva. Cesarjevo oko se je oživilo in je gledalo mileje.“

„Ah,“ pravi, „moj vojni minister mi je pravil o Vas. Vi ste toplo priporočeni, vendar Vas smatajo v gotovih krogih predrznim, da ste vstopili v gardni kor.“

„To so mi že pokazali, Veličanstvo.“

Lahek, pomilovalen smehljaj se je pokazal na cesarjevem obrazu.

„Torej ste svoje vizite že izvršili?“ vpraša dalje.

„Storil sem svojo dolžnost,“ deje Slavko pomembno.

„Upam, da boste to tudi nadalje spolnovali. Kako pa pridete do obleke, ki je na tem mestu jako neprikladna?“

„Tukaj Veličanstvo, moje opravičenje.“

Izvekel je pogodbo in jo pomolil cesarju s spoštljivim poklonom. Ta vzame listino, jo odpre in pogleda. Takoj se je pokazal na njem izraz največjega presene-

čenja; hitro stopi k oknu in čita, dokler ne pride do konca. Nato pomoli listine ministru in reče:

„Čitajte, Svetlost, čitajte! To je izvanredna vest, katero nama prinaša ta mož.“

Minister je stal dosedaj popolnoma nepremično in se je za poročnika komaj zmenil. Sedaj je vzel listino in jo čital. Nobena poteza njegovega železnega obraza ni pokazala vtisa, ki ga je napravilo nanj čitanje. Ko je dokončal, je pogledal polno Slavkota in vprašal:

„Gospod poročnik, kako pridete do te listine?“

„Po tatvini, Svetlost,“ odgovori Slavko.

„Ah!“ se je smehljal minister. „Kaj imenujete tatvino?“

„Protipostavno polasčenje tuje lastnine.“

„Torej je mogoče, da Vas tatvine oprostim. Zdi se mi, da so ti papirji lastnina Nj. Veličanstva in njih tatvina se je menda zgodila po jako postavnem potu. Kdo je bil dosedanji lastnik papirjev?“

„General Donai jih je prinesel nekemu možu, ki je navidez Španec, v resnici pa ogleduh Amerike.“

„Kje je?“

„Tu na Dunaju v hotelu Imperial. Če dovolita Veličanstvo in Svetlost, prosim, da smem pripovedovati, kako sem dobil listino v roke.“

„Pripovedujte!“ zapove cesar radovedno.

Slavko pripoveduje. Omeni, da mu je neka mila oseba označila kapitana kot zlodejca, zato mu je sledil v gostilno, da bi morebiti zvedel, kaj je prineslo tega človeka na Dunaj. Sledilo je še drugo.

Ko je dokončal, stopil je cesar k njemu, podal mu roko in mu rekel z izvanredno naklonjenostjo:

„Storili ste nam veliko uslugo, poročnik, hvala Vam. Dobro je, da ste prinesli original in ne prepisa. Mi se

bomo Donaia in Parkerta takoj polastili. Toda kdo je spoznal v kapitanu nevarnega hudodelca?"

„Gospa Strnadova, prej grofinja de Rodriganda.“

„Grofinja Rodriganda in sedaj navadna gospa? Kako je to?"

„Veličanstvo, ta priprosti Strnad je na vsak način sin kneza de Olzuna, ki je sedaj tu na Dunaju.“

„To je očitno jako interesantno.“

„Saj je tudi v resnici tako zanimivo, tako nenavadno, da si drznem prositi Vaše Veličanstvo, da milostno poslušate košček zgodbe teh oseb.“

„Vi ste si pridobili pravico do naše hvaležnosti, rad Vam dam dovoljenje. Pripovedujte!“

Cesar je pomigal ministru, da se vsede. Vsedeta se oba in Slavko pripoveduje kratek obris dogodkov in razmer njemu dragih oseb. Visoka gospoda sta poslušala z vedno večjim zanimanjem. Ko dokonča vstane cesar vidno razburjen in pravi:

„To je izvanredno; čuje se kakor roman! Skoro bi trdil da take stvari niso mogoče! Vi pravite da deželni predsednik Kotnik pozna to zanimivo rodbino?"

„Gotovo. Vsi prebivalci Bršljanovega imajo pristop pri njemu. Nj. eksclenca se je zanimal posebno za Silvo de Rodriganda.“

„Torej dobro. Deželni predsednik je tukaj. Čul sem, da bode imel danes zvečer goste in porabil bom priložnost, da napeljem govor na to, kar ste mi sedaj pripovedovali. Za sedaj Vas odpuščam, da se uredi potrebne priprave, da ujamemo oba emisarja. Veseli me, da ste v moji gardi. Dobro ste se vpeljali pri meni in se tako dobro priporočili, da ste lahko prepričani o moji naklonjenosti. Verujte mi, da Vas ne izpustim izpred oči. Z Bogom!“

Dal je Slavku še enkrat roko, ktero je ta ponižno prijel, ali v srcu poln sreče poljubil. Tudi minister stopi k njemu in mu da desnico.

„Poročnik,“ pravi, „ljubim ljudi, ki so že v taki starosti tako previdni in delavni, kajti taka mladost obljubuje hvaležno starost. Ne vidiva se morebiti zadnjič. Za danes Vas pa prosim popolne molčečnosti. Noben človek, zapomnite si, noben človek, razun nas treh ne sme vedeti, kaj Vas je privedlo k cesarju. Ta listina je jako velike važnosti. Zanesite se, da Vas ne bom pozabil. Z Bogom!“

Slavko je zapustil sobo in grad. Ni mislil na voz, ni vedel, kam gre, bil je skoro pijan od sreče. Ta dva visoka moža sta ga s tolikim odlikovanjem odslovila, kaj ga brigajo sedaj vsi njegovi nasprotniki od generala do zadnjega poročnika. Tudi je bil vzbudil cesarjevo zanimanje za rodbino de Rodriganda; moglo se je upati, da bode iskanje po zgubljenem Strnadu pod tako visokim pokroviteljstvom imelo več uspeha.

Tako je šel slepo in zamišljen po ulicah, dokler ni zapazil, da gre v napačno smer; vzame si torej zopet fijakarja in se pelje domov.

Tam so ga pričačovali z največjo nepotrpežljivostjo. Sedeli so skupno v salonu in so ga vsprejeli z ljubeznjivim očitanjem, da je tako dolgo hodil.

Mi te pričakujemo iz one strani iz gostilne,“ pravi knez, „in sedaj se pripelješ z vozom. Kje si bil pravzaprav?“

„Tega ne uganete, Svitlost,“ pravi smeje in pogledavši sebe nadaljuje: „Ali vidite to obleko, vaški učitelj se bolje oblači, in v ti obleki sem bil —“

Tu preneha in knez mu seže v besedo:

„No, pri kom?“

„Pri cesarju.“

„Pri cesarju? Ni mogoče?“ so klicali od vseh strani.

„In vendar! Pri cesarju in pri vnanjem ministru sem bil!“

„Ti se šališ!“ meni Olzuna.

Ali Silva je natančno pogledala svojega tovariša. Poznala ga je dobro: videla je njegove od sreče blesteče oči, njegova zardela lica, zato je bila prepričana, da ni govoril v šali.

„Res je, bil je pri cesarju, Slavko ne laže.“

Pri tem so žarele tudi njene oči presrčnega veselja. Bila je ponosna na to, da je Slavko govoril s tako visokimi gospodi.

„Torej res?“ je vprašala njena mati mladeniča.

„Da!“ prikima on.

„Moj Bog, v ti obleki!“ zakliče knez. „Ali kako vendar prideš k Veličanstvu in Svitlosti?“

„Tega ne smém povedati. Obljubil sem trdno obema gospodoma, da bom molčal, prosim Vas torej, da nobenemu človeku ne poveste o avdijenci. V Vaše pomirjenje pa Vam hočem, pravzaprav moram reči, da sem bil z odlikovanjem odpuščen. Posrečilo se mi je, da sem storil gospodoma nenavadno uslugo in oba sta mi podala roke in mi rekla, da me nebosta pustila izpred oči.“

„Kako lepo, kako krasno!“ se je veselila Silva.

„To veselje je Slavka tako navdušilo, da je pri-
stavil:

„Minister mi je celo rekel, da ljubi ljudi, ki so v taki mladosti že tako previdni in delavni. Moral sem veliko pripovedovati, od Španije od Rodrigande, vse, vse in sedaj hoče cesar z deželnim predsednikom govoriti. Gotovo boste vsi predstavljeni, zato smemo pod

cesarjevim varstvom upati, da bode imelo naše iskanje kmalu uspeh.“

„Daj Bog,“ pravi Silva de Rodriganda. „Ali si šel, da bi govoril s kapitanom. Kje je? Kje si ga pustil?“

„V tem trenutku, bo gotovo že vjet,“ pravi Slavko.

Toda motil se je. Dočim je pripovedoval svojcem o svojem pogovoru s Parkertom in o svojem bivanju v hotelu Imperial, toliko, kolikor je smel vsled svoje obljube, se je vrnil kapitan zopet v gostilno. Pogovor z ruskim poslanikom ni trajal dolgo. Vrnil se je in je takoj, ko je vstopil, mislil na važno listino.

Odprl je ročni kovčeg, da bi jo še enkrat natančneje prečital, kakor je bilo mogoče v navzočnosti francoskega generala. Strašno se je prestrašil, — listina je izginila. Iskal je po kovčgu z rastočim nemirom — ni je našel več. Iskal je po sobi, čeravno je dobro vedel, da je zaprl listine v ročni kovčeg, ker tga je bil celo general vprašal, če so tu varne — zastonj. Pozvoni torej. Točajka pride. Glavni ključ je bila že na gotovi kraj odnesla in tudi obilni denarni dar našla.

„Je bil kdo za moje odsotnosti tu?“ vpraša kapitan.

„Ne, nikdo ni vprašal po Vas.“

„Jaz menim, če je bil kdo v ti sobi?“

„Ne.“

„In vendar je moral biti nekdo tukaj.“

„Kako bi bilo to mogoče? Vsaj zapirate svojo sobo.“

„Gotovo imate še kak glavni ključ, na kar nisem prej mislil. Jaz sem okraden in sicer grdo okraden.“

„Okradeni?“ vpraša ona in obledi strahu.

To je gotovo zmota. Na noben način ne more smatrati poročnika Kreka tatovom.

„Vi ste se ustrašili, Vi ste obledeli!“ zakliče kapitan.

„Vi sami ste bili! Povejte mi, kje imate listino! Moram jo zopet imeti, takoj, takoj!“

Pri besedi listino, se je deklica takoj ohrabrila. Torej se ne gre za navadno tatvino. Zgubila se je torej neka listino. Če jo je poročnik vzel, je moral biti na vsak način opravičen zato; toda izdati ga ni hotela.

„Jaz?“ pravi. „Kaj Vam pade v glavo! Na tak način mi nikar ne govorite gospod kapitan! Kje ste pa imeli listino?“

„Tu v malem kovčgu.“

„Ali ni bil zaprt?“

„Pač.“

„In Vi si domišljujete, da poštena deklica vlomi v Vaš kovčeg —“

„Vlomljen ni, ampak odklenjen,“ ji seže v besedo.

„Odkod naj se dobi ključ, ki odpre Vaš kovčeg?“

„Vetrih —“

„Ne bodite smešni! Točajka ima vetrih! Šla bom takoj k gostilničarju in mu rekla, da hočete iz mene, njegove sorodnice napraviti tatu!“

„Da, le pojdite! Pokličite gostilničarja. Listina se mora na vsak način zopet dobiti.“

Odšla je.

On je pa letal po svoji sobi v največji razburjenosti.

Ravno, ko je prišla v vežo, vstopilo je več gospodov in ko je slučajno skozi vrata pogledala, je videla več policistov, ki so se tam postavili. En gospod jo vpraša:

„Ali ste Vi tu točajka?“

„Da.“

„Kje je postilničar?“

„V kuhinji.“

„Pokažite mi ga!“

Peljala je gospoda v kuhinjo in mu pokazala gospodarja. Gospod se obrne k njemu:

„Pri Vas stanuje tujec, ki se je vpisal kapitan Parkert?“

„Da, Gospod.“

„Dobro. Vi ste prav naznanili; pogledal sem na policiji v zapisniku tujcev. Tu vidite znak, ki dokazuje, da sem uradnik policije. Ali je kapitan doma?“

Gostilničar je spoznal znak, prikimal in dejal:

„Ravno je prišel domov. V sobi številka dvanajst prvo nadstropje ga najdete.“

„Dobro. Jaz ga grem iskat. Ali zapovejte Vaši družini, da ne govori o tem!“

Potem zapusti kuhinjo in gre po stopnicah. Njegova spremljevalca sta se vstopila, jeden špodaj, drugi na vrhu stopnic, dočim so stopili policaji v vežo. Uradnik je potrkal pri kapitanu na vrata in vstopil na njegov poziv.

„Vendar!“ zakliče kapitan nepotrpežljivo. „Ali ste Vi gostilničar?“

„Ne, gospod kapitan.“

„Ah! Kdo pa?“ vpraša Parkert začuden.

„Uradnik tukajšnje policije.“

Kapitan se ustraši, toda hitro se zave in pravi:

„To je prav, gospod. Okraden sem namreč —“

„Okradeni? Hm!“ je menil uradnik smehljaje.

„Kaj pa se Vam je izgubilo?“

„Listina, važna listina.“

„Potem se motite. Ta listina Vam ni bila ukradena, ampak zaplenjena.“

Parkert je stopil korak nazaj. Bilo mu je, kakor bi ga bila strela zadela.

„Zaplenjena?“ je jecal. „Od koga?“

„Tega nama ni treba prevdarjati.“

„Toda kdo ima pravico za moje odsotnosti, moje stvari odpirati?“

„Vsak pošten državlján, komur je na tem, da obvaruje domovino izdajstva. Kapitan Parkert, ali kakor se že drugače zovete, pojdite z menoj; Vi ste moj jetnik!“

Prej je bil Parkert prestrašen, a v jasni nevarnosti se mu je vrnila hladnokrvnost. Izprevidel je, da je izgubljen, če ga ujamejo; moral je bežati. Ali kako? Hodnik je gotovo zaseden, cesta morebiti ne; torej skozi okno je jedina rešilna pot. Uradnika mora prekaniti. Moral bi mu priti blizu, ne da bi ta kaj sumil, kajti gotovo je oborožen. Napravil je torej začuden obraz, prijel svoj kovčeg, ga odprl in dejal:

„Gospod komisár, to mora biti zmota. Poglejte v ta kovčeg! Priporočila in legitimacije Vas bodo prepričale —“

Dalje ni govoril. Približal se je bil počasi uradniku; stal je tik njega, ko je odprl kovčeg. Pri zadnji besedi pa je spustil kovčeg in zgrabil uradnika s tako silo za vrat, da mu je pošla sapa. Njegov obraz se je pomodril; z rokama je mahal konvulzivično po zraku; udje so se mu stresali; roki sta mu upadli in tedaj ga je Parkert izpustil na tla. Policaj sicer ni bil mrtev, ali skoro zadušen v omedlevici.

„Ah, napol rešen sem že!“ mrmra Parkert. „Kaj je taka podgana proti kapitanu Hrandepriju, včasih tudi Landola imenovanem. Ali moja uloga je doigrana. Generala Donaia, ktereга bodo gotovo iskali, moram svariti. Bil je vendar tako pameten, da si je najel privatno stanovanje. Toda kdo je vzel listino? Če bi

bil še moje druge papirje dobil, bi bile znane vse moje skrivnosti.“

Zapre kovčeg in stopi z njim v roki k oknu, ktereга odpre. Na cesti ni bilo videti nobenega človeka in tudi ne policista. Le fijakarski voz je stal pri sosednji hiši. Kočijaž je stal poleg njega. Parkert je zlezl na okno. Skok je bil visok, ali za mornarja ne nevaren. Zagon — in Parkert je stal na cesti. Nihče, še celo kočijaž ni opazil, da je skočil skozi okno.

S kovčkom v roki stopi kapitan k vozu, vstopi in zapove:

„Belaria cesta 24.“

V naslednjem trenutku se je voz odpeljal. Ker je moral sledove skriti, zapovedal je vstaviti, predno je prišel na dotično cesto in šel peš po večih ulicah. Potem je zopet najel drug voz in povedal natančnejji naslov. Tam je pustil kočijaža čakati, šel je v prvo nadstropje, potrkal in vstopil pri generalu Donai.

„Vi kapitan?“ vpraša ta. „Kaj hočete tako kmalu?“

„Vas svariti, Svitlost. V trenutku morate bežati?“

„Cent mille tonnerres! Zakaj?“

„Izdana sva.“

„Ni mogoče!“

„Gotovo! Jaz sem policiji samo na ta način ušel, da sem pobil komisarja in potem skočil skozi okno na cesto.“

„Strašno! Kdo naju je izdal?“

„Ne vem.“

„In Vaši papirji?“

„Memorijale je zaplenjen.“

General se ni še nikdar bal, a sedaj je obledel.

„Torej sva izgubljena, če naju zasačijo,“ pravi.

„Vi ste morali velikansko neumnost napraviti. Med potom mi bodeite pripovedovali.“

„Vi hočete z menoj potovati?“

„Najboljše je. Jaz ne pridem čez rusko mejo. Na Sasko morava, a ne z vlakom, ker tam bi naju prijeli.“

„Jaz imam spodaj voz.“

„Dobro. Odpeljiva se z njim, toda večkrat bova menjala, predno prideva iz mesta; drugo vidiva potem. Ali ste svoj denar rešili?“

„Da.“

„Jaz moram pustiti kovčeg tu; toda moj denar mi zadostuje. Naprej!“

Vtaknil je denarnico k sebi, zgrabil klobuk in svršnik in zapustil sobo. Voz je odpeljal oba begunca. —

Bilo je na večer tega dne. Prostor kazine gardnih častnikov je bil razsvetljen in natlačeno poln. Slutili so, da bode danes prišel poročnik Krek in zato so prišli vsi, da mu soglasno pokažejo, da nočejo imeti z njim ničesar opraviti.

Starejši častniki so se sešli pri zadnji veliki mizi, mlajši pa so zasedli druge in se živahno zabavali,

Poročnik Ravenov, don Juan regimenta je igral z Grudnom in Platenom partijo karambola. Zopet je zgrešil lahek sunek in je udaril s kejem nevolno ob tla,

„Vsi hudiči, da mi gre zopet krogla mimo!“ pravi. „Prokleta smola pri igri!“

„Tem večja sreča v ljubezni,“ se smeje Platen. „Toliko je pa gotovo, da danes ne smeš igrati s kapitanom Parkertom. Ti si preveč raztresen, on je pa mojster. Hrani svojo denarnico.“

„Parkert?“ vpraša Gruden polglasno. „Pa, ta ne pride.“

„Ne? Zakaj ne?“

„O, s tem smo se nebeško blamirali!“

„Rad bi vedel, kako?“

„Hm! O tem bi se ne smelo govoriti,“ šepetaje Gruden pomenljivo.

„Tudi proti tovarišem ne?“

„Samo proti molčečim.“

„K katerim mi na vsak način spadamo. Ali ne? Pripoveduj!“

„No, Vi veste, da sem jaz včasih pri Jankovih —“

„Pri policijskem svetniku? Da. Pravijo, da njegovi mlajši hčeri dvoriš.“

„Ali pa ona meni. Kratko danes sem bil tam in sem zvedel, da je ta kapitan Parkert takorekoč političen goljuf, in ne samo to, ampak celo pravi, nevarni hudo-delec.“

Ravenov je ravno nastavljal keje k sunku. Začuden ustavi, pogleda govornika in pravi:

„Ti se šališ, Gruden?“

„Šalim? Mi ne pride na misel! Ali se morebiti aretira človeka, kogar se je prej smatralo za poštenjaka, brez zadostnih dokazov?“

„Tisoč gromov! Ali so ga aretirali?“

„Hoteli so ga.“

„Aha, pa ga potem niso!“

„Ker je ušel.“

„Vraga! Parkert, ki je imel pri nas pristop! Ali veš to gotovo?“

„Ravno tako gotovo, kakor to, da je komisarja, ko ga je hotel odpeljati, davil do nezvesti in potem skočil iz prvega nadstropja na cesto.“

„Vsi hudiči! To je sramota! Kdo bi bil to zaupal temu solidnemu človeku. Mi smo mu tu dovolili pristop kljub meščanskemu pokolenu, ker je bil Janké in severni

Amerikanci nimajo plemstva. Ali kakor je vedno; če se pečaš z izvržkom, se blamiraš na vsak način. Zato je naša tem večja dolžnost, da se za novega tovariša Kreka prav nič ne menimo.“

„Meni se zdi,“ pravi Platen, ki se je bil pri majorju potegnil za Slavkota, „da je vendar še majhen razloček med hudodelcem in med častnikom, ki je zvesto in častno služil.“

„Kmet je kmet, naj si bo v civilu ali uniformi,“ odgovori Ravenov. „Ogreniti mu moramo službo in skrbeti s tem, da kakor hitro mogoče prosi, da ga prestavijo.“

V tem trenutku je vstopil polkovnik regimenta. Prihajal je tusem redko. Prišel je navadno le tedaj, če je hotel kako službeno zadevo na prijateljski način razrešiti. Zato so slutili že pri njegovem vstopu vsi, da ima nekaj na srcu, kar bi zanimalo častnike.

Sédel je k starejšim gospodom k zadnji mizi, dal si prinesiti kozarec vina in pregledoval navzoče, ki so ga uslužno pozdravili. Čakali so, da jim dovoli nadaljevati začete zabave. Zagledal je Ravenova, kateri je bil kljub svoji lahkoživosti njegov ljubljeneec.

„Ah, Ravenov,“ pravi, „igrajte le svojo partijo do konca, a potem nobene več.“

„Ah, gospod polkovnik, jaz sem zgubil, torej moram revanše prositi,“ odgovori poročnik.

„Danes ne; hranite svoje noge in moči!“

„Torej so jutri posebne vaje?“

„Da, ali ne na konju, ampak peš in sicer z mladimi damami v roki.“

Pri teh besedah so vsi dvignili glave.

„Da,“ se smeje polkovnik, „sedaj gledajo gospodje!

Nočem njih radovednosti skušati, ampak takoj stvar razložiti, da lahko potem igram partijo vista.“

Kakor se je vedel proti Slavkotu neprijazno, tako je bil lahko ljubeznjiv, če se je skladalo z njegovo častjo. Ko so se častniki tesneje zbrali okoli njega, pravi:

„Da jutri bodo peš vaje; navadno se imenuje ta način ekserciranja bal.“

„Bal? Kje? Kje?“ se je čulo od vseh strani.

„Nekje, kjer si morete najmanj misliti, gospodje. Tu imam poln zavitek vabil, ktere naj razdelim vsem častnikom našega regimenta in njih ožjim tovarišem. Vseh vabil je šestdeset in dame so tudi povabljene.“

„Toda od koga?“ vpraša major, ki je sedel poleg njega.

„Stavim, kar hočete, gospod tovariš, da ne uganete. Mislite si moje začudenje, ko sem prejel proti večeru ta zavitek z vabili in sledečim pismom:

„Gospodu baronu pl. Vinslov, polkovniku prvega huzarskega regimenta.

Gospod polkovnik!

Cesarsko Veličanstvo je bilo tako prijazno, da mi je dovolilo prostore in vrt svojega gradu Šenbrun v svrho soareje. Pošiljam Vam priložena vabila, da jih razdelite med častnike in njih ožje tovariše in sem prepričan, da me boste počastili s svojo gospo soprogo in hčerkami in tudi dame častnikov.

Vam naklonjeni

baron Kotnik,
deželni predsednik kranjski.“

Ko je polkovnik pismo zopet zganil in pogledal okoli stoječe, je videl na vseh obrazih izraz začudenja.

„Kaj pomeni to?“ vpraša major.

„To vprašanje sem si stavil tudi jaz, a nisem našel odgovora.“

„Kakor sem čul, je bil predsednik danes telegrafno pozvan na Dunaj,“ si je drznil Gruđen pripomniti.

„Odkod veste to?“ vpraša polkovnik naglo.

„Vi veste gospod polkovnik, da so gospodje sluge med seboj v tesni zvezi in moj sluga je pretkan ptiček, ki ve polno novosti.“

„Ta telegrafni poziv bi dal sklepati na važne politične konstelacije. Začelo se je prijazno občevati z južnimi državami in se jih hoče pridobiti. Jas mislim, gospodje, da bomo kmalu spet v Italijo jahali. Da bi se le kmalu zgodilo, sedaj je za nas najboljši čas. Toda ne belimo si las.“

Resnica je, da smo povabljeni in da bomo imeli prijeten večer. Prostor Šenbruna nam še niso bili nikdar na razpolago; tu nas odlikujejo, da nas bodo vsi zavidali. Mi bomo hvaležni in sem prepričan, da bodo gospodje, zlasti mlajši pokazali vso ljubeznivost. Sedaj hočem razdeliti vabila.“

„Ali si smem dovoliti vprašanje, gospod poročnik,“ vpraša Ravenov, „če dobi ta poročnik Krek tudi vabilo?“

To je bilo sicer nesramno vprašanje, vendar odgovori polkovnik prijazno:

„Zakaj to vprašate, dragi Ravenov?“

„Ker bi jaz nikdar ne obiskal soareje, na katero pridejo dvomljivi ljudje.“

„Tega Vam ni treba niti vprašati, ker vsi gojimo iste principe in nazore, kakor Vi. Sicer pa nastopi

Krek šele jutri in nas torej nič ne briga. Tu, dragi Brinar, imate vabila. Skrbite, da se razdelé.“

Pobočnik vzame zavitek in jih razdeli prisotnim gospodom, druge obdrži za nenavzoče.

Komaj dokonča svoj posel, ko se odpro vrata in vstopi Slavko. Vseh oči se obrnejo vanj, a se zopet takoj odvrnejo, da je moral zapaziti, da nočejo o njem ničesar vedeti.

Toda ni se pustil motiti, ampak obdržal je čako na glavi in stopil k najstarejšemu častniku, namreč polniku Vinslovu. Pred njim obstoji, ga pozdravi vojaško in pravi:

„Poročnik Krek gospod polkovnik. Prosim Vas za prijaznost, da me predstavite gospodom tovarišem!“

Polkovnik je imel karte v rokah, obrne se počasi in se dela, kakor bi ne bil razumel in vpraša:

„Kako? Kaj hočete?“

„Dovoljujem si prošnjo, da me predstavite gospodom.“

„Polkovnik stisne obrvi, pogleda Slavkota od nog do glave in vpraša:

„Predstaviti? Ah! Kdo ste?“

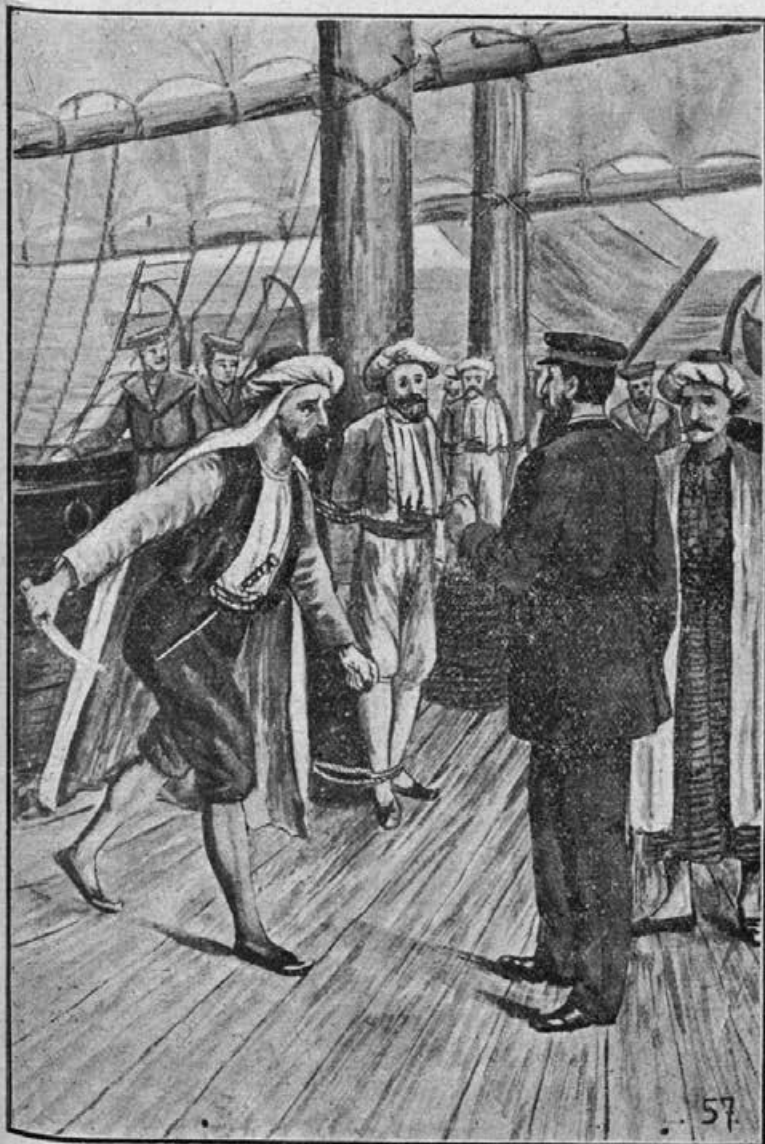
Na vseh obrazih se je pojavilo zaničevanje; samo poročnik Platen je zardel sramu, da se mladega poštenega moža tako žali.

Vsi so vedeli, da se mora sedaj odločiti, kakega značaja da je Krek. Noben kavalir ne bi smel takega zasramovanja prenašati. Zopet so bile vse oči v Slavkota obrnjene.

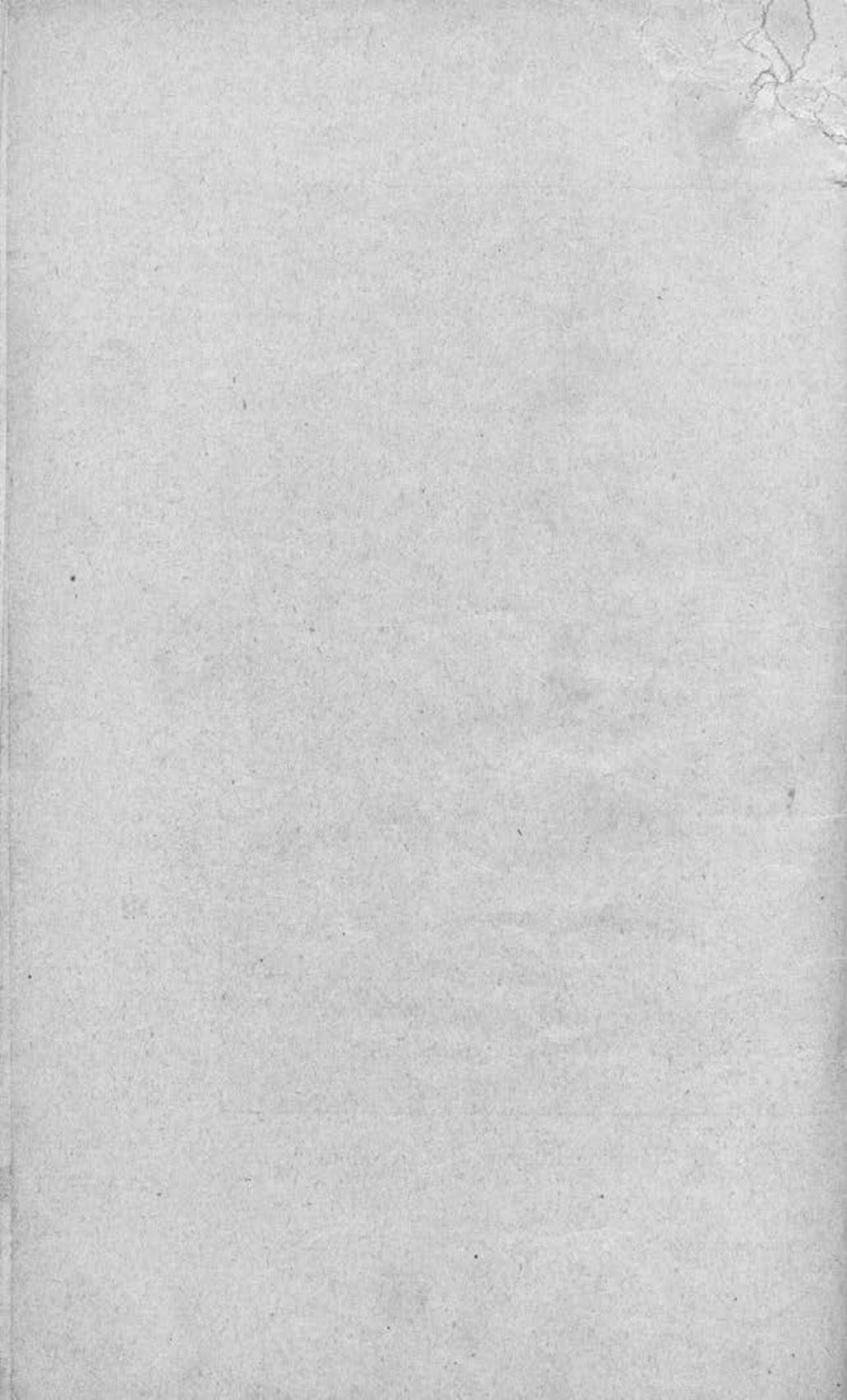
V njegovem obrazu se ni ganila nobena mišica in s trdnim glasom pravi:

„Vaš gospod pobočnik, poročnik pl. Brinar je priča, da sem se Vam danes predstavil. Rad sem pripravljen

57

„Če me takoj ne ubogaš, Te zabodem!“

slabemu spominu, kjer ga najdem, na pomoč priti: Jaz sem poročnik Krek, gospod polkovnik.“

Tedaj skoči polkovnik iz svojega sedeža in zavpije:

„Grom in strela, kaj pravite Vi gospod Krak, Krek, ali kakor se že zovete! Kdo ima slab spomin, kaj?“

Slavko se mu prijazno nasmehlja in pravi:

„Prepuščam popolnoma odločitvi gospoda polkovnika, da izjavi ali je pozabil moje ime iz resničnega slabega spomina, ali namenoma. V zadnjem slučaju bom prosil 'gospoda vojnega ministra, da me gospodu polkovniku pred celim regimentom bolj očitvidno predstavi in mu s tem dajem častno besedo, da bode njegova Visokost to storila.“

Polkovnik je obledel.

Čital je bil priporočilno pismo ministrôvo; pogledal je zdaj v prijazne samozavestne oči mladeniča in zadelo se mu je, da ima tu opraviti s človekom, ki mu je po duhu najmanj enakovreden.

Kakor so sedaj stale stvari, bi bil moral tudi najbolj pristranski sodnik pritrditi, da je polkovnik svojega poročnika zatajil, torej globoko razžalil.

Krek je stal tu, kakor da bi hotel polkovnika radi žaljenja pozvati, ali to bi tega spravilo pri predstojnikih ob zaupanje.

Mladi poročniki naj se pozovejo in bijejo in gredo potem za kazen v trdnjavo, če pa polkovnik skoro najmlajšega častnika kar prisili k dvoboju, zasluži, da ga degradirajo.

To je privedlo polkovnika, da je odnehal. Rekel je:

„Kaj slab spomin, kaj namen! Tam stoji pobočnik pl. Brinar, ta naj Vas predstavi.“

Mislil je, da je to zadosti, kajti bil je z besedami,

slab spomin tudi razžaljen. S tem, da se je delal, kakor da bi te žalitve ne bil čul, se je postavil proti svojim tovarišem v slabo luč. Menil je, da je stvar končana in je sédel. Slavko pa je obstal pred njim in rekel glasno in trdno:

„Dovolite gospod polkovnik, jaz imam še malo opombo.“

„Torej?“ vpraša polkovnik in obrne svoj od jeze in tudi sramote zardeli obraz proti Slavkotu. „Napravite kratko!“

„To bom storil, kajti kratkost je moja navada, kakor bodete kmalu videli. Jaz se nisem prostovoljno ločil od sedanjih svojih razmer, ampak sem bil samo po višji volji prestavljen v huzarski gardni regiment. Natančno poznam tradicije gardnega kora, ali menil sem, če se že ne bodo gospodje tovariši meni, ki sem v zadnji vojni storil svojo dolžnost, pridružili v prijateljstvu, da me bodo vsaj brez izzivanja pustili hoditi svoja pota.“

Danes pa me je večina gospodov, katerim sem se moral službeno predstaviti zavračljivo in celo zaničljivo vspregjela. Zato sem bil že vnaprej prepričan, da tudi tu ne bodem dobro došel. Nisem prijatelj negotovosti. Vedeti moram, ali se me pripozna tovarišem ali ne. In zato naj se takoj v tem trenutku odloči, ali mi bodete pustili mojo pot prosto, ali naj si jo priborim. Gospod polkovnik, Vi ste me zatajili. Na vsak način moram vedeti, ali se je to zgodilo vsled slabega spomina ali namenoma. Ali ste tako prijazni, da mi odgovorite na tó vprašanje?“

Nihče izmed prisotnih ni ostal na svojem sedežu. Tako se tu še ni govorilo. Na ta način si ni drznil še noben poročnik govoriti s šefom svojega regimanta.

Vsi so mu bili sovražni, ali vendar so ga morali vsi spoštovati vsled njegovega poguma.

Kakor so bile sedaj razmere, je moral polkovnik ali izjaviti, da ima slab spomin — in to bi bila zanj velikanska blamaža — ali pripoznati, da je hotel namenoma poročnika žaliti — in to bi dovedlo do dvo-boja, zopet blamaža za njega, kateri je bilo mogoče samo na ta način se izogniti, da izjavi meščanskega častnika nezmožnega zadoščenja.

Mladi poročnik je ujel starega, na svoje plemstvo ponosnega polkovnika v njegovi lastni zanki in vsi so bili radovedni, kaj bo zdaj storil.

Polkovnik je stal popolnoma uničen pri svojem stolu; izgubil je pravdo proti človeku, katerega je smatral lahko premagljivim. Slednjič je rekel:

„In če Vam ne odgovorim?

„To bodez storili. Kajti to bi bila največja strahopetnost; upam pa, da imate dosti poguma z meščanskim poročnikom govoriti!“

To je bilo polkovniku vendar preveč; to mu je pomagalo, da se je zbral.

„Prav imate,“ pravi ponosno. „Vi niste mož, katerega bi se bal. Izjavim Vam torej, da sem Vas namenoma zatajil.“

„Hvala, gospod Vinslov. Hočem upoštevati Vašo starost in Vas nočem privedi pred službene predstojnike, ali zadoščenja hočem. Dovolite, da Vam posljem jutri svoje priče.“

Kaj še? Jaz se ne bijem z meščanskim!“

„Tako bi se jako ceno odtegnili odgovornosti. Če ne vsprejmete mojih prič, naj razsodi častni sod, če ni zmožen zadoščenja mož, ki nosi uniformo Njegovega Veličanstva. Če tudi ta odloči proti meni, naznanim Vas

Vašim predstojnikom nepokorščine proti njim in nameravanega, nasilnega razdraženja Vaših podložnikov. Nisem še pol toliko star, kakor Vi, pa uiti Vas ne pustim.“

Obrne se urno na petah in gre k steni, kjer obesi sabljo in čako, vzame si z okna časopis in se ogleda po kakem prostoru.

Nihče se po tem krepkem in pogumnem Slavkovem nastopu ni več upal, zabraniti mu sedež, ali stisnili so se bolj skupaj, da bi ga ne dobili za soseda.

Samo jeden je ostal na mestu in ga je prijazno in vablivo gledal, namreč poročnik Platen. Slavko je opazil prijazen pogled in stopil k njemu.

„Dovolite mi prostor na Vaši strani, gospod poročnik?“ vpraša Slavko.

„Prav rad, tovariš,“ odgovori Platen in mu ponudi roko. „Moje ime je Platen, bodite pozdravljeni!“

Slavko je pogledal v odprto, pošteno oko govornika, čegar pogled mu je tako dobro del in pravi:

„Zahvaljujem se Vam srčno. Sicer se je opustilo, predstaviti me, ali moje ime se je imenovalo. Gospod Platen, ali Vas smem prositi imen teh gospodov?“

Še vedno je vladala globoka tišina v sobi, tako da se je natančno slišalo vsako ime, katero je Platen izgovoril. Pri zadnji mizi je bila taka tišina, kakor po gromu; pri drugih mizah pa so si častniki pomagali s tem, da so vzeli v roke časnike, ali druga sredstva, da se mučni položaj zakrije. Gospodje pri Slavkovi mizi, katerih imena so se imenovala, so kimali v zadregi z glavami, dočim jih je ta pozdravil s poklonom. Samo Ravenov je ostal stari, prijel je za kej in menil:

„Pojdi Gruden, nadaljujva svojo partijo. Kako je Platen? Ti si tretji.“

„Hvala, ne bom,“ odgovori ta.

Ravenov zmaje z ramama in se norčuje:

„Pa! To se pravi zapustiti šampanjko radi kozarca jesiha!“

Slavko se je delal, kakor bi ne bila ta razžaljiva primera njemu namenjena in pri tem ga je podpiral Platen, kajti segel je po šahovi deski in vprašal:

„Ali igrate šah, gospod Krek?“

„Med tovariši že!“

„Torej, saj sem Vaš tovariš. Odložite časnik in poskusite enkrat z menoj. Poštenost pa zahteva, da Vam izjavim, da me smatrajo pri šahu nepremagljivim.“

„Torej moram biti tudi jaz pošten,“ se smeje Slavko. „Stotnik pl. Podgornik, moj vzgojitelj, je bil mojster v ti igri. Toda poučeval me je tako dobro, da ne dobi nobene partije več.“

„Ah, to je prav, torej bomo imeli spet enkrat zanimivo partijo. Pojdite!“

S tem je Platen pretrgal molk. Pri zadnji mizi se je začel vist znova, spredaj so se valile biljardne krogle in poteze pri šahu so postale v desetih minutah tako zanimive, da so se častniki dvignili drug za drugim in šli opazovat igro. Opazili so z začudenjem, da je Slavko še boljši igralec; dobil je prvo partijo.

„Čestitam!“ reče Platen. „Kaj takega se mi že dolgo ni prigodilo. Če je res, da je dober vojskovodja tudi dober igralec šaha, ste Vi na vsak način izvrsten častnik.“

Slavko je čutil, da je Platen govoril te prijazne besede, da bi mu utrdil stališče, zato je odgovoril odklanjaje:

„Kakor Vam je znano, se ne sme slepo obračati. Ako je dober vojskovodja tudi dober igralec šaha,

še ni potrebno, da bi bil fin igralec šaha tudi dobe. častnik. Sploh ste pa hoteli v prvi partiji le skušati mojo moč. Poskusiva drugo. Zdi se mi, da jo bom zgubil.“

„Mogli bi se motiti. Toda preje ste imenovali stotnika pl. Podgornika. Ai je morebiti ta gospod nadgozdar v službi deželnega predsednika na Kranjskem.“

„Seveda.“

„Torej ga poznam. On je star, grčav mož, ravnotako robat kakor pošten in je pri predsedniku na dobrem glasu.“

„Dobro ste ga popisali.“

„Spoznal sem ga pri svojem stricu v Ljubljani, ki je njegov bankir.“

„Njegov bankir. Ta se zove Valjavec, če se ne motim.“

„Da. Razložiti Vam moram namreč, da se je moja teta, sestra moje matere, poročila z meščanom, namreč Valjavcem, ki je vsled tega sorodnik Vašega in mojega majorja, kajti zadnji je moj bratranec.“

Drugi gospodje so se začudeni pogledovali. Kaj je padlo Platenu v glavo, da razlaga s tako odkritosrčnostjo rodbinske razmere in s tem izpostavlja majorja? Slavko pa je razumel njegov namen: Platen mu je hotel dati zadoščenje za vsprejem pri majorju in objednem ponosnim častnikom pokazati, da v visokoplemenitaških krogih ni vse tako čisto, kakor se misli.

Druga partija se začne. Slavko jo zopet dobi. Pri tretji partiji sta vzbudila občno pozornost Ravenov in Gruden, ki sta se začela prijateljsko dražiti.

„Vraga, zopet si petnajst poenov pred mano,“ je dejal Ravenov. „Nesreča v igri!“

„Pa sreča v ljubezni, kakor sem ti že povedal,“ pravi Gruden.

„Da. Ali stavo boš vendar zgubil. Deklica bo moja, je že moja če natančno vzamemo.“

„Kaka stava? Kaka deklica?“ vpraša major, kateri ali o stavi ni ničesar vedel, ali jo hotel stvar še enkrat spraviti v razgovor.

„Ravenov ima priložnost dokazati, da res povsod premaga,“ odgovori Gruden.

„Pojasnite to stvar.“

Gruden pripoveduje zanimivo zadevo in vsi so ga poslušali. Tudi igralca šaha sta prenehala v igri, da bi čula.

„Da, Ravenov je don Juan regimenta. Sicer pa trdi, da je to lepotico že pridobil,“ konča Gruden.

„Ali je pa to res?“ vpraša polkovnik, ki je tudi moral že enkrat spregovoriti besedo, da zakrije svoj neprijeten položaj.

„Razume se,“ odgovori Ravenov. „A ne samo jaz ampak vsak gardni častnik premaga povsod. Seveda, če se nizki elementi smejo vrivati v naš krog, bo ta monopol za nas kmalu zginil.“

Pri tem brezobzirnem napadu, so vsi obrnili svoj pogled v Slavkota, ki je zopet molčal. Ravenov nadaljuje, potem ko je zastonj pričakoval odgovora.

„Doba stave še ni pretekla; torej mi še ni treba prinašati dokazov; ali deklica je bila hčerka kočijaževa in tej bom vendar dosti dober. Za sedaj morem samo omeniti, da sem se vsedel v njen voz in jo spremljal domov.“

„Kočijaževo hčerko?“ se smeje polkovnik. „Čestitam, poročnik! Tu je lahko dobiti stavo.“

Na to izvleče Slavko smodko in reče, dočim odrezuje konček:

„Kaj še! Gospod Ravenov bo izgubil stavo!“

Potem ko se je pustil dvakrat od Ravenova mirno razžaliti, ni nikdo pričakoval, da bode segel v pogovor in sicer glede stvari, ktere navidezno niti ni poznal. Vsi so torej začudeni utihnili. Ravenov pa stopi brzo korak naprej in vpraša:

„Kako mislite, gospod Krek?“

Slavko prižge smodko, potegne parkrat iz nje in odgovori mirno:

„Rekel sem, da bode gospod Ravenov izgubil stavo. Gospod Ravenov samo renomira, on pretirava!“

Imenovani stopi še en korak naprej in zakliče:

„Ali izvolite to besedo ponoviti?“

„Prav rad! Gospod Ravenov ne pretirava samo, ampak še celo močno laže.“

„Gospod!“ se razjari ta. „To si drznete Vi meni reči, ki sem častnik cesarske garde? In tukaj?“

„Zakajne? Saj sva oba tukaj, in jaz sem ravno tako častnik cesarske garde, kakor Vi. Jaz bi si sploh smatral jako pod častjo, meniti se za Vaše renomiranje, če bi ne bila ona dama meni prav ljuba prijateljica, ktere dobro ime čuvati jo moja dolžnost.“

„Čujte!“ zakliče Ravenov. „Kočijaževa hčerka njegova intimna prijateljica! In ta se vriva med nas! Ta hoče biti gardni častnik!“

Vsi navzoči so se zopet dvignili. Zapazili so, da pride zopet do prepira. To je bil zopet večer, o katerem se bo dalo še pozneje pripovedavati. Toda izpregovoriti ni hotel nihče. Tuji meščanski vrinjenec je bil sicer polkovniku kos, ali Ravenov ga bode že naučil manire. Slavko sam je še sedel. Odgovoril je hladnokrvno:

„Opomnil sem že, da se nisem vrinil, ampak slušal višjo voljo in moram sploh vprašati, kdo je bolj častivreden, ali prijatelj kočijaževe hčerke, ali njen zapeljivec. Seveda moram to zadnjo besedo malo podpreti z dokazi. Gospod Ravenov se je sicer vrinil v voz z nebeško nesramnostjo, vendar se mu sme ni posrečilo dam spremiti do doma, kajti te so ga s pomočjo policaja postavile na zrak.“

Vskliki prestrašenja so se čuli po sobi. To je bilo preveč; sedaj je moralo nekaj nastopiti.

Ravenov je obledel; reči se ne more, ali od jeze, ali od strahu, da njegov nasprotnik vse ve; toda jeza je premagala. Skočil je k Slavkotu in zakričal:

„O čem govorite? O nesramnosti? Od policaja? Ali bodeste preklicali? Takoj!“

„Mi ne pride na misel!“ mu je zvenelo hladnon aproti. „Govoril sem popolno resnico in te se ne prekliče.“

Tedaj se je dvignila Ravenova postava grozeče. Videlo se je, da se bode v prihodnjem trenutku vrgel na svojega nasprotnika in vendar je ostal ta navidezno popolnoma neprevidno na svojem sedežu.

„Zapovem Vam, da v trenutku prekličete in me prosite odpuščanja!“ hropel je razjarjeni Ravenov.

„Paperlapa! Ali imate Vi, ravno Vi meni zapovedovati!“ se je glasilo iz Slavkovih ust.

„O, več kakor mislite!“ kriči on, ki je bil od jeze ves iz sebe. „Zapovedujem Vam celo, da izstopite iz našega kora, ker nas niste vredni. In če tega ne storite prostovoljno, Vas k temu prisilim. Ali veste sploh, kako se koga izžene iz uniforme?“

„To ve vsak otrok. Da se mu navadno klofuta, potem ne more več dalje služiti.“

„Torej dobro! Ali bodete preklicali, prosili odpuščanja in nam vsem obljubili, da izstopite?“

„Smešno! Ne uganjajte burk!“

„Torej imate tu klofuto!“

Pri ti besedi se je vrgel na Slavkota in zamahnil z roko. Čeravno se je to zvršilo bliskoma, je bil vendar Slavko hitrejši. Odbil je udarec z levo roko, zgrabil v prihodnjem trenutku Ravenova za pas, dvignil ga visako nad se in ga treščil v velikem krogu čez biljar, tako da je padel z velikanskim ropotom na oni strani onesveščen na tla. Slavko se je bil tega naučil od doktorja Strnada, svojega krepkega mojstra.

Nihče ne bi bil mlademu častniku prisodil toliko moči in spretnosti. Nekaj trenutkov je vladala nepopisna zmešnjava v sobi. Nekteri so stali strahu popolnoma nepremično in so zijali v zmagalca, kateri je prej pokazal toliko duševno in sedaj telesno premoč. Drugi so hiteli k Ravenovu, ki je ležal kakor mrtev na tleh. K sreči je bil navzoč vojaški zdravnik, kateri je onesveščenca takoj preiskal.

„Nič ni zlomljenega in tudi notranjost ni poškodovana, kakor se vidi,“ pravi nato. „Zbudil se bo kmalu in bo ušel srečno samo z nekaj utiskami.“

Ta skrb je bila torej odpravljena in sedaj, ko so položili Ravenova na zofo, so obrnili vsi svojo sovražnost proti Slavkotu, ki je stal ravnodušno med njimi, kakor bi s temi dogodki ne bil imel ničesar opraviti. Polkovnik je sprevidel, da je prišel čas, da mora nastopiti. Počasi stopi k Slavkotu in mu reče grozeče:

„Gospod, Vi ste se spozabili nad poročnikom Ravenovom —“

„Vsi prisotni gospodje mi morajo potrditi, da sem bil jaz le v silobranu,“ seže Krek brzo v besedo. „Pre-

drznil se je, ponuditi častniku klofuto, vrgel se je name in zamahnil. Vendar se mu prizanesel, kajti ravno tako bi ga bil jaz lahko spravil s klofuto iz garde, kakor je on meni grozil.“

„Prosim Vas, da mi ne segate v besedo, ampak me pustite izgovoriti! Jaz sem Vaš predstojnik in Vi morate molčati, če jaz govorim. Razumite? Vi zapustite v trenutku to sobo in greste za sedaj v svoje stanovanje v zapor.“

Obrazi navzočih so se zjasnili. Te besede so bile popolnoma po njihovi volji. Ali poročnika vendar še niso poznali. Ta se uljudno prikloni in reče zmerno:

„Prosim Vas oprostjenja, gospod baron. Jutri bi Vaše povelje takoj slušal, toda ker šele jutri zjutraj vstopim, še to nima zame moči. Jaz menim, da se v jezi človek ne sme pre nagliti —“

„Gospod Krek —“ grozi polkovnik.

Slavko pa nadaljuje:

„O zaporu torej niti ni govora, toda Vaši želji, da zapustim sobo, ugodim rad, ker sem bil dosedaj navajen občevati na takih krajih, kjer se človek ne izpostavlja nevarnosti, da ga po nedolžnem zatajé ali celo oklofutajo. To se dogaja navadno v beznicah in enakih krajih. Lahko noč, gospoda!“

Ta zavrnitev je provzročila mnogo nemira. Toda Slavko se ni menil zato, opasal je sabljo, si pokrill čako in odšel ponosno skozi vrata.

„Strašno!“ zavpije nekdo za njim.

„Nezaslišano!“ drugi.

„Še nikdar kaj takega, pri moji veri!“ tretji.

„Ta deček je pravi hudič!“ meni major.

„Kaj še!“ se togoti polkovnik. „Te vražje lastnosti

mu bodeмо že izbili! On, in mene pozval! Ali ste kaj takega že čuli?"

Nikdo ni opazil, da je Slavkotu sledil poročnik Platen. Zunaj ga doide, ga prime za ramo in reče:

„Poročnik Krek, počakajte trenotek! Bila je splošna zarota zoper Vas. Ali mi verjamete, če Vas zagotovim, da jaz nisem bil popolnoma nič udeležen?"

„Verujem Vam, saj ste mi dokazali," odgovori Slavko in mu pomoli roko. „Najsrečneje se Vam zahvaljujem. Pripoznam Vam, da sem pričakoval ignoriranja, ali ne toliko brezobraznosti in surovosti. Jako obžalujem dogodke večera."

„Vi ste se krepko branili, skoro prehrabro. Bojim se, da Vaš obstanek v gardi ni več mogoč."

„To se bo še videlo. Nikdar še nisem poznal tega, kar drugi imenujejo strah. Spoštujem predpraviice plemstva, te so po stoletjih utrjene, toda odločno sem proti nazoru, da plemstvo stoji kvalitativno nad meščanstvom. Vrednost človekova je primerna njegovi npravni vrednosti."

„Rad Vam pritrdim, čeravno sem plemenitaš. Polkovnik je zaslužil Vašo zavrnitev, seveda ni slutil nihče, da si bode te upali tako prosto nastopati. Kar se pa Ravenova tiče, Vas moram vprašati, če poznate to deklico."

„Prav, dobro. Vsaj so mi te dame pripovedovale vso dogodbo."

„Ali pa tudi resnično!"

„Nobena ne laže. Samo Vam hočem povedati, da da [ta dama, radi ktere se je stavilo, ni hčerka kočijaževa. Ali mi obljubite začasno molčati?"

„Gotovo!"

„Torej. Ona je vnukinja kneza de Olzuna. Vidite

„ej, da se mi nikakor ni treba sramovati, biti ji prijatelj.“

„Vsi hueiči!“ Kako pa potem pride ta Ravenov —“

„On se rad baha in je jako nepreviden človek. Vsak drugi bi bil na prvi pogled spoznal, da ima jako izobražene dame pred seboj. Njena spremkinja je bila kneginja. Vsilil se je na najsurovejši način v njujin voz in dame so se ga mogle iznebiti samo s pomočjo policaja.“

„Moj Bog, kako nespametno in neprevidno. Ali kako je prišel na misel, da je hčerka kočijaža?“

„Pozvedoval je o nji pri mojem slugi v bližnji gostilni. Stanujem namreč pri knezu in sem bil z njo vred vzgojen. Moj stari Ludevít pa je zvitá glava in ga je nalagal, da je kočijaževa hčerka. Upam, da sedaj vse razumete!“

„Vse, samo Vaše telesne moči ne.“

„Vadil sem se že od mladosti in sem imel najboljšega učitelja, namreč princa de Olzuna.“

„Vsi hudiči, jaz Vas začnem občudovati. Ali ste v orožju tudi tako izurjeni, kakor s pestjo?“

„Ne bojim se nobenega nasprotnika.“

„To Vam bo koristilo. Ravenov Vas gotovo pozove. In kaj mislite s polkovnikom?“

„Jutri mu pošljem svoje priče.“

„Kdo bo to?“

„Hm, v tem še nisem jaseñ. Svojcem nočem o teh razporih ničesar povedati, znanstva pa tu nimam.“

„Ali se Vam smem jaz ponuditi?“

„Vi s tem izgubite zaupanje svojih tovarišev in predstojnikov.“

„Tega se ne bojim. Jaz ne služim, da bi avanziral, ampak samo iz veselja. Moje premoženje je za-

dostno, da živim nezavisen in prosim Vas še enkrat naj bodem Vaš zastopnik. Pridobili ste si moje spoštovanje, bodiva prijatelja, dragi Krek!"

„Rad sprejemem Vaše prijateljstvo. Že danes pri obisku pri majorju se mi je zdelo, da bova prijatelja. Objemiva se, dragi Platen!"

Objameta se in Platen pravi:

„Ali greste naravnost domov?"

„Ne. Jaz sem se na vnanje kazal sicer popolnoma mirnega, kajti samo to pomaga do zmage, ali na notranje sem bil manj. Nočem doma pokazati svojega vznemirjenja in zato grem še četrta vina pit."

„Jaz se Vam pridružim. Počakajte!"

Hitel je nazaj v sobo.

Slavko ga je čakal na cesti. Ni še slutil, kolikega pomena bo zanj Platen in od tega omenjeni bankir Valjavec v Ljubljani.

Poročnika sta šla v neko pivnico in Platen je spremljal Slavkota domov, da bi zvedel, kje stanuje. Ko sta se pri vratih poslovila, videla sta prednja okna razsvitljena in ko Slavko stopi v salon, najde vse zbrane okoli visokega obiska, kajti deželni predsednik, baron Kotnik, je bil na obisku pri knezu.

„Tu prihaja naš gardni huzar!" pravi ko zagleda Slavkota. „Bili ste v kazini?"

„Da, Svitlost," odgovori ta.

„Ali je bil Vaš polkovnik tam?"

„Da, je navzoč."

„Ali ste dobili tudi Vi vabilo?"

„Jaz ne vem o tem ničesar, Svitlost."

„Ah, ta gospod Vas je torej hotel izključiti, toda mi ga bomo presenetili."

„Zvedel sem namreč danes od svojega prijatelja

kneza, kako Vam nasprotujejo in sklenil sem takoj, tem gospodom pokazati, do mōrajo biti ponosni, če imajo poročnika Kreka v svoji sredi. Ne zardite, moj dragi? Vi ste med malim številom onih častnikov, katerih hrabrost me jedino more sprijazniti z nesrečnim izidom zadnje vojne, plačali ste častne znake, ktere nosite z lastnimi ranami in ker sem Vam poleg tega še osebni prijatelj, sem sklenil dati Vam priložnost, Vaše nasprotnike osramotiti.

Povabil sem vse častnike Vašega regimenta in tudi njih prijatelje jutri zvečer k sebi, in cesar, ki mi je priporočeval o uslugi, ki ste mu jo storili, mi je prepustil svoj grad Šenbrun za soarejo.

Slutim, da je polkovnik razdelil moja vabila v kazini. Hočejo Vas izključiti, pa Vas bodo vendar videli. Nadenite si svoje častne znake. Z njimi bodele marsikterega nasprotnika podražili.“

Slavko je stal med celim dolгим govorom ganjen pred predsednikom. Njegov zaščitnik priredi radi njega, sina ubogega mornarja, soarejo in cesar da svoj grad na razpolago. Solze so mu stale v očeh. Poljubil je predsedniku roko in rekel:

„Svitlost, ne vem, kako sem —“

„Dobro, dragi poročnik,“ ga prekine predsednik. „Poznam Vaše mišljenje, torej Vam ga ni treba posebej povdarjati. Namen svojega obiska sem dosegel, torej se poslavljam.“

Ko je odšel, zvedel je Slavko od kneza de Olzuna, da so povabljeni vsi in poleg tudi sir Lindzej in Ema. Potem je zginil v svojo sobo, da bi se s krepkim počitkom pripravil na napore prihodnjega dneva.

Ni še bil dolgo tam, ko nekdo tiho potrka. Kdo

bi neki bil? Pričakoval ni nikogar. Veselo se je iznenadil, ko vstopi na njegov poziv — Silvica.

„Ai se čudiš?“ vpraša boječe. „Moram še s teboj govoriti.“

„Ti, Silvica?“ pravi. „Pojdi bliže in sédi!“

„Da, to bodem storila, dragi Slavko. Seveda bi ne smela mlada dama obiskati mladega gospoda sama in tako pozno, toda midva šva kakor brat in sestra, kaj ne?“

„Gotovo,“ odgovori ta, da bi ji prepodil vse dvome. „Ali ve mama, da si tu?“

„Seveda ve!“

„In ona ti je dovolila iti k meni?“

„Prav rada, da, še celo prosila me je. Hočem te nekaj prav važnega vprašati.“

Kako srečnega se je čutil. To krasno bitje pride tako zaupno v ti pozni uri k njemu. Ni bila več otrok, vedela je, da jo ljubi, da jo ljubi z vso silo svojega srca, z vsako mislijo, z vsakim dihom. Poznal je pa tudi razloček med njo in seboj; njegova ljubezen je bila brez upa, a ne nesrečna, kajti bila je duševna, čista in prosta vsakega egoizma. Sedel je poleg nje na zofi in ji gledal pričakujé v lep obrazek.

„No, kaj me hočeš vprašati, Silvica?“

„Daj mi najprej roko, Slavko! Tako! Ali veš, da sva se imela vedno rada?“

Vstrepetal je pri tem vprašanje v svoji notrajnosti, prejelo ga je nekaj neznanega, da ni mogel odgovoriti, ampak je samo prikimal.

„In da se ljubiva še sedaj?“

„Jaz tebe že!“ je zdihnil.

„Ti mene! Vem! Ti bi umrl za me, če bi bilo treba. Ali misliš, da te jaz nimam tako rada kakor

prej? Glej, Slavko, kogar imamo radi, tega poznamo natanko, in če ne vemo že vedno vsega, pa slutimo. Slutim vse misli, katere imaš tedaj, ko sem pri tebi in če bi ostalo mojim očem kaj skritega, vidi moje srce. Ali mi verjameš to?"

Srce mu je hotelo počiti veselja in moral se je potruditi, da je mirno odgovoril:

„Da!“

„Torej,“ nadaljuje z istim srčnem tonu, „ko si prišel iz kazine, je bilo tvoje srce tako globoko in prozorno, in prav, prav tu si se nekaj trepetalo. Vedela sem takoj, da si bil jezen. Tebe so v kazini neprijazno vsprejeli in ti nisi tak, da bi mogel to prenesti. Prišlo je do razpora in Vi častniki ste z orožjem takoj pri roki. Pojdi sem, dragi Slavko in poglej mi enkrat naravnost v oko!“

Položi mu svoje fine, bele ročice na rameni in ga potegne bliže k sebi, da bi mu bolje videla v oko. Njen dih mu je vel naproti, kakor dišeči dih iz Mohamedovega raja; čutil je življensko toploto, katero je izžarivalo njeno obličje, in z vso silo se je komaj premagal. S tem je bil večji junak, kakor v kazini, kjer je ponižal polkovnika in vrgel Ravenova.

Njen preiskujoči pogled se je vtopil celo minuto v njegovo oko, potem ga zopet izpusti in reče:

„Slavko, ali veš, kaj je?“

„Kaj?“ vpraša ta.

„Dvoboj!“

„Silvica!“ zakliče prestrašen.

„Slavko, jaz vidim natančno. Tu globoko v Tvojem očesu je nekaj, česar ne moreš skriti; videla sem in vidim še. To se vidi, kakor ponosna odločnost. Ali mi mari nočeš resnice povedati, Slavko?“

„Nikdar Ti še nisem lagal!“ zagotovi on.

„Torej mi povej, če moje srce prav sluti!“

„Ali oblubiš, da bodeš molčala?“

„To se razume!“ odgovori urno. „V takih častnih zadevah se ne smeva izdajati.“

Bila je dražestna v svoji otročji naivnosti. Najraje bi bil pred njo pokleknil in jo oboževal, ali vendar odgovori mirno:

„Uganila si, Silvica“

„Torej res dvoboj?“ „Ne, jaz sem vedela, jaz sem uganila, čutila in sl... sedaj veruješ, da Te ljubim?“

Gledala ga je in v besedah tako ljubko in odkritosrečno, da ji poljubi roko in trepetaje odgovori:

„Moja največja sreča je, da smem to verjeti.“

„Da, velika sreča je, če se prav iz srca ljubimo in imamo zaupanje drug do drugega. Tako zaupanje imam jaz do Tebe. Ali misliš, da me Tvoj dvoboj vznemirja?“

„Ne?“

„Ne, prav nič. Ti bodeš svojega nasprotnika popolnoma premagal. Ali mam o skrbi in ker misli, da bodeš meni vse povedal in ker ve, da se dvoboji ne morejo odložiti, me je prosila, da Te še danes zvečer poiščem.“

Njegovo oko se veselo zablišči, ko čuje od tolikega zaupanja. Ne bil bi dal za milijone teh njenih besed.

„Ali si tudi drugim pravila svojo slutnjo?“ vpraša nato.

„Ne, samo mami. Drugi niso smeli vedeti. Morebiti bi Ti bili branili, kaznovati svoje nasprotnike, ali to moraš!“

„Silvica, Ti si junakinja!“ zakliče navdušen.

„O, samo kadar se Tebe tiče, dragi Slavko. Za druge jako trepetam, o Tebi pa dobro vem, da si vsem

kos. Da, ko si šel v vojno, tedaj sem trepetala, kajti proti kroglijam se ne bi mogel braniti; pri dvoboju je pa treba le mirnosti in spretnosti, in tu se Tebi ni treba bati. Ali smem vprašati, kdo je Tvoj nasprotnik?"

„Imam dva!“

„Dva dvoboja?“ vpraša začudena. „Dobro, torej imaš dvojno priložnost, priboriti si sproštovanje. Celo veselila bi se tega, če mi izpolniš majhno prošnjo.“

„Če le morem, dragi. v svoje“

„Kaznuj oba človeka, an^o oko ju nikar! Kako lepo je to, če se more sovražniku reči: ‚Lahko bi Te bil umoril, a daroval sem Ti velikodušno življenje.‘ Ali hočeš?“

„Rad, obljubljam Ti.“

„To me veseli, Slavko. V zahvalo mi smeš roko poljubiti, kakor prej. Tu jo imaš!“

Držala mu je ročico naproti, se smehljala in mu prijazno kimala.

„Tako so delale preje vitežke hčere in zato Te smem tudi jaz tako obdariti,“ je rekla. Če bi mama to videla, to bi se smejala. Sedaj mi pa moraš še povedati, kdo sta Tvoja nasprotnika.“

„Prvi je moj polkovnik.“

„Ah! Ta bi moral biti vesel, da dobi takega poročnika! In drugi?“

„Poročnik pl. Ravenov.“

„Ta! Ta je bil proti nam tako surov! Slutim, Slavko, da se bijeta radi mene. Povej mi resnico!“

„Uganila si,“ odgovori Slavko.

To ni bilo nikako bahanje. Ni mu prišlo niti na misel, da bi jo s tem priznanjem vezal na se. Bil je čist značaj in je na njeno odkrito in zaupno vprašanje tudi odkrito odgovoril.

„Vidiš, kako Ti vse čitam iz očíj,“ menila je z veselo samozavestjo. „Sedaj si postal moj pravi vitez. Ti boš svojo Silvico maščeval in ta Ti bo milostno podala roko v poljub in Ti povrhu še dala spomin; kaj, si bom še premislila. Sedaj vem vse in se zopet lahko vrnem k mami.“

„Kaj ji boš rekla?“

„Vse. Vendar ne misliš, da bom svoji materi kaj zamolčala?“

„Tega me Bog obvaruj, ti čista duša!“ zakliče vsled prekipečih občutkov. „Povej ji vse in tudi to, da se ji ni treba bati, da se še nismo pozvali, in da prosim njene molčečnosti.“

„To storim in mama Te bo uslišala. Lahko noč, dragi Slavko.“

„Lahko noč, moja ljuba, draga Silvana!“

Pomolila mu je obe roki in je hotela sobo zapustiti. Toda pri vratih ostane zamišljena, obrne se še enkrat in reče z angleškim nasmehom:

„Kmalu bi bila nekaj važnega pozabila! Če si Ti moj vitez, moram torej delati, kakor grajske gospice in Ti dati pentljo v boj. Ali je ta dobra, ki jo nosim na obleki, Slavko?“

Najraje bi bil zavriskal veselja. Ta otroško nežna in vendar objednem že deviško ljubka naivnost, mu napolni prsa z radostjo in mu podi kri z desetkratno hitrostjo po žilah. Čutil je biti na svojih sencih, ko odgovori:

„O, lepa je, krasna je. Ali mi jo res daš?“

„Prav rada, dragi Slavko!“ Odpela je svilnato pentljo od svojih nežnih, lepo zakroženih prs in mu jo ponudila. „Ko greš v boj, pripni jo na prsa. Ne! Tam se vidi! Ti ljudje niso vredni, da bi videli znak

„Kerega nosiš od mene. Ali kje jo boš drugje pritrdil?“

„Ne na sukni, ampak pod njo, na sreču!“

Ljubka rdečiča polije njena lica; pobesila je dolge, svilnate trepalnice, dvignila pa zopet hitro in zaupno k njemu oko in pravi:

„Da, [tako napravi, ker to je najboljši prostor. Potem jo bom z velikim ponosom zopet nosila.“

„Kaj? Naj Ti jo potem zopet vrnem?“ zakliče Slavko.

„Ali ne?“ vpraša ona.

„Da, če hočeš,“ meni on in skoro v zadregi na daljuje: „Ali tedaj jo moraš rešiti, kakor so delale grajske gospice.“

„Rešiti? Kako?“

„S poljubom.“

Sedaj je ona zardela, toda takoj premaga svoje čuvstvo in vpraša:

„Ali so grajske gospice to res delale?“

„Da, prav gotovo, Silvica.“

„Tega seveda nisem vedela. Če Ti jo pa popolnoma podarim, potem mi je pa ni treba rešiti?“

„Seveda ne.“

„Torej se hočem še premisliti, če jo bodem še nosila, ali ne. Kaj Ti je ljubše, Slavko?“

Ojunači se in reče:

„Najljubše mi je, da dobim poljub in smem še obdržati pentljo.“

„Pojdi! Na ta način imaš Ti dobiček. Stvar ni tako lahka, kakor bi kdo mislil. Treba mi bo mnogo premišljati, predno se odločim. Obdrži jo za sedaj; Ti bom že povedala, kaj naj se zgodi!“

Nato odide, Slavko pa ostane sam s polnim srcem. Sedaj se mu je prvič pojavila misel, da bo to krasno

bitje kedaj koga drugega. Pritisnil je pentljo na svčj ustnice in sédel na zofo; mislil je na njo dolgo, dolgo. Zaspal je, ne da bi opazil, in sanjal o nji do jutra. Solnce je sijalo prijazno skozi okno in šele zdaj je opazil, da je kar na zofi spal.

Spodaj ne preprogi je ležala pentlja, ki mu je med spanjem padla iz roke. To se mu je zdelo grešno onesaščenje, zato jo hitro pobere in zapre v omaro, da jo pripne pri dvoboju kot varstvo.

Šel se je malo po vrtu sprehodit in ko pride v obednico k prvemu zajutreku, so bili že vsi zbrani. Pogledal je presunljivo Silvico. Bila je bleda, kakor bi bila malo spala in je povabila pred njim svoj pogled. Ali ji je premišljevanje o poljubu odvzelo spanje?

Njena mati ga pogleda s svojimi lepimi, mirnimi očmi presunljivo v obraz in on je menil, da mu hoče, s tem povedati, da njegova skrivnost ostane tajna.

Približal se je čas, da odide k eskadronu. Ludevit, ki je bil sedaj njegov sluga, mu osedla konja. Bil je lep andaluziški žrebec, ktere ga mu je bil knez podaril. Odjahal je na njem proti vojašnici. Ko zavije na prostorno dvorišče, so bili eskadroni že zbrani. Ni prišel prezgodaj, kajti častniki so bili večinoma že zbrani in so pričakovati samo še polkovnika, da začno svoje vaje. Vseh oči se obrnejo vanj. Tudi Ravenov je bil tu. Od svojega včerajšnjega padca se je že okrepil in se je sedaj obrnil v stran, ko je zapazil Slavkota.

„Vsi hudiči, kakšen konj!“ meni Brinar. Kako je plačal ubogi sin mornarja tako plemenito, dragoceno žival! In to hoče v navadni službi jahati? To si more privoščiti le milijonar!“

Slavko pozdravi tovariše, ki mu pa komaj odzdra-

170. Jediní Platen jaše bliže k njemu, poda mu desnico in reče glasno, da so ga vsi čuli:

„Dobro jutro, Krek! Fin žrebec! Ali imaš več tako lepih v staji?“

„To je moj služben konj,“ odgovori ta. „Druge čuvam.“

„Grom in strela!“ mrmra pobočnik proti svojemu sosedu. „Ta vrag se dela, kakor bi bili drugi še dragocenejši. Meni se zdi, da se baha. Ali ta Platen se ponižuje; jaz mu bom že pokazal.“

V tem prijahal polkovnik z dvema spremljevalcema. Njegov obraz je bil temen, kakor da bi komaj zadrževal tiho jezo. Pobočnik mu jaše pozdravlja naproti.

„Imate kaj novega poročati?“ vpraša šef.

„Na povelje, gospod polkovnik,“ se glasi odgovor. „Poročnik Krek je pripravljen za vstop v eskadron.“

Slavko prijaše in obstane pred njim, s konjem vred kakor iz brona vlit. Predstojnik pregleda obleko, konja in drugo. Rad bi bil našel kaj nerednega, toda v svojo jezo ni našel ničesar. Nato pravi zaničujoče:

„Jahajte domov. Vam bom že sporočil, če Vas sploh rabim in kdaj!“

Slavko pozdravi z nespremenjenim obrazom, obrne konja in odjaše v elegantnih skokih skozi vrata.

„Dober jezdec!“ mrmra pobočnik. „Odkod je vendar to dobil!“

Krek je pregledal namen polkovnikov. Hotel ga ni niti pustiti vstopiti v službo, ker sta dva poziva na dvoboj dajala dosti vzroka, ga začasno izločiti iz službe. Celo če bi meščanski poročnik v obeh dvobojih, če se bodeta sploh vršila, premagal, bil mu je zapor na trdnjavi gotov.

Slavko pa se je temu smejal. Vrnil se je domov

in rekel, da bi razložil svojo zgodnjo vrnitev, da že danes njegov vstop še ni bil potreben.

Vaja je trajala čez uro. Polkovnik se je bil komaj povrnil domov in se hotel odpočiti, ko vstopi pri njem Platen.

„Ravno prav, da pridete poročnik pl. Platen,“ meni šef v neprijaznem tonu. „Za včerajšnji večer Vam moram pripomniti, da ne razumem Vašega vedenja. Zakaj ste dovolili temu človeku, da je sédel k Vam in ste še celo z njim šah igrali?“

„Ker menim, da neuljudnost vsakogar onečašča, zlasti pa častnika. In ker sem menil, če nam da vojni minister tovariša, tudi od nas pričakuje, da kot s takim z njim ravnamo.“

„Ali Vi ste poznali naš sklep!“

„Nisem se ga vdeležil.“

„Vi ste še celo z njim odšli, kakor se mi zdi.“

„Gotovo,“ odgovori Platen brez strahu. „V njem vidim značaj, kakoršnega se mora spoštovati. Postala sva prijatelja.“

„Ah!“ zakliče polkovnik jezno. „To se mi jako čudno zdi. Ali veste, da se stem postavljate proti svojim tovarišem? Ali morebiti mislite, da se bode to prezrlo, če jemljete garjevo ovco v svoje varstvo?“

„Omenil sem, da si je pridobil poročnik Krek moje prijateljstvo in spoštovanje; zato Vas moram prositi, da v moji navzočnosti opustite primere, kakor je bila zadnja. Krek se mi ne zdi podoben ovci, ampak drugi plemeniti živali, s katero se ni šaliti. Sicer sem si pa dovolil po njegovem naročilu Vas obiskati.“

„Ah, pa vendar ne kot zastopnik?“

„Seveda.“

„Grom in strela! Torej se res drzne mene pozivati?“

„Jaz prosim po njegovem naročilu zadoščenja.“

„To je jako neprevidno od Vas! Ali ne veste, da sem Vaš predstojnik?“

To zadnje vprašanje je bilo jako grozeče izgovorjeno; toda Platen odgovori prostodušno:

„V službenem oziru sem Vam podložen, v častnih zadevah pa mislim, da sem vsakomur jednak. Grožnje moram strogo zavriniti. Moj prijatelj zahteva zadoščenja in me je prosil, da se z Vami dogovorim.“

Polkovnik je stopal razdražen po sobi; videl je, da je v jako neprijetnem položaju, iz katerega je mogoče jako dvomljiv izhod. Zato reče:

„Bijem se samo s plemenitašem.“

„Kreka ne pripoznavate kavalirjem?“

„Ne!“

„In mu odbijete zadoščenje?“

„Da.“

„Torej grem po njegovem naročilu k majorju pl. Palm, ki je častni svetnik našega regimenta, da skliče častni sod, ki določi, če res ni moj prijatelj zmožen zadoščenja. Ker je služba za danes končana, bode častni sod že popoldne lahko sklepal in upam, da v prid mojega prijatelja. Z Bogom!“

Komaj odide, že zapusti polkovnik svojo sobo, da bi storil pri članih častnega sode potrebne korake, da se dvoboj prepreči.

Platen poišče najprej poročnika pl. Ravenova. Ta ga vsprejme jako vzdržljivo in vpraša:

„Kaj mi donaša čast Tvojega obiska, Platen?“

„Čast mojega obiska? Hm, tako tuje in ceremonijelno!“

„Seveda. Ti si prešel k sovražniku; jaz morem s Teboj občevati samo v tonu uljudnosti in prosim, da tudi Ti tako ravnaš.“

Platen se prikloni rekoč:

„Kakor misliš. Kdor nedolžnega brani pred predsodki mora biti na vse pripravljen. Sploh Te pa ne bom dolgo nadlegoval, ker prihajam le iz tega namena, da Ti naznanim stanovanje svojega prijatelja Kreka.“

„Tako! Čemu?“

„Jaz mislim, da je moraš vedeti, da mi lahko daš nujno poročilo.“

„Uganil si. Sploh pa mi ni treba vedeti njegovega stanovanja, kajti jaz slutim popravici, da imaš njegovo pooblastilo.“

„Gotovo.“

„To zadostuje. Gruđen me bo zastopal. Ktero orožje je izvolil Tvoj takozvani prijatelj?“

„To prepusti Tebi.“

Ravenovo oko zablišči polno srda.

„Ah,“ pravi, „ali se čuti tako varnega? Dela se, kakor bi bil mojster v vsakem orožju! Ali si mu povedal, da sem najboljši borilec v regimentu?“

„Ne.“

„Zakaj ne?“

„Ker bi ga bil s tem razžalil. Sploh se pa Tebe ne boji; vsaj je dokazal, če se ne motim.“

„Kaj še, to je bilo presenečenje! Torej naj jaz volim?“

„Da.“

„Torej dobro; zmotil se je v meni. Vadil sem se delj časa z nekim Čerkezom, ki je bil mojster v orientalskem orožju. Jaz volim krivo, turško sabljo, zgoraj močno in težko in jako pripravno, da mu glavo odbijem.“

„Ali si od vraga?“ zakliče Platen prestrašen. „To orožje tu ni v rabi.“

„Krek mi je pustil voliti; torej ostane pri tem!“

„Toda tu nimamo nikakih jataganov ali handžarjev, kakor se to orožje imenuje.“

„Jaz imam dva.“

„Toda to je nečastno! Ti si v tem orožju izurjen, on pa ne!“

„Ponavljam, da je bil tako nesramen, da mi je pustil voliti; naj torej okusi to. O nečastnosti se ne more govoriti.“

„Torej se bijeta na življenje in smrt? To je strašno!“

„Ne stokaj! Razžalil me je smrtno, ko me je vrgel ob tla, in ker na noben način ne sme ostati v regimentu, zahtevam, da se tako dolgo bijeva, da je eden ali mrtev, ali nezmožen za službo.“

„To je preveč. On Ti je prizanesel. Lahko bi Te bil onečastil z zaušnico, kar si hotel Ti storiti. Moram Te tega spomniti.“

„Vsak spomin me more le potrditi v mojem sklepu. Torej se ne trudi več!“

„Dobro, Ti imaš vse na vesti! In čas in kraj?“

„Hm!“ zarenči Ravenov zamišljen. „Ali je polkovnika pozval?“

„Da, Ravnokar.“

„Kaj je ta rekel?“

„Odrekel je zadoščenje, zato bo častni sod odločil.“

„Nerazumem polkovnika. On je strahopeten, ali vsaj nekonsekventen. Najprej ga razžali, potem se pusti od njega najlepše blamirati in se slednjič brani, z orožjem se zjednačiti. Želel bi, da se oba slučaja skupno obravnata. Če se odloči častni sod za dvoboj, vzamem

jaz isti čas in isti kraj, kateri se bode določil med polkovnikom in mojim nasprotnikom. V nasprotnem slučaju določim sam pogoje. Ali mi imaš še kaj povedati?"

Ne. Torej se smem s 'hladno uljudnostjo' od Tebe posloviti. Z Bogom!"

Odšel je k majoru Palmu, ki je obljubil, da bode zadevo takoj uredil. Ko pride k Slavkotu in mu pove, da se je Ravenov odločil za turške sablje, zmaje ta ravnodušno z ramenami in pravi:

"Ta mož časti me hoče ugonobiti na vsak način. Ne pozna prizanašanja in zato naj gleda, če se bom jaz oziral nanj. Polkovnik je strahopetnež. Ni mogoče, da bi častni sod odločil zoper mene. Odločil se bo gotovo na pištole in na veliko oddaljenost in jaz mu bom gotovo prizanašal; saj je trdnjava zanj dosti kazni. Kdaj naj pričakujem odločitve?"

"Še pred nočjo."

"Ali mi bodete poročali?"

"Da, še predno pridem k soareji barona Kotnika. Toda to je tudi lepo, kar so Vam včeraj napravili. Imeli ste pravico, da dobite vabilo, pa Vam ga niso dali."

"Pustite to," se smeje Slavko. "Ne potrebujem tega vabila, dajti dobil sem je od barona privatno."

"Ah," pravi Platen, "torej pridete Vi tudi?"

"Na vsak način. Povedati Vam moram, da mi je predsednik naklonjen. Slišal je, na kak način me vsprejemajo in mi je še včeraj zvečer, ko sem se vrnil domov, izjavil, da je priredil soarejo zato, da mi tam da javno zadoščenje."

Platen se strašno začudi.

"Kako ste srečni!" zakliče. "Vi ste Kotnikov ljubljeneček?"

„Bil mi je vedno prijazen,“ odgovori Slavko. „Sploh Vas pa prosim, da nikomur ne poveste, da pridem. Veselim se razočaranja gospodov tovarišev, ki me smatrajo za vrinjenca. Torej mi lahko v Šenbrunu poročate in jaz Vas v zahvalo predstavim baronu Kotniku, knezu de Olzuna, sir Lindzeju in nekterim damam.“

„Kaka sreča!“ meni poročnik ves navdušen. „Vi ste za Boga uganka, ali pripoznam, da ni slabo biti Vaš prijatelj. Ali me bodete predstavili tudi čudoviti dami, kateri velja ona stava?“

„Da. Ona je sicer vnukinja kneza de Olzuna in njena mati je španska grofinja de Rodriganda, ali začasno ju bodete spoznali pod imenom Strnad. Sedaj se pa ločiva, dragi prijatelj, da se pripraviva na slavnost.“

Ločita se da se pripravita za večer, po katerem je hrepenel celi častniški oddelek gardnih huzarjev.

Popoldne se je sešel častni sod. Člani tega so obstajali iz samih članov visokega plemstva, smatrali so Kreka za ‚garjevo ovco‘, kakor se je bil izrazil polkovnik, na ktere je tudi ta vplival in tako se je glasil odlok, da je pobočnik Krek predbacival polkovniku slab spomin in to je žalitev; ker je obojna žalitev jednaka, nima Krek pravice, zahtevati zadoščenja in polkovnik ni prisiljen, je dati in tako se o dvoboju ne more govoriti. Temu se je pridružila opomba, da se je poročnik Krek vedel brezobzirno, kar mu ne more pridobiti prijateljstva tovarišev, zato napravi pametno, če se da drugam predstaviti, posebno ker njegovo pokoljenje in mišljenje ne odgovarja razmeram gardnega kora.

Ta razsodba se je zabilježila in Platen je dobil prepis, da ga vroči Kreku. Videl je, da pričakujejo od njega kake opombe, toda ta vzame tiho prepis in odide. Bil je prepričan, da s tem stvar še ni končana.

Polkovnik pa se je čutil zmagalca. Prepričan, bil, da si Krek sedaj ne bo upal pri gardi ostati in se je vrnil zadovoljen domov, da obleče svojo najlepšo uniformo in odvede svoje dame na slavnost, kajti med tem se je že zmračilo.

Grad Šenbrun je bil danes posebno praznično okrašen. Na vrtu je gorelo brezštevilo lampijonov, ki so cvetoče grmovje bajno razsvetljevali, po sobah je žarelo morje svetlobe, delavni sluge so drvili semintja in pri vhodu je stal baronov dvorjanik, ki je vsprejemal goste.

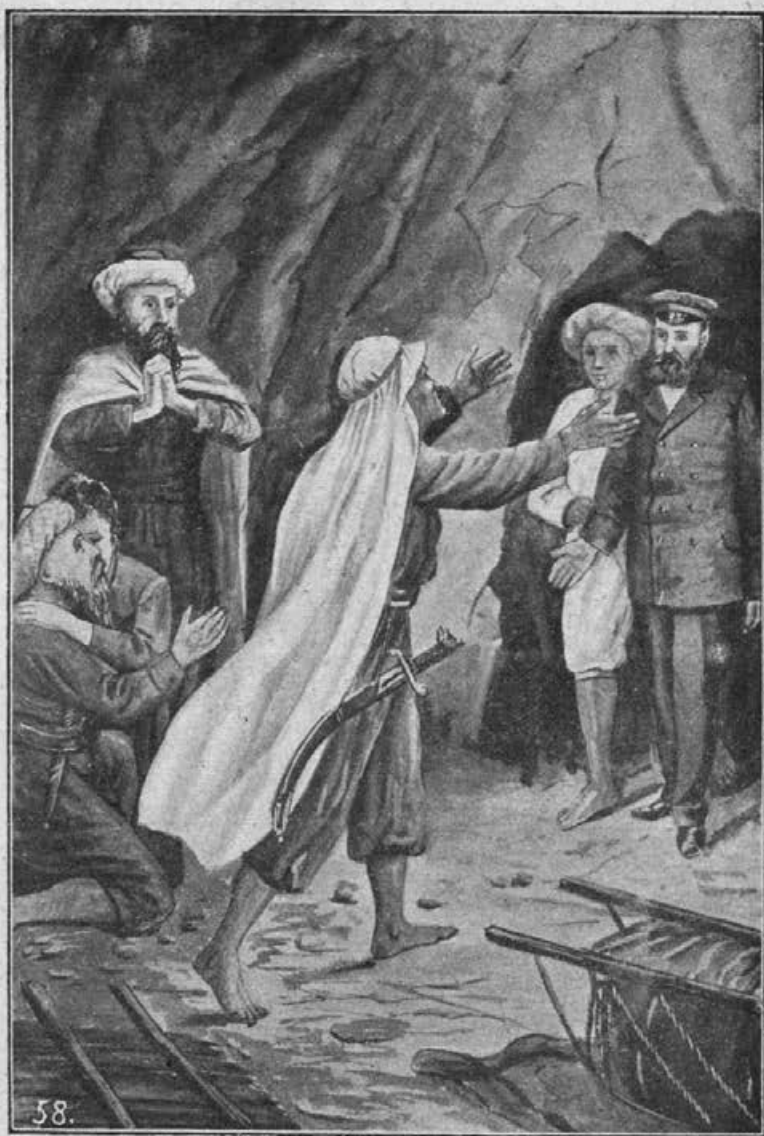
V veliki dvorani je bila godba, ki bo igrala k plesu; sedaj je vladalo še tisto pričakovanje, v katerem se še pol glasno zabava. Sluge so nosili okoli mala krepčila, iz obednice pa se je čulo ropotanje stekla in porcelana, kar pomenja dobro pojedino.

Gostje so bili že zbrani. Najprej so dospeli na grad častniki in za njimi se je vrstila nepregledna množica odličnih gostov po svojem stanu.

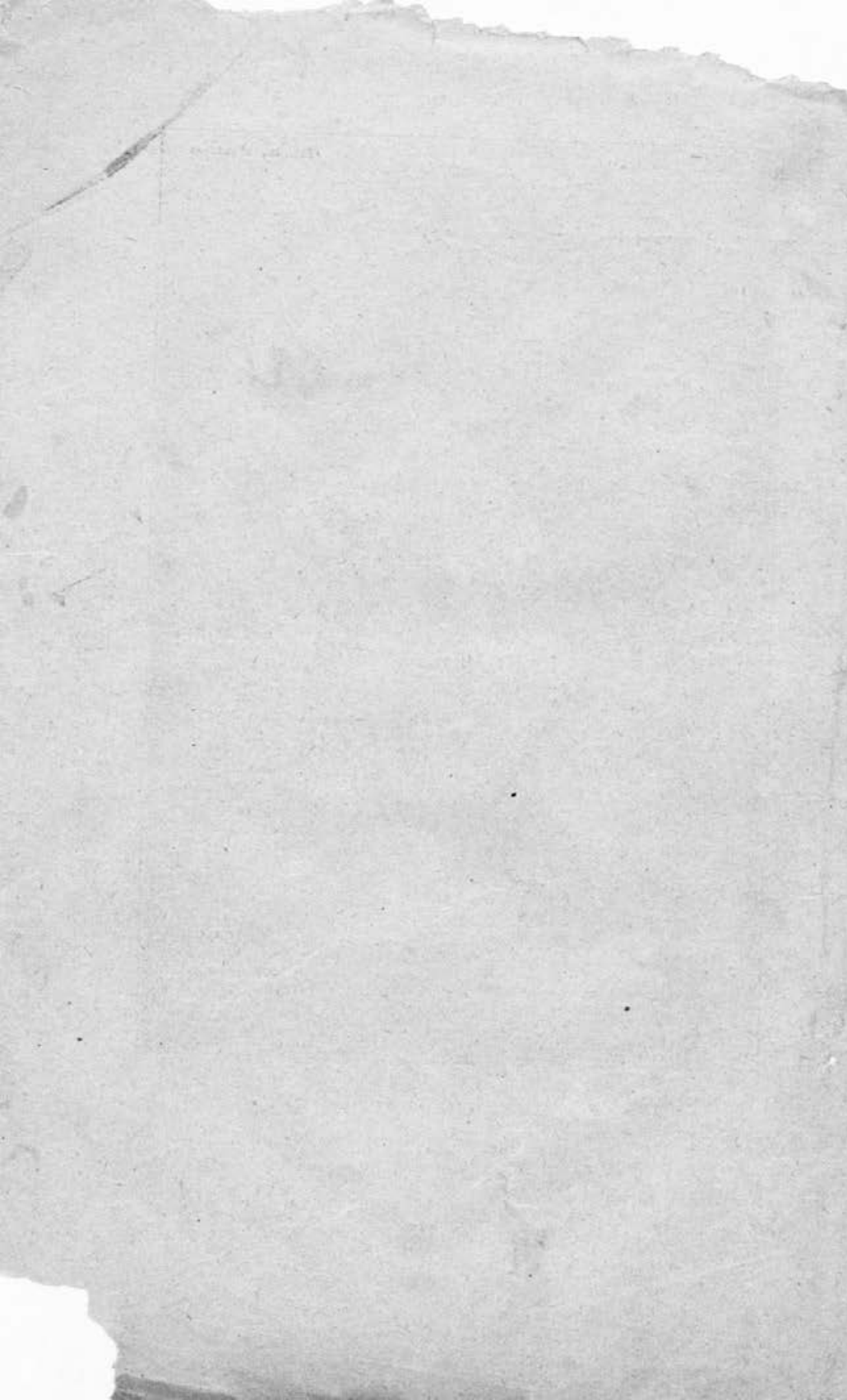
Slednjič se otvorijo velika vrata in se naznani prihod predsednikov. Ta vstopi, ob roki mu Silva de Rodriganda, sedanja gospa Štrnad. Njemu so sledili: knez de Olzuna z Emo Lindzej, potem sir Lindzej s kneginjo de Olzuna, prejšnjo vzgojiteljico in za to dvojico pride Slavko s Silvico.

Ko ga huzarji ugledajo, so vsi kakor ukopani. Nosil je na prsih red železne krone in vojaški red Marije Terezije, nadalje hesenski Ludvikov red, Levji red in red železne čelade poleg križa za vojaške zasluge.

Vse dame so obrnile pogled na brhkega poročnika, katerih ga nobena ni poznala, gospodje pa na njegovo damo, ki je tako ljubko poleg njega stopala in

„Je že tukaj, ta rešitelj!“

tako tesno in zaupno ob njegovi roki slonela, kakor bi bila njegova sestra.

Vsi navzoči so vstali s sedežev. Baron Kotnik je koračil k divizijskemu generalu in si dal predstaviti njegove dame, nakar je imenoval imena svojega premstva.

Lahko je misliti, kakšen utis je napravil Slavko v vojvodovem spremstvu na častnike. Pobočnik Brinar odpre široko oči in mrmra proti Grudnu:

„Ti, ali vidim prav! Ali ni to Krek?“

„Pri moji veri, da je! Prav imaš!“ odgovori ta. „Kako pride ta vrag v baronovo spremstvo!“

Brinar je še vedno zijal, pa vendar se mu posreči izgovoriti:

„Vrag me vzemi. Pet redov in zaslužni križec. Ali sem začaran?“

„In ob roki mu kočijaževa hči! Meni se zdi, Brinar, da smo se strašno blamirali!“

„Bomo videli, bomo videli! Svitlost predstavlja sedaj gospode. Poslušaj! Ah, knez de Olzuna in mis Lindzej!“

„Sedaj lord Lindzej s kneginjo de Olzuna. He, Platen, ali ste čuli ime lepe dame, ktero vodi predsednik sam?“

„Predstavil jo je kot ‚gospa Strnad,‘ toda to je inkognito. Ona je grofinja de Rodriganda in bodoča kneginja de Olzuna,“ odgovori Platen, ki se je spomnil men iz pogovora s Slavkotom.

„Čujte!“ prekine Brinar še enkrat. „Sedaj pride poročnik. Čujte! Ah, poročnik Krek in gospica Strnad! Kaj naj si tu mislim?“

„Tudi inkognito,“ odgovori Platen. „Gospica Strnad je vnukinja kneza de Olzuna in prijateljica poročnikova.

Ravenov se je dal od Krekovega sluge dobro za nos vleči.“

Ravenov, ki je stal poleg, sliši to, a samo škrt z zobmi.

„Grom in strela! Kaj je dejal sedaj predsednik našemu generalu?“ vpraša Branden.

Platen odgovori smehljaje:

„Izročil mu je poročnika Kreka in njegovo damo in ga pozval, naj oba predstavi častnikom gardnega kora.“

„Vrag naj me takoj vzame, če sem že kajtakega videl!“ zakliče Brinar precej glasno. „Vidi se ravno tako, kakor da bi se hotelo temu poročniku dati velikansko zadoščenje!“

„To je tudi res,“ pritrdi Platen. „Jaz vem zagotovo, da je ta svoreja prirejena le Kreku na čast. Krek je ljubljeneec predsednikov in ta daje sedaj gospodom gardnim huzarjem tak nos, da si ne morem daljšega misliti. Polkovnik je pozabil včeraj ime poročnika; danes bomo čuli vsi to ime iz ust šefa cele garde.“

„Kaj takega še ni bilo nikdar; to je velikansko; to je piramidalno, pri moji veri!“ meni Gruden. „Sedaj gre poročnik iz ene roke v drugo. Sedaj pride k polkovniku. Čujte! Ta vrag nekaj namerava; jaz vidim bliskati njegovo oko.“

Korni general je stopil s Krekom in Silvico ravno k polkovniku.

„Gospod polkovnik,“ pravi, „imam čast predstaviti Vam gospico Strnad in gospoda poročnika Kreka. Ta vstopi v Vaš regiment in jaz ga priporočam Vaši največji skrbnosti!“

Polkovnika je davilo v grlu: ni mogel spregovoriti besedice, ampak se je samo skrbno priklonil. Tedaj se obrne Krek k generalu:

„Svetlost,“ pravi, „mi smo Vašo ljubeznjivost že preveč izrabljali; dovolite, da me gospod polkovnik nadalje seznani z gospodi!“

„Vražji človek! Slutil sem kaj takega; ležalo je v njegovem očesu,“ mrmra Brinar. „Sedaj prisili polkovnika, katerega je pozval in kateri ga ni smatral zmožnega zadoščenja, da svoje včerajšnje vedenje osramoti in ga nam popolnoma pravilno predstavi.“

General se prikloni in pravi prijazno:

„Bilo mi je v veselje, izkazati Vam to uslugo; ali ker si sami želite, oddam Vas gospodu polkovniku.“

Rekši odide; in sedaj je moral polkovnik vgrizniti v zanj jako kislo jabolko. Na njegov migljaj pristopijo častniki njegovega regimenta in čutil se je prisiljenega, od njega tako globoko razžaljenemu Kreku imenovati celo vrsto imen.

„Hvala, gospod polkovnik,“ pravi Slavko hladno, ko je dokončal. Potem pristopi k Platenu, predstavi ga Silvici in obratno in pristavi: „On je moj prijatelj, ali ga hočeš baronu priporočiti?“

Platenu ponudi Silvica roko, katero ta poljubi in vpraša:

„Ali plešete, gospod poročnik?“

„Strastno, milostna gospodična,“ pravi in zardi veselja.

„Torej Vam bo prinesel Slavko potem moj plesni red, da si morete izbrati. Za njegovega ‚prijatelja‘ je za njim prvi ples. Sedaj pa pojdite z nami k predsedniku, da Vas predstaviva gospodi.“

„Vsi trije odidejo in polkovnik sam ostane pri svojih častnikih. Ta izvleče svoj žepni robec, obriše si pot s čela in reče globoko se oddihuje:

„Zdi se mi, da bom omedlel. Meni je ravno tako, kakor če bi bil izgubil bitko!“

„Hm!“ mrmra Brinar. „Ta Krek je izvrsten igralec šaha.“

„To se reče, dober vojskovodja ali diplomat,“ pristavi Gruden.

„Jaz moram sesti!“ stoka polkovnik.

Odšel je k svoji soprogi, da bi si pri njej poiskal tolažbe. Nastale so posamezne gruče, toda skoro ves pogovor se je sukal le okoli Kreka in o velikanski lekciji, katero je dal meščanski poročnik celemu gardnemu koru. Dame so se navduševale zanj. Dokazal je, da ni samo lep mož, ampak mož v popolnem pomenu besede. Gospodje so ga tudi začeli drugače pogledovati. Toda prišlo je še drugače. Visoka vrata se odpro in po celi dvorani se začuje glasen klic dvorjanikov:

„Nj. veličanstvo, cesar.“

Takoj koraka predsednik proti vratom, da bi sprejel visokega gosta. Ta vstopi in njemu na strani vnanji minister; vojni minister in komornik sta jima sledila. Zadnji je nosil nekaj v roki, kar se je v bližini spoznalo kot etuf iz safiana.

„Nisem si mogel odreči, da ne bi vstopil za nekaj trenutkov pri Vaši Visokosti,“ meni visoki gospod proti predsedniku. „Pokažiti mi svoje goste!“

Kmalu je bila najvišja gospoda zbrana okoli cesarja, dočim so drugi stali tiho ali tiho se pomenkuje oddaleč.

Pobočnik Brinar ni mogel molčati:

„Cesar, vnanji in vojni minister so tu?“ pravi. „To je veliko odlikovanje za naš regiment. Lahko smo ponosni. Ali vidite etuf v roki komornika? Pustim si glavo odrezati, če to ni kak red; gotovi ga dobi predsednik na ta javen, dvojno časten način. Glejte, tam

vleče knez de Olzuna vojnega ministra k oknu. Govorita tiho, obraze imata jako resne in pogledujeta na polkovnika. Gospodje, pojdimo malo bližje k polkovniku; nekaj bo; jaz to poznam! Kot pobočnik si človek pridobi izkušnje.“

Imel je prav, kajti kmalu nato je prikoral po časi vojni minister k polkovniku. Ta se spoštljivo dvigne s sedeža, ko ga ugleda, in mu gre nekaj korakov naproti.

„Gospod polkovnik, ali ste prejeli moje pismo glede poročnika Kreka?“ vpraša Visokost v ne posebno prijaznem tonu.

„Imel sem čast,“ se glasi odgovor.

„In je tudi prečitali?“

„Tako, kakor vse, kar pride iz rok Vaše visokosti.“

„Torej se moram čuditi, da so napravile te vrstice ravno nasprotni utis, kakor sem jaz nameraval. Spomnili se bode, da sem Vam poročnika toplo priporočil?“

„Gotovo,“ odgovori polkovnik.

Najraje bi se bil pogreznil v zemljo. Bilo je skoro čudovito, da se vse tako briga za navadnega, meščanskega poročnika. Raje bi bil stal na čelu naskakovalne čete, kakor pri takem izpraševanju, ki je mo glo izpasti le njemu v škodo.

„In vendar sem zvedel, da ga povsod nesramno vsprejemajo. Marsiktera visokorodna glava je puhla in stoji v vrsti le radi svojega rojstva. Voditelj vojaških zadev je vedno srečen, če najde moža, ki se da dobro rabiti in mora zato tem bolestneje čutiti, če ravno taki možje zadenejo na neopravičene, včasih celo zlobne zapreke. Pričakujem z vso odločnostjo, da kmalu čujem ravno nasprotno temu, kar moram sedaj v svoje začudenje opaziti!“

Obrnil se je ostro in odšel, polkovnik pa je ostal nekaj trenutkov kakor nezavesten na mestu in je potem odšel k svojemu sedežu. Celo, kdor ni bil čul pogovora, je moral spoznati, da je bil polkovnik pošteno ozmerjan.

„Ta je za danes moralično mrtev in telesno pobit,“ mrmra pobočnik. „Ne bil bi rad v njegovi koži. Ta poročnik je prihrumel v naše tiho življenje kakor sam vrag; razletel se je med nami, kakor bomba in sedaj nam lete posamezni kosi na glavo. Kje vendar tiči?“

„Tam pri ogledalu. Vnanji minister govori z njim,“ pravi Gruden.

„Vnanji minister? Pri moji veri, da je res. Dal bi dvajset svojih mesečnih plač, če bi mi hotel, minister le pokimati, tam pa stoji Krek in govori s tem velikanom, kakor bi bila skupaj v šolo hodila. Sveta nebesa, sedaj gre še celo cesar k njemu. Sedaj mi pa že vse brenči po glavi!“

Pričujoči so začudeno gledali tja, kjer sta cesar in minister govorila s Krekom. Stali so predaleč, da bi se mogle besede razumeti, ali videlo se je na prijaznem izrazu vladarja, da je jako milosten.

Tedaj pomiga cesar nenadoma komorniku. Ta stopi v sredo sobe in naznani z vzvišenim glasom:

„Gospoda moja, čast mi je naznani po najvišjem naročilu, da izvoli Veličanstvo imenovati poročnika Kreka vitezom druge ga razreda reda Železne krone in sicer radi velikih zaslug, ktere je za tako kratkega bivanja pri nas storil domovini. Nj. veličanstvo je ob jednem zapovedalo, vročiti mu znake reda in si je pridržalo pravico, o drugem odločiti.“

Rekši odpre etui, stopi k Kreku, ki je stal bled na svojem mestu in mu pripne zvezdo k drugim na prsa.

V dvorani je vladala taka tišina, kakor v cerkvi.

„Kaj bodele storili?“ vpraša ta. Ali se bodele prostovoljno prijavili?“

„Ne vem še,“ odgovori ta. „Prostovoljno javljenje bo tudi najboljše. Sedaj sem truden in se bom malo počil; potem se bo že videlo.“

„Jaz ne smem spati, ker imam službo. Sedaj manjka polkovnika in Ravenova. Slutim, da bom imel danes nemiren dan. Z Bogom, dragi Krek. Z Bogom, milostna gospodična!“

Nato se odpelje domov in mlada dvojica odide peš do palače.

Tam še ni bil nikdo na nogah in tako sta lahko neopažena vstopila. Silvica spremlja Slavkoto do nje-gove sobe, kajti pot v njeno lastno jo je mimo vodila. Slavko vstopi in Silvica za njem, da bi se poslovila.

„Ali res ne veš, kaj naj storiš?“ ga vpraša.

„Ne. Pravzaprav bi moral polkovniku poročati, toda ker je bil sam zraven, je to nemogoče. Najprej se spočijva Silvica, potem se bo že dalo kaj ukreniti. Za sedaj hvalim Boga, da sem ušel nevarnosti. Vešli, pod kakim varstvom sem bil?“

„Torej?“

„Pod tvojim?“

„O ne,“ se smeje ona. „Ti bi bil skoro življenje zgubil radi mojega neumnega vsikla.“

„Toda imel sem talizman seboj, katerega si mi bila Ti dala.“

„Ah, moja pentlja! Da, bil si hraber vitez in si pogumno branil čast svoje gospodične.“

„Kaj naj se pa z godi s tem talizmanom? Ali ga zahtevaš nazaj?“

Silvica zardi in reče:

„To se bo že našlo, ko se spočije. Tako važne stvari se morajo natančno premisliti.“

„Sedaj si pa prav zlobna Silvana!“ se kuja on.

„Zakaj?“

„Ker si snedla besedo. Obljubila si mi odločitev za sedaj. Odvisna naj bi bila od boja.“

„Hm, mogoče je, da sem to rekla. Ali je ta odločitev res tako nujna?“

„Razume se!“ se smeje veselo. „Jaz moram gotovo vedeti, ali boš talizman odkupila, ali ne.“

„S poljubom?“

„Da, s poljubom.“

Stala je pred njim tako krasna in ljubka. Jutranje solnce je zrlo skozi okno in objemalo lepo deklico s toplimi žarki. Ali so bili žarki krivi, ali kaj drugega, da so njene oči naenkrat tako globoko zabliščale in njena lica tako čarobno zardela? Ali so bili žarki, ki so valovali okoli deviškega oprsja, ali so bila prsa, ki so se dvigala in padala?

Tedaj mu položi roko na ramo in pravi:

„Dragi Slavko, ali veš, da sem s Teboj tako zelo zadovoljna? Bil si pravi junak, lahko bi bil oba usmrtil, a ju nisi. Podal si svoje življenje v nevarnost, da maščuješ mene, zato hočem pentljo odkupiti, če Ti je prav.“

„S poljubom?“ vpraša, skoro sam zardel.

„Da, vsaj je bilo tako zgovorjeno.“

„In takoj sedaj?“

„Seveda! Saj se Ti je tako mudilo!“

Tedaj seže na prsa, izvleče pentljo in ji jo ponudi.

„Tu je, Silvica.“

„In tu je poljub!“

Hitro mu je položila roki na rame, približala svoja

ljubka ustna k njegovim in ga poljubila, tako rahlo, tako oprezno, kakor poljubi igrajoči otrok punico.

„A, to je poljub?“ vpraša Slavko razočaran.

Ni je mogel niti objeti, tako hitro se je umaknila.

„Mislim,“ se smehlja navihano. „Ali je bilo morebiti kaj drugega?“

„Bil je poljub, toda tak, kakoršnega se daje kaki stari teti, ki ima grd, dolg nos in nekaj bradavic na njem.“

„Ali si že veliko tet poljubil, da tako dobro veš?“

„O ne, ker teh ne poljubljuje nihče rad.“

„Koga pa?“

„Mlade, krasne Silvice!“ odgovori.

„Veš, tega mi ne smeš reči! Zato te moram kaznovati. Sedaj ne maram več Tvojega talizmana, tu ga imaš!“

Naglo seže po pentljo, položi jo na mizo in reče resno:

„To ne gre tako hitro!“

„Kaj pa, dragi Slavko?“

„Vračanje talizmana. V tako važnih stvareh se mora pravično in sebično ravnati.“

„Tak si vendar Ti vedno. Ali kako meniš tu?“

„Plačala si talizman. Če mi ga daš zopet nazaj, Ti moram ceno povrniti.“

Gledal jo je tako, kakor ga še ni nikdar videla. Srce ji je močno bilo in postalo ji je toplo na čelu in sencih, takovroče v lica, zdelo se ji je, da se kolena nekoliko tresejo. In naenkrat ji je bilo črno pred očmi, vedno temneje in temneje. Ali ni videla več, ali je zaprla oči? Sama ni vedela. Čutila je samo, da jo je objela roka okoli pleč in druga krog pasu. Ni stala več sredi sobe, ampak letela je po zraku, imela je pe-

ruti in okoli nje se je bliščalo tisoč solnc, milijone angeljev je pelo čudovite psalme. Vse to je videla in čutila. Toda vendar je bil to le sen. Čutila je, da jo roki lahko vlečete k sebi, dokler ni ležala njena glavica na njegovem srcu, ki je močno bilo. Potem dvigneta dva prsta njeno bradico in glas, kterege je dobro poznala, ki pa nikdar še ni bil tako mil, tako tresoč, pravi proseče:

„Silvica, prosim, odpri svoji ljubi očesci!“

Ni mogla odgovoriti, kajti njeno srce je bilo polno, ali nobene besede v njem. In zopet prosi oni glas:

„Silvica, draga Silvica, vsaj poglej me malo!“

„Ne!“ zašepeče da komaj sliši.

„Zakaj ne?“

„Ne morem!“

„Zakaj ne?“

„Ker — ker se tako bojim!“

„Ali mene? Ali si huda, moja Rožica?“

„O ne, dragi Slavko!“

„Prav nič?“

„Prav nič!“ šepeče ona.

„O potem Ti ozdravim oči, katerih ne moreš odpreti.“

In tedaj začuti ona dvoje toplih ustnen najprej na desnem in potem na levem očesu. To je bilo tako čudno, da se je moralo oči odpreti, četudi le majhno. Toda takoj so se zopet zaprle, ker so skoro oslepele od pogleda, ki je žarel od zgoraj, kakor jasen, topel solnčni žarek v bajno modrino globokega, deviškega gorskega jezera. In sedaj se tako prestraši, da se vsa strese, kajti topli ustni se dotakneti celo njenih ust, najprej lahko, kakor se vležejo trepalnice na oči, potem krepkeje in krepkeje — ali je bil to poljub? Ne, to je

bil velikanski rop, njena duša ji je bila odvzeta, čutila je, kako je ušla skozi ustnice tjakaj k njemu, ki jo je držal v rokah tako, da so njena prsa na njegovih valovala. In njegove ustnice so se dvigale in zopet vlegale na njena usta. Ali naj se brani? O ne, ne, bila je vjeta, saj se ne more. In huda tudi ni bila nanj, kajti ko tedaj zadoni vprašanje:

„Ali si huda, moja Rožica?“ ji je prišel prav iz globočine srca odgovor:

„Ne, dragi Slavko.“

In, tedaj jo zopet poljubi, še šteti ni mogla kolikrat, dokler se zunaj na hodniku ne začuje korak hišnika, ki je začel svoj dnevni posel.

Sedaj odpre oči, kajti Slavko jo je spustil iz objema tako hitro, kakor da bi hotel stari hišnik vstopiti. Stal je pred njo, kakor ga še ni nikdar videla. To niso bile več njegove oči, in tudi obraz ne njegov, a bil je vendar on. Ali je to morebiti od tega, ker je prešla njena duša k njemu? In sedaj jo prime za roke, pogleda ji globoko v oči in pravi smehljaje:

„Poglej, draga Rožica, to je bil poljub!“

Pri teh besedah se ji povrne njeno prejšnje bitje, tako da je mogla dražeče vprašati:

„Ne kakor pri kaki teti?“

„Pri stari!“

„Z dolgim nosom!“

„In bradavicami na njem!“

In sedaj sta se oba tako srčno smejala i teti, i nosu, i bradavicam, da še opazila ni, da jo je zopet poljubil in še enkrat in še velikokrat, da vendar nos ni bil tako dolg, kakor vrsta poljubov. Pozabila sta dvoboja, Slavko tudi, da je njegov oče mornar in Silvea

vnukinja knezova. In temu vzrok je bil le dolgi, sladki poljub.

„Sedaj grem,“ pravi ona.

„Kako škoda,“ pravi on, kakor bi imel bogve kako pravico do njene prisotnosti.

Za to se ga mora kaznovati. Silvica mu odtegne roki in se obrne proti vratom, da bi odšla. Toda človek je pač nedosleden; zopet se takoj obrne, da mu roki in reče:

„Pa vendar moram iti, dragi Slavko. Kaj ne, to tudi Ti izprevidiš?“

Napravil je sicer obraz, kakor bi tega nikakor ne izprevidel, toda hraber vitez da vendar svoji varovanki vedno prav, zato pravi:

„Da, draga Rožica, zdi se mi res, kakor bi skoro izprevidel.“

„Ali vidiš? Torej se naspi. Lahko noč!“

„Lahko noč, Rožica!“

In tedaj je šla res, kajti odprla je vrata; toda predno jih zapre, se obrne, kakor bi imela bogve kaj važnega povedati. Dvigne torej svoj prst in pravi skrivnostno:

„Morala bi bila reči dobro jutro, ne lahko noč.“

Pogledal je skozi okno, da bi se prepričal, če ima prav, toda čudo, približeval se ji je vedno bolj in nakrat je držal zopet njeno demico v svoji. Poljubi jo in potem šele reče:

„Da, meni se tudi tako zdi!“

Dokazal je resnico te trditve z drugim poljubom, ki jo je tako prepričal, da ni več dvomila in je zato rekla zadnjič mu stisnivši roko:

„Torej reciva: Dobro jutro, dragi Slavko!“

„Dobro jutro, draga Rožica! Gotovo bom sanjal o Tebi!“

„Lepo?“

„Jako ljubo in lepo?“

„Ali mi boš to potem povedal?“

„Prav rad!“

„In ničesar izpustil?“

„Prav nič!“

Toda, ker se mu bode sanjalo o tolikih in tako dolgih poljubih in bi pri pripovedovanju lahko katerega pozabil, bilo je pametno, da si tega raje prej vzame, ko sta že oba stala na hodniku. Toda ta poljub ni trajal posebno dolgo, kajti v veži zazveni zvonec in nemelodično, kovinsko ropotanje naznani, da je že mlekarica tu. Brzo se razideta, on v svojo sobo, ona pa po hodniku tiho v svojo. V sobi je še šepetal roke na srcu:

„Oh, kako jo ljubim!“

In ona je stala v svoji sobi, globoko dihala in tiščala roke na prsi, ki so hotele obleko pretrgati in šepče:

„Kaj je bilo to? Kaj sem storila! Mog Bog, tega ne smem mami nikdar povedati, nikdar, nikdar!“

Hodila je po svoji sobi in ni vedela, kaj čuti in misli. Tako je stopala počasi in nemirno po sobi, dokler ne potrka strežnica, ktero spusti v sobo. Ta se začudi, ko vidi svojo gospodarico že pokoneu, še bolj pa, ko stopi v spalnico in opazi posteljo še nedotaknjeno.

„Moj Bog, Vi niste nič spali?“ vpraša.

„Ne!“ odgovori Silvica kratko. „Prinesi mi čokolado in potem se oblečem.“

„Ktero obleko?“

„Svilnato. Jaz se odpeljem.“

„Tako zgodaj?“

„Potrebno je. Reci kočijažu, da napreže.“

Bilo je osem in še nikakor čas za vizite, ko stopi Silvica v voz.

„K vojnemu ministru,“ zapove kočijažu.

S tem še ni bilo možno govoriti in zato je morala počakati v salonu.

Ko minister vstane, čuje, da želi neka gospodična Strnad z njim govoriti. Poznal je to ime še predobro, zato je hitel z oblačenjem, tako, da je bil v desetih minutah že pred njo.

Sluga je čul damo veliko in nepretrgoma govoriti. Potem je sledil živahen dvogovor in ko Silvica zapusti salon, je bliščal njen obraz veselja. Minister jo spremlja osebno do voza in zapove, da se pokliče takoj poročnika Platen k avdijenci.

Platen se ni malo vstrašil, ko zve, da mora k vojnemu ministru. Bil je na dvorišču kosarne in je hitel nemudoma v svoje stanovanje, da se preobleče. Bil je prepričan, da se to tiče dvoboja, ali kje je minister o tem že zvedel.

Ko stopi v predsobo, ga sluga že čaka ter vpraša:

„Gospod poročnik pl. Platen?“

„Da.“

„Svitlost ima še opravke. Vstopite začasno tu!“

Vodil ga je mimo večih vrat do nekega vhoda, kjer odpre. Platen pade skoro vznemirjen, kajti videl je pred sabo majhen, bogato opravljen damski salon, v katerem je sedela — ministrova soproga s knjigo v roki. Ko ga zagleda, vstane lahno, mu dobrohotno pokima in reče:

„Le stopite bliže, gospod pl. Platen! Moj mož ima še neke malenkosti urediti, zato sem zapovedala Vas sem pripeljati, da Vas vprašam o nekem jako zanimi-

vem dogodku, kjer ste bili Vi priča, kakor se mi je naznanilo.“

Po spoštljivem poklonu je sedel v fotelj, katerega mu je pokazala, in je pričakoval, kaj bode sledilo. Vrata, ki so vodila v stransko sobo, so bila le rahlo priprta in skozi odprtino je padala senca, ki je mogla biti le od kakega človeka. Poročnik je takoj pregledal položaj. Minister ni hotel, da se mu o tem službeno poroča, zato naj Platen pripoveduje njegovi ženi, dočim sliši minister v stranski sobi besedo za besedo in more potem na ti podlagi kaj odločiti.

„Pravijo, da Vi poznate poročnika Kreka od gardnih huzarjev?“ začne visoka gospa.

„Imam čast biti, njegov prijatelj,“ odgovori ta.

„Torej sem prav poučena. Preidiva brez okolišev na predmet. Ta poročnik se je danes zjutraj dvobojeval?“

„Da. Nimam naročila, da bi zanikal.“

„S kom?“

„S svojim polkovnikom in poročnikom Ravenovom.“

„In izid te izvanredne afere?“

„Krek je odsekal Ravenovu desno roko in polkovniku isto zdrobil. Oba sta nezmožna za nadaljno službo.“

„Moj Bog, kaka nezreča. Pa obema desno roko! Gotovo slučaj!“

„Oprostite Svetlost, ni bil slučaj, ampak namen.“

„Namen? Strašno! Pripovedujte! Toda obširno in nepristransko!“

Platen poroča soprogi vojnega ministra o celi zaroti, ki se je začela zoper Kreka pri njegovem vstopu v regiment, nadalje, kako so ga predstojniki vsprejemali in tovariši z njim ravnali in kako moško in po-

gumno se je Krek pri vsem tem vedel. Ko dokonča pravi gospa:

„Hvala Vam, poročnik. Vaš prijatelj je izvanreden človek. Po tem, kar slišim od Vas, moram sklepati, da ima krasno prihodnost. Kaj pa misli storiti, da bi odšel posledicam dvoboja?“

„Odšel?“ vpraša Platen. „Visokost, Krek ni tak mož, da bi uhajal posledicam, zlasti ker sam ni ničesar zakrivil. Prepričan sem, da se bo javil pristojni oblasti.“

„Zdi se mi, da mu Vi popolnoma zaupate.“

„Visokost, so ljudje, ki si znajo zaupanje v trenutku pridobiti in je nikdar varati. In tak človek je Krek.“

„Vendar je zadeva skrajno neprijetna. Ne govori se rado o nji in tudi jaz Vas prosim, da nikomur ne omenite, da sva se midva o tem menila.“

Zapazil je, da je omenjena senca zginila. Gospa ga blagohotno odslovi in Platen odide z globokim poklonom. Kemaj zapre vrata za seboj, ga že prosi sluga, naj pri ministru vstopi.

Torej vstopi v ministrovo pisalnico, kjer je bil ta globoko naslonjen na mizo in navidezno zatopljen v akte. Sedaj pa zagrne papirje in smehlja pogleda mladega moža in pravi:

„Dal sem Vas poklicati, da Vam dam neko izvanredno naročilo gospod pl. Platen.“ In za nekaj trenutkov nadaljuje:

„Čul sem, da ste bili danes zjutraj pri malem lovu?“

Platen takoj spozna, kam pes taco moli. Minister je hotel vso stvar tako zasukati, kot nesrečo pri lovu, da sta bila dva častnika tako nesrečno ranjena. Zato odgovori z lahnim poklonom:

„Na povelje, Visokost!“

„Žalibog sem čul tudi,“ nadaljuje minister, „da se lov ni srečno iztekkel. Dva gospoda nista pomislila, da je pri nevarnem orožju treba paziti. Bila sta ranjena?“

„Žalibog, Visokost.“

„Teško?“

„Smrtno sicer ne, ali vendar po izreku zdravnika toliko, da nista nič več sposobna za službo.“

„To je žalostno. Čul sem, da sta ta gospoda sama kriva. Ali se je zadeva morebiti že razširila?“

„Prepričan sem o nasprotnem, Visokost.“

„Torej želim, da se zaenkrat molči o tem. Vi pojdite takoj k dotičnim gospodom in jim to povejte. Ranjenca tako ne bodeta zapustila svoje sobe, torej jima zapovem, da ne smeta obiskov vsprejemati. Danes imam pogovor z vladarjem in menim to zadevo omeniti. Točno ob enajstih se oglasite pri meni, da zveste nadaljne korake.“

Nato odslovi Platena z lahnim gibom roke. Ta se napoti najprej k polkovniku. Sklenil je niti s tem, niti z Ravenovom posebno milostno postopati.

Polkovnika najde v postelji in okoli njega vso rodbino. Gospa mu stopi jeze zardela naproti in reče:

„Ah, poročnik Platen, imam Vam povedati —“

„Prosim,“ jo ta prekine urno, „kratko poročnik Platen me imenujejo samo tovariši in še med temi le oni, katerim prijateljstvo dovoljuje tako kratko nazivanje.“

Ona utihne, toda nadaljuje s še bolj povzdi gnjevnim glasom:

„Torej dobro, častiti gospod poročnik pl. Platen, imam Vam povedati, da je šramotno mojega moža tako zmesariti.“

Platen je čakal, da bi polkovnik sam zavrnil ta nedostojen napad, toda, ker se ta niti ne gane, pravi:

„Če se tu govori o kaki sramotnosti, se ravno gospodu polkovniku nikakor ni treba pritoževati. Hočem pregledati ta izraz, ker ste ženska in kot soproga ne morete stvari nepristransko razsoditi.“

„Oh, jaz presojam to zadevo popolnoma pravično. Še danes dopoldne grem k generalu, in zahtevam, da se tega človeka, ki svojega predstojnika tako poškoduje, pošteno kaznuje.“

„Jaz Vam prihranim ta korak, kajti pridem kot ordonanca Nj. visokosti vojnega ministra.“

„Ah!“ reče prestrašena.

Ranjenec dvigne začuden glavo in tudi navzoči otroči se začudijo.

„Od Visokosti?“ vpraša polkovnik. „Kaj naroča?“

„Sporočiti mi je Vam povelje, da ne sme za sedaj nihče o naši zadevi govoriti. Ne smete zapustiti sobe in tudi ne vsprejemati obiskov.“

„Ah, torej sem jetnik?“

„Da, to je menila Visokost, Sploh se je pa uresničilo to, kar sem Vam bil rekel, predno ste zapustili prostor: Z ozirom na mojega prijatelja je imel vojni minister milost meniti, da ste bili na lovu slučajno ranjeni. Torej se more pričakovati, da Vas bo vpliv Vašega zasramovanega nasprotnika rešil trdnjave. Z Bogom, gospod polkovnik!“

Potem odkoraka z globokim poklonom in se ne zmeni za vtis, kterege so napravile njegove besede.

Ravenov je poslušal povelje z ljutim molčanjem. Potem ko je bil obvestil še oba zastopnika, častnega svetnika in zdravnika, napoti se Platen k Kreku. Ker je ta še spal, je bil začasno vsprejet od kneza de

Olzuna, kteri je dal Slavka poklicati. Ta je bil ves začuden, ko čuje, da že ve minister o ti zadevi in ko pove Platen, da si tega nikakor ne more razložiti, pripoveduje knez, kar je bil čul od Silvice. Potem prosi Platen, če ga sme predstaviti, toda ta se je moral opravičiti, ker ga je zvala služba. Vendar obljubi, da zopet pride, kakor hitro opravi pri ministru. Priporoči se in ona dva odideta v salon, kjer so bili vsi zbrani.

Slavko prime Silvico za roko in ji reče smehljaje:

„Ti si torej zame že delovala! Ali pa veš, Silvica, da si mnogo upala?“

Smehljala se mu je tako ljubko, da bi jo bil najraje objel kljub pričam in mu reče:

„Morala sem delovati, ker si Ti raje spal. Če sem si veliko upala, ni tako gotovo. Ministrova odločitev dokazuje nasprotno.“

Tudi njena mati je bila navzoča, ravno tako lord Lindzej in Ema. Pogovarjali so se o dvoboju. Slavko je moral slišati več prijaznih opominov in tudi Silvica, ki je bila njegova spremljevalka, ne da bi ga izdala. Silva, njena mati je trepetala pri ti misli, da je gledala njena hčerka tak boj, kjer se je šlo za življenje in smrt.

„Ona je pravi otrok svojega očeta,“ opomni knez s skritim ponosom, da je oče tega očeta.

„Torej res še nimate nobene vesti o njem, o doktorju Strnadu?“ vpraša Anglež.

„Žalibog niti najmanjše,“ odgovori knez. „Kar ste nam včeraj pripovedovali, je bilo zadržje, kar smo čuli o njem.“

Lord je namreč pripovedoval, kar je bil zvedel od starega haciendera.

„Ali hacijenderovo pošiljatev ste prejeli?“ vpraša Ema.

„Kako pošiljatev?“

„Torej, ta ni bila na Vas, ampak na gospoda poročnika Kreka.“

Slavko posluša.

„Name?“ vpraša. „Jaz nisem ničesar dobil.“

Sedaj sta se čudila Ema in njen oče.

„Saj ste Vi sin krmarja Kreka?“ vpraša zadnji.

„Seveda,“ se glasi odgovor.

„Torej, včeraj v Vaši odsotnosti sem pripovedoval doživljaj Vašega strica v votlini Kraljevskega zaklada. Vaš stric je dobil od Bivolovega Čela del teh zakladov, ki pa vendar predstavlja veliko premoženje. Določilo se je, da se pošlje polovica Vam za Vašo vzgojo. Ko je bil zginil Strnad, je prišel haciendero Peter Karpeles v Mehiko in je oddal zaklade tedanjemu višjemu sodniku Hwaresu ki jih je poslal v Evropo.“

„Jaz nisem prav nič prejel,“ ponavlja Slavko. „Pošiljatev se je ali izgubila, ali bila poslana na napačen naslov.“

„Hacijendero sploh ni vedel Vašega naslova, vedel je samo, da ste na nekem gradu pri Ljubljani, da je Vaš oče mornar Krek, in da je na tem gradu neki stotnik pl. Podgornik. Zato se je poslalo na neko ljubljansko banko, ktera naj bi Vas poiskala.“

„Moral bi me najti. Pošiljatev se je medpotoma ponesrečila.“

„Hwares jo je zavaroval.“

„Torej dobim vsaj odškodnino. Moral bi samo vedeti še banko.“

„Jaz sem čul ime od hacijendera, a je pozneje pozabil. Toda pozvedovanje Vam bo že pokazalo resnico. Mene in mojo hčerko je Južni Panter ujel in naju odpeljal v Južno Mehiko. Tam sva bila ujeta, dokler se

ni Hwaresov vpliv tudi do tam razširil. Šele pred osmimi meseci sem bil oproščen. Oprostili mi bodete, da sem pozabil ime, ki je imelo zame malo pomena.“

„O gospod, Vas ne zadene ni najmanjša krivda. Srčno sem Vam hvaležen, da zvem od Vas o ti stvari. Govorili ste o zakladih. Torej ni bil denar?“

„Ne. Čeravno nisem videl predmetov, vendar vem, da obstoji iz verižic, zapestnic, prstanov in draguljev iz dobe stare Mehike.“

„Ah!“ pravi Slavko zamišljen.

Videl je bil na roki svojega prijatelja Platena prstan, čegar oblika se mu je čudna zdela. Na prstanu je bilo čudno, zlato solnce, čegar sreda je bila nekak mozaik iz smaragdov in rubinov. Delo je bilo pravo staromehikansko.

„Vi imate neko misel?“ vpraša Ema.

„Zdi se mi, da sem videl pri nekem znancu prstan, ki je bil mehikanskega dela,“ odgovori Slavko. Toda to gotovo ni v nikaki zvezi z našo zadevo. Torej bi jaz imel veliko premoženje, če bi bil dobil pošiljatev. Nisem nikakor bogastva željen, ali vendar bom pozvedoval v Ljubljani. To je moja dolžnost, že radi očeta in strica, katerih dedščina je to.“

Dočim se je tu razpravljalo o ti zadevi, opravljal je Platen svojo službo in se je peljal k ministru, pri katerem se da oglasiti. Ta ga vsprejmo prijazno. Stal je pri mizi, na kateri je ležalo več zapečatenih pisem in je rekel:

„Vi ste točni, gospod poročnik; to mi je ljubo, ker vem, da so častniki Vašega regimenta sedaj v kazini zbrani pri drugem zajutreku. Vi se ga tudi udeležite?“

„Tako sem navajen, Svitlost,“ odgovori Platen.

„Torej dobro. Lov, od katerega zva zjutraj govo-

rila, se je v kazini začel, torej naj se tudi tam konča. Pojdite k polkovniku pl. Marčniku od infaterije in mu dajte te listine. Te naj v kazini odpre in prečita v navzočnosti Vašega prijatelja Kreka. To je vse. Vaše vedenje v ti zadevi je pohvalno. Z Bogom!“

S temi besedami, vtakne vse listine v skupen zavitek in jih da Platenu. Ta odide veselega srca. Pohvala takega moža je nekaj redkega.

Da bi hitreje opravil, najame si voz in se pelje najprej k Kreku. Povabili so ga, naj dalje tam ostane, a služba ga je zvala k polkovniku.

Slavko je bil radoveden, kaj bode v kazini; zato se takoj napoti tjakaj. Ko vstopi, Platena še ni bilo tam, vendar ni bilo skoro praznega prostora. O soareji pri baronu Kotniku so se morali pogovoriti, zato so vsi prišli.

Samo polkovnika in Ravenova je manjkalo. Vsi so slutili, zakaj, ali nihče ni vprašal, čeravno so bili častni svetnik in zastopnika navzoči.

Ko Slavko vstopi, so bili vsi vidno v zadregi. Prej so nastopali proti njemu, a pri soareji so videli, kako visoko pokroviteljstvo ima. Zoper sebe niso hoteli nastopati, ignorirati ga pa niso smeli in zato so mu odzdravili na tak način, ki ni ne vljuden in ne žaljiv, Slavko se ne zmeni za nje, ampak sede, si da prinese vina in bere neki casnik.

Kmalu vstopi Platen in sede k njemu.

„Ali pride polkovnik?“ vpraša Slavko.

„Naravno,“ odgovori Platen. „Zelo se je začudil povelju. Nekaj slutim, kaj se bo zgodilo.“

„To ni težko uganiti. Polkovnik Marčnik dobi naš regiment. Ker je od infanterije, je to zanj veliko od-

likovanje, za častniški kor našega regimenta pa velika kazen.“

„Kaj pa druga pisanja?“

„Čakajmo!“

Ni bilo treba dolgo čakati, kajti kmalu vstopi polkovnik. Vsi ga začudeno pogledajo. Polkovnik od infanterije? Kaj hoče tu? Zakaj je prišel v lepši uniformi, z redi na prsih?

Vsi se dvignejo, da ga pozdravijo. Podpolkovnik in oba majarja mu gresta naproti, da ga pozdravita. Stisne jim roko in pravi:

„Hvala za pozdrav, gospodje! Vodi me semkaj službena zadeva in ne želja, pri Vas zajutrkovati.“ Nato izvleče kuverto in nadaljuje: „Nj. Svetlost, gospod vojni minister, me pozivlja po gospodu poročniku sem, da odprem ta kuvert in Vam prečitam vsebino.“

Vsi se začudijo. Ministerski oklic v kazini? To še ni bilo nikdar! In to povelje naj razglasi polkovnik od infanterije? In Platen mu ga je prinesel? Kako pride ta do tega?

Pogledi navzočih so menjavali od polkovnika na Platena in obratno. Zadnji se nič ne zmeni, prvi pa odpre kuvert in izvleče različna pisma, ki so bila s številkami zaznamenovana.

„Prosim posluha, gospodje! Številka ena!“

Prečita kratke vrstice. Polkovnik regimenta je umirovljen brez pokojnine, ker se ni pokvaril v službi. Ta opomba je vzbudila veliko začudenje. Govorilo se je vse vprek. Spraševalo se je, če je bil res dvoboj in kako se je iztek.

„Številka dve!“ zakliče polkovnik med nemirom. Takoj vse utilme. To je bilo ravno tako čudovito, kakor

prejšnje. Poročnik Ravenov je odpuščen tudi brez pokojnine. O prošnji za odpust torej nobene možnosti.

„Številka tri!“

Vsi poslušajo z večjim zanimanjem. Nadporočnik Brinar je izgubil svojo pobočniško čast in je s poročnikom Grudnom prestavljen k trênu.

Oba sta bila navzoča. Na njihovih bledih obrazih se je kazal strah. Od garde prestavljena k pripostemu trênu, to je bilo veliko ponižanje! Drugi bi ju bili radi obžalovali, pa si niso upali. Vsi so gledali na Slavkota. Spoznali so, da se hoče s tem dati njemu zadoščenje.

„Številka štiri!“

Torej še ni konca? Kaj naj še pride? Zvedeli so še prezgodaj. Podpolkovnik, major in ritmojster Slavkovega švadrona so prestavljeni k pešpolku, na lastno zahtevo — kakor je bilo zapisano. Z zadnjo pripomnjo so jim oslādili trpkost.

Številka pet je imenovala polkovnika pl. Marčnika poveljnikom tega regimenta, čemur se je sam najbolj čudil. Platen je bil imenovan nadporočnikom in pride-ljen polkovniku kot pobočnik. Slednjič se prečita še imenovanje Kreka nadporočnikom in sicer v generalnem štabu.

To je bilo na vsak način odlikovanje, za katero bi ga skoro prijatelj zavidal, kaj šele navzoči nasprotniki. To odlikovanje je pa povečal še polkovnik ki je stopil k Slavkotu, mu dal roko in rekel :

„Gospod nadporočnik, veseli me, da sem Vam jaz naznanil Vaše povišanje. Žal mi je, da Vas sedaj nekaj časa ne bom videl v vrstah svojega regimenta, toda prepričan sem, da boste pri štabu, kjer Vas spoštujejo, prej dosegli svojo srečo, kakor pri nas, kjer-ste v nevarnosti, da Vas pregledajo. Opomniti Vam moram še,

da je Svetlost pripravljena, točno ob štirih od Vas osebno slišati zahvalo.“

Sedaj je morala zavist doseči vrhunec, samo pri enem ne, namreč pri Platenu, ki ga objame in mu zašepeče:

„Kdo bi bil mislil, da bom radi Tebe povišan! Poglej Slavko, kako ponosni gospodje od garde staremu Marčniku čestitajo! Žele ga k vragu, pa gredo deloma sami tja, namreč trénu. Pojdiva; ti si dobil veličastno-zadoščenje in tu nimava ničesar več opraviti. Še od novega polkovnika se bom poslovil in prosil dopusta. Moram namreč v Ljubljano.“

„V Ljubljano?“ vpraša Slavko. „Torej v bližino moji domačiji.“

„Da. Stric Valjavec mi piše. Tiče se neke dedčšine in zato moram osebno govoriti z njim. Upam, da dobim dopust, kajti stari Marčnik bo sam rabil nekaj časa, da se spozna v vseh zadevah.“

„Ali ni Tvoj stric bankir?“

„Da, povedal sem Ti bil že, da je ravno tako, kakor jaz, z majorfem v sorodu.“

Stopil je k novemu polkovniku, od ktereга si izprosi dopust; potem se oba poslovita od njega. Slavko povabi Platena k sebi in ta mu tudi obljubi, da pride zvečer. Ločilu sta se na cesti, ne da bi bil dobil Slavko priliko, vprašati po prstanu.

Domov prišedši je vse jako razveselil s poročilom o povišanju. V določenem času se pelje k ministru, ki ga jako ljubeznjivo vsprejme. Ko se zahvali, pravi minister:

„Bili ste nam toplo priporočeni, dalo se mi je tudi prepis vojaških poročil, ktera ste Vi dosedanjim Vašim vojskovodjem izdelali in tako sem se prepričal, da ste

jako porabni. Zato sem odločil, da pridete k štabu, seveda opomnim, da se vnaprej varujte takih lovskih izletov, ki lahko napravijo človeka nezmožnega za službo.“

Te besede je izgovoril šaljivo grozeče in potem nadaljeval:

„Začasno Vas še ne bom predstavil šefu generalnega štaba. Mogoče je, da dobite neko naročilo, ki je sicer vojaško, ali bolj diplomatičnega značaja. Za to potrebujemo moža, ki ima moški pogum, policijsko prekanost in mirnost starca, ki je pa poleg tega mlad se vidi neizkušen in nenevaren, da ne vzbuja pozornosti. Tak mož se mi zdite Vi. Vi ste še mladi in izgledate kot čisto nenevaren, kar pa niste, kakor ste dokazali pri lovskem izletu. Potovanje bo daljše in zato se pripravite nanj. Dam Vam teden časa, pridržim si pa pravico vednosti, kje bivate, da Vas morem v slučaju potrebe takoj poklicati.“

Te besede so Slavkota osrečile. Odlikovale so ga tako, da bi bil vsak visoki častnik ponosen nanje. Zato odgovori:

„Svetlost, premlad sem še, da bi se mogel na se popolnoma zanesti, toda potrudil se bom z vso močjo, da dano nalogo povoljno rešim. Kje bom v tem tednu bival, bo vedel knez de Olzuna.“

„Vaša skromnost Vam je v čast. Odpuščam Vas s prošnjo, da me knezu priporočite.“

Slavko zapusti ministra ves srečen. Sklenil je iti na Bršljanovo, da bi pred svojim odhodom videl še mater in Podgornika. Mora se od njiju posloviti, čeravno ne ve, kam potuje.

Domov prišedši pripoveduje svoj pogovor z ministrom in vse jako razveseli. Zvečer jih obišče Platen

in ostane do polnoči prinjih; ker se je hotel drugi dan peljati v Ljubljano, se mu pridruži še Slavko.

Ko jutro napoči, sta že sedela oba nadporočnika v železniškem vozu in se peljala proti jugu. Med pogovorom sleče Platen rokavico, da bi ponudil prijatelju smodko; tedaj pade solnčni žarek na njegov prstan in refleksi so plesali bliskaje v udobnem prvem razredu.

„Ah, kak prstan!“ pravi Slavko in se dela, kakor bi ga prvič videl. „To je gotovo stara rodbinska dedščina?“

„Gotovo,“ odgovori Platen. „Od moje rodbine ni, ampak darilo mojega strica.“

„Bankirja, ki ga hočeš obiskati?“

„Da. Skazal sem mu nekdanj uslugo, ki se mu je zdela dosti važna, da me je malo obdaril. Sicer je jako skop z denarjem, ki je vendar častniku najljubši, in zato mi je dal prstan, ki je sicer jako dragocen, pa ga gotovo ni nič stal. Ali ga hočeš pogledati?“

„Prosim Te!“

Platen ga sname s prsta in Slavko ga z vseh strani natančno preiskuje.

„To ni novo delo,“ pravi slednjič.

„Tudi ne naše. Sploh sem še v dvomu, kam naj to delo odločim.“

„Jaz je smatram za mehikansko.“

„Jaz tudi. Ali kako pride stric do njega. Njegova rodbina ni imela nikdar zveze z Mehiko.“

„O, kar se tega tiče, pride bankir lahko do takega predmeta,“ pravi Slavko, ko vrne drugu prstan. „Rado-veden sem, ali je to dedščina, zastava ali kaj podobnega. Vedeti moraš namreč, da se za take stvari jako zanimam. Vsak ima svoje muhe in moje so staro kovanje.“

„To vprašanje Ti morem natančno razložiti. Ta prstan je res rodbinska dedščina. Stric ima še druge stvari, za katere pa jako skrbi in jih ne pokaže nikomur. Enkrat sem ga pa vendar zasačil, ko sem stopil nepričakovano v njegovo delavnico. Ima namreč poleg komptoarja še svojo posebno delavnico v svoji vrtni hišici. Tam je večkrat ponoči in spi tudi tam. Stopil sem nepričakovano v njo in sem videl več dragotin. Bile so dragocene zapestnice, diademi, verižice in drugo kovanje izvanrednega tujega dela. Ustrašil se je jako, a jaz sem se moral smejati, da sem zvedel njegovo skrivnost“

„Njegovo skrivnost?“

„Da,“ pravi Platen brezskrbno. „V ti sobi namreč visi stara švicarska ura. To je bil snel z zidu in opazil sem za njo luknjo, ki se je dala zapreti z železnimi vrati. V ti luknji se mi je zdelo, je ležalo še drugo kovanje, kajti videl sem omarico, iz katere je visela verižica.“

„Koliko časa je od tega?“

„Že tri leta.“

„Potem je te dragocenosti gotovo že spravil na drugem kraju; to je lahko mogoče,“ pravi Slavko in se dela popolnoma ravnodušnega.

Platen ni opazil zanimanja Slavkovega in odgovori smehljuje:

„O ne. Zdi se mi, da ne ve drugega prostora, kajti moral sem mu obljubiti s častno besedo, da ga ne izdam. To se samo ob sebi razume in zato se mi je zdela svečana obljuba smešna. Mislim, da je nisem prelomil, kajti pri Tebi je ta skrivnost ravno tako dobro shranjena, kakor pri meni. Ne verujem, da bi Te veselilo ulomiti pri stricu.“

Rekši se zopet smeje. Predstavljati si prijatelja pri ulomu, sè mu je zdelo jako smešno. Slavko gleda nekaj trenutkov resno skozi okno, potem pa pravi:

„In če bi me veselilo ulomiti?“

„Neumnost!“

„Ali vsaj kovanje pogledati?“

„Čemu? Kaj Ti to koristi?“

„Mnogo ali malo, kakor je. Ti ne veš, kolike vrednosti je záme to pripovedovanje.“

„Čudim se Ti,“ pravi Platen. „Kaj Te zanima, ali ima moj stric dragocenosti, ali ne?“

„Dragi Plateu, midva sva prijatelja in hočeva tudi tako ravnati! To je neomejeno zaupanje od Tebe, da si mi izdal skrivnost svojega strica; jaz Ti hočem tudi vse zaupati.“

„Sedaj sem pa res radoveden!“ zakliče Platen in si prižge novo smodko, da bi bolj udobno poslušal zanimivo pripoved prijateljevo.“

„Torej poslušaj!“ pravi Slavko. „Moj oče je šel v Mehiko in je našel ondi svojega brata. Ta je bil prišel na neki način, kar Ti bom pozneje povedal, do nekega zaklada, ki je obstal iz starih, mehikanskih dragocenosti —“

„Vsi hudiči, to bo res zanimivo,“ pravi Platen.

„Naprej. Oba brata sta bila pri nekem hacijenderu, čegar hčerka je bila nevesta mojega strica. Po nekih nezgodah sta se izgubila. Stric je določil, da naj bode polovica tega zaklada moja; to naj bi se poslalo sem in s tem poplačalo stroške moje vzgoje in mi dalo trdno denarno stališče.“

„Srečnej!“ se smehlja Platen.

„Nato se je spomnil stari hacijendero, ko se iz gubljenega brata nista več vrnila,“ nadaljuje Slavko. „Ko

je preteklo leto, vzame moj delež in ga nese v glavno mesto, kjer ga odda Huaresu.“

„Prezidentu?“

„Da; toda takrat je bil še višji sodnik. Huares je obljubil, da predmete varno pošlje na Slovensko.“

„To je cel roman. Odkod pa veš vse to?“

„Ti poznaš sir Lindzeja in hčerko —“

„Gotovo,“ seže Platen v besedo. „Krasna deklica, čeravno ne več čisto mlada, a vendar krasotica prve vrste!“

„Torej, ta Lindzej je bil tedaj kot zastopnik Anglije v Mehiki in hacijenderu znan. K temu je hotel zadnji dragotine prinesti; ker je pa prej stopil k Huaresu in s tem o stvari govoril, ponudil se je ta sam, da oskrbi pošiljatev, ker bode bolj varna pod njegovim pokroviteljstvom. Zahteval je tudi od hacijendra, da priloži kako pismo; toda ker je bilo zanj pisanje težko, pisala je pismo gospodična Ema.“

„Ali se je pa tudi odposlalo?“

„Da.“

„Z dragocenostmi?“

„Z dragocenostmi,“ prikima Slavko.

„Ti si o tem gotov?“

„Popolnoma. Huares je pošiljatev celo zavaroval. Toda nikdar ni prišla.“

„Grom in strela! Zakaj se ni pozvedovalo?“

„Ker nisem ničesar vedel o stvari. Huares je mislil, da je vse v redu. Sir Lindzej je bil kaaalu potem s hčerko vred ujet in v gore odpeljan. Posrečilo se mu je šele pred tričetr teta oprostiti se in tako sem jaz šele včeraj o tem zvedel.“

„Čudno!“

„Toda še čudnejše, kakor si misliš. Hacijendero je

sicer vedel moje ime, a ne mojega bivališča. Zapomnil si je le toliko, da sem na nekem gradu pri Ljubljani, ki je lastnina stotnika pl. Podgornika. Zato je poslal Huares predmete v Ljubljano nekemu bankirju, ki naj bi me poiskal in mi mojo lastnino izročil.“

Ptaten skoči pokoncu.

„Grom in peklo! Zdi se mi, da vidim neko zvezo!“

„To mislim tudi jaz. Pošiljatev ni prišla na Bršljano. Da se je izgubila, se ni od nikoder poročalo. Tvoj stric je bankir v Ljubljani; Ti nosiš mehikanski prstan, ki je njegov dar; on ima še podobno kovanje — sklepaj dalje!“

Platen se nasloni nazaj. Obledel je kakor stena, ali na njegovih sencih so se poznale žile krvavo rdeče. Boril se je s svojimi čuvstvi. Slednjič pravi:

„Slavko, Ti si strašen človek!“

„Pričakujem, da mi odpustiš, ali me pozoveš.“

„Rekel si sam, da sva prijatelja. To zadevo hočeva opazovati z odprtimi očmi in popolnoma nepristransko. Seveda Ti priznam: če bi bil kdo drug z mano tako govoril, bi ga bil udaril po ustih. Ti si pa moj prijatelj in govoriš odkritosrčno z menoj, čeravno bi mi bil lahko svojo sumnjo zamolčal. S tem si mi pokazal svoje popolno zaupanje, da Ti ne bodem nasprotoval, in ne boš se motil, dragi Krek. Seveda je drzno trditi, da Te je moj stric okradel, toda on ima podobne stvari in — in —“

„Govori naprej!“

„Teško mi je. Toda Tebi smem zaupati, da ga ne smatram bankirjem, ki bi mogel vsako skušnjava premagati. Opazil sem, da včasih opravlja posle, ktere bi imenoval kdo drugi — umazane.“

„Morebiti si je pridobil te dragocenosti šele po kom drugem. Morebiti se pa jaz motim in je to kovanje drugo, ne mehikansko.“

„Oboje je mogoče. Morava se prepričati!“

„Torej si Ti tudi zraven.“

„Gotovo. Ti moraš priti do svojega premoženja jaz pa hočem vedeti, ali je moj stric tat ali poštenjak. Razume se samo ob sebi.“

„Torej dobro hvala Ti! Izprevidel boš, da Te nisem hotel namenoma žaliti. Želim pa na vsak način videti predmete, šele potem bo mogoče soditi.“

„Dobro, videl jih boš.“

„Kako?“

„Strica pozoveva, da nama jih pokaže; to je ravno tako priprosto, kakor odkrito.“

„Morebiti ravno tako nespametno. Če je nedolžen, ga globoko razžaliva, če je pa kriv, pa nič ne doseževa.“

„Imaž prav; toda kaj naj storiva?“

„Brez njegove vednosti greva v vrtno hišico in si ogledava.“

„Hudiča! Torej bova res ulomila?“

„Seveda. Ulomila, a ne kradla. Predmeti ostanejo na vsak način tam.“

„Hm! To je dogodek in take jaz ljubim. Videla bova, kaj se da storiti. Tvoja lastnina je res Tvoja, če ne mi je pa na tem ležeče, da operem svojega strica suma. Ti boš pri meni izstopil; jaz Te mu predstavim.“

„To ne gre.“

„Zakaj ne?“

„Če je dobil pošiljatev, ve tudi, na koga je. Torej

mu je moje ime znano; gotovo je pozvedoval po meni in če pridem k njemu, spozna moj namen.“

„Torej Te predstavim z drugim imenom.“

„Tudi ne. Mogoče je, da me je videl in me torej osebno pozna in torej sem takoj izdan. Če me pa ne pozna, se ne morem temu izogniti, da zve pozneje moje ime in če je nedolžen, bi mi bilo to proketo neprijetno.“

„Tudi tu Ti pritrujem. Ti kažeš tako razumnost, da bi delala čast vsakemu policistu. Samo vzemi vrag to ostrovidnost, da mora biti naperjena ravno zoper mojega strica! Toda, kaj storiva, dragi Krek?“

„Ti me ne predstaviš, ampak pregledaš samo okoliščine. Bršljanovo je blizu Ljubljane, torej Ti ne bo težko obvestiti me, kdaj bode pripravno vdreti v vrtno hišico.“

„Torej naj zamolčim, da Te poznam.“

„Gotovo. Nihče ne sme vedeti, da prideš na Bršljanovo.“

„Dobro, služil Ti bom, kolikor mogoče. Ali kaj boš napravil, če je stric res —“

Umolknil je. Bilo je pridnemu častniku težko, izgovoriti to besedo. Slavko odgovori:

„Ne skrbi, dragi Platen! Ravnati se bodem moral po okoliščinah; toda lahko si prepričan, da se bom v vsakem oziru oziral na Te.“

„Prosim Te srčno, čeravno je težko pogrešati premoženje, ki človeku vstop v življenje toliko olajša.“

„Nisem ga pogrešal; imel sem bogate in visoke zaščitnike, ki so storili več zame, kakor bi bil mogel s premoženjem doseči. Tudi sedaj se mi nikakor ne ljubi bogastva; toda razume se samo ob sebi, da ne bom pustil dedščine, ki je v nepravih rokah.“

Platen ne odgovori ničesar. Naslonil se je nazaj, da bi vso zadevo na tihem, v svoji notranjosti še enkrat predelal, a do razgovora o ti zadevi ni prišlo več celo pot.

Pripeljala sta se v Ljubljano, kjer se na kolodvoru ločita. Platen si vzame voz in se odpelje k bankirju, Slavka pa je pričakoval Ludevit na konju. Ta je bil namreč že prejšnji dan odpotoval, da naznani stotniku Slavkov prihod.

Odjahala sta na Bršljanovo. Tam se ustavi Slavko najprej pri svoji materi, ki je bila vsa srečna nad njegovim prihodom, potem pa gre k nadgozdarju.

Ta ga pričakuje pri vratih.

„Dobro došel, gospod nadporočnik!“ mu kliče naproti. Prime ga za roki, ga objema, poljubljuje, ga zopet malo odrine, da ga more pogledati od glave do pete in nadaljuje ponosno:

„Vraga, kakšen junak si postal v par dneh! Nadporočnik, zmagalec v dveh dvobojih in v generalnem štabu! Dečko, jaz Te poljubim še enkrat!“

In zopet pritisne svoje brke na sveže ustnice poročnikove.

„Torej je Ludevit kljub moji prepovedi govoril?“ opraša ta.

„Seveda! Vrag naj drži jezik, če je srce polno. Jaz bi hotel tega Ludevita obesiti, če bi bil zamolčal te vesele vesti. Na, vstopi! Danes se moramo dobro imeti na Bršljanovem!“

„Oprostite, gospod stotnik, moja mati —“

„Paperlapa! Ta pride sem. Jaz bom vendar smel imeti svojega varovanca, gospoda nadporočnika gardnih huzarjev, Slavka Kreka pri sebi! Danes je vesel dan in tega bomo praznovali.“

In praznovali so ga.

Drugi dan je prišel Platen, ktereга je peljal Slavko k stotniku, ki ga s svojo navadno robato prijaznostjo vsprejme. Vsedejo se k steklenici in šele potem, ko je stotnik po opravkih odšel, sta začela govoriti o svoji zadevi.

„Ali si oprezoval?“ vpraša Slavko.

„Ni treba,“ odgovori Platen. „Vse je lažje, kakor sem si mislil. Stric je po opravkih zdoma. Odpotoval je danes jutro v Maribor in se vrne šele po polnoči. Torej imava ves večer čas preiskovati.“

„Jaz jezdim s tabo.“

„Ti greš z mano. To ne more vzbuditi suma, da me tovariš obišče. Potem greva v vrt.“

„Ne. Jaz se nočem v hiši pokazati. Jezdiva skupaj. Pokažeš mi vrt in potem določiva čas, kdaj se dobiva.“

„Dobro, to je bolj oprezno in varno. Toda kako pridemo v vrtno hišico? Ta je vedno zaklenjena.“

„Kako?“

„Čez vrata je prečno železo, ki je priklenjeno s ključavnico in poleg tega imajo vrata še navadno ključavnico. Hišica ima tri postore, ki so tudi vsi zaklenjeni. Odkod dobiti ključe? Jaz ne vem, kje ima stric svoje spravljene.“

„Temu se lahko odpomore. V vasi imamo ključavničarja, ki je jako spreten in ima različne vitrhe; rad mi jih bo posodil. Pri meni je prepričan, da ne bom kradel.“

„To že. Ali pa znaš tudi to orodje porablјati?“

„Hm! Mora se prav tiho odpirati, toda jaz naravno nimam vaje in bi mnogo časa zgubil. Če bi mogla moža seboj vzeti, do bi bilo najboljše.“

„Ali se mu more zaupati?“

„Jaz sem porok.“

„Dobro, torej ga vzameva seboj.“

„Jaz grem k njemu, Ti pa tačas zabavaj stotnika, ki o tem ne sme še nič vedeti.“

To se zgodi. Ključavničar je tagoj ugodil Slavkovi želji. Odšel je takoj in obljubil v Ljubljani v neki gostilni počakati. Nadgozdar je tudi odobral, da Slavko Plateni spremlja. V mraku dospeta v Ljubljano.

Jahala sta po nekaj cestah, zavila v neko stransko ulico in prišla do vrtnega zidu, kjer so bila zaprta vratica.

„Čez ta zid morata zlesti, če ne prideta raje skozi vratica,“ pravi Platen.

„Zadnje ni ugodno; prelezla bova zid,“ pravi Slavko. —

Bil je temen večer in dospela sta neopažena do zidu, katerega sta lahko prelezla. Na oni strani najdeta Plateni.

„Pojdita!“ reče ta tiho.

„Ali smo varni?“ vpraša Slavko.

„Popolnoma. Nihče ne pride več na vrt, o meni pa mislijo, da sem šel kam.“

Vodil ju je po vrtu do nekih visokih dreves, kjer so se njihove veje stikale ravno nad vrtno hišico.

„Tu je hišica,“ pravi Platen.

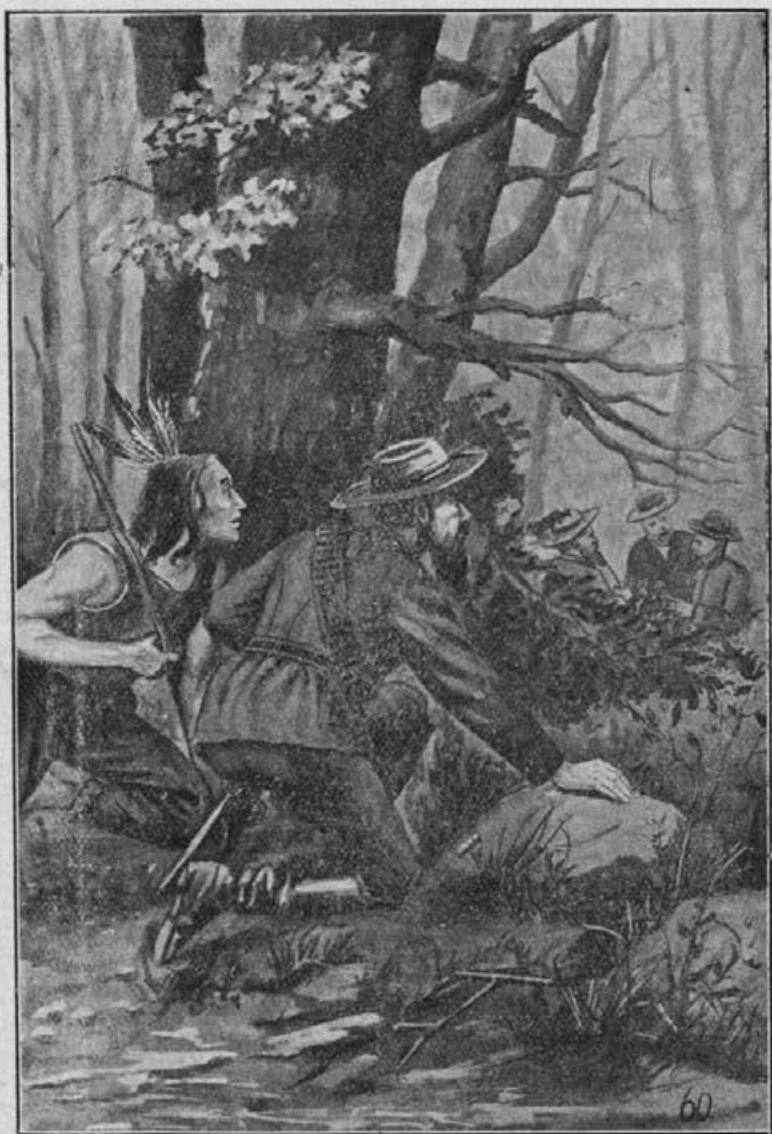
Slavko jo opazuje, kolikor je bilo v temi mogoče. Bila je jako masivno zidana in je imela močna polkna. Tudi vrata so bila hrastova in pred njimi železna prečka, več kakor palec debela.

„Torej, tukaj naj odprem?“ vpraša ključavničar.

„Da!“ je bil tih odgovor.

Potipal je ključavnico od vseh strani in rekel:

„To bo brz šlo; že vidim, da imam pristojen ključ.“

Skozi listje vej sta zagledala okroglo odprtino grmovja,
v kateri so sedeli trije možje

Iz vlekel je iz usnjate torbe vitrh. Čulo se je tiho zvenenje, potem ravno tako tiho sukanje in mož pravi:

„Ključavnica je preč. Torej vrata!“

Rabil je komaj dve minuti, da jih je odprl. Vstopili so in zaprli za seboj. Platen prižge luč, katero je prinesel seboj. Bili so v malem prostoru, ki je bil napolnjen z vrtno ropotijo. Druga vrata, ktera so tudi lahko odprli, vodila so v sobo, ki je bila opravljena. Slednjič tretja vrata, ki so vodila v zadnjo sobo. Opravljena je bila kot navadna delavnica. Poznalo se je, da se ta soba mnogo rabi,

„Tam je ura,“ pravi Platen in pokaže na švicarsko uro.

„Vzemimo jo doli!“ pravi Slavko.

Sneli so jo s stene; zapazili so črna, železna vratica, ki so bila na dveh straneh zaprta.

„Ah, dve ključavnici,“ meni ključavničar. „Poskusimo, če se dajo odpreti.“

„Posrečilo se je. Sedaj so opazili globoko odprtino, v kateri je tičala omarica. Slavko jo vzame iz votline in zapazi za njo še nekaj papirjev.

Omarica je bila zaprta in jako teška, kar je pričalo, da ima kovinsko vsebino. Ključavničar poskuša več ključev, predno najde pravega; ko se odpre pokrov, stopi priprosti rokodelec za korak nazaj in meni:

„Moj Bog, take lepote in krasote še svoj živdan nisem videl!“

Imel je prav, kajti pri lučinem svitu je lesketalo stotine dijamantov in draguljev v tisočerihi barvah. Omarica je bila kakor z iskrami napolnjena, ki so v vseh mogočih barvah lesketale in se spreminjale.

Slavko izvleče posamezne predmete iz skrinjice, da jih položi na mizo.

„To je vrednost večih milijonov,“ pravi tresočim glasom. „Če bi bilo res vse to moje!“

„Takega bogastva res nisem pričakoval!“ prizna Platen in požira z očmi pred njim ležečo krasoto. „Lahko umevno torej, da zapelje poštenega moža. Ali je to mehikansko delo?“

„Prav gotovo!“ zagotovi Slavko. „Glej sem!“

Pregledovala sta predmete natančno in slednjič prišla do prepričanja, da ima Slavko prav. Platen teško diha in reče:

„Dragi Krek, sedaj sem prepričan, da je bila Tvoja sumnja opravičena. Moj stric bi si bil lahko pridobil en tak prstan, eno zapestnico, ali vsega nikdar. On se — tat?“

„Ne smeva ga še obsoditi,“ odgovori Slavko, „kajti ne moreva že reči, kako je prišel do teh dragotin. Ah, kaj je to?“

„Ko je praznil skrinjico, opazil je na dnu nekaj belega. Bila sta dva pisma. Odpre jednega in pogleda podpis.“

„Benito Hwares!“ zakliče. „To je pismo višjega sodnika!“

„Torej ni več dvoma,“ pravi Platen. „Prosim, prečitaj pismo.“

„Ali razumeš španski?“

„Ne.“

„Torej Ti bom to špansko pismo prevedel.“

Stopil je k luči in čital:

„Gospodu bankirju Valjavcu v Ljubljani.

„Pošiljam Vam priloženo skrinjico z dragotinami in natančen zapisek vsebine. Ta je lastnina nekega dečka, čegar oče je mornar in se piše Krek. Deček biva pri Ljubljani na nekem gradu,

ki je lastnina stotnika pl. Podgornika. Oče in stric sta se žalibog tu v Mehiki izgubila; zato podeduje deček te dragotine. Bodite tako prijazni in mu oddajte sve in objednem priloženo pismo, če ga najdete. Če se Vam to ne posreči, prosim, da me takoj o tem obvestite, skrinjico pa deponirate pri oblastvu.

Priloženo pismo je za neko gospo Strnad, rojeno grofico de Rodriganda, ki stanuje na istem gradu. Stroške Vam povrne prejemnik, ktemu samo še opomnim, da imam še en zapisnik in da so dragotine zavarovane.

Benito Hwares, višji sodnik, Mehika.“

„Ni več dvoma, stric je tat!“ pravi Platen, bled kakor stena. „Po tem popisu bi Te bil moral najti. Skrinjice ni oddal oblastvom. On je tat. Čitaj drugo pismo!“

Slavko ga odpre in pregleda.

„Ta je od Eme Lindzej na gospo Strnad,“ pravi nato. „Vseбина je privatna! Ne bo Te zanimal.“

„Dobro je; sedaj vem dosti! Stvari so Tvoje, kaj boš sedaj storil?“

„Položil jih bom zopet na staro mesto in si do jutri premislil, kaj naj storim,“ pravi mirno. „Tvojemu, stricu bom prizanesel in kolikor mogoče bom stvar tako uredil, da ne bo mogel sumiti, da sem od Tebe zvedel. Toda zapisnika še manjka; dovoli mi torej, da te papirje pregledam?“

„Stori, kar hočeš. Jaz sem utrujen; jaz nočem ničesar čitati, ničesar videti.“

Dal je luč ključavničarju, sam se pa vséde na zofo. Slavko izvleče iz dupline papirje. Bili so zvezani; odveže vez in odpre prvo pismo. Komaj je pogledal

v pismo, obrne zvoj obraz proč, da bi Platen ne videl njegovega izraza. Bilo je dvanajst posameznih dokumentov; ko jih prečita, zveže jih zopet in pravi:

„Zapisnika manjka.“

Še enkrat pogleda v duplino in vidi zamečkem papir. Ko ga odpre, bil je zapisnik. Primerjal je predmete z opisanimi in spoznal, da ne manjka ničesar razen prstana, ki ga je nosil Platen.

„Jaz ga nočem,“ pravi ta; „nočem nositi ukradenega blagagori mi na prstu. Tu ga imaš!“

„Obdrži ga!“ prosi Slavko. „Jaz Ti ga darujem!“

„Potem, ko sem ga nepravilno nosil? Ne, hvala zanj! Tu je.“

Slavka zavrne prstan in reče:

„Če ga nočeš vzeti, obdrži ga vsaj začasno. Stric ne sme vedeti, da veš o stvari!“

„Torej dobro; hočem Ti izpolniti voljo,“ pravi častnik in natakne zopet prstan. „Ali hočeš res svojo lastnino tu pustiti?“

„Začasno že. Jutri storimo drugo.“

Vse so zopet spravili v prejšnji red; potem zaklene ključavničar zopet vratica in obesi uro. Častnika zapustita hišico, katerih vrata zopet skrbno zaklenejo. Zunaj pravi Platen:

„Oprosti mi, Slavko, jaz ne morem zato!“

„Ne tuguj!“ se glasi odgovor. „Upam, da se bode dalo vse srečno izvršiti.“

„Stori, kakor misliš, da je prav; sedaj me pa oprosti. Sam moram biti. Pot iz vrta najdeta brez mene.“

Prijatelju poda roko in se tiho odstrani. Slavko se splazi s ključavničarjem proti zidu. Tam prisluškujeta oba, če je vse varno. Tedaj začujeta bližajoče se ko-

rake. Dva moža sta hrepenela, kakor tiho mogoče dospeti do vratc.

„Stoj, nekdo prihaja!“ šepče Slavko. „Počakajva!“

Nekdo je vtaknil ključ v vratica. Ta se odpro in dva moža vstopita. Dočim eden vratica zapira, vpraša drugi, čegar glas se je zdel Slavku znan:

„Saj ni nikogar v vrtu?“

„Nikdo,“ odgovori drugi.

„Tu naju ne more nikdo poslušati?“

„Gotovo ne! Mislijo, da bom do polnoči v Mariboru. V moji vrtni hišici me ne išče nikdo. Pojdiva!“

Ta, zadnji je bil gotovo bankir. Kdo pa je bil drugi? Stopala sta proti vrtni hišici, v kateri sta zginila.

Vrnite se sedaj v gostilno; jaz pridem za Vami,“ zašepeta Slavko ključavničarju.

Ta je zlezel čez zid, Slavko pa se je splazil opreznok hišici, da bi prisluškoval. To je bila gotovo važna zadeva in dobro bi bilo, če bi kaj slišal.

Polkna so zapirala popolnoma vsak izhod lučnim žarkom in ona dva sta tudi tako tiho šepetala, da Slavko ni mogel ničesar slišati. Ko sliši čez nekaj časa hojo, zginil je brzo in čakal če prideta ven.

Pri vratcih je bil bezgov grm. Slavko je zlezel vanj in počenil na tla. Kmalo prideta ona dva in se ustavita pred vratici, da je mogel Slavko vse slišati.

„Torej so papirji res varni pri Vas?“ vpraša tujec.

„Brez skrbi!“ odgovori bankir. „V svoji vrtni hišici imam skrivališče, ktereга nihče ne najde. Tam bodo spravljene, dokler ne pride sel in jih odnese.“

„Povejte mu, naj hiti na Dunaj. Vem, da je danes prišel tja ruski emisar, ki nas bo tam pričakoval pod izmišljenim imenom Helbitov. Jaz nisem mogel dalje tam ostati. Moral sem bežati in sem do včeraj opazil,

da me ostro zasledujejo. Kje bo prenočeval Hebitov, ne vem; v zapisniku tujcev se bo že našlo. Ima potni list kot trgovec in ima listine pod podlogo klobuka. Kar mi imate poročati, pišite na ime grofa de Rodriganda v Španijo; jaz bom delj časa pri njem.“

„Toda, ali bodele držali besedo?“

„Vi postanete na vsak način finančni minister. Rusijo bomo že obdelali in morebiti ima Helbitov že potrebne listine. Jaz tu sicer ne morem svoje naloge izvršiti, ker mi je policija za petami in se moram brž čez mejo rešiti. Sedaj veste vse. Lahko noč!“

„Lahko noč!“

S temi besedami odpre bankir vratica in spusti onega iz vrta. Ta je bil morski ropar Landola, sedanji kapitan Parkert. Kako snidenje! Ali naj ga Slavko zgrabi? Prostor ni bil zato pripraven, Landola je bil že onstran zidu in če bi se tudi posrečilo ga ujeti, dobi vendar bankir časa, da uniči papirje, ali jih drugam skrije. Zato ga je Slavko pustil.

Bankir se je vrnil zopet v vrtno hišico. Tam je ostal dalj časa in je gotovo spravil papirje za uro.

Okoli polnoči pride Valjavec iz hišice in odide skozi vrtna vratica. Slavko spleza čez zid in gre za njim. Bankir grā skozi nekaj ulic in se ustavi pred neko gostilno, ktero opazuje.

Ali morebiti tu Landola stanuje? se vpraša Slavko. Sploh pa ni bilo treba onemu še dalje slediti. Zato stopi Slavko v gostilno, kjer je bilo še nekaj gostov. Dal si je prinesiti kozarec piva in potem vpraša gostilničarko:

„Ali imate danes mnogo gostov, gospa?“

„Ne, samo dve dami.“

„Nič gospodov?“

„Imeli smo enega; toda ta je pred četrť ure nepričakovano odšel.“

„Z vlakom?“

„Ne. Odpeljal se je s fijakarjem.“

„Kam?“

„V Borovnico.“

Gostilničarka mu je gosta opisala in Slavko je bil prepričan, da je bil Landola. Torej hitro plača in odide na policijo.

„Jaz sem nadporočnik Krek iz Bršljanovega,“ odgovori na vprašanje, kaj hoče. Vi veste, da z Dunaja preganjajo nekega človeka, ki potuje pod imenom ameriškega kapitana?“

„Seveda. Včeraj smo dobili obvestilo,“ odgovori uradnik.

„Bil je danes tukaj.“

„Ni mogoče!“ pravi oni začuden.

Slavko mu pove gostilno, kjer je stanoval, pripoveduje, kaj je tam zvedel in predlaga takojšnjo preganjanje. Uradnik obljubi, da bo vse storil in se napoti takoj v gostilno.

Tako je Slavko storil svojo prvo dolžnost in sedaj je hotel še drugo. Šel je brzo na pošto. Brzobjavnega uradnika zbude in ta se ni malo začudil, ko prečita sledeči brzobjav:

„Gospodu ministerskemu predsedniku,

Dunaj.

Ruskega trgovca Helbitova takoj zapreti. Skrit ven emisar. Listine v podlogi klobuka.

Slavko Krek.“

„In to brzobjavko naj reš odpošljem?“ vpraša uradnik začuden.

„Gotovo. Zato jo odpošiljam.“

„Toda gospod. kdo ste Vi, da takemu gospodu po noči —“

„To Vas nič ne briga,“ ga zavrne Slavko. „Sploh Vas pa opomnim na uradno tajnost. Vi veste, kakšno odgovornost imate.“

Plača brzojavko in gre. Šele sedaj je mogel iti a svojo gostilno, da odpotuje domov, dočim se je napotil ključavničar, bogato obdarjen peš domov. —

Drugi dan je bil Platen pri svojem stricu v pisarni. Govorila šta o dedščini, radi ktere je bil Platen prišel sem in stric je opazil, da je Platen danes ves drugačen. Tedaj vstopi sluga in reče:

„Gospod Valjavec, neki častnik želi z Vami govoriti. Tu je posetnica.“

„Gotovo zopet kako posojilo,“ meni bankir proti Platenu. „Taki gospodje vedno več rabijo, kakor imajo dohodkov.“

„Ali velja to tudi meni?“ vpraša poročnik.

„K sreči ne. Ti imaš sploh toliko dohodkov, da Ti ni treba posojil. To jo gotovo spet kak plemenitaški, odlični in ravno tako revni gospod, ki“

Tu preneha sredi govora. Vzel je vizitko v roke in jo pogledal. Nekaj časa je mislil, potem pa je zalita zdečica njegov blede obraz. Nato pravi z nestalnim glasom:

„A, tu se motim! Meščanski! Slavko Krek, poročnik! Ali ga morebiti poznaš?“

Platen je bil presenečen. Torej tako hitro se je Slavko odločil. Vstane torej in odgovori: „

„Poznam ga celo prav dobro; on je moj najboljši prijatelj.“

„Ah, odkod je?“

„Iz Bršljanovega.“

Pri teh besedah opazuje Platen ostro strica in za pazi, da ga je prevzel skriven strah. Toda bankir se brzo zbere in reče s trdnim glasom:

„Radoveden sem, kaj hoče pri meni. Ti vstajaš? Upam, da ostaneš, kajti prijetno Ti bo, prijatelja in tovariša pozdraviti. Naj vstopi!“

Zadnje besede je izgovoril proti slugi. Ta se odstrani in Slavko vstopi v uniformi.

„Gospod bankir Valjavec?“ vpraša.

„To sem jaz, gospod poročnik,“ pravi ta in ga ostro opazuje, da bi zvedel, kaj hoče.

Ta je bil vstopil resnega obraza, ki se je pa takoj razvedril, ko ugleda Platena.

„Ah, dragi Platen, ali si ti tu? Dobro jutro.“

„Hvala Ti,“ pravi Platen. „Gotovo hočeš s stricem samim govoriti; nočem Te motiti, ali prosim, Te da me potem v moji sobi obiščeš.“

„To bom rad storil, če mi gospod Valjavec dovoli.“

„Tega dovoljenja sploh ni treba,“ pravi bankir in obrnivši se proti nečaku pravi:

„Sploh pa ne uvidim, zakaj hočeš oditi. Gospod poročnik je gotovo prišel, da me prosi posojila, kar mu bom rad dal, ker je Tvoj prijatelj.“

Platen zarudi jeze in reče:

„Krek nima vzroka, da bi Te prosil posojila. Zdi se mi bolj potrebno radi Tebe, kakor radi njega oditi.“

„Ah, kaj to pomeni?“ vpraša Valjavec. „Sedaj pa res zahtevam, da ostaneš. Mislim, da se mi ni treba bati Tvoje prisotnosti.“

Platen pogleda vprašujoče Kreka, ki zmaje z ramama in reče:

„Meni je vsejedno, če si tu ali ne. Jaz pridem

z jako skromno prošnjo, ki pa nikakor ne zadeva posojila.“

„Torej govorite!“ pravi bankir, kteremu je bilo lažje pri srcu. Navadna skromna prošnja ne more biti zahteva milijonov.“

„Dovolite mi prej, da sedem,“ ga spomni Slavko. Potem nadaljuje: „Prihajam namreč, da Vas prosim nekaj aktov.“

Bankir se mehlja, stresa glavo in meni:

„Za to ste pa gotovo pravi kraj zgrešili, gospod poročnik. Jaz nisem pisac aktov ali jurist.“

„Vem,“ odgovori Slavko hladno. „Ker me tako nočete razumeti, sem prisiljen, da jasneje govorim. Imeli ste včeraj zvečer obisk?“

„Obisk? Ne. Bil sem na potovanju.“

„V Maribor morebiti? Te ga ne verujem. Imeli ste obisk nekega kapitana Parkerta.“

Bankir obledi.

„Gospod,“ zastoka, kaj Vam pride na misel?“

Ta Parkert Vam je prinesel skrivna poročila, za ktera Vas prosim,“ nadaljuje Slavko mirno.

Platen je poslušal s posebnim zanimanjem. Tega ni pričakoval. Mislil je, da bo Krek začel govoriti od dragotin, sedaj pa govori o poročilih in o nekem Parkertu. Valjavec ga gleda začuden in zakliče:

„Toda jaz Vas ne razumem! Jaz ne vem o Parkertu in o poročilih prav nič!“

„Se bodele vendar spomnili!“ se smehlja Slavko.

„Najprej Vam hočem povedati, da Parkert ne pride na Rodrigando, kajti ga že skoro imajo na moje besede. In potem naj Vam še povem, da je neki Helbitov tudi že pod ključi.“

Tedaj skoči bankir pokonci. Komaj je skrival svoj strah.

„Povedal sem Vam že, da Vas ne razumem!“ zatrjuje.

„Dobro, torej grem zopet,“ pravi Slavko in vstane. „Prišel sem kot Platenov prijatelj sem, da Vam prizanašam; ker pa tega ne pripoznate, pride policija mesto mene.“

„Ah, hočete mi groziti? Ne bojim se!“

„Bomo iskali!“

„Ne bodete ničesar našli!“

„O, ne čutite se tako varnega! Ne bomo iskali samo tu v hiši.“

„Kje pa še, gospod poročnik?“ vpraša bankir zasmešnovalno.

„V vrtu.“

„Radi mene!“

„Celo v vrtni hišici!“

„Le!“

„Za švičarsko uro.“

„Pro —“

Kletev mu je ostala v grlu. Delal je obraz, kakor bi ga bil kpo udaril po glavi.

„Torej vidite, da sem nekako vseveden,“ nadaljuje Slavko. „Te listine moram izročiti ministerskemu predsedniku. Ali mi jih hočete prostovoljno prepustiti ali ne.“

„Jaz ne vem nič od kakih papirjev!“ zatrdi bankir.

„Dobro, torej bomo iskali za uro in še kaj družega našli!“

„Kaj pa še?“

„Zbirko dragotin, katerih pravi lastnik stoji pred Vami. Ali še nočete priznati?“

Bankir se strese; moral se je prijeti za stol.

„Zgubljen sem!“ stoka.

„Še ne,“ pravi Slavko resno, a milo. „Ni napake, ki bi se ne mogla odpustiti, če se le prizna in obžaluje. Da mi niste dali moje ga premoženja, Vam oprostim, kakor hitro mi ga vrnete. In ostalo se morebiti še da napraviti. Gospod pl. Platen ne more dalje služiti kot nečak veleizdajalca. Iskal bom kakega pota rešitve z ozirom na prijatelja.“

„Veleizdaje?“ vpraša Platen začuden.

„Gotovo,“ odgovori Slavko. „Govori s stricem; tačas odidem jaz v stransko sobo.“

Stopil je iz sobe. Tam se je vsedel in čakal. Slišal je oba govoriti, deloma tiho, deloma glasno. Po dolgem času pride Platen iz sobe in ga prosi, naj vstopi. Bankir je sedel kakor razbit na stolu in naglo dihal. Pri vstopu Slavkovem vstane in reče mehanično, kakor bi se bil na pamet naučil:

„Gospod poročnik, dobil sem pred davnim časom neko pošiljatev iz Mehike. Kljub mojemu trudu, da bi Vas našel, se mi je šele danes posrečilo. Oddal Vam bom vse nepoškodovano.“

„Hvala,“ pravi Krek priprosto.

Po kratki pavzi nadaljuje bankir:

„Pred nedavnim časom je deponiral pri meni neznanec, ki se je imenoval Parkert, neke listine. Sicer ne vem vsebine, ali vem, da jih mora dobiti neki Helbitov. Te listine bo prišel nekdo iskat, a ne vem kdo. Ker mi zatrjujete, da je vsebina zame nevarna, sem vesel, da Vam jih morem oddati in Vam dam častno besedo, da ne bom nikdar več kaj takega vsprejel. Ali se hočete potruditi z mano?“

„Rad, gospod Valjavec.“

Bankir je stopal pred njima in ona sta mu sledila.

Šli so v vrtno hišico. Bankir ju pelje v tretjo sobo, sname uro in reče:

„Vzemite, gospod poročnik!“

Slavko si vzame vse. Zraven je bil še nov zavitek papirjev, ktere Slavko pregleda. Gotovo je te Parkert prinesel.

„Ali je vsebina res tako važna?“ vpraša Platen.

„Izvanredno!“ Slavko je zapazil, da se je bankir odstranil, zato nadaljuje: „Politiki nekaj nameravajo. Med prvimi je bil ta Parkert, ktereга so gospodje od garde tako modro povabili v kazino — nesmrtna blamaža, kaj ne? Mene so hoteli ven vreči. Jaz sem mu vzel njegove skrivne listine. To je bila zasluga, ki mi je prinesla rdeči orlov red, ktereга bom nosil toliko časa, da bo črn. Včeraj zvečer sem bil tako srečen, da sem poslušal pogovor med Parkertom in Tvojim stricem, ki se je tudi spustil v to zadevo, da bi postal finančni minister.“

„Nesrečnež!“

„Ne nesrečen, ampak kratkoviden in lahkoveren je. Jaz moram te listine oddati, a gledal bom, da ga rešim.“

„Stori to, Slavko! Obljubil mi je, da se v bodoče poboljša. Vzemi svojo lastnino in mojo zahvalo, da mojemu sorodniku tako prizanašaš!“

Zgrabila sta vsak nekaj in odšla iz hišice. Napotila sta se v Platenovo sobo, kjer je Slavko zvezal listine v zavoj.

Še se je trudil s tem, ko vstopi sluga.

„Gospod pl. Platen, brž, brž pojdite k gospodu Valjavcu!“ vpije ta.

„Kaj hoče?“ vpraša Platen.

„Kaj hoče? Nič, prav nič noče. Jaz mislim samo da je — da je —“

„No, kaj je?“

„Da je — obolel, jako obolel.“

„Kaj mu je? Pojdi po zdravnika!“

„O, zdravnik mu ne more več pomagati!“

Tedaj skoči Platen pokonci in vpraša:

„Ne več pomagati? Kaj se je zgodilo? Kje je stric?“

„V svoji pisarni. Moral bi mu oglasiti nekega gospoda; ko vstopim, ležal je na stolu in — in —“

„In —“

„Je bil mrtev!“

„Nemogoče! Midva sva še ravnokar z njim govorila! Pridem takoj doli!“

Šel je; Slavko ostane. Za nekaj časa se vrne Platen resen in blede. Nekolikokrat gre po sobi in potem reče:

„Prav imaš, dragi Slavko, kratkoviden je bil. To dokazuje tudi zadnji čin. Ni si vedel pomagati. Ali pa ni mogel preživeti izgube svojega krivičnega premoženja. Umrl je v svojih grehah. Bog mu bodi milostljiv!“

Četrte ure pozneje je jahal Slavko proti domu. Imel je pri sebi dragotine, a še ljubše so mu bile listine, s katerimi se je hotel hvaležnega skazati za odlikovanje.

Najprej stopi k svoji materi. Kako je zijala dobra žena, ko odpre Slavko skrinjico in ji pokaže velikanško krasoto. Toda kmalu zajoče. Objame svojega sina in reče:

„To je veliko, da zelo veliko vredno; ali tisočkrat ljubše bi mi bilo, če bi bil prišel Tvoj oče. Na-

pravi s temi stvarmi, kar hočeš, jaz nočem ničesar več videti.“

Odda ji zavitek listin, o katerih ne sme stotnik ničesar vedeti, toda škrinjico nese k njemu. Najprej mu razloži vse okoliščine, potem pa pokaže vsebino.

„Grom in strela, sedaj bo pa dečko postal še ponosen!“ mrmra stari. „Bogastvo rodi ponos!“

„Meni ne, dragi boter,“ zagotovi Slavko smehljaje.

„No, radi mene! Toda, kaj pa boš s temi stvarmi, kaj?“

„Jaz? Hm! Že vem, kaj bom napravil.“

„No, kaj pa?“

„Vse podarim.“

„Vraga, ali si neumen?“

„Ne, ali vendar bom vse podaril.“

„Komu pa, kaj?“

„Silvica dobi vse.“

„Silvica? Ta misel še ni tako neumna in slaba. Ali zakaj ravno ona?“

„Ker je samo ona dosti lepa in dobra, da nosi take zaklade.“

Pri teh besedah so se mu oči tako lesketale, da je še celo stari stotnik, ki v takih stvareh ni bil posebno bistroumen, začudeno gledal. Grozi mu s prstom in pravi:

„Ti, meni se celo zdi, da si zaljubljen, človek! Ne delaj neumnostij! Če hočeš biti na vsak način ubog, nesrečen dečko, poišči si radi mene kak domač križ, ali Silvica ni za Tebe. Kraj, kjer ona raste, je zate previsok!“

„Dragi boter, znam plezati.“

„Da,“ se smeje stari, „tak poročnik pride lahko do neba; vidim na sebi — do stotnika in nadgozdarja,

Bogu bodi potoženo. Napravi s to brkljarijo, kar hočeš, ali nikar si kaj ne domišljuj in pusti Silvico. Zapomni si!“

S prihodujim vlakom se je vozil Slavko že zopet proti Dunaju. Ludevit ga je spremljal. Na Dunaj sta dospela pozno zvečer, vendar je hitel Slavko takoj k ministerskemu predsedniku.

Okna so bila razsvetljena in oni je imel gotovo goste. Slavko se ne zmeni za nič, ampak gre naravnost v predsobo. Sluga ga vpraša:

„Kaj želite?“

„S Svetlostjo govoriti.“

„Ne gre. Svetlost je pri obedu in je samo za goste tu.“

„Toda Svetlost bo takoj prišla, če imenujete moje ime.“

Sluga ogleduje poročnika od strani, zato izvleče ta posetnico in reče:

„Oglasite me takoj.“

„Obžalujem, ne smem, kajti —“

„Zapovem Vam! Ste razumeli, sužnja duša?“

Mož stopi nazaj, ko začuje te besede. Ni si upal več ugovarjati ter izgine. Za nekaj trenutkov se že vrne.

„Pojdite za mano!“ prosi spoštljivo.

Vodil ga je v neko sobo, kjer je bil predsednik že navzoč. Ta mu gre naproti in vpraša:

„Vam se vedno na razpolage, gospod poročnik. Državi ste zopet storili veliko uslugo. Onega Rusa smo vjeli in dobili listine velike vrednosti. Ali kako ste to zvedeli?“

„Predno odgovorim, dovolite mi, da Vam dam ta zavitek.“

Rekši da zavitek ministru.

„Sedaj nimam časa čitati; toda napise vendar — oh!“

Odpre prvo listino, a ne ostane pri napisu, ampak prečita vso. Potem seže po drugo.

„Sedite!“ zapove Slavku.

Ta ga uboga, dočim oni čita dalje. Njegov obraz je kazal veliko napetost in kar požiral je vrste. Ko prečita, pogleda Slavka tako začudeno, da je bil ta skoro v zadregi. Potem vpraša počasi in v tonu največjega začudenja:

„Gospod poročnik, jaz Vas ne razumem. Vi ste cel čudež. Vi mlad, nepoznan človek nam odkrivате take stvari, ki se plačujejo s kraljestvi. Kako pridete do teh listin?“

„Kapitan Parkert, ki nam je tu ušel, jih je dal spraviti bankirju Valjavcu v Ljubljani. Ta mi jih je dal, ko sem mu rekel, da je njihova vsebina zanj dinamitna patrona.“

„Toda poznal je vsebino?“

Visoki mož ga je tako presunljivo pogledal, da ni mogel lagati.

„Svetlost, mrtev je,“ odgovori.

„Prostovoljno umrl?“ vpraša bistrourni mož.

„Da.“

„Torej boj in konec. Pripovedujte kratko!“

Pripovedoval je vse dogodke, ali bankirju je prizanašal, kolikor mogoče. Minister mu reče:

„Prizanesljivo pripovedovanje je za Vas tolika čast, kakor odkritje skrivnostij. Prot meni ste lahko odkritosrčni, kajti Vaši vzroki se bodo vedno upoštevali, če je le brez nevarnosti mogoče.“

Sedaj ni mogel več skrivati in povedal je vse po pravici. Minister mu da ganjen roko in reče:

„Gospod poročnik, spoštujem Vas. To naj Vam toliko pomeni, kakor kak red. Na Vašega prijatelja Platena ne pade najmanjša senca. Vas pa hočem za to obzirnost obdariti, zato pridite jutri ob desetih k meni. Peljala se bova, skupno k cesarju, da iz Vaših lastnih ust zve, kako ste odkrili te spletke. Upam, da bodete točni.“

Mladeniču da še enkrat roko in izgine v dvorano. Kakor pijan je hodil domov. Prej je bil Ludevita s skrinjico poslal naravnost domov in sedaj so bili vsi okoli nje zbrani. Vsi mu čestitajo; toda on jih zavrne z besedami:

„To ni nič! Jaz sem že nekaj boljšega doživel. Prihajam od ministerskega predsednika.“

„Od predsednika?“ zadoni začudeno v krogu.

Pripoveduje jim o vsprejemu, v hvali predsednikovi in slednjič, da se bo jutri z njim peljal k cesarju.

Nato so od vseh strani zahtevali, da mora pripovedovati, kako je prišlo do tega, toda on zresni smešno svoj obraz in pravi:

„To so važne državne tajnosti, o kterih ne smem govoriti.“

„Poglejte no diplomata!“ se smeje knez. „Tako se baha, kakor bi bil desna roka ministrova.“

„O, kar še ni, se še lahko zgodi,“ meni Silvica. Toda komaj je izgovorila, je že zardela v zadregi.

Njena mati jo poboža po licu in pravi:

„Slavko je pripraven za velikega moža in ima tudi srečo. Prepričana sem, da se bo še govorilo o njem. Toda, dragi Slavko, kaj nameravate s temi drago-cenostmi?“

„To me je gospod stotnik že tudi vprašal,“ reče smeje.

„In kaj ste mu odgovorili?“

„Rekel sem mu, da bi najraje podaril vse naši Rožici.“

Vsi so se smejali. Silvica zopet zardi in njena mati vpraša:

„In kaj je odgovoril stari?“

„Hm, menil je, da si ne smem ničesar domišljevati, kajti jaz nisem nikakor dečko za to, da bi Silvici kaj daroval.“

„E, mislil je samo, da so te dragotine zaklad, ki se ne sme podariti, ampak čuvati. Mi ga hočemo vsi varovati, da Vam gotovo ostane.“

Ko je pozneje prišel v svojo sobo, potrka nekdo tiho na vrata, Silvica pomoli svojo lepo glavico notri in vpraša:

„Slavko, ali si mi res hotel vse podariti?“

„Da, Rožica,“ ji odgovori.

„Dobro spravi, kajti pozneje bom smela vsprejeti!“

„Nobena druga ne sme dobiti, kakor Ti.“

Pri teh besedah jo zgrabi za glavo in poljubi. Silvica pa zašepeče, predno zbeži:

„Stotnik pl. Podgornik je star medved! Izjavim Ti prav slovesno, da si Ti res tak dečko, da mi kaj daruješ! Kaj ne, dragi Slavko?“

Dvajseto poglavje.

Suženj.

Oj, zemlja širna, zemlja lepa,
Ti vsa si bila moja last,
Zdaj ozka kletka me zaklepa,
Ko vjel sem se v nesrečno past.

S. Gregorčič.

Na zahodnem obrežju adenskega zaliva, ki veže Rdeče morje z indijskim oceanom, leži dežela, ki se da nekako primerjati slavnemu Timbuktú ali pravljичni deželi eldorado. Najpogumnejši potovalci so zaman poskušali prodreti v to deželo in le enemu se je posrečilo nekaj gotovega o tej zaprti deželi poročati, namreč angleškemu častniku Rihardu Burtonu.

Ta dežela se imenuje Herer. Njen poglavar je bil početkoma le šejk, rad si pa je prideval ponosni naslov emir.

Kajpada so tudi že tujci, celo Evropejci prišli v to deželo, a novic o tamošnjih razmerah niso mogli objaviti, ker se niso nikdar vrnili; bili so sužnji.

Sicer je bila trgovina s sužnji prepovedana. Vojne ladije vseh narodov so imele ne samo pravico, temveč tudi dolžnost ladije s sužnji vjeti, vjetnike oprostiti in moštvo od kapitana do zadnjega kuhinjskega vajenca obesiti, toda vse to ni imelo do sedaj nikakega uspeha.

Še dandanes so dežele, v katerih cvete trgovina

s sužnji. Vsakdo, ki na primer obišče Carigrad, lahko pove, da so tam še vedno hiše, v katerih se lahko kupi ljudi vseh barv. Zlasti razširjen je lov na sužnje po deželah reke Nila in v onih ozemljih, ki leže ob Rdečem morju ali na vzhodnem obrežju afriškem. K tem spada Herer.

Ta dežela sicer ne leži na obrežju. V njo se pride iz morskih pristanišč Zejla in Berbera skozi deželo somalskih nomadov. Somali se prištevajo najlepšim zastopnikom črnega rodu, so ponosen in bojevit narod, ki živi z vsemi svojimi sosedi v vednem sovraštvu, zato je promet med Hererom in obrežjem podvržen velikim nevarnostim. Zategadelj se je le malokateremu sužnju posrečilo iz Herera uiti in doseči morje.

Ta uvod je bil potreben, da se razume nadaljnji razvoj naše povesti. —

Kjer se pričinja somalska puščava vzdigovati proti zahodu, torej proti notranji zemlji in kjer pričinja nerodovitno skalovje in rumeni pesek vsaj tuintam prikazovati nekaj zelenega, pomikala se je proti zahajajočemu solncu precej velika karavana.

Obstajala je iz težko obloženih kamel in deloma od solnca, deloma že od narave čisto črnih mož, ki so bili vsi dobro oboroženi.

Njih orožje sicer ni bilo tako, kakor pri nas; imeli so puške na kresilo z dolgimi perzijskimi cevmi, bojne kije in loke z nevarnimi zastrupljenimi puščicami. Razen tega je imel vsak še dolg oster nož za pasom.

Kamele so bile zvezane druga z drugo in sicer tako, da je bila uzda vsake kamele privezana na repu prejšnje. Nosile so težko obložena tovorna sedla, izvzemši eno, ki je imela na svojem visokem hrbtu na vseh straneh s tankimi zastori zagrnjeno nosilnico. Iz

tega se ji sklepalo, da je bila v nosilnici ženska, katere niso smeli videti nepoklicani ljudje.

Poleg te kamele je jezdil na močni beli muli mož, ki je bil najbrž načelnik karavane. Oblečen je bil v dolg bel beduinski plašč, na glavi je imel turban enake barve. Orožje je bilo tako, kakor njegovih spremljevalcev, samo nožev ročaj in puškino kopito sta bila vdelana s srebrom. Jezdeč na čelu karavane poleg kamele z nosilnico, je s svojimi ostrimi, bodečimi očmi motril pokrajino pred seboj. Potem je ustavil mulo in rekel spremljevalcu, ki je jezdil za njim:

„Halef, ali vidiš kotlino pred nami?“

Nagovorjeni je prikimal in ponižno odgovoril:

„Vidim, gospod.“

„Tam bomo danes prenočevali,“ je menil gospod.

„Bil si že večkrat z menoj v Hererju. Ali še poznaš ta kraj?“

„Prav dobro, emir.“

„Torej prav. Od kotline nimaš več daleč do vasi Elaoda, in od tu je le še eno uro do sultanove prestolnice. Odveži svojo kamelo in jezdi tja, da naznaniš sultanu, da bom jutri zjutraj že pri njem.“

Mož je ubogal. Dočim je odvezoval uzdo svoje kamele od drugih, je vprašal s pogledom na nosilnico, toda tako tiho, da ga je le emir lahko slišal:

„Hočem sultanu povedati, kaj mu prinesemo?“

„Povej mu, da mu prinašamo koprene, svilnate stvari, med, kovan baker, nože, smodnik, sladkor in papir. Za te stvari hočem zamenjati tabak, slonovo kost, surovo maslo in saflor. Toda o sužnji mu še ničesar ne omeni.“

„Ali naj vzamen darove seboj?“

„Ne. Sultan ni nikoli sit. Če mu že zdaj pošljem darila, jih bo pozneje zopet zahteval.“

Halef je dal svoji kameli znamenje in ta se je nato z dolgimi nogami spustila v najhitrejši tek.

Karavana se je pa obrnila proti omenjeni kotlini; ker je bila blizu, so jo kmalu dosegli. Komaj so jezdeci stopili s svojih živalij, se je približal trenotek, v katerem se je solnce dotaknilo zemlje. To se zgodi v onih krajih skoro vedno natanko ob šesti uri popoldne in to je čas večerne molitve, katero je predpisal prerok Mohamed.

Sicer so beduini več ali manj vsi roparji, toda vendar so tako zelo verni, da jim je največji greh, ako opustijo predpisane molitve. Zato so pri karavani vse popustili, kakor je ležalo in poklekili k molitvi. Ker je k molitvi predpisano umivanje, vode pa ni bilo, umili so se s peskom.

Šele ko so bili s tem gotovi, so odložili tovore s kamel in legli v pesek k počitku.

Drugi so odvezali nosilnico s sedla, toda oseba, ki je bila notri, se ni pokazala. Gotovo ji je bilo prepovedano nosilnico zapustiti.

Emir je vzel nekaj dateljnov in kozarec vode ter nesel k nosilnice. Odgrnil je zastor in tiho vprašal:

„Hočeš jesti in piti?“

Odgovora ni bilo. Toda pokazala se je roka, ki je vzela sadje in vodo.

„Alah je velik in jaz pozabljiv,“ je mrmral emir. „Nikoli ne mislim nato, da ne razume mojega jezika.“

Vzel je prazen kozarec in se vrnil na svoj prostor. Na njegov migljaj je vstalo nekaj mož in šlo s puškami na stražo, da bi jih sovražnik ne napadel in da ne bi vjetnica ušla.

Medtem je Halef jezdil proti Hererju. Komaj je ura minila odkar je odšel, ko je dospel v Herer.

Mestna vrata so se s solnčnim zahodom zapirala in nikdo ni smel brez sultanovega dovoljenja v mesto ali iz mesta. Halef je moral večkrat potrkati, predno je prišel čuvaj.

„Kdo je zunaj?“ je vprašal znotraj.

„Poslanec k sultanu Ahmed Ben Abubekru,“ je Halef odgovoril.

„Kako ti je ime?“

„Moje ime je Hadži Halef Iba Mehemed Ben Hulam.“

Čim daljše je namreč ime Mohamedanca, tem večjo čast lahko zahteva. Zato je čuvaj poslušnil, ko je slišal to ime.

„H kateremu rodu spadaš?“ je vprašal.

„Prost Somali sem.“

Prebivalci Hererja prezirajo, sicer brez povoda, Arabce in Somale, zato reče čuvaj:

„Semaliju ne smem odpreti. Zelo bi bil kaznovan, ko bi zaradi jednega Somala motil sultana.“

„Gotovo boš kaznovan,“ je odgovoril Halef, „toda le tedaj, če ne sporočiš, da vahtevam vstop. Mene pošilja emir Arafat.“

To je dalo čuvaju misliti. Vedel je, da je somalski emir načelnik trgovskih karavan, s katerimi dela sultan vedno dobre kupčije. Zato odgovori:

„Arafat? bom poskušal. Vrata bom drugemu zapul in sam šel naznanit Tvoj prihod.“

Šele zdaj je vstopil Halef s kamele in čakal, da mu odpro vrata. Čuvaj pa je postavil svojega pomočnika k vratom in šel v sultanovo palačo.

Beseda palača je tukaj pravzaprav na nepravem

mestu. Slavno glavno mesto, katero se lahko še z večjo pravico imenuje slaboglasno, je obdano z zelo priprostim obzidjem. Hiše so le kamenite kolibe in celo sultanova palača je podobnejša skednju, kakor pravi hiši. Prav poleg sultanove hiše stoji iz neobdelanih kamnov sezidano poslopje, v katerem se noč in dan slišijo žvenketati verige. To je državna jetnišnica, ki ima globoke podzemeljske kleti, v katere nikdar ne posveti luč dneva. Gorje vjetniku, ki mora tam prebivati. Sultan mu nikdar ne da jedi in pijače in tudi, če mu kak prijatelj ali sorodnik prinese vsak dan vode in tam običajne prosene kaše, mora sčasoma vendar zgnjiti v lastnem blatu.

Prestol silovitega vladarja, ki je neomejen gospodar življenja in lastnine svojih podložnikov, je navadna lesena klop, kakor jo ima pri nas najubožnejša družina. Na tej sedi po orientalski navadi s prekrizanimi nogami, ali zatopljen v globoko premišljevanje, ali sprejemajoč v avdijenci. Toda vsak se trese, ki se mu približa, kajti najmanjša slaba volja sultana zadostuje, da teče človeška kri.

Tudi današnji večer je sedel vladar na svoji klopi. Zadaž na steni so visele stare nerabljive puške na kresilo, sablje in pri njih cela množina svetlih železnih verig, znamenja njegove neomejene oblasti. Pred njim je sedel njegov vezir in nekaj mohamedanskih pismoukov. V ozadju je čepelo mnogo slabotnih v verige okovanih postav. Sultan je s temi nesrečniki krasil svojo dvorano pri avdijencah.

Pred njim je stal eden onih nesrečnih mož z verigami na rokah in nogah. Njegova postava je bila dolga in suha, bolj od tuge, nego od starosti, zelo upognjena. Motno oko in upadla lica so pričala, koliko je že pre-

stal lakote in srčnih bolestij. Edino njegovo oblačilo je bila srajca in še ta na mogih krajih raztrgana.

Pravkar je menda govoril, kajti oči vseh so bile uprte v njega in tudi sultan ga je gledal temno in grozeče.

„Pes!“ je zakričal nad starcem. „Lažeš! kako bi mogel biti krščanski vladar slavnejši in mogočnejši, od častilca prorokovega. Kaj so vsi tvoji kralji proti meni, sultanu v Hererju!“

Sužnjeve oči so zabliskale in odgovoril je:

„Nisem bil kralj; bil sem le podložnik sicer eden najplemenitejših naše dežele; in vendar sem bil tisočkrat bogatejši in srečnejši od Tebe.“

Tedaj je sultan pokazal deset prstov. Takoj je stopil iz kota služabnik, dvignil težko palico in dal sužnju deset udarcev, katere je stem znamenjem sultan zapovedal; suženj se ni ganil, navajen je bil tepenja, udarci ga niso več beleli.

„Hočeš preklicati?“ vpraša sultan.

„Ne.“

Vladar zapove petnajst udarcev, to se zgodi in potem reče:

„Dokazal ti bom, kako oblast imam, ti krščanski pes. Zapovedal sem ti, da častiš proroka, tega pa nisi storil. Danes ti zadnjikrat zapovem. Ali boš slušal črv?“

„Nikdar!“ odgovoril je starec s krepkim glasom.

„Oropal si me prostosti, vzameš mi tudi lahko življenje, moje vere pa nikdar. Tukaj mi kočeš pokazati svojo moč? Ravno tu neha vsaka moč.“

Vladar je stisnil pest in zaklical srdito:

„V najglobokejšo luknjo svoje ječe Te bom vrgel.“

„Stori to!“ je menil suženj pogumno. „Saj hočem

umreti, saj želim po smrti. Potem neha vsaka bolečina in s tem dosežem naposled mir in počitek.“

„Dobro! Ti hočeš! Odpeljite ga, toda v najslabšo ječo, ki jo imam!“

Na to sultanovo povelje je prijel rabelj starca in ga odpeljal. Zunaj so še drugi pristopili in ga vlekli v jetnišnico.

Ko so odprli vrata, udaril jim je nepopisen smrad v nos in začulo se je žvenketenje verig in ječanje vjetnikov. Luči niso imeli, zato ni suženj ničesar videl. Vlekli so ga v kot, kjer je rabelj s pomočjo drugih vzdignil težko skalo in potem sužnja neusmiljeno sunil.

„Pojdi k vragu krščanski pes,“ se je smejal. „V dveh dneh Te bodo družice požrle.“

Starec je padel v ozko luknjo, ki je bila dvakrat globokejša, kakor je bil sam dolg. Z obrazom se je udaril na steno in se zelo poškodoval. Toda ni utegnil na to misliti, kajti komaj je slišal, da so skalo pokrili čez njegov grob, čutil je, da je cela množica živih stvari začela skakati po njem, ki so se tudi takoj vgrizle v njegove nage noge.

„Moj Bog! Torej pri živem telesu me bodo požrle,“ je prestrašen zaklical.

Bile so podgane, ki so Bog ve koliko časa lakoto trpele in zdaj dobile novo žrtev. Otresel se jih je in jih teptal z nogami. Zgrabil jih je z rokami in jih davil, toda sto in sto se jih je vanjga vgrizlo in mu prizadelo najstrašnejše muke. Luknja, v kateri je tičal, je bila komaj štiri čevlje široka in dvanajst čevljev globoka. Oprl se je s hrbtom na eno in z nogami na drugo steno in poskušal, kakor dimnikarji splezati kvišku. Posrečilo se mu je.

Pri tem se je odtrgal kámen in se zvalil na tla.

Mnogo cvilečih glasov ga je prepričalo, da je kamen ranil podgane, ali jih celo ubil.

„Oh, hvala Bogu!“ je rekel veselo, „to bo moje orožje.“

Splezal je zopet nizdolu, zgrabil kamen, ki je bil precej velik in s tem je tolkel po vseh straneh okoli po tleh. Kolikor podgan se je obesilo in vgrizlo vanj, vendar je drugo za drugo potolkel, dokler se tudi zadnja ni več ganila.

Tipal je okoli sebe ter čutil nemarne živali po tleh ležati.

„Kako bo že to jutri smrdelo,“ je mrmral. „Požrle me ne bodo, toda zadušile.“

Njegova roka je tedaj začutila okroglo votlo stvar. Prestrašen je vzkliknil, kajti zgrabil je mrtvaško glavo. Bila je to črepinja prejšnjega vjetnika, katerega so podgane popolnoma požrle.

„Taka naj bi bila moja osoda in bo najbrž tudi,“ je rekel. „Bog, o Bog kaj sem storil, da moram na ta način končati svoje življenje! Nekdaj grof Rodriganda, obdan od sreče, bogastva in časti, in zdaj hrana podgan! In kdo je kriv temu? Kortejo in Landola! Bog v nebesih povrni jim! Pekel naj ti bo hujši kot vsem vragom, tebi Kortejo in tudi tebi zverina Landola!“

Stal je v smrdljivi temi svoje ječe in povzdignil obe roki. V tem trenutku se je zelo prestrašil, kajti ravno nad njim, se je začul glas:

„Landola? Da, proklet naj bode, proklet, proklet na vse veke!“

Glas je bil tako grozovit in škripajoč, da je sužnja mraz spreletel.

„Kdo je?“ je vprašal. „Kdo si, ki govoriš na tem kraju špansko, jezik moje domovine?“

„Povej prej kdo si ti?“ je zadonelo od zgoraj. „Ti, ki si zrušil zid moje jeze.“

„Španec sem, iz Mehike,“ je odgovoril suženj.

„Kako Ti je ime?“

„Grof Ferdinand de Rodriganda.“

„Santa madona!“ se je začulo. „Grof Ferdinand brat grofa Emanuela de Rodriganda?“

„Da, ali ga poznaš, o, ga res poznaš?“

„Če ga poznam? Ali pravzaprav, če sem ga poznal, kajti je že dolgo mrtev!“

„Mrtev? Ne živi, živi; ni mogoče, da bi umrl.“

„Zakaj ne?“ Ah, zdaj se spomnim, da ste tudi Vi umrli in vendar še živite. Povejte senor, če ne lažete, povejte mi resnico, če ste res Ferdinand de Rodriganda!“

„Prisežem pri nebu in zemlji, pri Bogu in vseh svetnikih, da sem res ta!“

„Ah, to je čudovito! Mrtvi zopet vstanejo. Hočem k Vam prititi, Don Ferdinand. Toda povejte mi poprej, kako se Vam je posrečilo kamen izruvat iz zida?“

„Sam je padel iz njega, ko sem kvišku plezal, hoteč ubežati podganam.“

„Torej imate tudi Vi ta mrčes? V moji luknji jih je bilo polno in njih zobje so mi telo raztrgali in razgrizli, toda zmečkal sem jih s kamnom.“

„Moja ječa je najbrž podobna Vaši. Od včeraj sem že tu notri, kjer sem tudi našel polno podgan. Toda v razpoklini sem čutil nož s katerim sem pokončal mrčes, sicer sem pa tudi ves ranjen in zgrizen. Zid, ki najn loči, je sestavljen iz velikih kamnov. Poskušal sem že, če bi se jih dalo izruvat, toda zastonj. Ko sem slišal poprej kamen pasti, sem splezal k luknji in čul Vaše besede. Morda se mi z Vašo pomočjo posreči še

več kamnov odstraniti in potem bo odprtina dosti velika, da pridem lahko k Vam. Ali mi pomagate don Ferdinand?“

„Rad. Pridem takoj k Vam.“

Splezal je, kakor poprej po obeh stenah navzgor. Vsled izruvanega kamna je nastala v zidu odprtina, zato se je njih skupnemu trudu posrečilo, omajati še en kamen, vsled česar je bila odprtina dosti velika, da je lahko človek zlezal skozi.

„Pojdite nazaj senor! Pridem k Vam,“ je rekel oni.

„Toda če naju skupaj zasačijo?“ meni grof.

„To se ne bo zgodilo. Obsodili so naju v smrt, zato naju ne bodo nadlegovali. In če pride kdo naju obiskat je dovolj temno, da lahko neopažen splezam nazaj. Med zidovji viseča ne moreva govoriti, zato pridem k Vam.“

Grof je splezal doli in njegov nesrečni tovariš mu je sledil, ko je splezal skozi luknjo. Ječa je bila tako tesna, da sta se skoro s prsi dotikala, toda to ju ni nadlegovalo, grof je bil še srečen najti človeka, ki mu je lahko prijatelj. Ta ga je prijel za obe roki in rekel:

„Oprostite don Ferdinand, da Vam stisnem roko!“
Ves srečen sem, da najdem po dolgih težavah domačina. Rojen sem namreč v Manresi.“

„V Manresi? Tako blizu Rodrigande? je grof presenečen vprašal.

„Da! Priprost človek sem, moje ime je Bernard Mendosa, in moj oče je bil brivec.“

„Spominjam se njega, svak je pridnega Ivana Alimpo, kastelana mojega brata.“

„Da, Ivan Alimpo je moj stric. Drugi moj stric, namreč brat mojega očeta je dominikanec. O gospod,

mnogo, zelo mnogo imam Vam povedati! Poznate tega dominikanca?“

„Ne.“

„Torej mi povejte, kdaj ste zapustili Mehiko?“

„To je že dolgo, dolgo časa od tega. Nemogoče mi je prešteti dneve, tedne in mesce, toda mislim, da sem že okoli dvanajst let tukaj vjetnik.“

„Dijos! Tedaj ne veste, da je Vaš gospod brat don Emanuel umrl?“

„Ne. Ali je pa tudi res umrl? Če vse, kar se je z menoj zgodilo, premišlujem, se mi zdi, da so na svetu ljndje, katerim je veliko ležeče na tem, da z bratom izgineva.“

„Ali res to mislite?“ je Bernard hitro vprašal. „Morda imate prav. Toda kaj se je z Vami zgodilo?“

„To naj za zdaj še ostane. Povej mi najprej, kaj veš od domovine in od mojih ljudi in kako si sem prišel?“

Kar se tiče Vaše družine vem, da je don Emanuel umrl, in da je don Alfonzo nastopil dedščino.“

„Ah!“ je zaklical grof.

Spomnil se je zadnjih prizorov, katere je doživel v Mehiki. Spomnil se je dvoboja, pred katerim je Alfonzo tako sramotno ubežal, in v katerem se je potem moral sam boriti. Mislil je na vse, kar mu je Marija Hermajek pravila; iz tega je sledilo, da ni bil Alfonzo pravi potomec grofov de Rodriganda. Dalje se je spomnil onih strašnih ur, ko je živ, toda otrpnjen ležal na mrtvaškem odru. Tedaj je Alfonzo hinavsko jokal in hlinil veliko žalost. Toda njegovo oko je natančno videlo, da je bil Alfonzo, kadar ga ni nihče opazoval škodoželjno vesel. Spomnil se je trenutka, v katerem sta ga kapitan Landola in izdajalski Kortejo spravila.

na ladijo prvega. Tičal je tedaj v zavoju, toda slišal vse, kar sta omenjena med seboj govorila. Stegà je spoznal, da se je tudi Alfonzo udeležil komplota.

Pri tem se je spomnil drugega testamenta, katerega je napravil v navzočnosti Marije Hermajekove. Ta je bil skrit v srednjem predalčku pisalne mize. Ali ga niso našli? V njem je izdedinil Alfonza in zdaj je ta vendar le postal grof na Rodrigandi! Ali so testament skрили, ali se je pa na kak način izgubil.

„Alfonzo?“ je vprašal. „On je grof? Kako vlada svoje podložnike?“

„O, kakor pravi trinog. Sovraži ga cela dežela. Ljndje se ga boje in si pripovedujejo prav čudne stvari o njem.“

„Kake stvari?“

„Ne vem, če smem govorit o tem,“ je odgovoril Bernardo skrivnostno.

„Prosim Te, da mi vse odkritosrčno poveš.“

„No da, sedaj mi je vseeno, ne more mi škodovati, če odkrito govorim. Govore namreč, da Alfonzo ni Rodrigandski grof.“

„Ah!“ je ušlo grofu. „Iz česa sklepajo to?“

„To menda leži v zraku. Poslušal sem pa tudi pogovor med Gašparinom Kortejem in mojim stricem patrom dominikancem. To je tudi vzrok, da sem danes tukaj, naredili so me neškodljivega.“

„Povej, povej!“ je silil stari grof. „Kaj pa ve dominikanec?“

„To Vam takoj povem senor. Jaz sem namreč vrtnar in sem imel kot tak dostikrat opravilo na gradu Rodriganda. Tam je majhna hišica, v kateri sem navadno spravljal svoje orodje.“

„To vem, hišica mi je znana,“ je rekel grof.

Spomnil se je na hišico, katero že tudi bralec pozna.

„Nekega večera,“ nadaljuje Bernard, „sem bil zelo truden in sem se hotel opočiti v hišici. Legel sem na tla in pri tem zaspal. Ko se zbudim, nisem vedel koliko časa sem spal, ravno vstanem, ko slišim korake dveh mož, ki sta počasi bližje prihajala. Pred hišico sta slučajno obstala in slišal sem vsako besedo, ki sta jo zgovorila. Veste kdo je bil?“

„To si lahko mislim, Gašperino Kortejo in dominikanec.“

„Da, bila sta. In naj Vam povem, kaj sta se menila?“

„Kajpada, kajpada! Le hitro povej,“ je nepotrpežljivo odgovoril don Ferdinando.

„Morala sta že precej časa govoriti, čeprav nisem vedel, kaj bi mojega strica napotilo, da se tako pozno pogovarja s Kortejem. Morda sta se slučajno dobila. Ko sta pred hišico stala, slišal sem zadnjega zaničljivo reči:

„Preveč se drznete pobožni pater! Kako si upate dajati predpise grofu Alfonzu de Rodriganda! In če mu imate kaj povedati obrnite se v bodoče nanj ne namene!“

Nato je odgovoril moj stric s svojim milim, toda krepkim glasom:

„To imenujete predrznost! Služabnik sem svete cerkve in kot tak imam dolžnost svariti in svetovati. Grof Alfonzo naj bo vesel, da nastopam zdaj le kot svareč duhovnik, katerega bole krivice, katere morajo podložniki prenašati. Lahko bi drugače proti njemu nastopil!“

„Ah! kako pa?“

„Kot tožitelj.“

„Kot tožitelj? Menim, da ni vse v redu pri Vas visokočastiti gospod!“

„Sicer ne mislim o sebi, da sem kaka luč, nasprotno zaničujem prebrisanost ljudi, ki mislijo le na prevaro in goljufijo. In če mislite, da se moram na grofa ne na Vas obrniti, Vam rečem, da ni on, ampak Vi tisti, ki ima vajete v rokah. In razun teh vajet, so v Vaših pokah tudi niti neke stvari, o katerih sem poučen; to mi takorekoč nalaga dolžnost, da bi moral proti Vama nastopiti kot tožitelj.“

Kortejo je molčal nekaj trenutkov, kakor bi se začudil ali vstrašil, potem je rekel:

„Neumne stvari blebetate! V Vaših možganih ni vse prav jasno!“

„O, senor, takoj bi Vam lahko dokazal, da so moji možgani ravno tako zdravi, kakor Vaši.“

„To bi Vam bilo težko, pobožni pater!“ je zasmehoval Kortejo.

„Celo prav lahko! Smatrate se sicer za modrega in prebrisanega in mislite, da ste Vaše zanjke previdno in prebrisano nastavili in zadrgnili, toda Bog odkrije vse. Bog vidi in sliši vse, in ko pride njegov čas, bo tudi vse odkrito.“

„Ne govorite norosti! Haj govorite o zanjkah? Če ne boste uljudnejši, Vas hočem uljudnosti učiti!“

Te besede je Kortejo jezno izpregovoril, toda pater je mirno odgovoril;

„Hočem Vas na nekaj opomniti!“

„Na kaj? Zelo sem radoveden.“

„Najprvo na neke gostilno v Barceloni. Tam ste Vi s pomočjo roparskega poglavarja in njegovega drugega nekega otroka premenili.“

Stari grof Ferdinando je dozdej tiho poslušal. Zdaj pa je hitro zaklical:

„Otroka so premenili? V Barceloni? Moj Bog · zdaj postaja jasno, zdaj po dolgem času. Nadaljuj! Hitro! Kaj je odgovoril Kortejo?“

„Začetkom je molčal, toda tiho pokašljevanje mi je reklo, da se je zelo vstrašil in da mora biti v veliki zadregi. Potem je rekel:

„Znoreli ste, popolnoma znoreli!“

„Stric pa je mirno nadaljeval.“

„In potem Vas spominjam na neko ladijo kapitana Landola, na kateri so odpeljali nekega vjetnika iz Vera-kruca. Ali veste kdo je bil ta vjetnik?“

Kortejo je za trenotek onemil, potem pa je zaškipal:

„Človek, Ti nisi duhovnik, ampak hudič. Pojdi v pekel, kamor spadaš!“

V tem trenutku se je zabliskalo in zagrmel je strel. Toda kroglja ni zadela. Bog je varoval duhovnika. Grozeče je vzdignil roko in zaklical:

„Gašperino Kortejo, ne jaz, ampak Ti si tisti, ki pojde v pekel!“

Po teh besedah je izginil v grmovju. Kortejo je nekaj časa stal nepremično, potem sem ga slišal mrmrati:

„To mi boš poplačal! Vrag ve vse! Zdaj naj je pa naju še kdo poslušal.“

Zbal sem se. Skril sem se v najglobokejši kotiček hišice, Kortejo je pa vstopil in me našel. Ko me spozna, je grozeče vprašal:

„Človek, kaj delaš tukaj?“

„Spal sem,“ mu odgovorim.

Z daj so ga misem več bal, bil sem močnejši od njega.

„Ali si slišal; kar se je govorilo?“ je vprašal.

„Da,“ mu odgovorim.

Zdelo se mi je potrebno mu to povedati, da je lahko vedel, da sem mu nevaren.

„Ah, vse?“ je vprašal.

„Vse!“

„Pop je znorel, pa vendar ne sme nikdo zvedeti, kaj je rekel. Znaš molčati?“

„Da, senor!“

„Dobro, poplačal Te bom. Dozdaj si bil samo pomočnik tukaj?“

„Da!“

„Od danes naprej si stalno nastavljen. Kakšno plačo boš dobival, zveš jutri, toda gorje Ti, če izblebe-taš, kas si zvedel.“

Odšel je, in jaz sem postal grajski vrtnar. Sicer se mi je dobro godilo, vendar sem opazil, da me Kortejo z velikim nezaupanjem opazuje; zdelo se mi je, da se me boji. Pater stric je od one noči izginil iz okolice. Vendar je Kortejo menda zvedel, da mi je dominikanec v sorodu, kajti nekega dne me na vrtu vpraša:

„Kako je Tvoje polno ime?“

„Bernardo Mendoza.“

„Iz Manrese?“

„Da!“

„Ali se ni oni pater dominikanec, s katerim sem zadnjič zvečer govoril, poprej imenoval Mendoza?“

„Da!“

„Torej sta si v sorodu?“

„Stric mi je, brat mojega očeta.“

„Tako. Precej časa ga nisem že videl, Ali veš kje je zdaj?“

„Nič ne vem o njem.“

„Upam, da govoriš resnico,“ mi je grozil s temnim obrazom. „Če si se navadil molčati, potem naj bo vse odpuščeno in pozabljeno.“

„Vkljub temu ni bilo nič pozabljenega in odpuščenega. Nekega dne me je dal poklicati in mi zapovedal iti v Barcelono. V tamošnjem pristanišču je bila ladja, katere kapitan je iz orijenta prinesel rastline, katere tudi prodaja. Te rastline naj bi si jaz ogledal in nakupil. Šel sem, toda vrnil se nisem nikdar.“

Prejšnji vrtnar je nekaj časa molčal. Misli na prestande dogodke so preveč uplivalo nanj. Naposled pa je nadaljeval:

»Sporočil sem svoje naročilo kapitanu; takrat ga še nisem poznal, bil je Henriko Landola. Ni imel nikakih rastlin, to mi je priznal s škodoželjnim smehom. In ko sem hotel zapustiti ladijo, so me zvezali in vrgli v temno celico. Šele po dolgem času, ko smo bili že na visokem morju, sem smel priti na krov in dihati sveži zrak. In tedaj se mi je reklo, da sem mornar in da moram pod smrtno kaznijo ubogati.“

„Sramotno!“ je rekel grof.

„O, don Fernando to še ni bila največja sramota! Toda kmalu sem opazil, da je ta Landola trgovec s sužnji in morski ropar. Mislite si, da bi moral jim pomagati! Moral naj bi uboge zamorce loviti in prodajati! Moral naj bi druge ladije napadati in oropati in se udeleževati moritve! Branil sem se in tedaj so me zopet zaprli; lakoto sem moral trpeti in topli so me tako, da so mi vse ude razmesarili. O, ta hudič, ta

Landola! Če bi ga mogel z žarečimi kleščami mučiti, gotovo bi to storil!“

„Prepusti ga Bogu! Ta je pravičen in ga bo sodil. Nadaljnji!“

„Ker sem se vkljub lakote, udarcev in vseh bolečin trdovratno branil udeležiti se zločinov drugih, je izjavil Landola, da mi je določil najhujšo kazen, ki je mogoča; prodal me bo v sužnost. Takrat smo jadrali ob vzhodnem afriškem obrežju. Pred Garadom smo se ustavili in Landola je šel na suho. Za nekaj časa so tudi mene odvedli. Landola me je prodal. Kupec je bil divji lovec sužnjev in temu sem v verigah sledil v notranjo deželo v Dolo. Tam me je zopet prodal. Moj novi gospod je bil krvoločni zamorski knez. Kaj sem pri njem prestal, tega ni mogoče z jezikom opisati; to je tako strašno, da me bo še ob smrtni uri groza. Delati sem moral za deset mož in opravljati najnižja najsmradljivejša dela; mučili so me kot živino in mi dali komaj najpotrebnejše za jesti, toda vkljub vsemu temu sem vse prestal, da, še celo močnejši sem postal, kakor poprej. Moj gospod je umrl. Njegov dedič me ni hotel obdržati in me je prodal nekemu možu iz Hererja, ki me je dal sultanu v dar. Tako sem prišel sem,“

„Koliko časa je že od tega?“

„Šele štirinajst dni.“

„Zato Te nisem nikdar videl. Jaz sem tri tedne delal na sultanovih kavinih sadiščih. Toda kaj si storil, da so Te vrgli v ječo?“

„Takoj pri mojem prihodu, so mi zapovedali, da naj postanem Mohamedanec.“

„Kakor meni, toda še vselej sem se vstavil.“

„Tudi jaz sem se vstavljal. Zato so me mučili in

ko sem se kljub temu branil sprejeti novo vero, so me vrgli v to luknjo, da bi me podgane požrle. K sreči sem našel omenjeni nož, s katerim sem jih umoril. Dalje sem slišal Vas senor. Čudež je takorekoč, da sva se oba, ki imava isto domovino v tako tuji deželi, v istem mestu in v isti ječi, našla. Premišljeval sem že, če bi bila rešitev mogoča, toda zastonj. Ker sva se pa našla, se mi zdi, da ne smeva upanja izgubiti. Bog nikakor noče, da bi zdaj, ko ste zvedeli skrivnosti Vaše družine, tukaj umrli. Jaz sem priprost mož, Vi pa ste plemenit gospod, ki ima več bistrumnosti, nego jaz. Morda se Vam posreči, da si mislite način, kako bi z združenimi močmi ubežala iz ječe in iz dežele. To je vse kar sem Vam hotel povedati. Prepuščam Vam, ako mi hočete povedati, kako ste v Herer prišli.“

Molčal je. Na vsak način je pričakoval odgovora, a ni ga bilo. Stari grof je bil zatopljen v misli. Toliko je slišal in našel prvi ključ k uganki, katere ni mogel dozdej rešiti. Če je bilo to previdnost božja, je smel upati, da bo tudi rešen smrti in dolgoletne sužnosti. Naposled vpraša vrtnarja:

„Ali veš, ali morda vsaj slutiš, kje je Tvoj stric zvedel o oni premeni otroka in o vjetniku na ladiji kapitana Landola?“

„Ne. Saj sem Vam že povedal, da nisem več strica videl.“

Prijazni bralec se bo spomnil, da je pater dominikanec dvakrat spovedal umirajoča človeka. Enkrat v roparski jami, ko mu je na smrt bolni berač Petro, ki se je pravzaprav imenoval Manuel Sertano iz Matare, povedal, da je dečka zamenjal. Drugikrat v ječi v Barceloni, ko je umirajoči krmar Garbilo v navzočnosti Strnada pravil o vjetniku, katerega je vzel kapitan Lan-

dola seboj iz Mehike. O tem seveda don Ferdinando ni nič vedel. Prašal je dalje :

„Kako je pa moj brat Emanuel umrl?“

„O, če je res umrl, je imel prav žalostno smrt, senor.“

„Revež! Pripoveduj!“

„Najprvo je oslepel —“

„To vem. Slep je že bil, ko sem bil še v Mehiki.“

„Pozneje je zblaznel —“

„Moj Bog! je to mogoče,“ je zaklical grof.

„Če je to mogoče, senor? Gotovo. Toda, če je bil v resnici blazen, je drugo vprašanje.“

„Slutim, da je bil žrtev ravno one zarote, kakor jaz. Ali pa je bil v oskrbi izvrstnega zdravnika?“

„O tem so si pripovedovali različne stvari.“

„Pripoveduj! Slišati hočem vse, vse, čuješ?“

Vrtnar ni takoj odgovoril, poprej se je moral spomniti. Potem je rekel:

„Zvedel sem, da je grof Emanuel imel poleg slepote tudi kamen v mehurju. Kortejo in sestra Klarisa sta poslala po tri zdravnike, da bi milostljivega gospoda operirali. Če se ne motim, so bili to doktorji Frankas iz Madrida, Milanos iz Kordove in Cijeli iz Manreze.“

„Prva dva poznam po imenu. Izvrstna zdravnika sta.“

„Mogoče, toda kontesa Silva ni imela zaupanja do njih.“

„Ah, Silva, moja lepa nečakinja! Na njo sem popolnoma pozabil. Kje je bila takrat, ko si bil v Rodrigandi.“

„Ni je bilo tam. Stric Alimpo in teta Elvira sta se včasih v moji navzočnosti pogovarjala in iz besed sem lahko sklepal, kako stoje stvari. Kontesa Silva je bila

z grofom v Parizu in je tam spoznala mladega zdravnika. Bil je Slovenec, a mož slavnega imena. Ko so hoteli omenjeni zdravniki grofa operirati, se je temu branila in poslala po Slovenca, Ta je preiskal bolnika, čeprav ga niso hoteli k njemu pustiti, in izjavil, da bi španski zdravniki skoro grofa umorili. Nastal je strašen prepir. Don Alfonzo —“

„Ah,“ mu je segel grof v besedo, „ali je bil Alfonso že v Rodrigandi?“

„Da, don Emanuel ga je poklical. Don Alfonso, Kortejo in sestra Klarisa so hoteli na vsak način, da operirajo španski zdravniki grofa, kontesa Silva ga je pa le Slovincu zaupala. Bila je skoro prepričana, da imajo Španci namen, očeta usmrtiti.“

„Tudi jaz sem tega mnenja po tem, kar sem izvedel. Kaj se je zgodilo? Kdo je dosegel svoj namen?“

„Dona Silva.“

„Hvala Bogu! Je bila torej dovolj srčna, da se je ustavila nasprotnikom.“

„Kdo ve, če bi se ji to posrečilo, če bi ne bil Slovenec tako krepak, izvrsten mož. S silo je ulomil v sobo, kamor so se oni trije zdravniki zaprli zaradi operacije. Pravili so celo, da je s samokresom razstrelil ključavnico, da je notri prišel, Zapodil je morilce in operiral grofa po nekem novem, načinu, ki se mu je popolnoma posrečil.“

„Izvrsten mož. Kako mu je ime?“

„Strnad.“

„Ali ga poznaš?“

„Videl sem ga. Bil je zelo lep, visok in močan prijazen gospod. Imel je velikansko moč, kajti ko so ga v parku napadli, je premagal celo število zavrtnih morilcev, brez vsake pomoči.“

„Torej so ga hoteli umoriti?“

„Da.“

„To me potrdi v prepričanju, da bi moral moj brat umreti.“

„Strnad je potem operiral tudi grefove oči.“

„Res?“ je hitro vprašal Ferdinando. „Kakšen uspeh je to imelo?“

„Izvrsten, kajti don Emanuel je izpregledal. Toda takoj se je primerila nova nesreča, grof je zblaznel, ničesar ni več vedel o sebi, smatral se je za mojega strica Ivana Alimpo.“

„O, Dios mios! Srčne boleti so reveža spravile ob pamet.“

„O, Slovenec je drugače mislil. Preiskal je bolnika in rekel, da so mu dali tak strup, ki naredi človeka blaznega.“

Don Ferdinando je segel z obema rokama na glavo in zaškrtal.

„Ravno tako, kakor so z menoj naredili, da so me spravili v smrti podobno spanje. Da, gotovo je, brez vsakega dvoma je, da je bila skrivna zarota zoper nas. In zdaj poznam tudi namen, ki so ga imeli. O Bog, pomagaj mi, da dosežem zopet prostost! Pomagaj, da nastopim kot maščevalec in da uničim krivičnike! Toda povej, Bernardo, ali je bila blaznost neozdravljiva?“

„Da, če bi ne bilo Strnada. Ta pa je rekel, da se ta strup dobi samo pri divjem narodu, pri katerem je tudi že bil. Poznal je protistrup in ga dal grofu.“

„In uspeh? Hitro, hitro!“ je dejal Ferdinando v največji razburjenosti.

„Uspeh bi bil gotov; toda drugo jutro je izginil grof. Iskali so ga in našli njegovo razbito truplo v globokem padcu.“

Ta novica je tako pretresla Ferdinanda, da ni mogel izpregovoriti. Bernardo je nadaljeval:

„Doktor Strnad je preiskal mrtveca in izjavil, da ta ni grof. On in dona Silva sta trdila, da so grofa odpeljali in to truplo podtaknili. Nasprotniki so pa spoznali truplo za don Emanuelovo.“

„Strašno! Vražje!“ je dejal Mehikanec. „Naprej, naprej!“

„Strnad je bil prav nenavaden človek, pravi junak, nasprotniki bi ga nikoli ne premagali; toda po noči je izginil in dona Silva je postala ravno tako blazna, kot njen oče. Pravili so, da so Slovence ugrabili ali umorili in kontesi isti strup zavdali, ki je njenemu očetu vzel pamet. Truplo tujca se je kot grofovo pokopalo, don Alfonzo je bil naslednik, in dona Silva je prišla v pobožen samostan, čigar predstojnica je bila Klarisa.“

„O, tedaj je bilo vse zgubljeno!“

„Še ne. Moj stric dominikanec je poizvedoval. Od Alimpa, katerega so z ženo spodili z grada, je zvedel vse, kar je ta vedel. Našel je Strnada v ječi v Barceloni in ga oprostil. Strnad je izprevidel, da ne more oficijelnim potom ničesar storiti. Odvedel je dono Silvo iz samostana in bežal ž njo in z Alimpom ter Elviro v svojo domovino.“

„Se je posrečil beg?“

„Da, čeprav so ga takoj zasledovali.“

„Ali je Silva zdaj na Slovenskem?“

„Najbrž. Ko sem bil še v Španiji, je postala Strnadova soproga!“

Don Ferdinando se je začudil.

„Grofica Rodriganda soproga slovenskega zdravnika?“ je rekel.

„Da, o tem se ne čudite. Strnad je bil mož, kakor

še nisem nobenega videl, mož, kakor kralj, a vendar tako dober in mil. Zaslužil je, da je postal soprog grofice Rodrigandske.“

„Imaš prav. Čeprav se mi je ponosna kri mojih očetov postavila, vendar nisem zdaj nič drugega, nego ubog, zaničevan suženj. Morda je moja nečakinja pri tem možu srečnejša, kakor bi bila kot žena kakega vojvoda. Pa saj je bila blazna. Kako jo je mogel poročiti?“

„Ozdravil jo je, kakor bi tudi ozdravil dona Emanuel, še bi ga ne vrgli v ječo. Iz Kranjskega je tožil Alfonza in dosegel, da so priznali njegovo varovanko za grofico Rodrigandsko in ji izplačali njeno dedščino.“

„In potem? Ali ni potem več trdil, da ono truplo ni bilo ono mojega brata? Ali ni ničesar storil, da bi razkril zločine Korteja, Alfonza in Klarise?“

„Gotovo; a je bil dovolj previden, da ni javno nastopil, ampak skrivaj se potrudil. Prišli so tujci, ki so se naselili v Rodrigandi, Manrezi in Barceloni. In o teh se je govorilo, da so skrivni policisti, ki naj bi opazovali Rodrigando. Moj oče je dobil včasih pisma od Alimpa s Kranjskega. V zadnjem, predno sem zginil, mu je pisal, da je Strnad zapustil Kranjsko, da bi najprej poiskal grofa Ferdinanda de Rodriganda, tedaj Vas, milostljivi gospod.“

„Mene?“ je vprašal grof. „Kako pride do tega? Je li morda slutil, da nisem še mrtev?“

„Tega ne vem; toda Strnad je bil zelo prebrisan človek.“

„To izprevidim; če bi me našel, bi dovolj stvari imela, da razkrinkava hudobneže. Bog, če bi me še iskal! Če bi prišel sem v Herer, da me oprusti!“

„To ni tako negotovo senor! Mislite, koliko časa

je že preteklo! Če hočeva res misliti na najino rešitev, morava najprej sama v sebe zaupati.“

„To je res. Toda kako ulti? Sveta Mati Božja, pomagaj nama! Do blaznosti sem hrepenel, da bi še enkrat pred smrtjo videl svojo domovino; zdaj pa vsaka kapljica krvi, vsaka žilica želi rešitve. Prostost, samo zdaj prostost! Hlepim po maščevanju in če to dosežem, bom rad položil svojo glavo k počitku pod zemljo, ki mi leta in leta ni drugega dala, nego tuge, britkosti in obupanje. Bog v nebesih, daj da pridem v Španijo, v Španijo! Potem hočem celemu svetu v svoji smrtni uri in z zadnjim dihom naznaniti, da si Ti vladar, Vsegamogočni, kateremu se ne more ustavljati nikdo, niti satan, niti hudič!“

Roko je sklenil k molitvi in pokleknil na ubite podgane. Bernardo tega ni videl, toda čutil je in njegova duša se je pridružila grofovi molitvi. Nastala je grobna tišina, dokler ni izpregovoril vrtnar:

„Bodiva trdna in pogumna, milostljivi gospod, Bog je ljubezen. Pomagal nama bo, če se tudi sama potrudiva.“

„Da, imaš prav,“ je rekel grof in vstal. „Hočeva kljub najinemu žalostnemu stanju imeti trdno upanje, da se rešiva. Posvetovati se morava, na kakšen način bi bilo mogoče ulti.“

„Povejte mi, kako mislite! Dalj časa ste tukaj, kakor jaz.“

„Najina maloga je trojna: Uiti morava prvič iz te ječe, drugič iz mesta in tretjič iz dežele. Eno je težje od drugega.“

„Glavna stvar je, če se smeva zanesti na svoje moči, če bo telo preneslo trude in napore, ki so pred nama.“

„Kar se tega tiče,“ je dejal grof, „me ne skrbi. Sicer sem star in sem dosti pretrpel, toda telo mi še ni oslajljeno, in moja volja je tako trdna, kakor je bila v mladosti. Ker sem zdaj vse slišal, kar si mi povedal, sem navdušen za rešitev, in ta navdušenost bo podvojila moje moči. Kako je s Teboj?“

„Nič skrbi, don Ferdinando! Mlad sem še, in kar se tiče telesne moči, se ne bojim deset Somalov ali Arabcev. Toda povejte mi, ali niste že poprej mislili na beg?“

„Na beg mislil,“ je dejal grof. „Vsako uro, vsako minuto sem hrepenel po prostosti. Povpraševal sem po potu k obrežju; ta pot pelja skozi deželo divjih narodov in skozi puščavo; poznam ga dobro. Toda mnogo mnogo je treba pomisliti, da se nama beg posreči in da ne bova zopet vjeta, ali umorjena.“

„Tedadaj dajva premišljevat. Toda zamuditi ne smeva trenutka, ker bi vsled pomanjkanja hrane, opešale najine moči.“

„Najprej morava imeti najboljše kamele, da naju ne dohite. Najboljše živali ima sultan. Te se pasejo v bližini mesta; poznam jih, kajti moral sem večkrat paziti na nje. Ali znaš jezdit na kameli?“

„Da, naučil sem se pri svojem zadnjem gospodarju.“

„Potem rabiva vodne cevi in živila. Cevi so shranjene v bližini kamel in dateljne dobiva med potom. Toda pred vsem morava imeti abana, ta je neobhodno potreben.“

„Aban, kaj je to?“

„Aban se imenuje pokrovitelj, varuh. Vsak tujec, ki noče izgubiti ne samo premoženja in prostosti, ampak tudi življenja, si mora poiskati domačina, ki ga vzame

za plačo pod svoje varstvo in ga spremlja med poto-
vanjem. Takega abana rešpektirajo vsi divjaki.“

„Žalibog nimava denarja, da plačava abana.“

„Hm, je dejal grof. Nekaj bi že vedel, toda pri-
deva prehitro v nevarnost, da naju takoj zasačijo.“

„Kaj menite senor?“

„Sultan je zelo bogat. Pravijo, da so v njegovi
zakladnici spravljene neizmerni zakladi. Tja bi morala
priti.“

„Kje je zakladnica?“

„Vem dobro kje je, čeprav še nisem bil notri.
V njo se pride skozi dvorano za avdijence in skozi
sultanovo spalnico. Tam sem že bil, kot sultanov strežaj.
Iz spalnice pelje vhod v prostor, kjer so spravljene
zakladi.“

„Je ta prostor zaklenjen?“

„Da, pa samo z zapahom. Ključavnic ni v He-
rerju.“

„To bi bilo dobro, toda kako priti mimo sul-
tana?“

„Hm, toliko sem že učen, da neslišno splezam
mimo njega, toda vrata bi lahko prouzročila ropot.“

„A, kaj bi obupovala! Gre za življenje in smrt!“

„Prav tako! Don Ferdinando, zanesite se name,
pripravljen sem na vse!“

„To upam. Samo za enega je beg nemogoč. Ker
sem pa našel Tebe in ker se lahko vzajemno podpirava,
smeva upati, da se posreči. Pomisliva najprej kako
prideva iz te luknje? To je prvo in tudi glavno vpra-
šanje.“

„Poznate jetnišnico od znotraj?“

„Ne. Morda se nama posreči, da splezava kvišku
in vzdigneva skalo. Potem bi prišla med druge vjet-

nike in ne bi mogla uhoda odpreti, ker je od zunaj trdno zaprt.“

„Kar se tega tiče don Ferdinando, vem nekaj boljšega. Luknja, v katero so me vtaknili, ne pelje v jetnišnice, vhod je od zadaj. Tam leži velika skalnata plošča, katero so odprli in me v luknjo pahnili. Moja luknja je poševna pod zidom, toda ploščo vzdigniti ne more posamezni človek.“

„Morda se obema posreči. Praša se, če je luknja dosti ozka, da se lahko pleza po nji, kakor v dimniku.“

„Da, plezal sem že po nji do vrha, plošče pa nisem mogel premakniti.“

„Ali je na vrhu dovolj široka, da imava oba prostora?“

„Mislim da.“

„Dobro! Na ta način prideva iz luknje. Potem se splaziva v palačo. Pred njo stoji noč in dan straža, katero morava umoriti. Boš storil to?“

„Da, prost hočem biti. Straži bom nož zasadil v srce.“

„Dobro. Potem se splaziva v dvorano in v sultanovo spalnico.“

„Bo šlo to? Niso vrata zaprta?“

„Ne; vrat ni, samo zastor. Sultana zveževa in mu zamašiva usta. Če se bo branil, ali oglasil, mora umreti. Sicer je to strašno, toda sultan v Hererju ni več, kakor grof de Rodriganda, in njegovo življenje mi ni dragocenejše, kot moja prostost.“

„Popolnoma Vam pritrdim,“ je dejal vrtnar odločno. „Moje življenje mi je tudi ljubše, kot njegovo. Toda najine verige milostljivi gospod?“

„Ključ, ki jih odpre visi nad sultanovim ležiščem,

videl sem ga. Tam je tudi več lončenih svetilk s palmovim oljem in zraven žveplenke, velika redkost v teh krajih. Sultan jih je dobil iz Berbere in jih moral drago plačati. Torej takoj lahko prižgeva luč in obiščeva zakladnico. Kako ima svoje zaklade spravljene bova videla. Če so v zabojih, ali omarah, ima sultan ključe. Omeniti moram še, da drugače ne prideva iz mesta, če ne dobiva ključev k mestnim vrotom. Te ključe dajo vsak večer sultanu spraviti. Midva mu jih vzameva. Z njimi in s potebnim denarjem, prideva potem lahko h kamelam.“

„Potem pa rabiva sedla in odeje.“

„Te dobiva v kolibi zraven kamel, kjer so tudi vodne cevi spravljene. Sicer je tudi tam straža, katero bova pa lahko premagala.“

„Kje pa vzameva orožje?“

„Pri sultanu, saj ga ima dovolj.“

„Ah, to je dobro. Zdaj gre samo še zato, da dobiva obleko. Ker imam samo srajco, me bodo hitro spoznali za ubeglega sužnja.“

„Mene tudi. Toda temu se že opomore, ker ima sultan v zakladnici zelo dragocene obleke. Tedaj se lahko preskrbiva s potrebnim, da bova lahko potovala, kot velika gospoda. Potrebno je tudi, da se zna dobro arabski. Jaz znam.“

„Jaz tudi.“

„Tedaj nama ničesar ne manjka, da le prideva enkrat iz mesta. Za denar bova tudi abana dobila. Najljubše bi mi bilo, če bi takoj začela pripravljati za beg.“

Stari grof je bil ves navdušen za ta načrt, tako tudi vrtnar, ki je takoj rekel:

„Tudi jaz sem pripravljen senor. Ali hočeva?“

„Kako rad! Toda morava še potrpeti in počakati.“

„Zakaj?“

„Ker je treba več ur, da dospeva do kamel, za kar je danes prepozno. Prehitro bi opazili najin beg in naju takoj zasledovali, potem bi bila zgubljena.“

„Tega ne uvidim,“ je omenil vrtnar.“

„Tedadaj ne poznaš te dežele. Sedaj še ne veva, če hočeva v Zejlo ali v Berbero, in ti pristanišči sta nama najbližji, morda se bova morala skriti na obrežju in počakati kako ladijo, ki bo mimo priplula. Na vsak način morava počakati jutrajšnjega večera.“

„Udam se, don Ferdinando! Toda nekaj lahko takoj storiva.“

„Kaj?“

„Poskušava lahko, če se da skala vzdigniti.“

„Imaš prav. Če se nama to posreči, imava zavest, da lahko vsak trenotek zapustiva ječo; če se pa ne posreči, potem morava poiskati kako drugo pot iz ječe, kajti ven morava na vsak način, za vsako ceno.“

„Torej pojdiva k meni, jaz pojdem naprej.“

Vrtnar je splezal po zidu, in brez težave sta prišla skozi odprtino v vrtnarjevo luknjo, ki je bila ravno tako široka in dolga, kakor grofova.

„Ali čutite podgane, katere sem usmrtil?“ je vprašal Bernardo.

„Da, toda pojdiva navzgor.“

„Pustite mene naprej, jaz sem že bil zgoraj.“

S hrbtom in nogami sta si pomagala kvišku in sta brez velikega truda dospela do kamnite plošče, ki jima je zapirala prostost.

Imela sta oba dovolj prostora, in ker je bila luknja po strani, sta tudi lahko udobno poskušala ploščo vzdig-

miti. Bila je težka, toda pri drugem sunku se je odmaknila tako, da sta videla zvezdnato nebo nad seboj.

„Bogu in vsem svetnikom bodi hvala!“ je šepetal grof. „Zdaj zopet dihaiva sveži zrak; zdi se mi, kakor da bi mi zvezde migljale rešitev. Ali spoznaš iz zvezd, koliko je ura?“

„Da, že čez polnoč je.“

„Torej bi bilo prepozno za beg. Kako tiho in mirno je vse okoli. Tam pri hadžiju Amadamu stojе še dateljeve vreče, katere je danes dobil; kljub temi jih vidim.“

„Dateljeve vreče je vprašal vrtnar. Ah, če bi se moglo kaj vzeti. Že nekaj dni nisem imel ničesar v ustih.“

Grof pogleda okoli in pravi:

„Ta želja je sicer neprevidna, toda pomisliti je, da potrebujeva jutri vse svoje moči. Jaz sem bolj žejen nego lačen in vem, da visi blizu vreč polna cev vode. Hočeva poskušati Bernardo?“

„Zakaj ne? Kdo bo pa opazil?“

„Dobro! Skalo odstraniva in se splaziva po tleh do vreč.“

„Poprej moram nož imeti, človek ne ve, kaj se lahko zgodi.“

Splezal je nazaj v luknjo in se kmalu vrnil z nožem med zobmi.

Uprla sta se z vsemi močmi na skalo in jo popolnoma odmaknila. Zlezla sta iz luknje in se po nogah in rokah plazila proti poslopju, kjer so bile vreče. Nad njimi je visela cev z vodo, iz katere je hotel grof takoj piti, toda vrtnar ga prime za ramo in mu pošepče:

„Ni treba zdaj piti senor. Ta cev je nama potreb-

nejša, nego hadžiju, zato predlagam, da jo vzameva seboj.“

„Zjutraj bodo pa opazili, da manjka.“

„Kaj če to škodovati? Ali imate kak žep v Vaši srajci?“

„Ne.“

„Jaz tudi ne!“

„Zakaj vprašáš?“

„Ker premišljujem kam bi spravila datelje, da jih odnesem. Ah, tu visi vrv, zdaj je nama pomagano.“

Brez namena in slučajno je začutil na tramu vrv, katero je odvezal in si vrečo dateljev privezal z njo na hrbet.

Grof je vzel cev z vodo in potem sta hitro stekla k ječi in z vrvjo spustila vrečo ter cev v luknjo. Potem sta tudi sama sledila. Sicer je bilo prostora, komaj za dva stoječa moža, toda naša vjetnika sta bila vesela, da sta se zopet najedla in napila. Nato sta se vrnila k odprtini, da bi pri svežem zraku počakala, dokler se ne zbude prebivalci Hererja.

Pred odprtino ležeč sta snovala svoj načrt Grofa je nekaj skrbelo, kajti rekel je:

„Če le nisva zdaj storila kako neumnost, Bernardo: Raje bi pustila datelje in vodo.“

„Zakaj?“ je vprašal vrtnar.

„Ker nama bo to morda škodovalo in najin beg preprečilo.“

„To bi pa le rad vedel kako?“

„Pomisliti morava, da nimajo tukaj navade stanovanja zapirati in da puste vse na prostem. Sicer so tukajšnji prebivalci najhujši roparji proti drugim, toda med seboj so pa najpoštenejši ljudje. Zjutraj bodo

opazili, tatvino in začeli iskati in če naju najdejo, je vse upanje preč in umrla bova najstrašnejše smrti.“

Bernardo je zmajal z glavo in rekel:

„Če nimate drugih skrbi, potem se nama ni bati, kajti ne vem, kako bi ljudje do tega prišli, da sva storilca.“

„Če najdejo najine sledove!“

„To je nemogoče, da bi kakšen sled pustila. Oba sva bosa in tla so tako trda, kakor iz kamna. Na naju bodo najmanj mislili. Saj sva vjetnika in ne moreva zapustiti svojih lukenj. Naposled sva pa še dobro delo storila, kajti če uideva ostanejo datelji tukaj in ti bodo mojega nesrečnega naslednika varovali lakote.“

Tako sta se pogovarjala in šele, ko sta slišala, da se mestni prebivalci vzbujajo, sta spravila skalo v prejšnji položaj in zlezla nazaj v luknjo.

„Ali ostaneva skupaj, senor?“ je vprašal vrtnar.

„Ne,“ je odgovoril grof, „to bi bilo neprevidno. Lahko je mogoče, da hočejo z enim ali drugim govoriti, zato se vrnem v svojo luknjo. Kamne potisneva zopet nazaj, da sva lahko brez skrbi.“

Storila sta po teh besedah. Sicer jima je bilo težko spraviti kamne v prejšnjo lego, toda v teku dneva se je pokazalo, kako potrebna je bila ta previdnost. —

Zvečer smo zapustili Halefa, poslanca karavanskega načelnika, pred mestnimi vrati in videli, da je šel čuvaj k sultanu, ga naznanit. Prišel je k palači ravno, ko so grofa Ferdinanda odpeljali v ječo.

Ko je stopil v avdijenčno dvorano, je sultan še sedel na svoji klopi. Njegov obraz je bil temen, jeza vsled sužnja mu še ni minila. Kdor ga je poznal, je vedel, da je nevarno priti zdaj k njemu. Z bliskajočimi očmi je pogledal čuvaja in vprašal:

„Kaj hočeš tako pozno?“

Čuvaj se je vrgel na tla, vzdignil malce glavo in odgovoril:

„Pred vrati je poslanec, ki zahteva vstop.“

„Kdo ga pošilja?“

„Arafat, emir karavane.“

„Arafat? Je vendar prišel? Dolgo časa sem ga čakal in občutil bo mojo jezo. Kakšnega poslanca je poslal?“

„Somala.“

Sultan se razsrdi in zakliče:

„Somala? In Ti pes se me drzneš tako pozno nadlegovati zaradi ničvrednega Somala? Bog Ti bodi milostljivejši od mene. Pridi sem!“

Čuvaj se je splazil bližje, da je njegova glava ležala pri nogah klopi, na kateri je sedel sultan. Ne bi se bil upal vstavljati povelju.

„Poklekni in obrni se!“

Revež je vedel, kaj ga čaka. Sultan je imel navado one, ki so ga zjezili s svojim ostrim, dolgim nožem vsekati za tilnik. Če je bil udarec močan, je bil mož takoj mrtev, in nikdo ga ni smel obžalovati, če je bil pa udarec slab, je udarjeni sicer ohranil še življenje, toda ostala je boleča rana in če se je ta počasi zacelila, je vendar ostal vrat negiben. V Hererju in okolici se vidi mnogo ljudi, ki imajo trd vrat, spomin na jezo ljubeznjivega vladarja, kateremu podložnikovo življenje ne velja več, kot ono muhe.

Čuvaj je pokleknil, zamižal in obrnil sultanu tilnik. Ta je potegnil svoj jatagan, zamahnil in udaril. Udarec je bil tako krepak, da je vratnico prerezal. Glava se je nagnila spredaj navzdol; truplo se je sesedlo k tlom in močan curek krvi se je izlil po njem.

„Tako naj se vsem zgodi, ki so nepokorni!“ je sultan zaklical. Potem se je obrnil k rablju, ki se je vrnil iz ječe in vprašal:

„Ali si spravil nevernega sužnja v varnost?“

„Da, gospod!“ je odgovoril mož in se vrgel na tla.

„V najslabšo luknjo?“

„Da. Hud boj bo imel s podganami.“

„Mu ne bo mogoče uiti?“

„Ne. Beg mu je nemogoč.“

„Dobro! Ti si ubogljiv služabnik, poplačal Te bom. Ti prevzameš od danes naprej službo čuvaja mestnih vrat. Pojdi takoj tja in reci prokletemu Somalu, da naj ga Alah uniči. Vrne naj se takoj k svojemu gospodarju in naj mu sporoči, da pričakujem njegova darila dve uri po solnčnem vzhodu. Vstopiti pa ne sme tako pozno nihče!“

„Ali naj emirja spustim v mesto, gospod, kadar pride z darili?“

„Ne. Morda si misli, da ga komaj pričakujem. Zato naj čaka pred vrati eno uro z vsemi ljudmi. Saj je nezasluzena milost za tega psa, če mu sploh dovolim, da obišče mojo rezidenco.“

Rabelj, ki je bil povišan v čuvaja, je odšel. Pred vrati ga je čakal Halef. Trdno je pričakoval, da ga spuste v mesto. Zato se ni malo začudil, ko je zaslišal besede:

„Vrni se k svojemu gospodarju in mu sporoči, da noben Somali ne sme v mesto!“

„Alah je velik! Zakaj ne?“

„Ker sultan zaničuje Somale. Čuvaja, ki je za voljo Tebe zahteval ključ, je umoril. Jaz sem njegov naslednik.“

„Praviš, da naj se vrnem k svojemu gospodarju?“

In dalje rečeš, da zaničuje sultan Somale?“ se je jezil pred vrati Halef. „Ali ne veš, da ni nikdo moj gospodar? Mi Somali smo prosti možje, Vi ste pa ubogi hlapci in sužnji. Vaše življenje je v rokah Vašega tirana; lahko je Vam vzame, kadar se mu poljubi. Pravi, da nas zaničuje in vendar kupuje od nas blago ter se prepira za ceno, kakor žid. Mi, mi Vas zaničujemo in Alah naj Te pogubi, če tega ne izprevidiš in dobro zapomniš. Zdravstvuj, suženj svojega rablja!“

Stopil je na kamelo in odhitel.

Po kratkem času je zavládala nočna tišina po mestu. Oba vjetnika in sorodniki umorjenega čuvaja, so bili morda edini, ki niso mislili na spanje.

Drugo jutro, dve uri po solnčnem vzhodu, je prišel sultanov poslanec k vratom.

„Jeli trgovska karavana že tu?“ je vprašal.

„Ne,“ odgovori novi čuvaj.

„Tedaj pojdi k sultanu.“

Čuvaj je obledel. Ker ga je vladar pozval, mu je dalo misliti. Toda ubogati je moral in sicer takoj. Našel je sultana sedečega na klopi in se vrgel na tla, pričakujoč nagovora.

„Ali je že prišel emir Arafat z darili?“ praša sultan.

„Še ne, gospod.“

„Zakaj se ta pes pomišlja? Ali nisi njegovemu poslancu povedal, da ga dve uri po solnčnem vzhodu pričakujem?“

„Ne, nisem utegnil mu povedati,“ je tresočé odgovoril čuvaj.

„Zakaj ne, Ti sin psa?“ se je razkačil sultan.

„Ker je prehitro odjezdil.“

„Torej naj radi Tebe čakam? Sem Te zato posta-

vil za čuvaja? Alah je velik in pravičen. Kar človek da, to zopet dobi. Kot moj rabelj si mnogo ljudi umoril, zato bo tudi Tebi življenje vzeto. Pridi sem!“

Ponovil se je isti prizor, kot včeraj zvečer. Nekaj trenutkov pozneje je ležal čuvaj s presekanim vratom na tleh. Sultan je postavil naslednika, ki je takoj hitel k mestnim vratom.

Sultan je bil zelo nevarne volje. Sicer je rekel, da zaničuje Somale toda iz skoposti je komaj pričakoval njih darove.

Preteklo je skoro celo dopoldne predno so oglasili emirja. Sultan ga ni pustil pred vrati čakati, kakor je bil včeraj njegov namen, ampak je zapovedal, da naj se takoj pripelje v palačo.

Načelnik karavane je prišel s petimi možmi, ki so peljali težko obloženo kamelo. Bili so darovi za sultana. Sultanovi ljudje so sprejeli reči in Arafat je vstopil s svojimi spremljevalci, potem ko je odložil orožje in sezul obuvalo. Sprejelo se ga je z jako nevoljnim obrazom.

„Zakaj ne pokleknete?“ je zaklical sultan.

„Le pred Alahom poklekamo,“ je ponosno odgovoril emir. „Prosti možje smo in ne obožujemo ljudi.“

„Zakaj prideš tako pozno?“

Glas, s katerim je sultan vprašal je bil tak, da so črne emirjeve oči jezno zabliskale.

„Ker se mi je tako ljubilo,“ je rekel.

„Ah, ravnati se moraš po moji volji, ne pa po svoji poljubnosti! Ali veš, da sem zaradi Tebe dva čuvaja umoril?“

„Zato nisem odgovoren. Prišel sem, da naredim s Teboj kupčijo, ne pa, da bi se s Teboj prepiral, ali se dal celo razžaliti.“

„Jako pogumno govoris! Ali sem Te razžalil?“

„Kdor žali poslanca, žali tudi onega, ki ga je poslal. Povej mi, že hočeš sprejeti moja darila in trgovati z mano. Če nočeš, pojdem naprej.“

„Kaj pa imaš?“

„Svilnate obleke, koprene, méd, baker in železo, smodnik, papir in sadkor.“

„In kaj hočeš zamenjati za te reči?“

„Slonovo kost, tabak, kavo, saflor, surovo maslo in gumi.“

„Bom videl! Pokaži darove!“

Pokazali so mu darove, katere mu je hotel emir podariti, da bi z njim napravil kupčijo. Med darili je bil smodnik, lepe obleke in različne stvari iz železa. Sultan je posebno poželjivo gledal tri revolverje, ki so bili zraven.

„To orožje je zelo koristno,“ je rekel. Tudi kako se rabi vem, toda če poide strelivo, ni več za rabo. Nekdaj je bil tukaj Anglež, ki mi je podaril tako pištolo. Navadil me je, kako se jo rabi, toda komaj je odšel, nisem imel več patronov, in orožje je bilo nerabno.“

„Patronov imam dosti,“ je odgovoril emir. „Lahko vse kupiš.“

„Kaj? kupiti?“ je vprašal sultan. „Orožje mi podariš in strelivo naj si kupim? Ali ne veš, da spadajo patroni zraven?“

„Ne spadajo zraven, in v Adenu sem moral veliko denarja plačati zanje. Imam tudi druge patrone k dvema lepima puškama, kateri Ti prodam.“ Takih pušk še mi bilo tukaj; imajo dve cevi in so v Ameriki narejene.

„Prinesi jih!“ zapove Sultan.

„Prinesem jih z ostalim orožjem, kakor hitro mi

porečeš, da si zadovoljen z darovi, in da se lahko začne kupčija.“

Sultan pogleda še enkrat darila in odgovori:

„Jaz sem najmogočnejši vladar vseh dežel, krogin-krog. Ta tribut ni vreden tako velikega sultana. Toda Alah je usmiljen in tudi jaz bom milostljiv. Prinesi, kar imaš! Najprej bom sam kupil, potem dovolim tudi svojim ljudem kupiti.“

„Tako odidem. Toda ne govoriš prav, da ne bi imel ničesar, kar ne bi bilo Tebe vredno. Nekaj imam, kar nima noben drug knez, noben drug sultan.“

„Kaj je tacega?“

„Sužnja.“

„Je ne rabim,“ je rekel vladar zaničljivo. Življenje in premoženje vseh mojih podložnikov je moje; vse žene in hčere so moje, lahko zbiram med njimi, kakor se mi poljubi.“

„To je res. Toda takega dekleta, kakor je moje, ni v Hererju,“

„Ali je Nubijka?“

„Ne.“

„Potem je Abesinka?“

„Tudi ne.“

„Kaj pa je potem?“

„Dekle je bele polti,“ je rekel emir s povdarkom. Sultan se je veselo iznenadil in rekel:

„Alah, tedaj je Turkinja!“

„Tudi Turkinja ni. Turkinja bi največ veljala pet sto tolarjev; sužnja pa, katero hočem prodati, je vredna toliko tisoč.“

Sultan je skočil s sedeža in zaklical:

„Potem je bela kristjenka, nevernica!“

Vedeti se mora, da je evropejska sužnja v tamoš-

njih krajih, najdragocenejše blago, ki se da komaj plačati.

„Da,“ je odgovoril emir. „Kristjanska sužnja je.“

„Ali je bela?“

„Kakor slonova kost, katero obeli solnce.“

„Lepa.“

„Nobene huri ni v paradizu, ki bi se dala z njo primerjati.“

„Majhna?“

„Ne, visoka in vitka, kakor palma, ki rodi zlate sadove.“

Videlo se je sultanu, da njegova poželjivost raste od trenutka do trenutka. Prašal je celo po posameznostih, po katerih mohamedanec nikoli ne vpraša v navzočnosti drugih, ampak le med štirimi očmi.

„Ali je debela?“

„Ne, ni taka, kakor so Turkinje, toda tudi ni suha preklja, kakor stara nubijska baba.“

„Opiši jo! Kakšne so njene roke?“

„Majhne in nežne, kakor otrokove, in njeni nohtovi se blišče, kakor rožni listi in kakor prvi sen jutranje zarje.“

„Njeni lakti?“

„Beli kakor papir in polni in okrogli, v radost onemu, katerega bodo v ljubezni objeli.“

„Njene noge?“

„Podobne so rokam. Tako lahko in lepo hodi, kakor mlada gazela.“

„Njen stas?“

„To sladko telo lahko s prsti obsežeš.“

„Potem so njena prsa taka, kakor suhe žirafe?“

„Ne. Prsa so ji polna, kakor dvojni vrelec, ki ga nikdar solnce ne posuši. In njeni boki so lepši, kakor

lepota Aješe, najlepše žene prorokove, katerega naj Alah blagoslovi!“

„Njena usta in zobje?“

„Njene ustnice so granate, med katerimi se blišče zobje, kakor biseri. Kdor sužnjo poljubi, pride v nevarnost, da pozabi življenje, svet in sebe samega.“

„Alah! Ti si jo poljubil!“ je zaklical sultan že tako ljubosumen, kakor bi bila sužnja že njegova lastnina.

Emir se je komaj zdržal zadovoljnega smeha, spoznal je, da bo za veliko ceno prodal svoje blago.

„Motiš se,“ je dejal, „še noben človek se ni dotaknil ustnic te deklice.“

„Veš to natanko?“

„Vem. Kdo naj bi jo poljubil, ker ne more nihče govoriti ž njo.“

„Alah! Tedaj je nema in gluha?“

„Ne. Njen govor doni tako, kakor slavčevo petje, a govori jezik, katerega tu nihče ne razume.“

„Kateri jezik?“

„Ne vem. Takih besed še nisem slišal. Slišal sem že govoriti Arabce, Somale, Indijce, Malajce, Turke, Francoze in Perzijance, toda nobeden ni tako govoril, kakor ta deklica.“

„Od kod jo imaš?“

„Bil sem v Čejlonu in tam videl pri kitajskem trgovcu z dekleti to sužnjo. Dal sem zanjo veliko denarja, da jo Tebi pripeljem.“

„Torej pojdi in pripelji jo z drugim blagom. Ne obotavljaj se, ampak hiti!“

Emir je odšel s svojimi ljudmi, da bi vstregel sultanovemu hrepenenju. Medtem so obesili revolverje v dvorani. Šele, ko so se vsi navzoči na sultanovo po-

velje odstranili, se je spravil na ostala darila in jih lastnoročno nesel zakladnico.

Glas, da je prišla trgovska karavana, je privabil prebivalce Hererja iz hiš. Toda prostor pred sultanovo palačo je ostal prazen. Vedeli so, da bo najprej on kupil, preden pridejo drugi na vrsto. Vsiljivost bi veljala življenje.

Ni dolgo trpelo, ko je emir prišel skozi mestna vrata in skozi nerodne ulice pred sultanovo palačo.

Tu so odložili tovore raz živali, izvzemši nosilnico. Razprostrli so velike preproge po tleh, in razložili blago na njih. Potem je prišel sultan, in sicer sam, ker ni smel nihče biti navzoč dokler je kupoval.

„Kje je sužnja?“ je bilo prvo vprašanje.

„Tam v nosilnici,“ je odgovoril emir.

„Videti jo hočem!“

Emir je zmajal z glavo ter dejal:

„Najprej drugo blago, potem sužnjo.“

„Sultan je jezno pogledal in odgovoril s strogim glasom:

„Tukaj v Hererju sem jaz gospodar. Mene se mora ubogati. Hočem jo videti!“

„Čez svoje stvari sem jaz gospodar,“ je rekel Arafat mirno. „Kdor mnogo kupi pri meni, bo videl moji sužnjo. Če ne smem storiti s svojim blagom, kar sam hočem, tedaj odidem.“

„In če Te pridržim?“ je sultan grozeče dejal.

„Pridržati? S silo pridržati? Mene?“ je zaklical oni in stopil korak nazaj.

„Da, Tebe!“

„Potem bo tisoče Somalov in Arabcev pridrla, k me bodo oprostili.“

„Dobili bi le Tvoje truplo. Odpri nosilnico!“

„Zdaj ne, pozneje!“

„Tedad Ti dokažem, da sem jaz gospodar!“

Stopil je k nosilnice, toda emir mu zagrozi:

„Vem, da si tukaj mogočnejši, nego jaz. Tebi ne smem žalega storiti, toda s svojim blagom storim, kar hočem. Kakor hitro odpreš nosilnico in pogledaš sužnjo, ji prestrelim glavo.“

Potegnil je pištolo in napel petelina. Sultan je spoznal, da bo emir uresničil svoje besede. Po opisu je smatral sužnjo za tako lepo, da se je že odločil jo kupiti, zato je sklenil, da se uda. Rekel je:

„Naj bo po Tvoji volji, toda svarim Te, da ne skušaš več moje dobrote, ker bi se britko kesal! Pokaži svoje reči!“

Preveč se je v mislih pečal z deklico, zato ni dolgo izbiral, ampak hitro kupil. Samo puške je kupil z večjim zanimanjem in za jako visoko ceno, kakor tudi strelico. Sicer ni plačal z denarjem, ampak mu dal druge reči v zameno.

Kupec je bil zelo zadovoljen s kupčijskim vspehom. Skupil je mnogo več, kakor je pričakoval, zato se ni več bramil, ko je sultan zahteval, videti sužnjo. Stavil je le pogoj, da se to v palači zgodi.

Sultan je zaploskal in takoj so prišli ljudje in odnesli nakupljeno blago. Štirje so morali odnesti nosilnico v avdijenčno dvorano in potem oditi. Ko sta bila sama z emirjem, mu zapove sultan:

„Odpri torej!“

Emir je odgrnil zaveso in videla se je ženska postava, ki je bila zavita v fino, belo skoro prozorno obleko. Obraza ni mogel sultan videti, ker je imela dvojen pajčolan.

„Odgrni ji pajčolan,“ je zapovedal.

To se je zgodilo, in sultan je ugledal tako nežen, bel in krasen obraz, kakoršnega še ni videl. Dvoje velikih, jasnih solznih oči ga je pogledalo in iz nežnih ličic je izginala rdečica. Poskočil je in bil trdno odločen, da kupi to krasno bitje.

„Naj izstopi! Videti moram njeno postavo.“

Emir je dal sužnji znamenje, toda ker ni razumela, ali ni hotela razumeti jo je prijel za roko in jo potegnil skoro s silo iz nosilnice.

Visoka in vitka, sramu se tresoča in vendar ponosna, kakor kneginja, je stala pred njima. Skozi prozorno obleko, se je spoznala cela postava. Kajti blesteče, belo meso polnih, bujnih udov je bleščalo skozi fino tančico. Sultan jo čutil, da ga je omamila s svojo krasoto.

„Se je smem dotakniti?“ je vprašal.

„Prepričaj se, kako je lepa.“

Sultan jo je prijel za roke in lakti, za rame in prsa, občudoval njene ročice in gole nožice. Ni se mogla braniti. Potrebovala je vso svojo moč, da se vzdržala po konci in da ni padla od sramu na tla.

„Koliko velja?“ je vprašal sultan.

„Pet tisoč ašrafo.“

To je bilo po našem denarju nekaj čez osem tisoč kron.

Sultan se je začudil in zaklical:

„Pet tisoč ašrafo? Ali noriš? Ne veš, da najlepšo sužnjo prodam tukaj za štiri sto ašrafo.“

Emir je zaničljivo pomignil z rameni in odgovoril:

„Da, morda Madjarko ali Abesinko. Ta kneginja lepote velja pet tisoč, če je nočes plačati, jo vzamem seboj v Šoo. Šoanski sultan mi bo rad dal šest tisoč.“

„Štiri tisoč Ti dam.“

Trgovce ostane resen in odločno reče:

„Drugače je ne prodam, kakor sem rekel. Narediva kratko! Če plačaš toliko je Tvoja, če ne jo takoj odpeljem.“

Sultan jo sprevidel, da trgovec resno misli. Deklice bi ne pustil več od sebe, če bi moral deset tisoč plačati. Sploh pa si je mislil, da bo emirja pozneje na kak način opeharil. Zato se je nekoliko obotavljal potem pa odgovoril:

„Dobro obdržim jo. Pet tisoč ašrafovi dobiš, če prav si me goljufal. Zdaj pa odidi in ne pridi mi več pred oči.“

Trgovce je z globokim a zaničljivim poklonom odšel, sultan je pa prijel sužnjo za roko in jo odpeljal v svojo spalnico. Tam je odprl duri in stopil z njo v prostor, ki je imel kljub neznatnosti ozko luknjo kot okno skozi katero je prihajalo nekaj svetlobe. Ob straneh je bilo polno zabojev in košar in od stropa je visela lončena, z oljem napolnjena skodelica za nočno luč. Ta prostor je bila sultanova zakladnica. Na stenah je viselo dragoceno orožje in drage obleke. Na eni strani pa je ležalo več blazin za počitek lepi sužnji.

Pomigal ji je, naj sede, kar je tudi storila. Potem jo je v različnih narečjih povpraševal, a samo odmajala mu je z glavo.

„Ne razume me,“ je dejal samemu sebi. Toda vem sredstvo, kako se bova razumela. Deklica je kristjanka, in suženj, ki sem ga dal včeraj v luknjo vreči, je tudi kristjan. Rekel je, da je bil knez, tedaj bo govoril tudi vse jezike nevernikov, zato naj bo moj tolmač. Povedal ji bom, da ni pri kaken navadnem Herercu, ampak pri gospodarju dežele.“

Odprl je vse zaboje in košare. Sledila mu je

z očmi in z začudenjem opazila toliko množino zlata in srebra, denarja in dragočenosti, da je morala spoznati, da je pri najbogatejši osebi dežele. Sicer je bilo med zakladi mnogo stvari, ki bi bile v Evropi komaj groš vredne, toda v Hererju so bile te stvari izredno redke in površni pogled je zadostoval, da je tu bogastvo večih milijonov nakopičeno.

Sultan je sužnjo iz važnega vzroka sem privedel. Deloma ji je hotel takoj v začetku imponirati s svojim bogastvom, deloma jo je nameraval vzeti za svojo prvo ženo, zato je tudi ni dal k drugim ženam.

Lastnoročno ji je prinesel jedi in pijače. Potem je spravil svoje zaklade in odšel nadzorovat svoje ljudi, ki so spravljali nakupljene stvari. Novemu rablju, ki je bil obenem ječar, je vkazal pripeljati kristjanskega sužnja.

Don Ferdinando je medtem premišljeval v ječi, kako se jima bo zvečer posrečil beg. Bil je v jako neprijetnem položaju. Ker ni bilo prostora, ni mogel leči sesti pa tudi ni hotel zaradi podgan, ki so pokrivalo tla. Zato je bil zelo truden od stoje.

Upal je, da bo le še do večera to trpelo. Po njegovem mnenju je bilo že okoli popudne, ko je zaslišal nad seboj ropot. Nekdo je odstranil kamen nad njegovo luknjo i rekel:

„Ali si Ti stari kristjanski suženj?“

„Da, sem,“ je odgovoril.

„Sultan hoče s Teboj govoriti. Ali so Ti podgane toliko prizanesle, da lahko hodiš?“

„Poskušal bom,“ je previdno odgovoril.

„Torej pride ven, spustil Ti bom lestvo.“

Pri svetlobi, ki je prihajala od zgoraj je videl

estvo, ki je pa bila le drevesno deblo, v katerem so bile zareze za roke in noge. Po nji je splezal navzgor.

Kakšma sreča, da se je ločil od vrtnarja. Če bi bil zdaj pri njem bi bila izdana.

Ko je prišel iz luknje, je bil v kamnitem gölem prostoru, v katerem je bilo več kot dvajset vjetnikov prikovanih. Spoznal je, da bi bilo nemogoče iz njegove luknje ubežati. Tudi vrata so bila od zunaj z močnim zapahom zatvorjena. Zato je zahvalil Boga, da je našel Bernarda.

Pri dnevni luči je šele videl, kako so ga ogrizle podgane. Telo je bilo v samih ranah in srajca vsa oškrbljena, da je komaj pokrivala njegovo goloto.

Kajpada je bil radoveden, kaj hoče sultan od njega. Mu bo morda poostril ječo?

Našel je sultana v avdijenčni dvorani in njegovo prvo vprašanje je zelo začudilo sužnja.

„Ali veš, koliko jezikov govore neverniki?“

„Zelo mnogo,“ je odgovoril Ferdinando.

„Ali jih razumeš?“

„Najpoglavitnejše že razumem.“

„Torej poslušaj, kaj Ti porečem! Kupil sem sužnjo, ki je neverna. Govori jezik, katerega nihče ne razume. Peljal Te bodem k nji, če jo boš mogel razumeti. Če se Ti posreči, da postaneš moj tolmač, Ti bodem milostljiv in ne bo Ti treba v ječi umreti. Poučeval jo boš v Hererskem jeziku, toda njen obraz ne smeš videti in tudi nič šlabega o meni povedati, drugače Te čaka tisočkratna smrt.

„Tvoj blavec sem in Te bom ubogal,“ je odgovoril grof.

Priklonil se je po teh besedah do tal, dočim so mu različne misli rojile po glavi. Kristjanka sužnja? Ali je

bila azijska ali evropejska kristjanka? Kateri jezik govori? Zdaj so ga ločili od vrtnarja. Ali bi ne bilo previdnejše, da bi ne hotel razumeti jezika sužnje? Morda se mu pa tu nudi prilika storiti dobro delo.

„Pojdi za menoj!“ zapove sultan.

Šla sta v spalnico, ki pa ni bila popolnoma nič podobna, razem nekaj blazin in svetilk so viseli na steni tudi ključ mestnih vrat in ključi, s katerimi so se odprle verige vjetnikov.

Sultan zapove grofu naj ga počaka. Odprl je zapah pri vratih in stopil v zakladnico, da ne bi bila sužnja brez pajčolana. Potem šele pokliče sužnja in zapre za njim vrata.

Don Ferdinando je takoj pregledal sobo. Slutil je, da so v zabojih in košarah sultanovi zakladi.

Sužnja je počivala na blazinah. Imela je dvojni pajčolan, skozi katerega se ni moglo razločiti njenega obraza, čeprav je sama vse videla. Ko je grof vstopil, je obrnila obraz proti njemu in potem hotela z velikim presenečenjem vstati.

„Govori z njo!“ zapove sultan. „Poskusi, če boš razumel njen jezik.“

Don Ferdinando je stopil naprej. Skozi odprtino je padala svetloba na njegov obraz in pri pogledu nanjga se je sužnja zopet začudeno premaknila. Sultan je to opazil, toda mislil si je, da se je začudila, ker je dovolil moški osebi vstop.

„Quelle est la langue, laquelle vous parlez, mademoiselle —, kateri jezik govorite, gospica?“ vprašal je francoski.

Osupnila je še bolj pri tem glasu in se obotavljala govoriti. To je storila vsled veselja, grof je pa mislil, da ne razume francoski, zato jo vpraša angleški:

„Do you perhaps speak English, Miss —, govorite morda angleški, gospica?“

„Bendito sea Dijos!“ je slednjič odgovorila španski. Razumem francoski in angleški, toda govoriva španski!“

Zdaj se je pa grof začudil. Čul je domače glasove in bi se veselja in sreče kmalu vrgel k njenim nogam, toda nesreča ga je izučila, da mora biti previden, zato se je premagal in vprašal z navadnim glasom:

„Moj Bog, Vi ste Španjolka? Toda bodite mirni, ne smeva biti neprevidna.“

„Ubogala Vas bom, če tudi sem vsa razburjena,“ je odgovorila. „Nebesa, ali je mogoče, ali me varajo oči? Da, senor premagati se morava! Ah, kako veselje, kaka sreča, če se nisem zmotila.“

„Kaj menite senora?“ je vprašal.

„Nisem samo Španjolka, ampak celo Mehikanka,“ je rekla.

„Mehikanka? Senora, premagati se moram z vso močjo, da me ne izdajo moja čutila. Vedite, da sem tudi jaz Melikanec.“

„Santa Madona! Potem je mogoče, da se ne motim. Ko je luč obsvetila Vaš obraz, se mi je zdel tako znan in tudi Vaš glas. Toda prosim Vas bodite mirni, ne vznemirjajte se! Povejte mi, če poznate v Mehiki posestvo z imenom hacijenda del Erina?“

„Poznam. Še predobro poznam.“

„Poznate tudi njenega posestnika?“

„Dobrega Petra Karpelesa? Kako bi ne poznal svojega najzvestejšega, najboljšega služabnika!“

„Vašega služabnika? O, vsi angelji tedaj je res! Da, zdaj vidim tudi na Vašem, desnem licu zaceljeno rano od sulice. Vi ste! Vi ste naš dobri, ljubi don Ferdinando de Rodriganda.“

Zdaj mu je bilo skoro nemogoče ostati hladno-krven, vendar se mu je deloma posrečilo. Glas se mu je tresel, ko je vprašal:

„Vi me poznate, senora? Poznate hacijendera Karpelesa?“

„Da, poznam ga; poznam ga še celo bolj nego. Vi ali kdo drugi, saj sem njegova hči Olga Karpeles.“

Nastal je odmor, v katerem se ni slišalo glasu, toda občutki, ki so srca obeh vznemirjali, so morali biti veseli. Tako čudovito sta se našla. Grof je čutil, da se je Olga jokala pod pajčolanom. Tudi njemu bi prišle solze v oči, ko bi ga sultan s trdim glasom ne vprašal:

„Torej razumeš njen jezik?“

„Da.“

„Kateri je?“

„Tako govore v deželi, katere tukaj nihče ne pozna.“

„Katera dežela?“

„Špansko.“

„To ime mi je neznano. Gotovo je kaka majhna neznatna deželica.“

„Nasprotno, prav velika je in k nji spada veliko otokov, ki leže v vseh morjih sveta.“

„Imajo tam sultana?“

„Kralja imajo, kateremu je podložno več milijonov ljudi.“

Sultan je dvomljivo pogledal. Ker še ni nikoli slišal o Španiji, je mislil, da se grof le baha.

„Kaj je rekla sužnja?“ je vprašal.

„Da je vesela, da si jo kupil.“

Sultanu se je razjasnil obraz in vprašal je dalje:

„Kdo je bil njen oče?“

„Eden izmed najplemenitejših mož iz dežele.“

„To sem že vedel, ker je zelo lepa; lepša je kot cvetlica in jasnejša kot solnce. Kako pa je prišla v emirjeve roke?“

„O tem še nisva govorila. Naj jo vprašam?“

„Le, naj Ti pove vse in potem poveš Ti meni.“
Grof se je potem obrnil k Olgi.

„Torej Ti si moja ljuba, ljuba Olga. O Bog, kakšnega me zopet vidiš!“

Še le zdaj je pomislil, da je skoro neoblečen stal pred njo. Pogled na njega in na njegove rane, je moral napraviti žalosten utis nanjo, kajti zapazil je, da se z vso močjo trudi, da ne bi glasno zajokala.

„Toda ostaniva pri stvari,“ je nadaljeval. „Sultan bi rad vedel, kako si sem prišla. Odgovoriti mu moram.“

„Saj še ne vem kje sem,“ je rekla.

„Ta dežela se imenuje Herer in mesto tudi tako. Človek v čigar oblasti sva zdaj, je sultan gospodar te dežele. Toda odgovori mi pred vsem na moje vprašanje!“

„Kitajski morski roparji so me pripeljali v Čejlon in tam me je kupil mož, ki me je sem pripeljal.“

„In kako si prišla v roke kitajskih roparjev? Saj je vendar nemogoče, da bi prišli Kitajci v hacijendo del Erina in Te ugrabili.“

„To ne. Na plavu sem plula po morju mnogo dni in naposled me je našla holandska ladija, katero so onstran Jave oropali kitajski trgovci s sužnji.“

„Na plavu? Čudim se! Kako prideš na morje? Ali si bivala na mehikanskem obrežju?“

„Ne. Vsi smo bili na nekem otoku.“

„Vsi? Koga meniš, ljuba Olga?“

„Senorja Strnada, Marijana, oba Kreka, Bivolovo Čelo, Medvedovo srce in Karjo, sestro Micteka.“

„To mi je vse uganka. Toda znano mi je ime Strnad. Kdo je ta senor?“

„Ali ga ne poznate? Ah, veselje, da Vas spet vidim, mi vzame vse misli! Pozabila sem, da še ničesar ne veste! Senor Strnad je odšel od doma, da bi Vas in kapitana Landola poiskal.“

„Moj Bog, torej je tisti, o katerem mi je včeraj pravil Bernardo. Kajne, da je slovenski zdravnik?“

„Da.“

„In moja nečakinja je njegova soproga?“

„Da.“

„In mojega brata je operiral in mu povrnil vid?“

„Da. Odkod pa veste vse to don Ferdinando?“

„To Ti pozneje povem. Saj vidiš, da je sultan nepotrpežljiv. Kako dolgo si že z doma?“

„Že šestnajst let.“

Šestnajst let je dolg čas, toda lepa hči hacijenderova se je komaj spremenila. Tu v Hererju, kjer se ljudje, in zlasti ženski spol, prav hitro postara, so jo lahko smatrali za dvajsetletno. In vendar je presenetil ta odgovor grofa. Z odprtimi usti je stal pred njo in šele po dolgem času vprašal.

„Šestnajst let? In kje si bila ves ta čas?“

„Na otoku.“

„Na katerem otoku, Olga?“

„Oh, že zopet pozabim, da ne morete še vsega vedeti. Landola nas je v Žijemu vjel in odvedel na zapuščen otok Velikega oceana, na katerem smo ves ta čas živeli.“

„Vsi vragi! To je preveč!“

Sultanu je bilo čakanje že predolgo, zato je rekel:

„Ne zabi, da čakam na odgovor! Kaj Ti je povedala?“

„Sprehajala se je ob morskem obrežju in tam so jo ugrabili morski roparji.“

„To so bili Kitajci?“

„Da.“

„In ti so jo na Čejlonu prodali emirju?“

„Da.“

„Torej mi je ta povedal resnico. Ali je omožena, ali dekle?“

„Dekle.“

„Pri sužnji je glavno vprašanje, če je še nedotaknjena. Upam, da si jo vprašal po tem. Kaj je odgovorila?“

Grofu je bilo na tem, da ohrani sultana pri dobri volji, zato odgovori:

„Še nobenega moškega ni ljubila.“

„In je tudi še nihče ni ljubil?“

„Nikoli. Noben se ni upal stegniti roko po nji ker je bil njen oče visok in mogočen gospod.“

„Zadovoljen sem s Teboj. Ali je kaj omenila mene?“

Grof se je globoko priklonil in odgovoril:

„Tvoj najponižnejši sluga sem in najprej mislim nate o, sultan. Zato sem jo opozoril nate in jo vprašal, kaj čuti njeno srce pri Tvojem pogledu.“

Sultanov obraz se je dobrohotno nasmehnil. Potegnil si je z roko po bradi in z vidno dobro voljo vprašal:

„Kaj Ti je odgovorila?“

„Rekla je, da si Ti prvi mož, pri katerem je sploh začula glas svojega srca.“

„Zakaj?“

„Ker je Tvoje obličje polno visokosti in Tvoje oko polno moči. Tvoja hoja je ponosna in Tvoja postava je veličastnejša, kakor vsakega kalifa. Tako je govorila.“

„Zadovoljen sem s Teboj suženj in tudi z njo. Ti meniš torej, da bo njeno srce moje, ne da bi bilo treba zapovedati?“

„Mož naj si nikoli ne prisvoji s silo ženske ljubezni. Njegovo oko naj jo milo gleda in potem bo ljubezen sama vzrasla, kakor cvetlica, katero obudi solčni žarek v življenje.“

„Imaš prav! Vso svojo milost bom skazoval ti sužnji.“

„Ali veš, o gospod, da se ljubezen izrazi najprej v besedah preden se dokaže z dejanjem. Sužnja hrepeni, da se s Teboj pogovori v Tvojem jeziku, da Ti bodo lahko njena lastna usta povedala, kaj ji srce občuti.“

„Ta želja naj se ji izpolne. In Ti bodi njen učitelj. Kako dolgo bo trajalo, da bo lahko govorila z menoj?“

„To je odvisno od tega, kdaj se prične pouk in kako dolgo bo vsak dan trajal.“

„Ta ženska mi je ugrabila celo srce, komaj čakam, da mi bodo njene ustnice povedale, da se mi hoče vdati. Zato Ti zapovem, da še danes pričnes s poukom.“

„Ubogal bom, o sultan.“

„Ali so tri ure na dan dovolj, suženj?“

„Če lahko vsak dan tri ure z njo govorim, bo že v enem tednu toliko razumela hererski jezik, da Ti bo Tvojo srečo povedala. Toda hčere njene dežele niso navajene gledati neoblečenega moža. Moja obleka ji ne ugaja.“

„Dobiš drugo, mnogo boljše in Ti tudi ne bo treba več v ječo. Dobil boš tudi mesa, riža in vode kolikor hočeš, da boš boljše izgledal, kakor zdaj.“

„Hvala Ti! Kdaj naj se prične pouk?“

„Takoj, ko se preoblečeš. Ne utegnem biti pri-soten, zato Ti bom dal evnuha, ki bo vaju stražil. Pojdi zdaj!“

„Ali ji naj poprej povem, da si izpolnil njeno prošnjo, da se nauči Tvoj jezik?“

„Povej ji!“

Grof je bil vesel, da je toliko dosegel in se obrnil k Olgi:

„Zdaj moram proč, toda v kratkem času, si bova lahko vse povedala. Od sultana sem dobil namreč dovoljenje, da Te poučujem v njegovem jeziku. Zato bova kasneje lahko tri ure kramljala. Pred vsem Ti moram povedati, da bo rešitev mogoča. Imel sem namen že danes zvečer ubežati od tukaj. Morda se še posreči, da izvedemo ta načrt.“

Sledil je sultanu, ki je vrata za seboj zaklenil. Služabniku je ukazal prinesti sužnju dobre obleke in jedi. To se je zgodilo in komaj je grof pojedel, so mu že tudi ukazali, da mora k sultanu priti, na katerega je lepa sužnja naredila tak vtis, da je komaj brzdal svojo nepotrpežljivost.

Sam je peljal zopet grofa v zakladnico in zaprl vrata za njim. Ni slutil v čem bo obstajal jezikovni pouk.

Ko je don Ferdinando vstopil, je našel Olgo na istem mestu, kakor jo je zapustil. Tudi obraz je imela zakrit. Nji nasproti je sedel zamorec, čegar debelost ga je takoj označila, da je eno onih nesrečnih bitij, ki se ne more več prištevati k moškemu spolu.

Zamorec je vedel, da je grof suženj, zato ni vstal pri njegovem vstopu, ampak z ukazujočim glasom rekel:

„Ti jo boš učil?“

„Da,“ je kratko odgovoril grof.

„Toda obličja ne sme odkriti.“

„To se razume.“

„Tudi dotakniti se je ne smeš!“

„Saj mi ni nič do tega.“

„Potem ne smeš ničesar slabega o nas govoriti, drugače Te bom sultanu naznanil.“

„Kako hočeš slišati, če bom dobro ali slabo govoril, ker ne razumeš jezika?“ je Ferdinando smeje vprašal.

„Čital bom v Tvojem obrazu.“

Mož vendar ni bil tako neumen, kakor je izgledal. Prijel je odejo, jo razprostrl v bližini sužnje in rekel grofu:

„Tu je Tvoj prostor. Tako je ukazal sultan. Sedi in začni.“

„Kako dolgo bo pouk trajal?“ je vprašal Mehičanec.

„Tri ure.“

„Kako hočeš to natanko vedeti?“

„S to uro.“

Iz obleke je potegnil peščeno uro in mu jo pokazal. Sultan je torej skrbel, da se bo pouk vršil v določenem času. Grof je sedel in začel:

„Zdaj, ljuba Olga, lahko tri ure govoriva, ne da bi kdo naju zastopil ali motil. Samo zato morava skrbeti, da bo zamorec res mislil, da se učiva. Zato Ti bodem včasih par hererskih besed povedal, katere moraš ponoviti. Drugače pa nama ni treba tako paziti, kakor

v sultanovi navzočnosti. Torej šestnajst let ste preživali na pustem otoku?“

„Ko so nas na otoku izposadili, je bil ta popolnoma pust, toda posrečilo se nam je, da smo vzgojili drevesa. Vse naše upanje je stremilo na to, da dobimo kaj lesa, iz katerega bi iztesali čoln ali plav.“

„Pripoveduj, pripoveduj! Komaj čakam, da mi poveš, kaj se je v moji odsotnosti zgodilo z Vami in z mojimi ljudmi.“

Pričela je svoje poročilo. Kajpada je njena povest v največji meri zanimala grofa. Večkrat jo je prikinil z vskliki groze, pomilovanja, začudenja ali jeze in zaničevanja. Mnogo mu je postalo jasno, česar dozday ni razumel. Spoznal je, kakšen izdajalec je bil Kortejo; zagotovo je zdaj vedel, kar je dozday le slutil, namreč da Alfonso ni njegov nečak. Rad je verjel, da je Marijano premenjeni deček. Pri vtisu, ki ga je napravilo pripovedovanje nanj, se je moral večkrat s silo spomniti, da je tu le dozdevni učitelj. Zato je izpregovoril par besed v hererskem jeziku in jih naučil Olgo izgovarjati, n. pr.: „Ti si velik knez,“ „Ti si radost vseh deklet,“ „Tvoj pogled naslaja mojo dušo“ in „Bodi milosten, potem Te ljubi moje srce!“

Olga je pripovedovala do trenutka, ko jih je Landola izpostaril na otoku.

„Kje leži ta otok?“ je vprašal grof.

„O tem nismo nič vedeli,“ je odgovorila Olga. „Šele po preteku mnogih let, se je Strnadu posrečilo z opazovanjem zvezd in drugih okolišnosti preračunati, da leži naš otok najbrž na štirideseti stopinji južne širine in okoli dvaindvajseti stopinji zahodno od otoka Fero. Rekel je, da stanujemo trinajst stopinj južno od Veliko-

nočnih otokov in da do teh laliko pridemo na plavu, če bomo imeli dovolj lesa, da ga iztešemo.“

„Torej tako blizu rešitve in vendar tako daleč! Torej niste imeli dreves?“

„Ne. In če bi jih tudi imeli, nismo imeli orodja, da bi jih obsekali. Počasi šele smo koralne konce obrusili, da smo jih lahko rabili za sekire in nože. Drevesa smo pa na ta način vzgojili, da smo odrezali grmom spodnje veje, da se je začelo deblo delati.“

„Toda o čem ste živeli?“

„V začetku od koreninič, sadja in jajc. Potem smo se naučili mreže in trnke delati, s katerimi smo ribe lovili. Našli smo tudi neko vrsto školjk, katere smo jedli; tudi smo se naučili puščice in loke delati, s katerimi smo streljali tiče. Kot kuhano meso in pečenko smo jedli zajce, katere smo udomačili.“

„Meso in pečenko? Saj Vam Landola še ognja ni pustil?“

„O, ogenj smo hitro imeli. Strnad je potoval po mnogih deželah in se je od prebivalcev naučil ogenj delati z dvema kosoma lesa. Toda morali smo z lesom jako varčevati.“

„In kako je bilo z obleko?“

„Naša obleka je bila že na ladiji slaba, moška celo pol gnila. Pomagali smo si z zajčjimi kožami, katere smo sešili. Stanovanje smo imeli zelo priprosto; koče iz prsti z luknjami za okna. Samci so obedovali pri omoženih parih. Bili so pri njih na hrani, čeprav ne na stanovanju.“

„Pri omoženih parih?“ je vprašal grof. „Ah, zastopim,“ je pripomnil smehljaje. „Medvedovo srce je vzal Karjo za ženo. Pri Indijancih ni treba posebnih priprav za možitev. Kako pa je bilo z drugim parom?“

Molčala je nekaj trenutkov. Kdor bi mogel pogledati za pajčolan, bi lahko videl, kako ji je rdečica zalila obličje. Potem je obotavljaje odgovorila:

„O, milostljivi gospod, pomislite naš položaj! Tako sami in nase navezani, za mnogo dolgih let brez vsakega upanja na rešitev! In tako rada sva se imela, jaz in moj dobri Antonijo. Sklenila sva postati mož in žena in drugi so nama dali prav. Vedno sva mislila, da bo naju še vendar zvezal duhovnik, ako se nam posreči, da dosežemo prostost. Bom li še kedaj videla njega in tovariše naše nesreče? Kako so se morali ustrašiti, ko sem šla od njih in se nisem več vrnila!“

„Prav to bi rad zvedel, kako si odšla iz otoka?“

„O, to je bilo žalostno, zelo žalostno in strašno, da Vam ne morem povedati, da me še zdaj mraz pretresa, ko se nato spomnim.“

Globok vzdih se ji je izvil iz prsi in grof je kljub pajčolana in široke obleke opazil, da se je vsa tresla.

„Pripovednj, Olga,“ je prosil, „četudi Te že spomin tako pretrese, moram vendar vse zvedeti. To, kar sem jaz doživel, ni nič manj strašno.“

„Naposled se nam je posrečilo, da smo vzgojili tako močan in dolg les, iz katerega smo začeli delati plav. Mnogo truda nas je stalo s slabim orodjem napraviti plav. Bil je dosti velik, da smo lahko vsi šli nanj. Napravili smo mu krmilo in jadernik ter jadro iz zajčjih kožic. Ležal je za odhod pripravljen na bregu. V noči pred našim odhodom me je zbudilo tulenje. Poslušala sem. Nastal je vihar, zato sem se spomnila živil in drugih stvari, katere smo spravili na plav; videti sem hotela, če je bil plav dovolj trdno privezan na bregu. Ker je Antonijo po dnevu veliko delal, ga nisem hotela zbuditi, ampak šla sama na breg. Videla sem,

kako so valovi metali plav semtertja. Vrv, za katero je bil privezan, je bila zvita iz kožič, lahko bi se utr-gala, ker zajče usnje ni trdno. Na plavu je ležala jed-naka vrv. Ali bi se vrnila in ostale zbudila? Medtem bi se plav odtrgal. Skočila sem tedaj na plav in hotela vzeti drugo vrv, da bi z njo privezala tega. Toda ko-maj sem stala na njem; privalili so se, kakor hiša, vi-soki valovi, padli na plav in ga odtrgali. V naslednjan trenutku je že zletel v razburkano morje in jaz sem strahu padla na deske ter izgubila zavest.“

Pri zadnjem opisu je grofa spreletel strah, da se je ves tresel.

„Dalje, dalje,“ je prosil.

„Kaj se je potem zgodilo ne vem. Pozneje sem, kakor v sanjah slišala bučati morje, čula grmenje in videla bliske, ki so za trenotek razsvetljevali noč. Ko sem se popdnomu zavedla, je sijalo solnce, dež je po-nehal in morje se je pomirilo.“

„Vprašanje je bilo zdaj, če je bila zaloga z žive-žem še na plavu?“

„Bilo je še vse. Valovi niso ničesar odplavili. Kako je mogel plav prenesti ta vihar, ne vem, toda moj otok je izginil in kroginkrog mene je bila sama voda. Kje ja otok? Kaj naj storim? O, jokala in molila sem uro za uro, dokler ni nastopila noč. Jokala in molila sem tudi to noč in naslednji dan, toda vse me ni privedlo nazaj, k otoku.“

Od razburjenosti in utrujenosti sem naposled trdno zaspala. Ko sem se zbudila, nisem vedela koliko časa sem spala in šele zdaj sem mislila nato, na kar bi mi bilo treba najprej misliti.“

„Na krmilo in na jadro, ali ne?“

„Da. Najbrž me je gnalo proti vzhodu, jadrala

sem pa proti zahodu. Zdaj vem, da bi bilo nasprotno prav. Z naporom vseh svojih moči sem razvila jadro. O plovstvu nisem nič zastopila, toda posrečilo se mi je, da sem naravnala jadro v tako smer, da je plaval plav proti zahodu. Po dnevu sem stala pri krmilu in ponoči sem je trdno privezala. Tako je minilo petnajst dni in noči. Ali naj povem, kaj sem v tem času prestala? Nemo goče mi je.“

„Vrjamem Ti, ljuba Olga,“ je rekel grof. „Čuditi se je, da nisi med tem časom umrla ali zblaznela.“

„Šestnajsti dan sem ugledala ladijo, in tudi plav so opazili iz ladije. Poslali so čolu po mene in me vzeli na krov. Ladija je bila holandska in namenjena v Batavijo. Od kapitana sem zvedela, da smo med karo-linskimi in pelevskimi otoki! Vihar je moral torej z ne- navadno hitrostjo gnati plav proti zahodu. Kapitan mi je dal napraviti žensko obleko in me tolažil z nado, da bom v Bataviji dobila pomoč. Ko smo jadrali skozi sundski preliv, napadel nas je kitajski morski ropar, ki nas je premagal in usmrtil vse mostvo, samo meni je prizanesel. Ostalo že tako veste don Ferdinando. Pri- peljali so me na Čejlon in tam prodali. Emir me je potem prodal hererskemu sultanu. Ker nam je odmen- jeno le malo časa, sem Vam na kratko povedala, pozneje Vam lahko vse natančnejše razložim.“

Grof je pritrdil.

„Dete,“ je dejal z mehkim glasom, „v nebesih je dobri Bog, ki obrne vse hudo k dobrem. Kdo ve, če bi se Vam vsem posrečilo priti na kak otok. Bog je dobro vedel, da bi se vsi skupaj morda potopili, zato je poslal vihar. Sveto pismo pravi: „Naredil je svoje angelje za vetrove in svoje služabnike za ognjene pla- mene. Vihar Te je zanesel proti zahodu. Bila je božja

volja, da si našla mene in iz tega sledi veselo prepričanje, da bo Bog še vse najboljše izpeljal.“

„O, če bi se to upanje izpolnilo! Povem Vam don Ferdinando, da rajši umrjem, kakor da se pustim objeti od tega sultana.“

„Ne boš niti umrla, niti ne boš njegova, dete moje. Danes po noči ubežimo.“

„Ali res,“ je radostno vprašala.

„Da, pomisli, da sem v tukajšnji ječi dobil dobrega moža, ki je bil vrtnar na Rodrigandi. Zločinski Landola je tudi njega prodal, ker je vedel preveč Kortejevih hudobij. Landoli je bilo menda najljubše, da nas je vse izpostavil. Slutim, da bi nas moral vse usmrtiti, da nas je pa rajše pri življenju pustil, da bi imel v slučaju orožje zoper Korteja. Torej s tem vrtnarjem, ki se imenuje Bernardo Mendoza, sem se zmenil, da uideva danes po noči. Bog je Tebe poslal, da bi nas prepričal, da se bo beg posrečil.“

„Kako pa hočete ubežati, senor?“

„To bi Ti rad povedal, toda glej, zamorec je že drugič potegnil uro, pesek je že potekel.“

„In jaz pa še nisem nič slišála o Vaši usodi in doživljajih.“

„Hotel sem Ti jih povedati, toda zato imava še pozneje čas. Še nekaj minut imava na razpolago in te morava pozabiti, da ponoviš besede, katerih si se naučila. Danes zvečer bova prišla z vrtnarjem k Tebi in Tebi ni treba družega storiti, kakor biti popolnoma tiho. Če bi se pa pojavila kaka zapreka, pridem zopet jutri, da nadaljujem pouk.“

Vadil se je z njo še v omenjenih stavkih, katerim je zamorec zadovoljno kimal z glavo. Komaj pa je nje-

gova ura tretjič potekla, je gravitetično vstal in zapovedujoče rekel:

„Tvoj čas je potekel. Pojdiva!“

Grof je vstal in ga ubogal. Nista pa še prišla do vrat, ko se ta odpro in sultan vstopi.

„Alah, točni ste!“ je rekel zadovoljno. In obrnivši se k zamorecu, ga vpraša:

„Si li vse slišal?“

„Vse, o Gospod,“ je odgovoril zamorec z visokim glasom, ki ga imajo vsi evnuhi.

„Ali je dobro, ali slabo govoril?“

„Samo dobro, prav dobro!“

„Veš to natanko?“

„Prav natanko, ker sem slišal.“

Sultan pokima zadovoljno in obrnivši se k grofu ga vpraša:

„Se je že česa naučila?“

„Da,“ je odgovoril grof.

„Kaj? Lahko slišim?“

„Da, če zapoveš. Zelo veliko sem govoril o Tebi. Vprašaj jo za koga Te ima!“

Sultan se je radovedno obrnil k sužnji in vprašal:

„Povej mi odkritosrčno za koga me imaš?“

Grof ji pokima in odgovorila je v hererskem jeziku prvi stavek, katerega, jo je naučil:

„Ti si velik knez.“

Sultan se nenavadno prijazno nasmehlja in prša dalje:

„Ali zna še več?“

„Prašaj jo, če se ji zdiš ljubeznjiv,“ je odgovoril grof.

„Meniš li, da me more ženska sovražiti, ali se mi, vstavljati?“ je vprašal vladar.

„Ti si radost vseh deklet,“ se je začulo izza pajčolana.

„Vprašaj jo, če tudi čuti to radost,“ je nadaljeval grof.

„Sem li tudi Tvoja radost?“ vpraša sultan.

„Tvoj pogled naslaja mojo dušo,“ se je glasil odgovor.

Videlo se je sultanu, da je bil presenečen o tem vseh prvega pouka. Pohvalno je potrkal, kar se drugače ni nikoli zgodilo, sužnja na ramo, mu dobrovoljno pokimal in rekel:

„Ti si res najboljši učitelj! Ta sužnja bo še danes moja žena in Tebe hočem poplačati, ne kakor sužnja, ampak kakor prostega človeka!“

„Gospod, ne prenašli se,“ je prosil don Ferdinando. Pomisli, da njeno srce še misli na svojce in da je šele danes postala Tvoja lastnina, potrpi še nekaj dni in pusti jo, da se pomiri. Čim prijaznejši boš ž njo, tem lažje osvojiš njeno srce. Vprašaj jo sam, povedala Ti bo.“

Sultan se je zopet obrnil k Olgi:

„Je li res, da želiš to od mene?“

Bodi milosten, potem Te ljubi moje srce,“ se je glasil, zadnji stavek, ki se ga je naučila.

„Ljubi me, hoče me ljubiti,“ je zaklical sultan. „Storil bom, za kar me prosi. Ti pa boš stanoval v moji drugi palači, katere ne smeš zapustiti, da boš vedno navzoč, kadar Te potrebujem.“

Ostavil je zakladnico. Zamorec se je tudi odstranil in sultan je vpricho grofa vkažal potrebno, glede preselitve.

Don Ferdinando je dobil za stanovanje sobico v drugi palači. Kajpada si ne smemo to palačo mislit

kot veličastno poslopje; ni bilo nič drugega, kot posstransko poslopje glavne hiše, v sobi ni bilo druge oprave, kakor odeja za sedeti in ležati.

Da je bil sultan včeraj tako strogo kaznovanemu sužnju, danes bolj naklonjen je ta izpoznal, ko so mu prinesli pipo in tobaka zraven. To je bil zanj vžitek, katerega je že dolgo let pogrešal.

Kako so se tudi od včeraj spremenile razmere Grof je imel upanje, da, celo prepričanje, da se bo beg posrečil in vse dobro končalo. Sicer je bilo treba še velike nevarnosti prestati, vendar ni čutil skrbi v svojem sreču. Da je bilo zaupanje, da mu bo Bog pomagal opravičeno, je spoznal malo pred nočjo. V tem času so prignali s paše štiri najboljše kamele in jih spravili v kolibo, kjer so bila tudi najboljša sedla in druga jezdna oprava spravljena. Grof se je približal možu, ki je prignal živali in ga vprašal:

„Zakaj ne ostanejo kamele na paši?“

„Ker je sultan ukazal.“

„Torej bo jezdil jutri?“

„Da. Jutri dopoldne bo jezdil s svojo nastarejšo ženo k njenemu očetu, kjer bo ostala nekaj časa. Pripravljeni moram imeti dve sedli, žensko nosilnico in tovrno sedlo.“

Grofu se je zdelo, kakor da bi mu kdo nekaj velikega podaril. Dve sedli, to je bilo ravno prav zanj in za vrtnarja. Nosilnica je bila za Olgo in na tovrno sedlo se bo vse drugo naložilo. Bilo je jasno, da hoče sultan odstraniti svojo prvo ženo, da se ga ne bo motilo pri novi sužnji.

„Ali naj Ti pomagam,“ je vprašal don Ferdinando gonjača.

„Stori to. Utrujen sem in bi rad šel spat,“ je mož odgovoril.

Nič ni bilo grofu ljubše, kakor to. Nakrmil in napolnil je kamele, in ko se je gonjač v mraku odstranil, mu je obljubil, da bo po noči spal pri kamelah, da se kaj ne pripeti sultanovim najljubšim živalim. Pipa tobaka je bilo plačilo za to velikodušno ponudbo.

Medtem je tičal vrtnar Bernardo v svoji luknji in težko pričakoval večera. Ko je bilo po njegovem mnenju dovolj temno, je splezal po steni navzgor in odstranil kamen, ki je z vezal grofovo ječo z njegove.

„Don Ferdinando,“ je poltiho zaklical.

Nobenega odgovora.

„Don Ferdinando,“ je ponovil.

Zopet je bilo vse tiho.

„Milostljivi gospod! Senor, don Ferdinando!“

Nobenega glasu ni bilo čuti.

„Moj Bog, kaj je to,“ je mrmral vrtnar v strahu. „Ali se mu je kaj pripetilo? Ali so ga morda odvedli iz luknje? V obeh slučajih bi bilo zame slabo, če bi se mu zunaj pripetila kaka nesreča. Vendar bom splezal na ono stran, da se prepričam.“

Odstranil je še en kamen in zlezel skozi odprtino v sosednjo celico. Grofa ni bilo tam. Vrtnar je našel, samo mrtve podgane.

„Ni ga več; odpeljali so ga,“ si je mislil vrtnar. „Toda zakaj, čemu? Morda so našli tatvino? Toda ne. Potem bi po sledu poprej k meni prišli, nego k njemu. Morda so ga pomilostili? Potem bi bilo mogoče, da bi še držal besedo. Moram počakati.“

Nemiren in v strahu je zlezel nazaj v svojo luknjo in čakal. Ko mu je bil čas predolg, se je splazil k vhodu in poslušal za kamnom, če je v mestu že vse mirno.

Vse je bilo tiho. Rad bi pogledal ven, toda vedel je, da sam ne more odstraniti skale.

Tako je preteklo mnogo, mnogo časa. Že je izgubil vse upanje, ko začuje šum nad sabo. Nekdo si je dal opraviti pri skali. Kdo-neki? Ali je bil rabelj, ali grof? Ali naj pomaga, ali ne? Sklenil je tiho ostati. Če ga je prišel rabelj iskat, je gotovo koga pripeljal seboj, ki mu bo pomagal odstraniti kamen.

Tedaj je nekdo razločno potrkal od zunaj na skalo in začul se je glas:

„Bernardo, ali si tukaj?“

Lahko je razumel besede, ker je govornik usta prav blizu kamna položil.

„Da, senor,“ je odgovoril.

„Pomagaj od znotraj, sam sem preslab!“

Z vso močjo se je uprl v skalo, ki se je naposled odmaknila.

„Hvala Bogu, mislil sem, da ne pojde,“ je nekdo zašepetal zunaj.

Zdaj jima je bilo lahko zapreko odstraniti in Bernardo je zlezel iz luknje.

„O Dios, koliko strahu sem prestal,“ je rekel. „Bil sem v Vaši luknji don Ferdinando in jo našel prazno. Kje ste bili?“

„Sultan me je dal poklicati; doživel sem nekaj ne- navadnega, moj dobri Bernardo.“

„Kaj?“

„Misli si. Sultan je danes kupil belo kristjansko sužnjo, ki je govorila tuj jezik. Zato me je poklical, če bi mogel ž njo govoriti. In veš, kdo je bila ta sužnja?“

„Kdo?“

„Zopet žrtev tega Landola. Moja domačinka Mehi-

kanka, ki pozna pravega Rodriganda in tudi onega doktorja Strnada, o katerem moram tudi jaz reči, da je nenavaden človek, ki zasluži, da je soprog grofice Silve de Rodriganda y de Sevila.“

„To je čudovito senor!“

„Da. Toda zdaj ne utegnem praviti, zdaj morava delati.“

„Toda ona dama, ona Mehikanka? Kaj bo z njo? Jo pustiva tukaj?“

„O ne, vzameva jo seboj. Misli si, kamele so že osedlane v hlevu!“

„V hlevu? Mislim —“

„Nič, nič nimaš misliti! Zvedel boš vse. Ali imaš še nož?“

„Da. Toda, senor, zdi se mi, da imate novo obleko!“

„Dobil sem jo od sultana. Toda to je postranska stvar. Ostane naj pri včerajšnjem sklepu: najprej stražo. Nerad bi umoril reveža. Splazil se bom k njemu in ga prijel za vrat, da ne bo mogel kričati. Dočim ga držim, mu Ti zvežeš roke in mogoče, da se ne bo mogel ganiti in mu potisneš košček srajce v usta. Potem k sultanu. Pojdi!“

Iz previdnosti sta zvalila skalo na prejšnje mesto in se plazila proti palači. Straža je stala pri vratih. Bila je taka tema, da se je komaj tri korake daleč videlo. Po tleh se plazeč, se jima je posrečilo priti do moža, in tedaj se je grof hitro vzdignil in ga prijel z obema rokama za grlo ter mu jo stako silo tiščal, da mu je pošla sapa in je mož v smrtnem strahu široko odprl usta. V trenutku je imel kos odtrgane srajce notri in prav tako hitro sta ga zvezala, da se ni mogel

ganiti. Nesla sta ga v kolibo k kamelam, katere je grof že osedal.

Zdaj jima je bil pot v hišo odprt.

Previdno sta se skozi uhod splazila v avdijenčno dvorano, kjer je grof snel s stene nož, da bi bil za vsak slučaj oborožen. Ko je tiho odprl vrata, je opazil, da je vspalnici tema in nobenega glasu ni bilo čuti, da bi bil, sultan notri. Zapazila sta poševno svetlo črto iz nasprotnih vrat.

„Kaj je to,“ je šepetal vrtinar.

„Ah,“ je odgovoril grof ravno tako tiho. „Sultan je še zbujen in notri pri sužnji, ki spi v zakladnici.“

„Zakladnica je tam?“

„Da.“

„Vsi vragi, to je pripravno!“

„Bil sem danes tri ure tam. Vse se bo dobro izteklo. Pridi bližje!“

Stopila sta k vratom in skozi majhno španjo, iz katere je svetil poprej omenjeni žarek, sta lahko pregledala celo zakladnico.

Na blazini je sedela Olga brez pajčolana in nji nasproti sultan globoko zamaknjen v njo. Ni se mu moglo zameriti, da se je tako hitro in strastno zaljubil v Mehikanko, ker je bil do zdaj navajen le črnih ali rjavih obrazov. Olga je sedela, kakor boginja lepote in Bernardo je tiho vprašal grofa:

„Grom in strela, je to sužnja.“

„Da.“

„Potem imate prav. Te ne smeva tukaj pustiti. Rešiti jo morava, senor!“

„Sultan sedi s hrbtom proti nama in danes sem opazil, da se vrata brez šuma odpro. Skrbi me le, da bi Olga ne izdala najinega prihoda in da bi sultanu ne

preostajalo časa zakričati, ali se braniti. Stopil bom naprej in ji dal znamenje.“

Odprl je vrata in tiho vstopil. Olga ga je sicer zapazila, toda ker ga je že pričakovala se ni premaknila in mirno zrla sultanu v obraz.

Zdaj velja! Dva hitra koraka in grof je držal sultana za vrat. Takoj je bil tudi Bernardo zraven in utaknil kos sultanove obleke temu v usta. Grof je našel v hlevu dovolj vrvi, s katerimi sta ga hitro zvezala in vrgla na ležišče, s katerega je hitro vstala Mehikanka.

Vendar enkrat!“ je olajšana vzdihnila. „Pričela sem že zgubljevati upanje.“

Grof ji ni odgovoril, ampak najprej vrata trdno zaprl. Potem je opazoval sultana. Ta je bil pri zavesti in z največjim srdom gledal svoje sužnje. Grof se je pripognil k njemu in mu tiho rekel, da se ne bi zunaj slišalo :

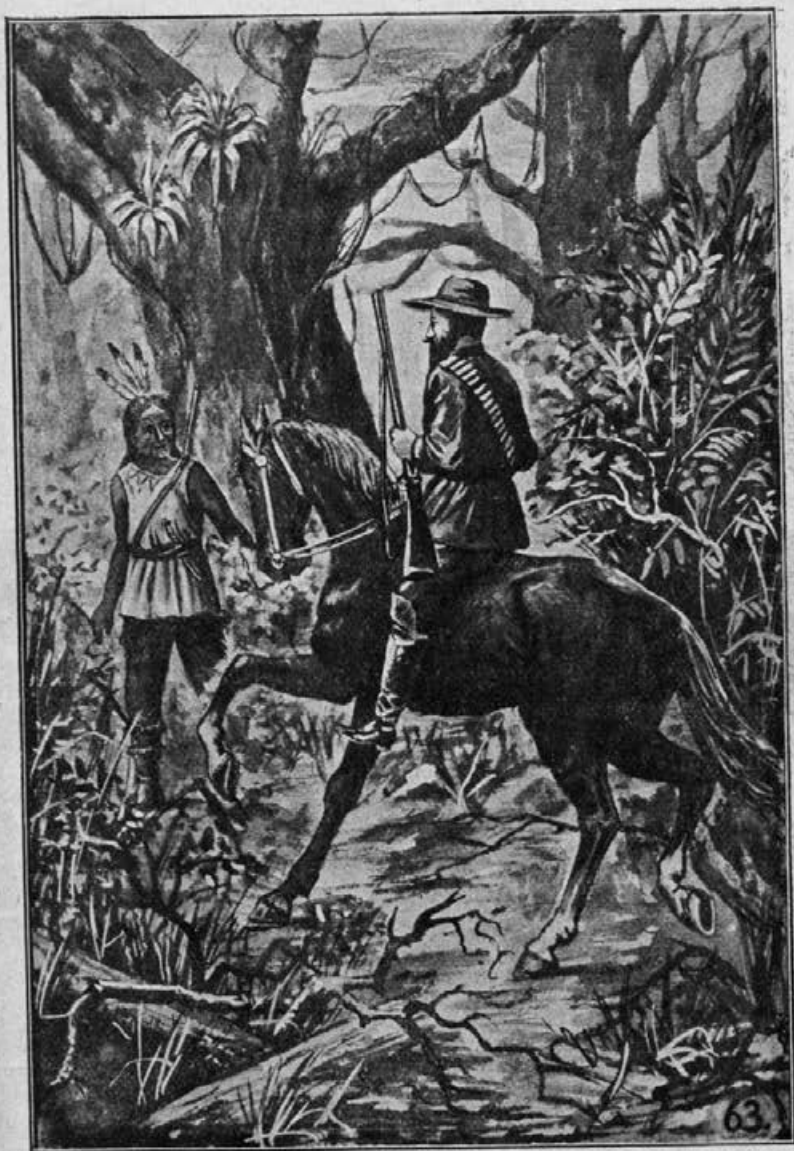
„Tu ležiš tedaj Ti, največji vladar, brez pomoči in vjet! Zdaj smo kristjanski sužnji močnejši od Tebe. Lahko bi Te usmrtili, toda podarimo Ti življenje. Sami i damo prostost in vzamemo le to, kor potrebujemo in kar si Ti drugim ugrabil. Toda pomni: kakor hitro povzročiš najmanjši šum, zasadim Ti ta nož v sree!“

Šele sedaj se je obrnil k Olgi in rekel:

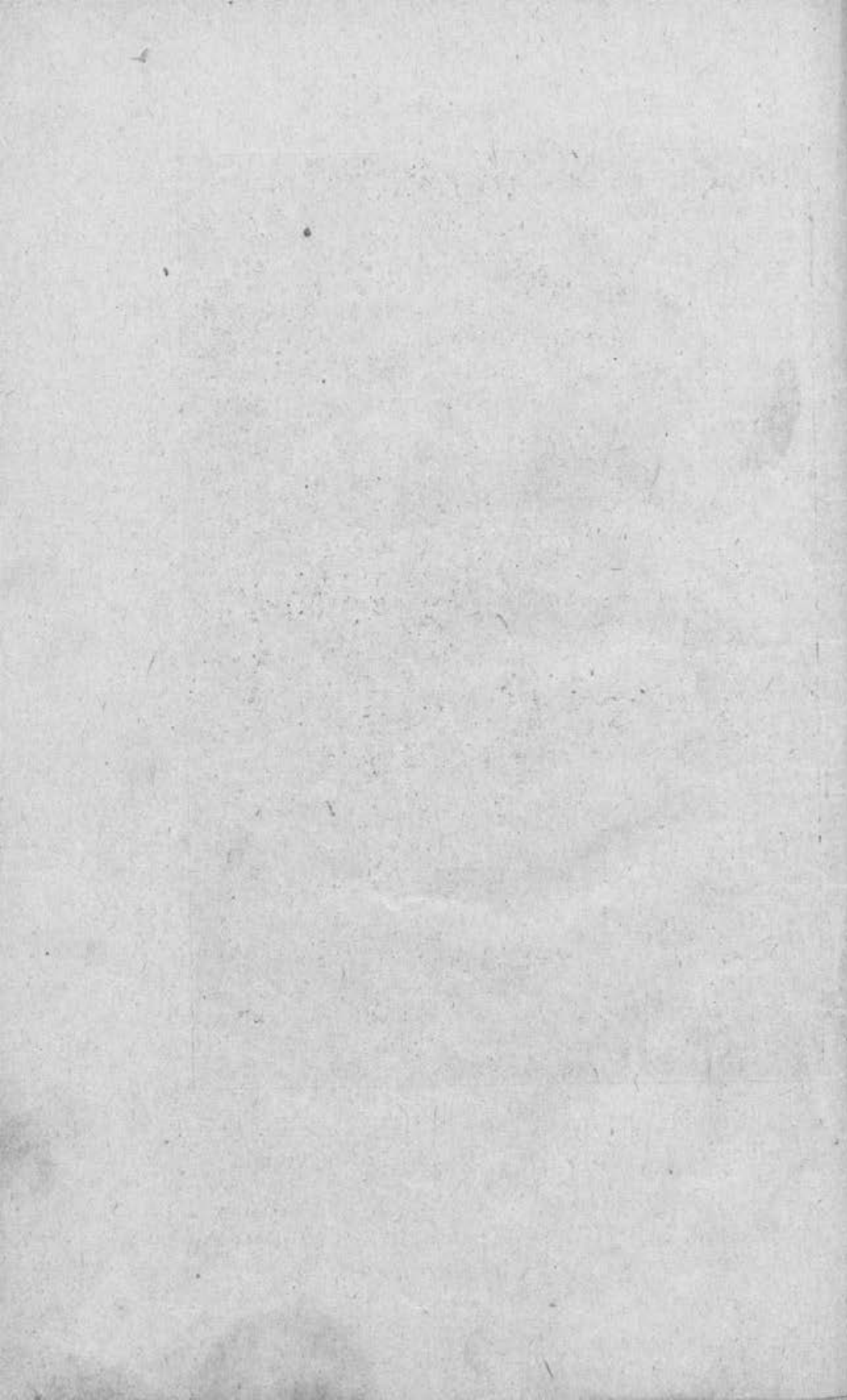
„Vedno sem navajen, držati besedo, če je le sploh mogoče. Kot moški ne moreš sedeti na kameli, kaj ne?“

„Ne, don Ferdinando.“

„Zato sem nosilnico zate pripravil. Vendar pa moraš moško obleko obleči, da bomo varali naše zasledovalce. Tudi midva potrebujeva dobrih oblek, da bova zgledala kot imenitna potovalca. Tukaj je dovolj zaloge, zato si bom izbral iz nje.“

. . . kajti videl je, da se mu ni treba braniti. Pred njim je stal Medvedovo Oko, njegov zaveznik.

Izbral je potrebno in dal vsakemu primerno obleko. Potem je z vrvjo in plašči napravil steno, za katero se je Mehikanka preoblekla.

To vse je šlo tako hitro, da so bili v komaj desetih minutah vsi preoblečeni. Izgledali so kot bogati trgovci in so vedeli, da bodo tudi pri divjih somalskih narodih imeli ugled.

„Zdaj pa orožje,“ je dejal grof.

„Jaz vem za dobro orožje,“ je rekla Olga. „Sultan je poprej prinesel dva revolverja in dve puški s potrebnim strelivom. Spravil je vse v oni zaboj.“

Odprli so zaboj in vzeli iz njega orožje in patrone in zraven tega je grof vzel še nekaj dragocenih jatanov in tri s srebrom okovane sablje, ki so imele gotovo veliko vrednost.

„Odprimo zdaj še ostale zaboje, da bomo videli kje je denar,“ je dejal grof, „potrebovali ga bomo.“

„Vem za vse kje leži,“ je rekla Olga, „danes mi je vse svoje zaklade pokazal.“

„Ima kaj zlata?“

„Da, onile zaboj je menda poln.“

„In srebra?“

„V onih treh zabojih, ki so zraven. Ima pa tudi drago kamenje in druge dragocenosti.“

„A, to je še boljše,“ je rekel grof. „Mogoče je, da si bomo morali najeti ali celo kupiti ladijo, da bomo poiskali otok naših prijateljev, in tedaj potrebujemo veliko, veliko deparja. Kje je pa nakitje?“

„V srednjem zaboju je nekaj polnih škatlj.“

„Ogledali si bomo te stvari. Vzeli jih bomo seboj, ne da bi bili zategadelj tatovi. Za šestnajst let sužnjosti ni nobena odškodnina dovolj velika za grofa Rodriganda.“

Srebro, katero so našli, je obstajalo iz tolarjev Marije Terezije in zlato v španskih dublonih, angleških ginejah in francoskih napoleonidih. Druge dragocenosti so imele vrednost več milijonov. Vzeli so vse nakitje, ker je kljub veliki vrednosti potrebovalo najmanj prostora. Tolarjev je vzel grof le toliko, kolikor je mislil, da jih bo med potom potreboval, ker divji narodi, s katerimi bi prišel v dotiko, ne poznajo drugega denarja.

Bilo je dovolj vrečic, v katere so lahko vse spravili. Položili so vse te reči na kup dragocenih odej in preprog, zraven tudi dragocene pipe in tabak in potem sta oba moška nesla v kolibo in naložila na kamelo, dočim je Olga stražila sultana.

Omeniti je še, da je grof vzel tudi ključ, s katerim je oprostil sebe in tovariša verig. Precej časa je poteklo preden sta moža znosila in naložila vse na kamelo, ker sta se morala previdno izogibati vsakega ropota. Naložiti sta tudi morala živila in vodo, da je bilo že okrog polnoči, ko sta Olgo poklicala k odhodu.

„Kaj si bo zdaj dobri hererski sultan mislil,“ je rekel grof. „V njegovih očeh smo kajpada največji, roparji in gorje nam, če nas doide. Tisočere muke bi prestali pred smrtjo.“

„Saj ne mislite, da bi nas došel?“ je v strahu vprašala Olga.

„Ne verujem, kajti imamo njegove najboljše kamele, katerih ne bo dohitel in proti večeru bomo imeli meje njegovega kraljestva in moči tudi že za seboj. Sicer je mogoče, da nas bi drugi rodovi zopet njemti izročili, toda poiskali si bomo varuha, abana — ah, dobra misel mi je prišla.“

„Kaj pa?“ je vprašal vrtnar.

„Abana je nam treba in veš kje bi dobili najbolj-
šega, najzvestejšega?“

„Kje?“

„V tukajšnji ječi.“

„Vjetnika? Ali nas bo ta lahko branil?“

„Dokler je vjet, ne, toda če ga oprostimo, njegova
hvaležnost ne bo poznala mej.“

„Imamo še toliko časa?“

„Samo pol ure zadostuje.“

„Pojdi Brnardo! Gospica naj medtem še straži.“

Olga je bila vendar v strahu, ko je slišala, da
ostane spet sama. Rekla je:

„V nevarnost se podajate don Ferdinando.“

„O, ne! Dokler sultan spi se ne sme noben človek
pokazati pred palačo. Popolnoma varni smo.“

„A jaz ne! Kako lahko bi kedo prišel in vse za-
sačil.“

„Motiš se, moje dete. Nismo v Španiji ali Mehiki.
Prebivalci palače menijo, da spi vladar, zato si ne bo
nikdo upal stopiti v njegove sobe in kaliti njegov mir.
Poznam prav natančno tukajšnje življenje in zagotovim
Te, da se Ti ni treba bati.“

Odšel je z vrtnarjem. Ker sta imela mehka obu-
vala sultanove zaloge, jima ni bilo težko prav tiho
priti do ječe, ne da bi jih kdo opazil. Stražnik, ki bi
imel pred vrati stati, je slonel na drugem koncu in bil
globoko zamišljen.

„Zveživa ga in mu zamašiva usta,“ je šepetal grof.

„S kom?“ je vprašal vrtnar. „Imate še kaj vrvi?“

„Nimam, toda z noži mu bova razrezala obleko in
ga zvezala.“

„To bom storil, dočim ga boste držali.“

„Dobro! Naprej torej!“

Z nekaj hitrimi koraki sta stala pri možu preden je še mogel ziniti, ga stisnila za vrat ter ga zvezala zamašivši mu usta.

Vrata so imela le dva zapaha, katera je grof nazaj potegnil. Ko sta odprla, udaril jima je strašen smrad nasproti. Vjetniki so se zbudili in rožljali z verigami.

„Ostani pred vrati in straži,“ je rekel grof.

Potem je vstopil in zaprl vrata za seboj. Postaló je vse tiho v ječi. Vjetniki so slišali, da je nekdo prišel; toda mislili so, da je prišel kdo na sultanovo povelje in da bo odpeljal kakega vjetnika v smrt.

„Je kak prost Somali tukaj?“

„Da,“ odgovorita dva glasa.

„Torej dva?“

„Da,“ je slišal dvojen odgovor.

„Iz katerega rodu?“

„Iz rodu Zarebov.“

„Torej sta enega in istega rodu?“

„Da oče in sin sva.“

„Dobro, slediti mi morata in čim poslušnejša sta tem boljše za Vaju. Poslušnost Vama prinese prostost.“

S ključem, ki ga je seboj prinesel, je oprostil oba vjetnika verig.

Ko so prišli pred vrata, sta morala počakati, da je grof s pomočjo svojega tovariša nesel zvezanega stražnika v ječo in zaprl vrata z zapahi. Potem jih je grof peljal proč od ječe in tiho vprašal:

„Govorita tako tiho, da Vaju bova samo midva slišala. Zakaj sta zaprta?“

„Bila sva mirna človeka,“ odgovori starejši, „toda sultan je naju ugrabil, ker mu je nekdo našega rodu ukradel konja.“

„Kako dolgo sta že zaprta?“

„Dve leti.“

„To je strašno. Hočeta prosta biti?“

„Zelo hrepeniva po prostosti. Kdo si gospod, ki prihajaš tako skrivnostno?“

„Vidva sta prosta Somala, zato Vam zaupam. Tudi midva sva bila do zdaj vjetnika, toda prevarila sva sultana in bova zdaj ubežala. Po najkrajšem potu bi rada prišla do morja, zato potrebujeva vodnika, ki bo najin aban. Na obrezju dobiva denar, s katerim ga bova plačala. Hoče kdo izmed Vajn biti nama vodnik in varuh, naj odgovori.“

„Gospod, vzemi oba seboj!“ sta prosila.

„Dobro! Če prisežeta, da bosta mene in moje ljudi varovala pred vsakim sovražnikom.“

„Priseževa!“

„Pri Alahu in preroku?“

„Pri Alahu, preroku in vseh svetih kalifih. Toda imaš li kamele?“

„Za Vaju še ne, toda zunaj mesta jih dobita.“

„Obleko imava raztrgano in tudi orožja nimava.“

„Skrbel bom za vse. Torej pojdimo, toda brez najmanjšega šuma.“

Tiho so šli h kamelam, kjer so se pripravili, dočim je šel grof iskat Olgo. Ta se je zelo zveselila. Grof ji je zavezal okrog glave fino tkanino, da je izgledala, kakor mlad Turek s turbanom.

Dalje je vzel še dve puški, smodnik, kroglice, nože in jatagane za oba Somala in vse skupaj zvezal v dve preprogi ter nesel zavoj k ostalim. Poprej je še vzel v sultanovi spalnici ključke mestnih vrat.

Somala sta se hitro preoblekla in vzela orožje.

„Gospod,“ je rekel oče, „ne pozna Te, toda najino življenje je Tvoje. Vsi poti so nama znani in pri-

peljeva Te do morja, ne da bi se Ti bilo treba bati zasledovalcev. Plačati nama ne smeš, kajti dal si nama prostost, ki je več vredna, kakor zlato in srebro.“

„Govoriš kakor govori hvaležen človek. Plačal Vaju sicer ne bom, toda dal Vama bom darilo, ki je tako veliko, kakor zvestoba, ki jo bosta meni izkazala. Tu so štiri kamele, tri za ježo in ena za prtljago. Moj mladi tovariš sicer ni ženska, toda ker je že nosilnica tukaj, naj se je posluži. Jezdili bomo skozi vrata, ki peljejo v Gafro. Vidva pojdeti ob strani, kakor naša služabnika. Pri vratih se bom izdal za sultana; tukaj je ključ, s katerim boš odprl vrata in jih potem od zunaj zopet zaprl. To je vse, kar imata zdaj storiti. Naprej!“

Zajezdili so kamele in prišli do mestnih vrat. Čuvaj je spal. Ko je Somali odprl vrata, ga je ropot zbudil. Hitro je pritekel, toda ker ni utegnil prižgati luč ni spoznal jezdecev.

„Kdo ste?“ je vprašal. „Stojte! Brez sultanovega dovoljenja ne sme nihče skozi vrata. Prepovem Vam odpreti.“

„Kaj si drzneš, pes,“ je zaklical grof posnemajoč sultanov glav. „Ali ne veš, da hočem k očetu svoje žene? Ali ne poznaš več svojega gospoda? Jutri se baš v prahu zvijal pred menoj sin šakalov.“

Ves prestrašen se je vrgel mož na zemljo in se ni upal izpregovoriti; begunci so šli skozi vrata, katera je Somali zopet zaprl.

Na drugi strani mesta, so goreli ognji trgovske karavane, katera še ni končala svoje kupčije v hererju. Grof je nekaj časa jezdil naprej potem je vstavil in stopil s kamele.

„Pojdita!“ je rekel. „Pri oni kolibi se pasejo sul-

tanove kamele. Poskušali bomo prevariti stražnike in jim vzeti dve dobri živali.“

Moža sta mu sledila. Ko so prišli do kolibe, so videli, da ni bilo nobenega stražnika.

„Najbrž so obiskali karavano,“ je rekel grof. „Delo nam bo torej lahko. Poiščita si dobre živali, dočim Vama v kolibi izberem dobra sedla.“

Ni minilo četrte ure, ko sta tudi Somala sedela na hitrih kamelah in so se vsi begunci spustili v najhitrejši tek. Ko je Olga zagledala včeraj mesto, si gotovo ni mislila, da je bode danes prosta zapustila, kot preoblečen Beduinec.

Morda teden pozneje je jadrala skozi cesto Babel-Mandeb lepa nova ladija, in raz njeni jadernik je plapolala avstrijska trgovska zastava. Tudi, če bi ne bilo zastave, se je videlo, da je to trgovska in ne vojna ladija, vendar so stali na krovu štirje topovi.

Da so bili topovi na trgovski ladiji, je razlagati iz tega, ker varnost v tamašnjem morju še danes ni prav velika. Zlasti mora biti kapitan, ki se peča z obrežno trgovino, dobro oborožen. V dotiko pride namreč z ljudmi, katerim ni nikoli prav zaupati, in ki se včasih izdajalsko polastijo ladije ter njenega blaga.

Solnce je toplo pripekalo; sicer je pihljaj lahek veter, vendar je bila vročina taka, da je ladjino moštvo ležalo pod kakor šotori razpetimi jadri in se iznebilo skoro vse obleke. Krmar je z vrvjo privezal krmilo in sedel v senci preproge, katero je obesil na vrvi nad seboj.

Tudi kapitanu je bilo v kajiti presoparno. Počasi je prišel na krov in z enim pogledom premeril obnebje in potem stopil k krmarju.

Ta je hotel, kakor je predpisano vstati, kapitan mu je pa pomignil naj obsedi in sam zraven njega sedel.

„Prokleta vročina!“ je zarentačil prav po mornarsko.

„Res je,“ mu je pritrdil krmar.

„Zato sem še rajši doma,“ je nadaljeval kapitan po kratkem odmoru. „Toda našemu gospodarju je moralo v glavo pasti, da nas pošlje na to obrežje. Rado-veden sem, če bomo res tako dobro kupčijo napravili, kakor si on domišlja.“

„Saj tolmač tudi pravi!“

„Ravno to me jezi, da je treba tukaj tolmača. Kdor bi se naučil te proklete arabščine, bi se mu ne bilo treba dati goljufati od tega tujega ljudstva. Toda glej, tamle nekdo jadra! Kdo je neki?“

Ladija je plula naravnost proti jugu in v tej smeri sta oba zagledala pičico, ki je morala biti ladija. Krmar je vzel daljnogled, ki je bil poleg njega, ga raztegnil ter dolgo in pozorno gledal skozi. Ni mu bilo vse jasno, zato reče:

„Nekaj tacega mi še ni prišlo pred oči. Pogledj sam!“

Kapitan vzame daljnogled, a je bil kmalu na jasnem, kajti rekel je zaničljivo:

„To je najbrž arabska barka. V eni uri jo bomo došli in jo malo nagovorili.“

Tudi mornarji so zagledali tujo ladijo in ji pazljivo sledili z očmi. Ladiji sta se bolj in bolj bližali, da se je, tudi brez daljnogleda lahko spoznalo, da ima tujec le en jadernik, ki je bil spredaj poševno pritrjen in raz njega sta vihrali dve jadri. Na krovu so stali

možje v turbanih, ki so ravno tako opazovali mornarje, kakor ti nje.

„Ali naj pustim streljati?“ je vprašal krmar.

„Da, pošlji mi tolmača.“

Krmar je stopil k najbližjemu topu in obenem pomigal možu, ki je arabski oblečen sedel na sprednjem koncu ladije in pušil iz dolge pipe. Ta je počasi vstal in prišel h krmilu. Z roko si je obsenčil oči, dolgo opazoval tujo barko in vprašal kapitana:

„Ali ga boš nagovoril?“

„Da,“ se je glasil odgovor.

„Kaj hočeš vedeti od njega?“

„Najprej kakšna ladija je to.“

„To Ti lahko jaz povem. To je stražna ladija guvernerja iz Zejle.“

„Torej nekaka vojna ladija?“

„Da, ljudje so vsi oboroženi.“

„Čemu so te ladije?“

„Navadno služijo trgovini in prevozu, kakor druge ladije in samo v posebno redkih slučajih vojakom. Nekaj nenavadnega se je moralo pripetiti v Zejli.“

„To moramo izvediti, ker hočemo v Zejlo. Torej boš vprašanja, katera bom dal in odgovore, katere do-
bim, natančno prestavil.“

Zdaj so prišli barki že tako blizo, da so se lahko spoznali pozamezni obrazi. Ravno je krmar nameraval s topovim strelom dati znamenje, naj se Arabec vstavi, da se ga bo lahko nagovorilo, ko je na tega krovu zadonela salva iz pušk. Arabec je torej sam pozval ladijo naj spusti jadra.

Kapitan se je glasno zasmel, šaljivo se mu je zdelo, da mu ta barka hoče zapovedovati, kakor vojna ladija.

„Ali slišiš?“ je zaklical krmarju. „Ta pritlikavec nam daje povelje! Obdrži strel! Hočemo ga ubogati in radoveden sem, kaj zahteva od nas. Ustavite, mladeniči!“

To se je zgodilo in ladija se je zasukala. Tudi Arabec je storil isto in tako sta skoro stran na strani ležala z avstrijsko ladijo. Morda je bilo petnajst obo-roženih na krovu in njih kapitan je z vzvišenim glasom vprašal:

„Kako je ime ladiji?“

„Morska Devica!“ je prestavil tolmač kapitanov odgovor.

„Odkod pride?“

„Iz Trsta.“

„Kje leži to mesto?“

„V Avstriji.“

„To je gotovo majhna neznatna deželica, kajti ne poznam je,“ je ponosno rekel Arabec. „Kaj imate na ladiji?“

„Trgovsko blago.“

„In ljudi?“

„Ne. Nimamo nič potnikov.“

„Tudi ne ubeglih sužnjev?“

„Ne.“

„Pojdem na Vašo ladijo, da vidim, če govorite resnico.“

To je pa bilo našemu kapitanu že preveč. Po tolmaču je torej vprašal:

„Kdo pa si Ti?“

„Kapitan sultana iz Zejle.“

„V Zejli je guverner, pa ne sultan. Niti njega, niti njegovega služabnika mi ni treba vbogati.“

„Torej se braniš, da preiščemo Tvojo ladijo?“

„Da, k temu nimaš pravice. Nasprotno bi bilo bolj prav. Če hočem jaz stopiti v Tvojo barko, bi mi ne mogel braniti.“

„In vendar bi Ti to prepovedal, kajti vojak sem,“ je Arabec zaničljivo odgovoril. „Prisilil Te bom, da pustiš mene in moje ljudi na krov, da preiščemo Tvojo ladijo.“

„Kako boš to naredil?“

„Preštej moje ljudi!“ je oni mogočno odgovoril. „Zapovem jim streljati luknje v Tvojo ladijo, če me ne slušaš.“

Tedaj se kapitan ni mogel ubraniti glasnega smeha in tudi njegovi ljudje so se glasno krohotali. Po tolmaču je odgovoril:

„Tvoje kroglice ne gredo skozi les moje ladije; ne morejo nam škodovati, jaz pa imam topove, s katerimi Te takoj zavrtam na dnu morja.“

„Alah je velik, zabranil bi Ti to in naravnal Tvoje kroglice zoper Tebe samega. Zdiš se mi sumljiv, zato bom Tvojo ladijo aretiral in peljal v Zejlo.“

„Zakaj sem Ti sumljiv?“

„Iščemo sužnje, ki so ubežali iz Hererja, Ti nam braniš preiskati svojo ladijo, torej imaš sužnje na nji.“

„Niso pri meni. Tudi ne morejo pri meni biti, ker prihajam od severa in me še ni bilo na Vašem obrežju.“

„To trdiš, toda ne verujem Ti. Z vrvjo bom privezal Tvojo ladijo na mojo in Te peljal v Zejlo. Tam naj Te guverner preišče. To je bila presmešna grožnja, zato je odgovoril kapitan:

„Zdi se mi, da Tvoja pamet ni čisto v redu. Kako hočeš privezati vrv na mojo ladijo, če Ti ne dovolim. Avstrija je mogočna država in kaj je Tvoja Zejla proti nji. Celo naši knezi so mogočni, najmanjši izmed njih

so več videli in se naučili, kakor Tvoj guverner, kako me hočeš tedaj aretirati. Smejati se moram.“

„Le smejaj se, toda Tvoj smeh se bo v jok spremenil. Zapovem Ti, da sprejmeš tri moje vojake, ki Ti bodo prinesli vrv.“

Kapitan si je premislil. Rad je imel dobro šalo in tukaj je pričakoval veliko zabavo. Zato je odgovoril:

„Dobro, storiti hočem po Tvoji volji in sprejeti vrv, toda samo zato, da Ti dokažem, kakšno neumnost storiš, da se drzneš meni zapovedovati in mojo ladijo aretirati. Pošlji svoje ljudi in priveže mojo ladijo na svojo.“

Arabec je zapovedal in trije možje so stopili v čoln in vzeli seboj vrv, katero so privezali spredaj na ladiji. Obnašali so se, kakor gospodarji ladije in dali znamenje, da se lahko odpluje.

„Prokleta zviti ljudje!“ se je smejal krmar. Vrv je veliko preslaba, da bi nas vlekla, strgati se mora.“

„Toda dovolj je močna, da vlečemo mi Arabca,“ je menil kapitan. „Počakaj, kako bo z vožnjo.“

Arabec je razvil jadra in se obrnil proti jugu. Veter se je uprl v platno. Barka se je začela premikati in močno napela vrv, katera bi se morala strgati, če bi avstrijski kapitan ne imel namena doživeti še eno šalo.

„Hola, razvijte jadra!“ je vkal. Pomagati jim moramo.“

Nekaj minut pozneje je plula ladija s polno hitrostjo. Jadrjala je hitreje, kakor Arabec in morala torej z njim trčiti. Kapitan je po svojem tolmaču rekel trem Arabcem, ki so ostali na ladiji:

„Recite Vašim ljudem, naj hitreje vozijo, drugače jih povozim!“

Toda niso si upali svojemu načelniku dati povelja, ta je opazil nevarnost in zaklical nazaj:

„Vozite bolj počasi! Ali ne vidite, da lahko trčimo.“

„Jadraj Ti hitrejšo, norec!“ je odgovoril kapitan. „Ne vleci drugikrat ladij za seboj, ki je težja od Tvoje!“

„Še malo trenutkov in ladiji bi trčili. Tedaj je kapitan sam prijel krmilo in smer malo premenil.

„Povoziti jih nočem, toda spomin jim hočem zapustiti,“ je rekel. „Pazite, mladeniči! Zgrabite vsako stvar, ki se bo pokazala na naši ladiji. Zdaj je dohitela ladija Arabca, ki je imel dosti nižji krov. Ni zadela v sredo njegovega širokega zadnjega dela, ampak je šinila prav zraven njega mimo, toda katastrofa je bila dovolj močna, da so jo Arabci še dolgo lahko pomnili.

Naša ladija je namreč potrgala Arabcu vso pravo, kjer so bila jadra napeta. Obe poševni drevesi na jaderniku arabske barke sta se zapletli v močni vrvi in mornarji, ki so na to pazili, so jih takoj posekali. V naslednjem trenutku je ladija že plula pred Arabcem mesto za njim. Vrv se je zopet nategnila in obrnila arabsko ladijo, ker je bila na njenem zadnjem delu privezana tako, da je sprednji del prišel na zadnji konec.

Na avstrijski ladiji se je začel gromovit krohot, iz arabske pa nasprotno. Drevesa so bila posekana, jadra odtrgana, vrvi so v raztrganih koncih doli visele in ladija se je v obrnjenem položaju hotela potopiti. Načelnik jo klel in razsajal in njegovi ljudje so tulili ter namesto, da bi presekali vrv, s katero so bili privezani na avstrijsko ladijo, strejali s puškami na njo, ne da bi kaj škode napravili.

V tem je stopil eden izmed treh Arabcev, ki so bili na krovu, k kapitanu in mu po tolmaču rekel:

„Zapovem Ti, da obstaneš in našo barko popraviš:

„Nimaš mi ničesar ukazovati,“ je odgovoril kapitan.

Tedaj potegne mož nož izza pasa in grozi:

„Če me takoj ne ubogaš, Te zabodem! Ali si Mohamedanec?“

„Ne, kristjan sem.“

„Torej me moraš ubogati, pes!“

Zamahnil je in pritisnil Arabcu tako zaučnico, da je ta takoj padel in se prekucnil, Ostala dva sta tudi potegnili nože in se hotela vreči na kapitana, toda prišla sta na nepravem. Imel je pravo pristno slovansko pest trdo kot jeklo in še enkrat tako široko, kakor Arabca. Z dvema udarcema jih je potolkel na tla.

„Mladeniči, privežite mi te pobiče na drevesa!“ je zapovedal kapitan. „Naučili jih bomo, zvati nas pse!“

Hitro in točno se je zvršilo to povelje. Vzeli so Arabcem orožje in jih tako trdno privezali, da se niso mogli ganiti.

Medtem je postal položaj arabske barke nevarnejši. Ker jo je ladija za zadnji konec vlekla, je že voda pritekala v njo.

„Ustavite se, lopovi!“ je tulil načelnik. „Ali ne vidite, da moramo utoniti, če ne ubogate.“

„Meni je vseeno, če utonete ali ne,“ je odgovoril kapitan. „Presekajte vrv, če se hočete rešiti!“

„Je ne smem presekati, ker ni moja ampak guvernerjeva.“

„Torej požirajte za guvernerja morsko vodo dokler ne počite!“

„Saj lahko sami presekamo vrv,“ je menil krmar.

„Mi ne pade v glavo!“ je odgovoril kapitan. Niti

mazinca ne stegnem več zanje. Nikdar še nisem bil v teh krajih; toda o aroganci teh ljudi sem že dosti slišal. Ti sužnji in sluge, in plunkolizci majhnih obškur-nih potentatov in uradnikov, si mislijo Bog ve, kaj da so. Vsak drugoverec jim velja za psa, katerega dotik jih onečasti. Njih jezika ne razumem in tudi ne poznam njih navad, moje navade naj pa spoznajo. Dolžni smo naši avstrijski zastavi, da jih naučimo rešpekta.

„Toda saj se peljemo v Zejlo in pridemo z gover-nerjem v dotiko!“

„No in kaj potem?“

„Maščeval se bo.“

„Naj poskuša!“

V tem trenutku se je začulo kričanje. Arabska barka se je tako nagnila v stran, da se je skoro po-tapljala. Nabralo se je že toliko vode, da se ni mogla več zravnati.

„Ali ste res tako grozno neumni? Presekajte ven-dar vrvi!“ jim je kapitan po tolmaču zaklical.

Bili so pa tako zmešani, da ga niso ubogali, ampak skočili v vodo in plavali proti ladiji.

„Vrzite jim vrvi, da bodo mogli na ladijo,“ je ukazal kapitan. „Začeli so komedijo naj jo tudi dokon-čajo. Na predkrovu naj stopijo skupaj in namerite topove nanje.“

Posrečilo se je spraviti vse Arabce na krov. Tol-mač jim ukaže, naj se spravijo na predkrov; ubogali so le načelnik se je branil, Stopil je k kapitanu in ga vprašal:

„Ali si Ti poveljnik te ladije?“

„Da!“

„Torej si moj vjetnik. Dal Te bom strogo ka-znovati.“

Kapitan mu smehljaje pogleda v zagorelo, suho lice in odgovori:

„Ne delaj se smešnega. V Tvojo prvo glupost sem privolil in zdaj vidiš, kaj imaš od tega. Tako se Ti bo tudi godilo, če ne boš nehal kazati se gospoda. Ali poznaš mednarodno pravo?“

„Ni mi je treba znati! Poznam koran in postave prerokove.“

„Meni se ni treba ravnati ne po koranu, ne po Tvojem preroku. Ravnam se po mednarodnem pravu in to pripoznavaajo vsi mornarji. Ta ladija je avstrijska zemlja, kdor je na nji, ima mene ubogati. Jaz sem gospod čez življenje in smrt, razumeš? Vsak upor bom strogo koznoval.“

„Tega se ne boš upal,“ je prevzetno odgovoril Arabec.

„Zakaj ne?“

„Ker sem governerjev bratranec.“

„To ne velja. Na svoji ladiji sem kralj in cesar, sultan in veliki mogul. Tvoj governer nima zame nič pomena: Jadram sicer v Zejlo, toda sem pod varstvom naše zastave in ne bom trpel, da bi z menoj sovražno postopal.“

„Ah, v Zejlo se pelješ? Torej se boš tam odgovarjal, poprej pa še našo barko rešil.“

„Vidim, da si nepoboljšljiv, zato Ti hočem pokazati, da storim to, kar mi ugaja. Morda bi lahko rešil Tvojo ladijo, jaz pa izjavim, da je moja v nevarnosti, dokler se Tvoje drži. Moram se obvarovati škode.“

Prijel je sekiro in posekal vrv. Tedaj je Arabec stopil k njemu in ježno zaklical:

„Kaj se drzneš, pes? Mojo ladijo si pogubil, zdaj vidim tudi, da si privezal moje tri vojake. Če bi vzel

puško seboj, bi Te ustrelil, kakor šakala, toda moj nož Ti bo pokazal, kdo je tu gospod.“ Res potegne nož izza pasa, v istem trenutku ga pa zadene močna kapitanova pest, da se je na mestu sesedel. Arabci so hoteli načelniku na pomoč priti, toda tolmač jim je zaklical:

„Za preroka voljo, ostanite mirni, drugače Vas ustrele, topovi so na Vas namerjeni. Ta mož je gospod ladije, kar zapove se zgodi. Vaše življenje je v njegovih rokah!“

Zdaj šele so spoznali svoj položaj in se niso upali vstavljati. Načelnika so mornarji zvezali in odnesli pod krov. Tudi ostalim so odvzeli vse, kar je bilo orožju podobnega in jih potaknili v spodnje ladijine prostore.

„Veliko si upaš.“ je rekel tolmač kapitanu. „Governer bo zahteval odgovornost od Tebe.“

„Motiš se,“ je smehljaje odgovoril kapitan.

„Jaz bom zahteval od njega odgovornost, ker so njegovi služabniki grešili zoper postave in me osebno razžalili.“

„Toda tudi, če Te ne more kaznovati, boš imel veliko škodo. Governer Ti bo prepovedal trgovati in prodajati blago.“

„Hočem počakati. Če mi res prepove, vem že zdaj natanko, kaj moram storiti, da nadomestim škodo.“

K vjetnikom je postavil stražnika in brez skrbi čakal, kaj še pride.

Zejla nima pristanišča in morajo ladije ostati v majhnem zalivu, do katerega je dohod zaradi skal težaven. Ladija je šele proti jutru zavila vanj. S streli iz topov je pozdravila mesto in vrgla mačka.

Zejla, ki ima okoli štiri tisoč prebivalcev, obstoji iz morda dvanajstih kamnitih belo pobeljenih hiš in

nekaj sto koč iz navadne prsti. Mestno obzidje je sezidano iz koralov in blata in je na mnogih krajih že razpadlo. Tudi topov nima.

Vendar vlada nad drugimi pristanišči v okolici in je zbirališče in cilj mnogobrojnih karavan, ki prihajajo ali odhajajo v notranje dežele. Iz ladije so zapazili veliko ljudi, kamel in konj, ki so v bližini mesta taborili. Najbrž so došle trgovske karavane in kapitan je upal, da bo delal dobre kupčije.

Ko je ladija obstala, je priplul od mesta čoln, iz katerega je na krov splezal pristaniški mojster. Zahteval je ladijske papirje, da jih predloži guvernerju, ker je le ta dovolil, da se je smela ladija usidrati. Vprašal je odkod pride ladija, kaj je naložila in če je srečala kak čoln z ubeglimi sužnji. Kapitan mu je dal pojasnilo in zahtevane papirje, zamolčal pa je, da ima vjetnike na ladiji. Pristaniški mojster je bil zadovoljen in se je odstranil.

Šele za nekaj ur se je vrnil in sporočil, da je guverner dal dovoljenje trgovati v Zejli, zato pa zahteval običajni davek in lepo darilo.

„Guverner,“ je nadaljeval, „Vam pošlje nekaj vojakov, ki Vas bodo varovali vseh nevarnosti. Te vojake morate plačati in jim dati hrano.“

„Ne potrebujemo teh vojakov,“ je rekel kapitan. „Če bi bili v nevarnosti, bi nas ne mogli braniti.“

„O, zelo hrabri so,“ je opomnil mojster.

„Ne verjamem tega, kajti skusil sem ravno nasprotno. Zelo so lahkomišljeni in bi nam več škodovali, kakor koristili.“

„Kako pa veš to, saj si mi rekel, da še nisi bil nikoli tukaj!“

„Skoro boš izvedel, kako sem jih spoznal. Obvestil

bom guvernerja in mu dokazal, da se lahko sam branim.“

Pogostili so pristaniškega mojstra in mu dali darilo, ki ga je povsem zadovoljilo, potem se je vrnil v mesto.

Kapitanu so zdaj pripeljali enega vjetnika.

„Prišli smo pred Zejlo,“ mu je rekel po tolmaču, „dam Ti prostost, toda le pod pogojem, da greš k guvernerju in mu sporočiš, kaj se je zgodilo. Sam naj pride na krov, da se zmeniva o usodi Tvojih tovarišev. Povej mu, da sem miroljuben človek in pripravljen na ugoden način izpeljati to zadevo. Priti pa mora sam, kajti z mešetarji se ne bom pogajal. Glede ugleda sva si jednaka. Če se ne zjediniva, vzamem vjetnike seboj in jih bom strogo kaznoval.“

Mož ni nišesar odgovoril, toda na njegovem obrazu in pogledih, se je spoznalo, da bo sovražno poročal. Splezal je po vrvi v čoln, na katerem so včeraj Arabci pripeljali vrv na krov. Ko je počasi veslal proti mestu, je rekel tolmač kapitanu:

„Tvoja igra je nevarna. Guverner je mogočen; vsled Tvojega poročila Te bo gotovo smatral za sovražnika in tako postopal, s Teboj.“

„Naj le poskuša!“

Te kratke besede so kazale, da je bil kapitan gotov svoje zmage in je tudi takoj vredil vse potrebno. Ukazal je svojim ljudem, naj se oborožijo in naj pritrdijo okoli ladije žične mreže, vsled katerih je skoro nemogoče priti sovražniku na ladijo.

Ladija je bila le z morskim mačkom usidrana, katerega so lahko takoj potegnili nanjo. Vsi čolni so bili na krovu in moštvo je stalo pripravljeno, da v vsakem slučaju lahko razvije jadra. Hiša, v kateri je stanoval

governer, se je natanko videla in kapitan si jo je dal od tolmača, ki je bil že poprej v Zejli, pokazati, da bi jo v slučajn vojne porabil za prvi cilj.

Če je v Zejli več topov, ni vedel, eden je pa bil, ker se je videl na obrežju. Tuje ladije ni bilo nobene, ampak komaj deset bark, katerih se ni bilo treba bati, kajti bile so prav take, kakor stražna ladija, s katero je kapitan včeraj malo poplesal.

Preteklo je precej časa, ko so ugledali iz mestnih vrat izstopiti četo oboroženih ljudij, ki so se razdelili v posamezne čolne in veslali proti ladiji. Ni bilo dvoma, da hočejo to obiskati.

Četa je štela okrog trideset mož, ki so bili oboroženi s puškami na kresilo, s sulicami in jatagani. V prvem čolnu je sedel načelnik, kajti drugi čolni so bili v precejšnji daljavi za njim.

Ko je prva barka prišla v tako bližino, da se je moglo razumeti, je vstal načelnik in zaklical:

„Ali si Ti oni, ki ima naše tovariše vjete?“

„Da,“ je odgovoril kapitan s pomočjo tolmača.

„Takoj jih izpusti!“

„Kdo pa si?“

„General tukajšnjih čet.“

„S Teboj se ne bom pogajal. Govoril bom le z governerjem, kar sem mu že sporočil.“

„Torej stopi v naš čoln, peljal Te bom k njemu.“

„Naj pride k meni, če želi svoje ljudi spet imeti.“

„Če ne greš z nami, ali če jih ne izpustiš, šli bomo na Tvoje ladijo in jih vzeli, potem si naš vjetnik in Tvoja ladija naša last; tako je governer ukazal.“

„Saj sem Ti že rekel, da se le z njim pogajam. Zoper vsak napad se bom branil.“

„Mož je še več vprašal in grozil, ker pa ni dobil

odgovora, pozval je ostale čolne in se posvetoval z vojaki. Gotovo se je bal ladije; prav tako se je pa bal tudi governerja, čegar povelja bi moral izpolniti.

Naposled je dal znamenje in bliže priveslal s svojimi čolni.

„Ali izpustiš jetnike?“ je zaklical.

Odgovora ni bilo.

„Potem jih sami poiščemo. Ustrelite nevernike!“

Namerili so puške na krov in ustrelili. Kroglje pa niso nikogar zadele. Tudi nekaj sulic je priletelo, ki so pa v mreži obtičale, ne da bi koga ranile.

„Ali naj jim odgovorim?“ je vprašal krmar.

„Da,“ je pokimal kapitan. „Toda ne streljaj še v naše napadovalce, ker bi bili izgubljeni. Streljaj v governerjevo poslopje, ta naj čuti prve posledice.“

Krmar je stopil k topu, ga skrbno nameril in ustrelil. V istem trenutku je letelo kamenje od governerjeve hiše, katero je prav dobro zadel.

Arabci v čolnih so srdito zakričali in ustrelili zopet na ladijo.

„Dobro je bilo,“ je zaklical kapitan krmarju. „Nadaljuj tako!“

Krmar je še večkrat ustrelil in noben strel ni zgrešil. Po četrtem strelu, je že zijala velika luknja v zidu governerjeve hiše. V mestu, se je čulo glasno kričanje in karavane, ki so taborile pred mestom, so se (s vojimi) živalimi odstranile v varno zavetje.

Vrata so se odprla in iz njih je stopil mož in dal z roko znamenje. Takoj so se čolni obrnili in veslali nazaj proti mestu.

„Ali naj zapodim kroglo med nje?“ je vprašal krmar.

„Ne, hočem jim še prizanesti,“ je odgovoril kapitan.

„Ali vidiš tam na desno poslopje? Gotovo je mošeja. Če malo porušimo svetišče teh Muzelmanov, se bodo še bolj ustrašili in se poprej udali. Glej, da jo zadeneš!“

Krmar je zopet skrbno pomeril in že pri tretjem strelu se je udrla streha. Izza mestnega obzidja se je začulo še glasnejše tarnanje in vrata so se spet odprla. Najprej se je pokazal mož, ki je kot znamenje miru, mahal z belim burnusom, za njim se je videla nosilnica, katero so nesli proti bregu. Iz nje je stopil človek in se podal v načelnikov čoln, ki je v spremstvu ostalih čolnov, se pomikal proti ladiji.

V primerni daljavi pred ladijo, ki je nehala streljati, je vstal in stopil na kraj čolna, da se je videla njegova cela postava, ter zaklical:

„Zakaj streljate na alahovo hišo in na mojo?“

„Zakaj pa Vi streljate na mojo ladijo?“ je odgovoril kapitan.

„Ker ste neverni uporniki in izdajalci, in se mi nočete pokoriti.“

„Kdo pa si, da si upaš zahtevati pokornosti od nas?“

„Vladar sem tega mesta, kateremu mora biti vsakdo poslušen, ki je tukaj.“

„Če si governor, pridi k meni, da se pogovoriva.“

„Pridi Ti k meni, jaz sem več, nego Ti.“

„Če ne prideš, Ti bodo moje kroglice pokazale, kdo je večji od naju, jaz ali Ti.“

„Governor se je nekaj časa posvetoval in potem odgovoril:

„Ker se obnašaš, kakor sovražnik, se Ti ne smem zaupati.“

„Dam Ti besedo, da se Ti ne bo nič hudega pripetilo.“

„In da lahko ostavim Tvojo ladijo, kadar hočem?“

„Da.“

„Prisezi mi!“

„Prisegam!“

„Torej si bom premislil, če pojdem.“

„Le premisli si! Dam Ti dve minuti časa, ko preteče ta obrok, začnem zopet streljati.“

Governer se je iznova posvetoval; krmar je pa nameril top na hišo tega moža. Dve minuti sta potekali in Arabec se še ni odločil.

„Ogenj!“ zapove kapitan.

Strel počí in kamenje zidovja je zopet letelo na vse strani. To je odločilo. Governer je spoznal, da se ni šaliti s tujci in je hitro zaklical:

„Stoj, saj pridem! Toda vzamem svoje ljudi seboj, da me bodo varovali.“

„Moja prisega je Tvoje varstvo,“ je odgovoril kapitan. „Le Ti sam smeš na ladijo, vsakega drugega ustrelimo.“

Sklenil je brez vsakega prizanašanja, svoji volji ugoditi. Če so si drugi narodi iz trgovskih ozirov dali vse dopasti od teh Mohamedancev, je hotel kapitan čast delati avstrijskemu imenu in pokazati, da niso pravi ljudje, katerih bi se bal.

Governer se je udal in prišel na brod.

S temnim pogledom je motril moštvo in ko je opazil le štirinajst mož je vprašal, ne da bi pozdravil:

„So to vsi Tvoji ljudje?“

„Da.“

„In s temi se mi drzneš zoperstavljati?“

„Videl si in se prepričal, da se lahko drznem. Mi smo Slovani in en sam je za dvajset Tvojih ljudi.“

Te besede so bile sicer pretirane, a so vendar do-

segle učinek. Governer je sedel na preprogo in njemu nasproti kapitan; krmar in tolmač sta stala poleg. Moštvo je deloma poslušalo, deloma pazilo na sovražne čolne. Začetkom sta se opazovala drug drugega. Zago-reli obraz kapitanov s poštenimi potezami, se je precej odlikoval pred zvitim obrazom governerja. Mož je bil že precej v letih. Šele za nekaj časa, se je pričel pogovor:

„Prišel sem, da Te pozovem k odgovoru. Ti si grešnik in zločinec in jaz Te bom kaznoval.“

„Motiš se,“ je odgovoril kapitan. „Jaz sem Te pozval k odgovoru. Ustregel si moji želji in prišel. To je najboljši dokaz, da nisem jaz grešnik in zločinec. O kazni se sploh ne more govoriti, kajti nisi mož, katerega bi pripoznal za svojega sodnika. Da Ti pa dokazem svojo pravičnost, hočem poslušati, katere vzroke smatraš vredne za pritožbo.“

„Slišal jih boš, kajti jih je mnogo. Branil si se najprej, da se preišče Tvoja ladija, potem si moje ljudi vjel in po Tvoji krivdi, se mi je barka pogubila. Namesto, da bi me prosil odpuščanja in me odškodoval, si streljal v mošejo in mojo hišo. Tvoja kazen bo zelo velika.“

To je bila cela vrsta natolcevanj, o katerih je bil governer morda sam prepričan, da so pravična. Vedel ni ničesar o mednarodnem pravu. Kapitan je mirno odgovoril:

„Zopet se motiš. Pravico preiskovati ladije, ima samo vojna ladija priznane države. Kdo je priznal Tvojo barko? kateri pravi mornar, bi bil tako bedast, da bi jo smatral za vojno ladijo? Niti zastave ni imela in toliko moraš vendar vedeti, da se ladijo le tedaj rešpektira, če pokaže svojo zastavo.“

„Načelnik Ti je pa povedal, da je barka moja in da postopa v mojem imenu.“

„To me nič ne briga, ker nisem Tvoj podložnik. Tri Tvoje ljudi sem zaprl, ker so me imenovali psa. Tudi Tebe bi potolkel, če bi se to predrznil. Pokazal sem Vam, da se Vas ne bojim, zato tudi ne bom trpel psovka. Kljub temu sem dovolil Tvojemu načelniku, da je privezal vrv na mojo ladijo, čeprav sem vedel, da je to največja glupost. Sam je kriv, da sem povozil Tvojo barko. Lahko bi pustil, da bi utonil z vsemi Tvojimi ljudmi, in vendar sem jih rešil. In mesto, da mi je hvaležen, me je razžalil in me imenoval lopova. Zato sem ga zaprl, da ga izročim Tvoji kazni. Imel sem Te za dovolj modrega in previdnega, da se ne boš skušal z mano, Ti si pa dal streljati na mojo ladijo. Ali nisem imel tedaj pravice, da se branim? Do zdaj še ni tekla kri, toda rečem Ti, da ne odidem poprej od tu, da ne dobim zadoščenja.“

Governor je videl zdaj stvar v drugi luči, kakor poprej. Hotel je govoriti, toda previdni kapitan nadaljuje:

„Niti me ne mika, niti ne utegnem zgubljevati dosti besed. Poslušaj kaj Ti povem: Kaznovati moraš svoje ljudi, ki so me razžalili. Potem dovoliš prebivalcem Zejle in vsem drugim, da obiščejo mojo ladijo in trgujejo z menoj. Dati mi moraš tudi pismeno oproščenje za razžalitve Tvojih ljudi. Od teh pogojev ne odstopim nite besedice. Če se hočeš še pogajati, stori to z mojim krmarjem. Če se tekom ene ure ne dogovoriš, bombardiral bom Zejlo in vse porušil. Videl si, da moje krogelje nikdar ne zgrešijo cilja. Razun tega namerim topove na Tvoje ladije in jih postrelim v dnu morja. Odpeljal bom tudi vjetnike in jih dal kaznovati,

ali jih pa obesim na jadernik in tudi vsakega, ki pride z orožjem v roki preblizu moje ladije. Smatraš se za velikega vladarja. V moji domovini je najmanjši pisar bolj učen od Tebe. Pri nas častijo vsakega tujca, tudi če je nižji od nas, kajti želimo, da o nas govore, da smo uljudni in gostoljubni. Vi nas pa sprejemate z orožjem v roki in s psovkami. Zdaj veš, kaj zahtevam in upam, da ugotliš temu. Z Vami se ne šalim!"

Ko je izgovoril, je šel v svojo kajito. Poprej je pa še ukazal; naj governerja s krogliami in drugim strelivom ter orožjem ostrašijo.

Skoro je poslal governer mornarja za njim, da bi stavil milejše pogoje; toda odgovoril je, da pred pretekem ene ure ne bo govoril. Potem pa le s svojimi topovi.

Ura je potekla in ko je stopil na krov, je zvedel od krmarja, da je governer za vse pripravljen, izvzemši pismenega oproščenja.

"Takoj ustreli v njegovo hišo," je zapovedal.

Krmar je vstal, da izpolni povelje in kapitan je sedel na prejšnji prostor. Arabec mu je povedal svoje mnenje a še ni izgovoril, ko mu kapitan odločno reče:

"Svoje zahteve sem Ti povedal. Obrok, ki sem ga določil, je potekel. Tvoji osebi se ne zgodi ničesar, lahko zapustiš ladijo, kadar hočeš, toda glej!"

Governer se je ozrl in videl ravno, ko je zablisikal strel iz topa. V strahu je poskočil in opazil, kako škodo je zopet napravila kroglja.

"Stojte!" je zaklical. "Storil bom, kar zahtevaš."

"Dobro," je rekel kapitan. "Ali imaš papirje, katere Ti je prinesel pristaniški mojster, pri sebi?"

"Da."

"Daj mi jih!"

To se je zgodilo in kapitan je nadaljeval.

„Pristaniško carino bom plačal, več pa ne. Daril ne dobiš, ker jih nisi zaslužil. Takoj bom poslal po papir, da spišeš oproščenje.“

„Pisal bom v svojem stanovanju,“ je rekel governor.

„Ne. Tukaj boš pisal in tudi pristavil, da me nočeš ovirati ali škodovati. Če se izkažeš poštenega, ne bom nobenemu Tvojemu predpostavljenemu kazal pisma, če boš pa nezvest, bo vsak izvedel, kaj se je s Teboj zgodilo. Vjetnike Ti pa šele prepustim pred svojim odhodom, ostali bodo za talnike pri meni in kaznoval jih boš v moji navzočnosti.“

Governor je videl, da je krmar že zopet čakal pred nabasanim topom, zato je rekel:

„Storil bom, kar zahtevaš, toda če bi pustil preiskati Tvojo ladijo, čeprav nisem Tvoj gospod, bi bilo vse drugače.“

„S tem bi Te pripoznal za svojega gospoda. Ali ne veš, da je sramotno, če se mora dovoliti, da tujec preišče ladijo.“

„Hoteli smo le videti, če imaš ubegle sužnje pri sebi.“

„Ali so bili Tvoji sužnji tako dragoceni, da si se izpostavil taki nevarnosti?“

„Saj niso bili moji.“

„Ah, čegavi pa? Njih gospodar Ti mora biti zelo drag.“

„Sultan iz Hererja je bil njih gospodar.“

„Pah. Torej niso bili dosti vredni,“ je odgovoril kapitan.

„O ne. Bila sta dva belokožna kristjana in mlada,

lepa kristjanka, ki je bila krasna, kakor vrhovi gora v jutranji zarji.“

Mož je s tem storil veliko neprevidnost, ker je kapitana opozoril na sužnje. Beli kristjani, torej Evropejci, si je mislil. Morda jih lahko reši, zato vpraša:

„Ali veš, iz katere dežele so bili?“

„Da. Imenuje se Espanija.“

„Espanija torej Španija,“ si je mislil kapitan.

„In odkod je bila sužnja?“ je vprašal dalje.

„Tega ne ve sultan.“

„Kateri jezik govori?“

„Tako, kakor eden izmed sužnjev. Zvezali so sultana in mu oropali zakladnico. Dalje so mu vzeli njegove kamele in ubežali z dvema Somaloma, ki sta bila najbrž njih vodnika in varuha. Drugo jutro so služabniki našli sultana in ga oprostili vezij.“

„Kaj je potem storil?“

„Takoj je poslal vojake za njim.“

„Kam?“

„Na obrežje. Kajti begunci bi ne mogli drugače ubežati, kakor po ladiji, katero bi slučajno dobili. Celo obrežje je zasedeno. Sultan je poslal svojega vezirja v Berbero, sam je pa prišel k meni v Zejlo. Je zelo mogočen človek, storiti se mora, kar zahteva, drugače bi se maščeval.“

„So vzeti zakladi veliko vredni?“

„Mnogo zlata, lepe obleke in drago kamenje; ki je vredno več milijonov. Z njimi se lahko kupi celo deželo.“

„Torej so sužnji gotovo ušli?“

„Ne. Sicer so imeli najboljše in najhitrejšše kamele in so zategadelj poprej dosegli obrežje kakor zasledovalci. Vendar vemo natanko, da v zadnjem času ni

bilo nobene ladije tukaj. Zato sem razposlal skoro vse svoje čolne, da vjamejo begunce, če bi se hoteli s čolnom rešiti.

Kapitan je dolgo premišljeval. Sužnja sta bila Španjolec, deklica gotovo tudi. Kako so prišli v roke krvoločnega sultana v Hererju? Previdna, pogumna in celo predrzna moža sta bila gotovo ubegla sužnja. Morda so zdaj v hudi stiski in mogoče bi bilo rešiti jih. Kot kristjan in pogumen Slovan, je čutil kapitan dolžnost, da mora zanje nekaj storiti. Zato je vprašal precej ravnodušno:

„In niste ničesar zvedeli o njih? Niste našli nobenega sledu?“

Governerjev obraz se je hudobno namrdnil, njegove oči so zavratno zabliščale in z zadovoljstvom je odgovoril:

„Sledu nismo našli, toda nekaj dosti boljšega.“

„Kaj?“

„Povej mi poprej, da jih nimaš pri sebi.“

„Ne, ničesar nisem vedel o njih.“

„Ali mi lahko prisežeš?“

„Prisegam Ti.“

„Dobro, hočem Ti verjeti in Ti povedati, da smo ujeli enega Somalov, ki sta begunce spremljevala.“

„Ah!“

„Da. Poslal sem svoje vojake, ki so preiskali celo obrežje. V bližini Elmove gore, kjer se nagiba proti morju, so našli mlajšega Somala, ko je počival pri studencu. Ni utegnil ubežati, čeprav je imel izvrstno kamelo, in zgrabili so ga, da si se je branil kot hudič in celo ranil nekaj mojih vojakov. Izpraševali so ga, a ni dal odgovora. Pripeljali so ga k meni v Zejlo, toda tudi meni ni odgovoril niti besedice.“

„Morda ne ve nič o beguncih?“

„Gotovo ve! Hererski sultan ga je takoj spoznal. Tudi kamelo je sultan spoznal za svojo, ker je imela v ušesih urezano znamenje.“

„Torej se ga mora tako dolgo izpraševati, da odgovori.“

„Noče govoriti. Toda jutri ga bomo mučili tako dolgo, dokler ne izpregovori.“

„In če rajše murje, kakor bi govoril?“

„Prišel bo v pekel in mi ne bomo vedeli, kaj nam je storiti.“

„Zastonj se boste trudili, kajti Vaši vojaki niso za nič in Vaše barke še manj.“

„Me hočeš razžaliti?“

„Ne. Toda videl si, da smo močnejši od Tebe, čeprav nas je le štirinajst mož. Kako hočete begunce vjeti, če so dobili kak čoln? Imate tako orožje in topove, kakor jaz? Imate tako ladijo, kakor jaz, ki tako hitro jadra, da ji nihče ne uide. Vi jih že ne boste vjeli!“

Governerju so kapitanovi razlogi imponirali, saj je sam skusil, kako previdno in pogumno je ta nastopil. Zato mu je pritrdil:

„Da, če bi imeli tako ladijo, ali tako zvite ljudi, kakor Ti!“

„Da. Na svoje ljudi se lahko zanesem. Skoro bi stavil, da bi vjel te begunce, če bi se hotel s tem pečati.“

„Sultan je razglasil veliko nagrado.“

„Koliko?“

„Dvajset močnih kamel naloženih s kavo.“

„Grom in strela! To je celo bogastvo!“

„Ni res! Nedolžna sta! Nista izdajalca!“

12

Na governorjevem obrazu se je pokazala grda skopost in neprevidno je zaklical:

„Koliko zahtevaš od te nagrade, če se Ti jih posreči vjeti.“

„Kdo Ti pa pravi, da me sploh mika kaj takega?“

„Saj dobiš nagrado!“

„O, to nagrado bi gotovo dobil.“

„Kaj neda bi mi dal del te nagrade, ker sem Ti to povedal.“

Kapitan se je zasmel in rekel:

„Pah, saj sem bogatejši od Tebe, ne potrebujem Tvoje kave.“

„Kamel tudi ne?“

„Ne. Ker sem mornar, čemu bi mi bile!“

„Saj jih lahko prodaš.“

„Saj sem Ti že rekel, da sem dovolj bogat! Toda za šalo bi se pa spravil na ta lov.“

„Daj, daj,“ je zaklical Arabec, ki je veselja trepetal, da bo dobil celo nagrado, ne da bi mu bilo treba kaj storiti.

„Ne gre,“ je obžalovaje rekel kapitan.

„Zakaj?“

„Moram poprej svojo zalogo prodati.“

„O, to prodaš v par urah, če jaz hočem.“

„Ah, to je nemogoče!“

Kapitan ni mogel kaj takega verjeti, toda če bi vendar bilo mogoče, bi imel poleg rešitve ubeglih Špancev, še sam velik dobiček, zato vpraša:

„Kako hočeš to storiti?“

„Štiri velike karavane so tu iz Abesinije, Dankela, Efata in Guragve. Jaz sam potrebujem veliko, prebivalci Zejle tudi in Hererski sultan bi veliko kupil, samo da boš lovil begunce.“

„Menim, da je postal zdaj revež, ker so mu oropali zakladnico.“

„Ima še mnogo srebra, katerega mu Španci niso vzeli. Tudi je prebivalcem Hererja odvzel ves denar. Kar je njih je njegova lastnina in potreboval je veliko zlata in srebra, da bo lahko plačal zasledovanje.“

„In s kom plačujejo karavane?“

„S slonovo kostjo in surovim maslom. V Zejli plačujemo zdaj z biseri, katere dobivamo iz školjk. Če zapovem, naj se danes samo od Tebe kupuje, že danes zvečer ne boš imel nobenega blaga.“

To je kapitanu jako ugajalo. Najprej bi bila to zanj jako velika ugodnost, da bi v enem poldnevu vse prodal, namesto da bi moral čakati tedne in mesece; in potem so bili tudi predmeti, za katere bi zamenjal zelo primerni. Slonova kost in biseri, ki so tukaj tako ceni, imajo v Avstriji veliko vrednost in surovo maslo, katero bi dobil, bi lahko za visoko ceno prodal v Vzhodni Indiji. Zato odgovori:

„Ali bo sultan zadovoljen?“

„Tako! Govoril boš sam ž njim in jaz Te bom priporočil.“

Šele zdaj mu je prišla misel, katero bi moral že poprej izraziti. S skrbjo je namreč vprašal:

„Toda saj si tudi Ti kristjan, kakor Španci! Ali stanujete v isti deželi?“

„Ne. Dve veliki državi sta vmes.“

„Pa saj imate isto vero?“

„Ne. Imamo drugo. Španci so katoliki, mi pa pravoslavni.“

„Kaj se to pravi?“

Kapitanu je šinila dobra primera v glavo. Odgovoril je:

„To je, kakor pri Vas Suniti in Šijiti.“

„Ah, potem me ne skrbi,“ je rekel pomirjen guverner. Mi Suniti sovražimo Šijite bolj, kakor nevernike, Vi se tudi sovražite, torej Ti lahko zaupam. Takoj odidem, da govorim s sultanom in da dam povelje radi prodaje.“

„Pojdi, toda poprej mi boš podpisal papir, s katerim me prosiš oproščenja.“

To je bilo Arabcu jako neljubo. Prisiljen je bil samega sebe blamirati. To mu pa ni vgapalo, zato je vprašal:

„Ali mi nočeš opustiti tega?“

„Zdaj ne, toda obljubim Ti, da Ti vrnem, če bom s Teboj zadovoljen, to pismo, tudi Te ne bom silil, da kaznuješ Tvoje služabnike. Zdaj vidiš, da Ti hočem dobro. Upam, da se ne motim v Tebi!“

To priznanje je vzbudilo Arabcu veliko veselje in upanje, da dobi dvajset s kavo naloženih kamel, ga je tako prevzelo, da je zaklical:

„Tvoj prijatelj sem! Kako Ti je ime?“

„Milaković,“ mu odgovori kapitan.

„To ime je težko izgovoriti, skoro gre jezik pri tem narazen. Toda to ne spremeni najinega prijateljstva. Ali se nočeš peljati z menoj v Zejlo?“

„Zakaj?“

„Da sam govoriš s sultanom iz Hererja!“

To je bil pravzaprav ugoden predlog, ker bi videl pri tem Somala in mu dal znamenje. Toda kako bi bilo z osebnim varstvom?

„Ali se bom lahko nepoškodovan vrnil?“ je vprašal.

„Prisegam Ti pri Alahu, pri bradi prorokovi in vseh svetih kalifih, da boš kot prost mož med nami in

da bom vsakega usmrtil, ki Te razžali. Svoje blago lahko brez skrbi preneseš v mesto, da je prodaš.“

„Ne, tega ne storim, kajti niso vsi kupci tako pošteni, kakor Ti. Zaboje in zavoje bom dal prinesiti na krov in le deset mož sme obenem priti na ladijo in si ogledati blago, katero ne bom na drobno ampak na debelo prodajal. Poslal Ti bom papir in se pripravil, da grem s Teboj na suho, dočim boš pisal.“

Ukazal je krmarju vse potrebno in stopil v svojo kajito. Tu se je preoblekel in se obložil z orožjem, kajti hotel je nastopati kot visok gospod. Imel je pa tudi arabski besednjak ki si ga je kupil, da bi lahko kontroliral tolmača. Listal je v njem in polglasno mrmral:

„Ko bi vendar razumel ta jezik! Zdaj moram besede z velikim trudom poiskati. Kaj se pa pravi ‚jaz‘? Aha tu stoji! Jaz se pravi ‚ana‘? Kaj se pa pravi ‚sem‘? Tega ne najdem. Toda tukaj stoji ‚eida‘, to se pravi ‚tudi‘. In ‚kristjan‘ se pravi ‚nassrani‘. Če torej rečem: ‚Ana eida nassrani‘, se to pravi: ‚Jaz tudi kristjan‘ in Somali bo takaj vedel, da hočem njega in druge rešiti. Potem bo imel upanje. — Ah, kaj se pravi ‚upanje‘? Tu stoji: ‚amel‘. Če mi bo mogoče, ga oprostim, to se pa le po noči lahko zgodi. Hm! Tu stoji: ‚nossf el leel‘, to je polnoč. Dobro, to si bom zapisal, če ravno mi bo težko naslikati te arabske črke.“

Vzel je majhen listič in nanj zapisal od leve proti desni: „Ana eida nassrani—amel—nossf el leel.“

„Tako,“ je mrmral zadovoljno. „To se pravi prosto predstavljeno slovenski: ‚Jaz zem tudi kristjan, upaj, pridem o polnoči!‘ Če se mi posreči Somalu to dati, me bo razumel. Milakovič, Milakovič, če bi Tvoja stara

doma vedela, da se zapletaš v tako nevaren roman, da osvobodiš čudovito, krasno sužnjo! No, dobro srce, trezno glavo in dvoje močnih pesti, to je glavna stvar.“

Zvil je listič skupaj in se vrnil na krov, kjer ga je že čakal governer.

Dal si je prebrati in prestaviti pismo, ki mu je ugajalo, zato je je dal spraviti krmarju. Ta, ki mu je bil bolj prijatelj, nego podložnik in ga je tudi tikal, mu je rekel v skrbeh:

„Podajaš se v največjo nevarnost. Kaj pa, če Te obdrže in zapro?“

„Tega gotovo ne store. Governer je prisegel in Mohamedanec nikoli ne prelomi svoje prisege.“

„Kdaj se vrneš?“

„Ne vem.“

„Mislim, da v poldrugi uri lahko vse opraviš in če se v dveh urah ne vrneš, bombardiram mesto.“

„Isto sem Ti hotel reči. In če se zvečer ne vrnem, obesiš naše vjetnike enega poleg drugega.“

„Nočeš spremstva seboj?“

„Ne, sicer se pravi v orientu: Čim večje spremstvo, tem imenitnejši gospod; toda lahko bi si mislili, da se jih bojim. V ostalem so ti ljudje tukaj potrebnejši, kakor meni. Prodajal boš sicer šele, ko se vrnem, ker morau tolmača seboj vzeti.“

Ko je še drugo potrebno ukrenil, je stopil z governerjem in tolmačem v čoln.

Governerjevi vojaki, ki so s svojimi čolni še vedno v bližini čakali, se niso malo čudili, ko so zagledali sovražnika, katerega so hoteli uničiti, brez vsakega strahu in brez spremstva, med seboj. Rekli niso nič in sledili s svojimi čolni proti mestu.

Tam je stala pred vrati nosilnica, v kateri so pri-

nesli governerja. Ta ni hotel vstopiti v njo, da ne bi razžalil gosta in zato korakal z njim peš po slabih mestnih ulicah.

Povsod so stali ljudje, ki so s temnimi pogledi motrili tujca. Na njegovi bogati obleki so videli, da je poveljnik ladije, ki jim je razrušila mošejo in so ga zato zaželeli v pekel.

Ko so prišli do governerjevega poslopja, je kapitan šele prav videl, kak učinek so imele njegove krogelje. Samo pritličje je bilo še dobro ohranjeno. Vstopila sta in Arabec je peljal kapitana v sobo, v kateri je bila poleg nekaj preprog, tudi neka stolu podobna reč, na katero je moral Milakovič sesti.

Na gospodarjevo povelje so prinesli pipe in kavo. Governer se je hotel najprej udati vživanju teh reči, toda kapitan ga vpraša:

„Kdaj lahko govorim s snltanom?“

Tolmač, ki je to vprašanje prestavil, je sedel na preprogi iz ličja in dobil tudi pipo in kavo.

„Potem, ko se bova opočila, če se mu bo ljubilo.“

„Tako, torej kakor se mu bo zljubilo? Želim pa, da se mu bo prav hitro zljubilo, drugače, lahko Ti obžaluješ.“

„Zakaj.“

„Ker bodo moji ljudje zopet streljali ma mesto in obesili naše vjetnike, če se kmalu ne vrnem.“

To je takoj pomagalo. Governer je skočil s svoje preproge, se ozrl kvišku, če morebiti ne žvižgajo že krogelje v sobo in rekel:

„V Tvoji deželi morajo biti zelo odločni in previdni možje! Počakaj malo. Pojdem k sultanu in mu bom povedal o Tebi.“

Odšel je. Tolmač je spraznil skodelico kave in obćudojočimi pogledi rekel kapitanu:

„Takega človeka še nisem videl!“

„Kakor governerja?“

„Ne, kakor Tebe.“

„Zakaj?“

„Ali ne veš, da si v levovem brlogu in da bi se vse prebivalstvo Zejle zveselilo Tvoje smrti, ker si jim oskrunil svetišče.“

„Ta lev se mi ne zdi prav nevaren.“

„Ker si ga znal krotiti. Toda vsak čas spet lahko postane divji. In Sultan iz Hererja je tiger.“

„Torej bom v nekaj minutah videl imenitno me-nažerio: Governer lev, sultan tiger in Ti zajec.“

„Ne smem se jeziti čez Tvoj zasmeh, ker si zdaj moj gospodar in me plačuješ, toda tudi moje življenje je v nevarnosti. Osoda, ki zadene Tebe, bom tudi jaz kot Tvoj tolmač delil.“

„No, torej bodi vesel, ker nisi v nikaki nevarnosti.“

Stregel jima je zamorec, ki je polnil čaše in basal pipe, dokler se ni vrnil governer.

„Pojdi!“ je rekel ta. „Sultan Te pričakuje.“

„Kaj je sklenil?“

„Hoče Te najprej videti.“

Kapitan si je mislil, da mora biti sultan zelo pre-viden mož in prav tako je spoznal, da velja zdaj dober utis napraviti nanj. Sicer se ni bal, toda vendar mu je bilo tesno, ko je sledil governerju.

Stopila sta v večjo sobo, v kateri je bil zadnji del vzvišen in z dragocenimi preprogami prevlečen. Tu je sedel sultan in kadil iz dolgocevne, vodne pipe. Dolgo je gledal kapitana in se potem obrnil k tolmaču:

„Poklekni, suženj, če govorim s Teboj.

Bil je v Hererju navajen, da so njegovi podložniki na tleh ležeči z njim govorili in smatral je za posebno naklonjenost, če je dovolil tolmaču, samo kleče in ne na trebuhu leže z njim govoriti.

Tolmač je ubogal in pokleknil. Kapitan ni razumel arabskih besed, toda ko je videl tolmača poklekniti, ga je vprašal:

„Zakaj poklekneš?“

„Sultan je zapovedal.“

„Ah, kdo je Tvoj gospod?“

„Ti.“

„Koga moraš toraj slušati?“

Tebe!“

„Torej Ti zapovem, da vstaneš.“

„Sultan bi me dal usmrtiti!“

„Pah! Poprej mu poženem kroglo skozi glavo. Vstani! Mi drugo bomo sede govorili, Ti boš pa stal pred nami, to je menda dovolj časti.“

Tolmač je sicer vstal, toda stopil nekaj korakov nazaj, da bi ga ne dosegel sultanov nož. Ta ga je s plamenečimi očmi pogledal, segel z roko za pas, kjer je imel orožje, in vprašal:

„Pes, zakaj si vstal?“

„Moj gospod mi je zapovedal.“

„Nevernik?“

„Da.“

„Takoј zopet poklekni, drugače dobiš kroglo v glavo!“

„Tolmač je tresoč pogledal kapitana. Ta je videl, da sultan grozi in je vprašal:

„Kaj je rekel?“

„Da me ustreli, če ne poklekнем.“

„Povej mu, da ga moja kroglja prej zadene. nego Tebe njegova.“

Pri teh besedah je potegnil revolver in ga nameril v sultanovo glavo. Ta je obledel, ali iz jeze, ali strahu, ali srda, to se ni moglo reči.

„Kaj pravi nevernik?“ je vprašal.

„Predno potegneš pištolo, Te zadene njegova kroglja.“

Na sultanovem obličju se je pojavil pri teh besedah izraz, katerega ni mogoče popisati. Tako se še nikdo ni drznil z njim govoriti! Ker pa je videl, kako je kapitan odločno stal pred njim, je odmaknil roko od pasu in ga vprašal po kratkem premoru:

„Zakaj ne pustiš klečati tolmača pred menoj?“

„Ker je moj služabnik, ne Tvoj,“ je odgovoril kapitan.

„Ali veš kdo sem jaz?“

„Reklo se mi je, da bom s sultanom iz Hererja govoril.“

„No, torej me poglej, ta sem jaz!“

Te besede so bile zgovorjene z glasom, kakor da bi sultan pričakoval, da bo kapitan od strahu in ponižnosti takoj padel na tla; toda ta je prav mirno odgovoril:

„In veš Ti, kdo sem jaz?“

„Naznanili so mi poveljnika ladije, ki si je drznil streljati v mesto.“

„No, torej me poglej, ta sem jaz!“

Sultan je res kapitana pogledal in sicer s pogledom, v katerem se je bralo grozno začudenje. Tako nevstrašenega človeka, ki mu je z njegovimi lastnimi besedami odgovarjal, še ni imel pred seboj.

„Torej si mornar, jaz sem pa sultan velikega kra-

ljestva,“ je naposled rekel, da bi predrznežu razjasnil, koga ima pred seboj.

„Tvoje kraljestvo ni prav veliko,“ je ravnodušno rekel kapitan. „Govoril sem z imenitnejšimi možmi, kakor si Ti. Ti si gospodar sužnjev, slavnejše pa je vladati proste može. Svojemu služabniku prepovem klečati pred Teboj. To povelje moraš respektirati, če nočeš, da si izsilim spoštovanje!“

Prav komodno se je vsedel poleg sultana in položil svoja dva revolverja pred sebe, to je bilo dovolj rečeno.

Governer je dozdej stal poleg njega. Nikoli bi se ne drznil, brez posebnega povelja, sesti tako blizu tirana. Kapitanov vzgled ga je osrčil, da je tudi sam sedel, toda oddaljen od obeh.

Sultan je začudenja kar obmolknil. Najbrž ni vedel, kako bi se pri tem prizoru zadržal. Kapitan mu je imponiral; zlati sta ga pa strašila njegova dva revolverja. Človek, kateri je tako neustrašemo bombardiral celo mesto, je bil tudi zmožen ustreliti svojega soseda, ki mu ne ugaja. Nehote se je odmaknil in rekel:

„Če bi bil Ti v Hererju, bi Te dal zabosti.“

„In če bi bil Ti v naši državi, bi že zdavnej zgubil glavo,“ je rekel Milakovič. „V Evropi imajo namreč navado sultanom, ki ne ugajajo ljudstvu, odsekati glavo.“

Sultan je široko zazijal. Oči so se mu tako odprle, kakor bi že stal na stopnicah giljotine.

„Ali si bil tudi zraven?“ je nehote vprašal.

„Ne, saj nisem rabelj. Toda Ti kadiš in jaz sem navajen, da si ne odrečem tega, kar diši drugim. Dajte še meni pipo!“

Tolmač še ni nikoli v svojem življenju posređoval pri taki zabavi. Najprej se je bal zase, toda kapitanova

nevstrašenost, pod čegar varstvom se je čutil od sekunde do sekunde varnejšega, je okrepila tudi njegov pogum. In tako je predstavil njegove govore dobesedno, čeprav bi jih lahko uljudnejše izrazil.

Governerju se je zdelo, da sanja. Če se mu je zdelo poprej neverjetno, da bi nevernik tako nastopal zoper vladarja Zejle, kakor Milakovič, bilo mu je zdaj, ko je videl, kako ravna s sultanom, da se mora skriti od strahu. Zaploskal je z rokami in prišedšemu zamorecu ukazal pipo prinesti.

Ko je Milakovič prižgal svojo pipo, je zadovoljno parkrat potegnil in se obrnil k sultanu:

„Zdaj lahko pričneš, govorimo o naši stvari.“

To je izgledalo, kakor bi bil on med navzočimi najvišji gospod, ki ima določiti, o čem naj se govori. Toda vtis njegove osebe in njegovega nastopa je bil vendar tak, da je sultan zaman iskal s čim bi ga zavrnil, zato je rekel:

„Governer mi je pravil o Tvoji prošnji — — —“

„O moji prošnji?“ se je začudil Milakovič. „Izrekel nisem nobene prošnje, ampak samo mislil, da slišim od Tebe neko željo.“

Sultan tudi tega ni pričakoval, čutil je, da ni kos temu možu. Tiranu je mogoče imponirati le z največjo trčnostjo, kajti vsak tiran je v srcu bojzljivec. Tako je tudi sultan čutil proti kapitanu s strahom združeno spostovanje, s katerega je sledilo zaupanje. Na tihem si je mislil, da je tak mož, kakor vstvarjen, da izvede nekaj, česar se ni posrečilo drugim. Zato je rekel z nenavadno prijaznim glasom:

„Da, imam neko željo, toda ne vem, če si mož zato, da jo izpolniš.“

„Poskušaj!“ je odgovoril kapitan.

„Ti je governer povedal vse?“

„Ne vem. Povej mi še sam enkrat!“

Sultan ga je ubogal in poročal o vsem, kar se je v Hererju zgodilo in o korakih, ktere je napravil, da bi begunce zopet dobil. Zamolčal, ali zakril je vse, kar bi lahko škodovalo njegovemu ugledu, toda iz njegovega govora, se je spoznal srd, kateri bi povzročil najgrozovitejše krvoločnosti, če bi begunci spet prišli v njegove roke. Ko je končal, je še vprašal:

„Ali veš zdaj dovolj?“

„Da,“ je odgovoril Milakovič.

„Ali se Ti zdi mogoče, da se begunci vjamejo?“

„Da.“

„Kako? Po vjetem Somalu?“

„Ne.“

„Zakaj ne?“

„Ta Somali je pogumen mož, kajti veliko si je drznil. Rajše bo umrl, preden izda svojega očeta.“

„Dal ga bom mučiti do smrti!“

Tega ne boš mogel storiti, ker se bo poprej sam usmrtil. Saj jaz na njegovem mestu bi to storil.“

„Saj nima nikakega orožja.“

„Umori se tudi lahko brez orožja. Bili so sužnji, katerim se je vse vzelo, da ne bi izvršili samomora, in vendar so si življenje vzeli s tem, da so požrli lastni jezik. In tudi, če tega ne bo storil, ali meniš morda, da se ni natanko zgovoril s svojim očetom in z ostalimi, preden je šel od njih, kaj ima storiti, če pride v Vaše roke? Prosite ga, pregovorite ga, ali mučite ga; vendar bo le to storil, o čemur se je domenil z njimi.“

„In kaj bi bilo to?“

„Tega ne vem, ker ga nisem videl in ga ne poz-

nam. Kljub sedanjemu slabemu položaju, stori lahko mnogo, da Vam uide.“

„Povej kaj bi lahko storil?“

„Iz ječe lahko uide.“

„To se mu ne posreči,“

„Zakaj ne? Ali nima lahko pomočnike? Ali Vam lahko na videz obljubi, da Vas pelje k beguncem in Vam med potjo uide. Lahko Vam tudi napravijo za sedo.“

Kako bi bilo to mogoče?“

„Ali nimajo Španci Tvoje zaklade pri sebi? Ali ne morejo dovolj ljudi podkupiti, da Te napadejo?“

Sultan je pomišljeval. Gledal je nekaj časa pred sebe in potem dejal:

„Nato še nisem mislil. Ti si res moder, da zaslужиš biti sultanov vezir. Mislil sem, da sem že vse storil:“

„In najjednostavnejše, najlažje, najgotovejše vendar nisi storil.“

„Kaj?“

„Praviš, da se beg le tedaj posreči, če dobe begunci na obrežju ladijo, ki bi jih sprejela? Zakaj jim tedaj nisi dal prilike, da pridejo to take ladije?“

Sultan ga je z velikim veseljem pogledal.

„Ali noriš!“ je zaklical. „Jaz sam, kateremu so ubežali, čegar zaklade so ugrabili, ki jih zasleduje, da bi jih vjel, in komur so celo najlepšo sužnjo odpeljali, jaz naj bi jim pomagal k begu?“

„Kdo pa to pravi?“ so je zasmehljaj kapitan.

„Ti, Ti si pravkar rekel.“

„Torej Te moram vprašati, če sam noriš? Ali me res nisi razumel? Na Tvojem mestu bi se jaz čim hitreje vsedel v kako ladijo in jadral ob obrežju. Be-

gunci bi prišli in prosili, da se jih vzame v ladijo; jaz bi se pa skrtil. Čim bi pa stopili z zakladi na ladijo, bi se jih polastil.“

Tedaj skoči sultan po koncu in zakliče:

„Alah il alah! Imaš prav! Modrejši si, kakor mi vsi.“

Tudi governer se je začudil in dejal:

„Kje je bila naša pamet, da nismo prišli na to misel! Da, Ti nisi le brez strahu in pogumen, ampak tudi zvit in moder.“

„Saj bomo še storili to in sicer takoj,“ je rekel sultan.

„Ne takoj; preudarite še poprej,“ je menil kapitan.

„Zakaj? Saj si prav povedal. Na ta način jih gotovo ujamemo.“

„Skoro je zdaj prepozno.“

„Zakaj, Te vprašam?“

„Poslali so mlajšega Somala za oglednika; ker se ni vrnil, vedo, da je vjet in bodo zato zelo previdni. Nadalje so zapazili Vaše barke. Ali poznajo Somali governerjeve barke?“

„Da,“ je odgovoril ta.

„Dobro, tedaj vedo begunci, da jih te barke zasledujejo. Zato se jim ne bodo bližali.“

„Spet imaš prav,“ je rekel sultan razburjen. „Toda Ti si moder in podjeten, zato nam daj dober svet. Če jih dobimo, plačam trideset kamel s polnimi tovari, namesto dvajset.“

Governerjevo srce je veselja poškočilo pri tej obljubi. Poln pričakovanja je pogledal kapitana, kaj bo ta rekel.

„Je-li to res? Boš držal svojo oblubo?“ je vprašal Milakovič.

„Da, prisegam Ti!“

„Tedad Ti hočem dati svet: Ladija, na kateri jih iščeš, mora biti tuja, da se je ne boje, če mogoče evropejska. Taki bodo Španci takoj zaupali, kakor hitro jo zagledajo.“

„Tvoj svet je dober; najboljši je, ki je sploh mogoč,“ je rekel sultan. Toda kje je taka ladija, razen Tvoje?“

„Saj Ti jo bo dal,“ je rekel governer ves srečen.

„Ali jo res hočeš dati?“

„Storil bom to, toda stavim pogoje.“

„Povej jih hitro, hitro!“

„Časa ne smemo izgubiti, zato mora biti moje blago do danes zvečer prodano.“

„Zato bom že jaz skrbel,“ je rekel governer. „Saj sem Ti že obljubil in držal bom besedo.“

„Jaz sam bom kupil toliko od Tebe, kolikor imam zlata in srebra pri sebi,“ je rekel hererski sultan, ki je hotel čim hitrejši priti do svojih zakladov in do svoje lepe sužnje. „Kakšno blago imaš?“

Kapitan mu je naštel stvari, ki jih je imel v zalogi.

„Dobro je, jaz bom kupil, governer bo kupil in karavane bodo kupile,“ je rekel sultan. „Če imaš še pogoje, jih povej!“

„Od nagrade, katero si razpisal za begunce, nočem ničesar imeti, toda governer tukaj je moj prijatelj, on naj ima vse. Daš mi pismeno obljubo, da mu daš nagrado, če ujamem begunce.“

Governer bi skoro svojemu velikodušnemu, prijatelju padel okrog vrata; sultan pa ni mogel pojmiti te nesebičnosti, zato je vprašal:

„Ali sem prav razumel? Praviš, da nočeš ničesar?“

„Nič, prav nič! Nekateri hodijo radi na lov, drugi igrajo radi. Moja strast je pa loviti begunce. Dovolj sem poplačan z veseljem, katero bom občutil, kadar ujamem begunce. Smem li povedati svoj zadnji pogoj?“

„Povej ga!“

„Videti moram ujetega Somala.“

„Zakaj?“

„Španca bosta zdaj njegovega očeta poslala na ogled. Dočim bo plula moja ladija ob obrežju, bom leto s svojim daljnogledom preiskoval in ga videl. Gotovo je oče podoben sinu. Če bom torej videl sina, bom takoj spoznal očeta.“

„Alah je velik in Tvoja modrost velika!“ je zaklical sultan. „Zelo sta si podobna, uganil si. Zato pojdi gledat vjetnika, sam Te peljem k njemu.“

„Ne takoj. Poprej nam boš še napisal pismo obljubo.“

„To storim! In Ti sam mi narekuj! Prinesite pergament, črnilo, vosek in gosje pero.“

Prinesli so mu zahtevane reči in sultan je napisal:

„Jaz, Ahmed Ben Sultan Abubeker, emir in sultan kraljestva Herer, obljubim pri alahu in proroku, hadžiju Šarmarkaj Ben Ali Salehu governerju mesta Zejla, da mu pošljen v darilo trideset s kavo obloženih kamel, potem ko bo kapitan Milakovič dobil v svojo oblast ljudi, ki so mi ušli.“

Podpisal se je s polnim imenom in s pečatom, ki mu je visel na vratu, pritisnil na vosek.

„Tako. Si li zdaj zadovoljen?“

„Da,“ je odgovoril kapitan in obrnivši se k governerju je pristavil: „Mislil sem, da Ti to pismo pozneje izročim; da pa vidiš, kako sem Ti naklonjem, dam Ti je že zdaj.“

„Góvérner je z obema rokama zagrabil pismo in veselo zaklical:

„Da, Ti si res plemenit mož! Ti si moj prijatelj, Ti si prijatelj prijateljev in dobrotník dobrotnikov! Povej mi, kaj naj storim, da povišam Tvoje ime in hvalim Tvojo dobroto.“

„Ne zahtevam drugega od Tebe, nego da držiš svojo obljubo.“

„Držal jo bodem in takoj ukazal, da se kupuje pri Tebi do večera. Že hitim!

Odšel je in ko je izginil, je odložil sultan svojo pipo in dejal;

„Ali veš, da sem se Te skoro bal v začetku?“

„Vem!“ je odgovoril kapitan.

Ta odgovor sultan vendar ni pričakoval, zato je rekel:

„Alah je velik! Torej si to vedel! Ti si neustraš, in moder mož. Se-li nočes spreobrniti k pravi veri iti kot služabnik z menoj v Herer? Dosegel boš na časti in postaneš morda celo vezir!“

Kapitan je majal z glavo in odgovoril:

„To Ti kasneje povem, zdaj Te še ne tudi Ti ne mene.“

„Poznam Te! Ti si človek, kakorš jem, jaz sem pa Ahmed Ben Sultan A Hererja, luč knezov in solnce sulte služi, dobi plačilo, kakor bi samem pa pojdi, pokažem Ti vjetnika.“

„Kako mu je ime?“

„Murad Hamsadi, toda ime ugasnilo, kajti iztrebil bom nje ga vjamem. Pojdi!“

Ostavila sta sobo in pr

v drugo, komaj dvajset čevljev široko in dolgo dvorišče. Žive duše ni bilo tukaj, kakor je Milakovič mislil. Samo star koš iz protja je stal v sredi.

„Tukaj je,“ je rekel sultan.

„Kje pa?“ je vprašal kapitan, zaman se ozirajoč po dvorišču.

„Tu, odstrani koš!“

Kapitan stori to in zagleda z grožo jetnika. Izkopali so globoko jamo, ga postavili vanjo in jo potem spet zasuli, da je samo njegova glava gledala iz zemlje. Klub temu je bil še pri moči in zavesti, kajti oči so z neskončnim sovraštvom zrle na sultana in z jezo radovednostjo na kapitana.

Ta je neopaženo segel v žep in izvlekel papir. Videl je, da mu ga ne more dati, ker je bilo jetniku nemogoče rabiti roke; toda morda pride trenotek, da mu ga bo saj pokazal! Kajpada je bilo zelo težko, ker je bil razen sultana, tudi tolmač prisoten. Vendar je se naklenil, da poskuša. Držal je papir v votli roki in ga je s krivljenim palcem razvil. Listič je bil majhen, a popolnoma pokrila.

„Natančno psa,“ je rekel sultan.

„Kje je iz zemlje? Če se obrne se lahko prst“

„...ker je privezan na kolu.“

„...mi, kakor da bi že poskušal.“

„...h se je Milakovič pripognil k glavi in s svojo levo preiskoval pesek, z desno pa je držal papir pred oči, da je lahko bral, če ni ničesar opazil in rekel:

„...je trdna.“

„...preš pustiti brez čuvaja?“

„Po dnevu ga ni treba, po noči pa stoji en vojak pri njem, drugi pri vratih. Nemogoče mu je uiti.

„Tedaj sem pomirjen in lahko gremo.“

Te besede je kapitan z zadovoljstvom izgovoril, kajti iz oči zakopanega je spoznal, da je ta čital besede in jih razumel. Dosegel je svoj namen in dal reže za sedaj tolažbo in upanje, ki sta mu bila tako potrebna.

Vrnivši se v sobo, so našli governerja, ki jim je sporočil, da je že potrebno ukrenil.

„Tudi jaz grem na ladijo,“ je dejal sultan.

„Jaz tudi,“ je izjavil governer.

Oba zta imela namen, da si najboljše poiščeta predno pridejo drugi.

„Požurita se, ker je že zadnji čas,“ je rekel kapitan s pogledom na uro.

Komaj je to izgovoril, je zadonel strel in nad možmi, se je začul strašen ropot in tresk.

„Alah il alah, kaj je to,“ je vprašal sultan.

„Že streljajo,“ je zaklical governer.

„Zakaj?“ je prvi prestrašen vprašal.

„Ker je potekel čas in moj krmar misli, da ste me kot sovražnika sprejeli. Hiteti moram, da mu pojasnim zmoto.“

„Hiti, hiti! Pridemo za Teboj,“ je klical sultan.

Kapitan je s tolmačem naglo ostavil hišo. Na ulicah so stali prestrašeni možje, ki so potegnili nože, ko so ga uzrli, vendar ga pa mirno pustili naprej. Dospевši pred vrata, je mahal s žepnim robcem proti ladiji, od koder je takoj čul glasen hura, Takoj so spustili čoln iz ladije.

„To je bil nevaren pogovor,“ je dejal tolmač.

„V začetku sem se bal za svoje in Tvoje življenje.“

„Potem si se pa pomiril, kaj ne?“ se je smejal Milakovic.“

„Da. Gospod povej mi, če so vsi Slovani tako pogumni, kakor Ti?“

„Vsi,“ je odgovoril kapitan samozavestno, če prav si je na tihem mislil, da to ni res.

Stopila sta v čoln, ki je došel do brega in mornar, ki je veslal, se omenil:

„Dobro, da ste prišli, kapitan! Postreljali bi vse strelivo, da bi zemlji enako naredeli to gnezdo. Tudi vrvi smo že spleli, da bi na njih viseli jetniki.“

„Vse je šlo dobro,“ je odgovoril kapitan. „Danes bo še dosti dela, zato boste pa dobili posebno porcijo in če se kaj posreči, celo mesečno plačo po vrhu.“

„Hura, kapitan Milakovič!“ so zavriskali mornarji, ko se je približal ladiji.

Stopivši na brod, mu je krmar srčno stisnil roko in videlo se je temu, kako je v tem trenutku vesel.

„Hvala Bogu!“ je rekel. „Mislil sem že, da si izgubljen!“

„Saj si pa tudi deset minut prehitro streljal!“

„To ni nobena napaka. So vsaj videli, kaj da smo. In če bi se Ti slabo godilo, bi Te morda teh deset minut rešilo. Kako se je izšlo?“

„Izvrstno! Povedal Ti bom vse pozneje. Zdaj se prične kupčija. Ste li razložili vse?“

„Le poglej!“

In res, po celem krovu je bilo razloženega polno blaga.

„Bili ste res pridni,“ je prijazno pokimal kapitan.

„Do večera upam bomo vse prodali.“

„Torej res?“ je neverjetno vprašal krmar.

„Da. Le poglej na suho! Tam že prihaja governor.“

„In kdo je z njim?“

„Sultan iz Hererja. Kajpada bosta najboljše zase hotela. Prodajali bomo za dvajset odstotkov dražje in je cele zaboje. Zapomni si to!“

„Grom in strela! To bo kupčija!“

Ko sta prišla visoka gospoda na krov, so jih najprej peljali v kajito, da jih pogoste. Toda, ker sta komaj čakala, da se blago razpróda, nista pustila tega. Sultan je prinesel seboj celo vrečo tolarjev Marije Terezije in zabojček zlatih reči, katere je odvezel svojim podložnikom. Governor je pa pokazal bisere, ki najbrž tudi niso prišli na pošten način v njegove roke. Moža sta zahtevala najboljše stvari. Izbirala nista dolgo in kapitan si je moral reči, da je naredil nenavaden dobiček.

„Vidiš, da sem držal besedo,“ je dejal governor kapitanu in pokazal na breg. „Že prihajajo in če boš držal red, se bo vse hitro izteklo.“

Na bregu je bilo polno ljudi, ki so se trudili dobiti čolne, na katerih bi prepeljali svoje blago v zameno. Tudi blizu ladije je že bilo precej čolnov, ki se pa še niso upali do ladije, ker je bil še governor s sultanom na krovu.

„Kdaj bomo odjadrali?“ je vprašal sultan.

„Ne vem natanko,“ je odgovoril kapitan. „Ozirati se moram na veter in plimo. „Smem poslati kekega mornarja k Tebi, če nastopi ugoden veter?“

„Pošlji ga! Spal tako ne bom, ampak čakal.“

Z governorjem sta ostavila ladijo in prišli so drugi kupci. Nastalo je živahno vrvenje na krovu in tolmač, kakor vsi drugi, so imeli dovolj opraviti do večera. Ko

je zadnji kupec ostavil ladijo, so bili vsi hripavi in strašno utrujeni, a še so morali veliko delati, da so spravili zamenjene reči pod krov.

Krmar je stopil k kapitanu in mu rekel:

„To je bilo popoldne, kakor še nikdar.“

„In tudi večer bo tak, kakor še nikoli,“ je dejal kapitan.

„Pustiva navadne reči, govoriti imava kaj važnejšega.“

„Ah, to se pa glasi zelo važno!“

„Si že čital kak roman?“

„Hm!“ je mrmral krmar v zadregi. „Katerega pa meniš?“

„No, sploh kak roman!“

„Strela, ravno tega nisem bral.“

„Torej sploh nobenega?“

„Nobenega! Na ladiji je dovolj drugega dela, kakor čitanje in če pridem na suho, pogledam rad v kako gostilno ali kozarec. Čitanje mi je vedno povzročilo glavobol. Moja črepinja je preveč nežna.“

„To se ji pa ne vidi,“ se je smejal kapitan. Vsaj jaz vem natanko, da je vzdržala že marsikak udarec.“

„To je res. Toda čitanje ji v resnici bolj škoduje, nego če jo malo potrkaš s stolovo nogo. Sem že izkusil.“

„To je škoda, potem me pa danes sploh ne boš razumel.“

„Le poskusi!“

„Nekdaj sem čital roman z naslovom: ‚Lepa Karolina ali začarama kanalja,‘ in — — — —“

„Grom in strela! Naslov mi ugaja,“ je zaklical krmar. „Gotovo je bila lepa Karolina začarana kanalja.“

„Ne, toda kanalja je bila njena bodoča tašča.“

V tem romanu se tudi bere, da so princezinjo, namreč Karolino, odpeljali v sužnost. Potem pride princ in jo reši.“

„No, kaj pa ima to opraviti z nami?“

„Prav mnogo! Ko sem namreč čital roman, sem mislil, da bi bilo zelo lepo, ko bi mogel tudi jaz rešiti tako Karolino. In pomisli danes se je našla!“

„Kdo?“

„Karolina.“

„Ali noriš?“

„Ne, pri zdravi pameti sem in to tudi potrebujem. kajti danes nameravam rešiti sužnjo, ki pa že ni več vjeta, ampak se jo ima šele vjeti.“

„Hudič naj to razume! Že čutim, da je to roman, ker me je začela glava boleti. Upam, da se boš jasnejše izrazil.“

„Takoj! Ali nisi slišal, kaj je danes zjutraj pripovedoval governer?“

„Da, o ubeglih Špancih in o lepi sužnji.“

„Te hočem rešiti. Poslušaj, kaj Ti povem!“

Povedal mu je, kaj je izvedel in kaj namerava. Krmar ga je pazljivo poslušal in ko je kapitan končal, je udaril s pestjo po krmilu in rekel:

„Hudič naj vzame lopova, namreč sultana in governerja. Ta dogodek me sicer prav nič ne briga, toda Španci morajo biti pa le možje, za katere bi bilo škoda, če bi padli svojim zasledovalcem v roko. O polnoči pojdem s Teboj. da rešiva ubogega Somala.“

„To je nemogoče, ker ne smeta kapitan in krmar, v našem položaju, obenem zapustiti ladijo. Eden mora ostati tukaj.“

„To je žalibog res. Iti moraš Ti, ker veš, kje je Somali; toda saj ne pojdeš sam?“

„Ne, vzamem štiri mornarje seboj. Ovili bomo vesla in jadrali okoli mesta ter šele ono stran tega, stopili na suho.“

„Treba Ti je sekire in lopate.“

„Ne, samo lopate; kajti sekira bi povzročila preveč ropota.“

„In če Vas motijo in primejo?“

„Osvobodili se bomo.“

„In če Vas pa vendar obdrže?“

„Nas boš jutri (z bombardiral).“

„Da, to bom storil. Torej res misliš, da so begunci še na suhem in še niso šli s kako ladijo?“

„Prepričan sem o tem. Dočim bomo odsotni, pripravi ladijo za vožnjo. Ostalo bo ob sebi prišlo.“

Okoli desete ure, ko je tudi v mestu vladala grobna tišina, je odplul čoln od ladije. Kapitan Milakovič je sedel pri krmilu in je ravnal tako, da je čoln v velikem loku prišel do brega.

Eden izmed mornarjev je ostal v čolnu in ostali trije so z lopatami na rami odkorakali za kapitanom.

V četrth uri so prišli do mestnega obzidja. Šli so nekaj časa ob njem in našli odprtino, skozi katero so se potem tiho splazili v mesto. Sezuli so čevlje, in ne da bi jih kdo slišal, dospeli do guvernerjeve hiše.

Tukaj so morali biti še bolj previdni, ker je sultan rekel, da ne bo spal. Možje so tiho oblezli poslopje in prišli do dvoriščnega zidu. Tu se je eden postavil ob zid in drugi so po njegovem hrbtu splezali navzgor in potem tudi tega potegnili.

Do zdaj je šlo vse gladko, ko jo pa eden mornarjev skočil na drugi strani na dvorišče, da bi drugim doli pomagal, se je zadel z lopato, ki jo je držal v roki, ob zid, da je zaropotalo.

„Hitro vsi za njim in lezite na tla,“ je zašepetal kapitan.“

To se je sicer zgodilo, toda ropot se je moral slišati, ker so se začuli koraki bližati. Bil je čuvaj, ki je stražil pri vhodu k manjšemu dvorišču in prihajal pogledat, kaj se je zgodilo. Ko ni ničesar opazil, je hotel zopet oditi; tedaj se pa vzdigne kapitan pred njim in ga udari, da se je takoj zgrudil.

„Ta ima dovolj,“ je rekel kapitan.

Tiho so se plazili naprej in dospeli do vhoda v manjše dvorišče, kjer je bil jetnik. Kapitan je napol oči, da bi v temi opazil drugega čuvaja, ki straži jetnika, ko je začul s prav tihim glasom in sicer v angleškem jeziku vprašanje:

„Ste-li Vi, kapitan?“

Kapitan se je začudil. Toda predno je mogel odgovoriti, je spet slišal:

„Lahko mi zaupate! Čuvaj sem, toda jetnikov prijatelj.“

„Kdo pa ste?“ je naposled vprašal kapitan.

„Governerjev vojak. Abesinec sem in sem se v Adenu naučil angleški govoriti. Če bi ne prišli Vi, bi jaz danes po noči poskušal ubežati z jetnikom.“

„Torej se lahko zanesem na Vas?“

„Da.“

„Potem brzo! Izkopljimo ga!“

Mnogo truda jih je stalo, predno so izkopali Somala, ne da bi z lopatami povzročili ropota. Somali ni mogel stati, ker ni čutil svojih nog. Morali so ga nesti.

„Saj greste z nami?“ je vprašal kapitan vojaka.

„Kajpada, če me vzamete seboj!“

„Prav radi. Naprej!“

Močni mornarji so zdaj, ko se jim ni bilo treba

bati čuvaja, z lahkoto spravili jętnika čez zid in ga odnesli po istem potu, po katerem so prišli.

Šele, ko so imeli mestno zidovje za seboj, so se čutili varne in je kapitan vprašal vojaka:

„Kako pridete do tega, da ste hoteli jętnika oprostiti?“

„Ker mi ne ugaja več v Zejli in ker se mi je smilil.“

„Ali ste ga že kedaj stražili?“

„Da, včeraj. Abesinski kristjan sem in hudo mi je bilo, da so ga tako mučili. Nagovoril sem ga in povedal mi je vse in tudi rekel, da bi me Spanci zelo obdarili, če ga oprostim. Danes bi z njim ubežal, toda ker ne more hoditi, bi se beg gotovo ponesrečil. Ko sem poprej prišel na stražo, mi je povedal, da mu je neki kristjan pokazal listič, na katerem je stalo, da sme o polnoči upati. Popisal mi je tega in ker sem Vas po dnevu videl, sem takoj vedel, da ste bili Vi.“

„Zdaj zi šele lahko pojasnim vse! In kako je to dobro, da lahko govorite z njim. Ker ne smem svojemu tolmaču odkriti, da sem rešil Somala, ker bi me lahko izdal, govoriti pa moram z njim, mi boste Vi tolmačili. Toda hiteti moramo, da pridemo na ladijo.“

V hitrem teku so prišli na breg in stopili v čoln. Pokazalo se je, da je Somali že lahko stal, ker mu je začela kri krožiti po udih. V pol ure so dospeli do jadije.

Krmar jih je pričakoval. Kapitan ga vpraša:

„Se je kaj pripetilo?“

„Nič,“ se je glasil odgovor.

„Kje je tolmač?“

„Spi, ničesar ni zapazil.“

„To je dobro. Pošlji takoj mornarja k sultanu, naj mu pove, da hočemo odriniti.“

„Somala že imaš, čemu potrebujemo še sultana in governerja, ki nam bosta le otežkočila rešitev.“

„Moram jih še kaznovati.“

Kapitan je odšel s Somalom in Abesincem v svojo kajito in ukazal, da se prineso jedi za njim, ker je bil Somali gotovo že lačen.

S pomočjo Abesinca je žvedel vse o begu. Zgodilo se je res tako, kakor je slutil governer. Mlajšega Somala so begunci poslali, da se ogleda po kaki ladiji in pri tem so ga vojaki žasačili in vjeli.

„O, gospod, kako hvaležni Ti bodo moj oče in Španci, ker si me rešil,“ je rekel. „Koliko strahu, so morali prestat.“

„Kje pa so?“ je vprašal kapitan.

„Na gori Elmas.“

„O jej, potem so jih gotovo že vjeli.“

„Zakaj?“

„Ali niso Tebe v bližini te gore zasačili?“

„Da, ravno sem jo ostavil in hotel napojiti svojo kamelo.“

„Kjer si bil Ti, bodo tudi ostale iskali in vsak koticek gore prebrskali.“

„Vendar so varni, kajti na gori je skrivališče, katerega pozna le rod mojega očeta. Nikdar še ni noben tujec slišal o tem kraju.“

„Kje je ta kraj? Morda pa ne smem vedeti zanj?“ je vprašal kapitan.

„Gospod, kaj pa misliš? Ti si naš rešitelj in moraš vse izvedeti. Pred davnim časom je stanoval moj rod na obrežju; živel je s svojimi sosedi v sovraštvu, in ker je bil večkrat napaden, sezidali so si naši praočetje

skrivališče, v katerem so lahko skrili svojo imovino. Skrivališče je tako veliko, da ima deset kamel in deset ljudi prostora.“

„In tam Te čakajo Španci?“

„Da.“

„Toda, če so še tam? Gotovo so zapazili, da si bil vjet.“

„To so gotovo opazili; toda zgovorili smo se, da bodo pet dni čakali name, tudi če se mi kaj hudega prigodi.“

„Imajo dovolj hrane?“

„Med našim begom smo nakupili dovolj dateljev in iz studenca, kjer so me zasačili, dobivajo dovolj vode zase in za kamele, ako zapuste po noči skrivališče.“

„Ali veš imena Špancev?“

„Eden je Bernardo in ta imenuje drugega, senor Ferdinando.“

„Je deklica tudi Španjolka?“

„Ne. Doma je iz dežele, ki se imenuje Mehika. Njeno ime je, senora Olga.“

Povedal je v kratkem kapitanu vse, kar je vedel in ni še dokončal, ko se zasliši šum vesel.

„Ah! Sultan prihaja z guvernerjem,“ je rekel kapitan.

„Za božjo voljo, sultan in guverner!“ je zaklical Abesinec. „Izgubljena sva!“

„Ne skrbita,“ je tolažil kapitan, „saj sta pod mojim varstvom.“

„Toda spoznala me bosta, če me vidita!“

„V celico zraven moje kajite ne bosta prišla. In kadar bosta spala, gresta vidva lahko na krov, da se naužijeta svežega zraka.“

„Se bosta morda še z nami peljala?“ je vprašal vojak še bolj prestrašen.

„Da. Ubegle hočeta vjeti in jaz naj jima pomagam. Toda ne bojta se! Vzel sem ju le zato na ladijo, da bosta pričli rešitve onih, katere hočeta pogubiti. To naj bo njih kazen.“

Kapitan je šel na krov. Tam sta ga že čakala oba gospoda v spremstvu služabnikov. Sultan, ki ga je pri svitu svetiljke takoj spoznal, je v največji razburjenosti stopil k njemu in ga nagovoril. Kapitan ga ni mogel razumeti in šele, ko so poklicali tolmača, je vedel za kaj se gre.

„Ali že veš, kaj se je zgodilo?“ je vprašal sultan.

„Kaj?“

„Naš jetnik je ušel.“

„Ah,“ je zaklical Milakovič, na videz neprijetno iznenaden.

„Da, imel si prav, prst je bila že zrahljana.“

„Kedaj si to opazil?“

„Poslal si svojega mornarja, čegar jezika nisva zastopila, toda iz njegovega obraza sva spoznala, da naj prideva na ladijo. Predno sem odšel, sem še hotel videti jetnika, toda pes je všel. Enega vojaka je skoro ubil, drugega ni bilo videti. — Gotovo je iz strahu pred kaznijo tudi ubežal.“

„Kaj si potem storil?“

„Odhoda Tvoje ladije nisva smela zamuditi, zato sva hitro poslala zasledovalce, ki bodo ob bregu jezdili proti jugu, kajti najbrž je vbežal tja, kjer so tudi ostali begunci.“

„To je najbolše, kar sta mogla storiti. Zdaj pa vzemita prostor. Na predkrovu sem dal postaviti za Vaju šotor, iz katerega bosta lahko celo obrežje pre-

gledala, kakor hitro se bo zdanilo. Tolmač naj skrbi za hrano. Zapustiti Vaju moram, da prevzamem komando, ker bomo takoj odpluli.“

Stopila sta v šotor, ki je bil zanja dovolj velik in imel mnogo preprog za sedeti in ležati, in skoro sta začula kapitanov glas, ki je dajal povelje.

Potegnili so mačka iz vode in razvili spodnja jadra, da se je ladija počasi obrnila in previdno plula skozi nevarno skalovje v odprto morje. Ko so pustili čeri za seboj, so razvili tudi gornja jadra, v katera se je uprl nočni veter in ladija je ponosno letela po morju.

Nekako v sredini med obema pristaniškima mestoma Zejla in Berbera se vzdiguje gora Elmas, o kateri je vjeti Somali pripovedoval kapitanu. Gora je podobna topemu stožcu in na njeni južni strani leži trg Lamel, ki je pa bolj podoben nomadskemu taboru, kakor trgu.

Na severni strani izvira studenec, pri katerem so vjeli Somala.

Grof Ferdinando je s svojimi spremljevalci srečno prijezdil iz Hererja do te gore, raz katero se je videlo morje. Somala sta mu pokazala svoje skrivališče in sklenili so, da tukaj počakajo na kako ladijo. Toda potekel je cel dan, ne da bi kàtero zagledali. Zato so poslali mlajšega Somala, da naj jezdi proti severu in preskrbi kako ladijo. Jahal naj bi okoli Zejle v pristanišče Tadžura, kamor gotovo še niso prišli sultanovi poslanci. Somali je odjezdil.

Naslednji večer so peljali begunci kamele iz skrivališča k studencu, da bi jih napojili, in tu so našli zlomljen lok.

Morali so biti ljudje tukaj. Somali je vzel lok in prestrašen zaklical:

„Tukaj so se bojevali!“

„Ah, vidim li prav ali se motim?“ je zaklical Hwares.

